AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

AĞUSTOS 97 SAYI:39 FİYATI: 200.000.TL. (kdv dahil)

öKÜZ

http://okuz.planet.com.tr

bir zamanlar ben de deli gibi sevdim

Ece Ayhan:

"En sonunda balta gerekiyor. Belki gaddarca ama bir şey yapmak istiyorsan bu böyle. Çok ölüm olursa tarih biraz ilerler"

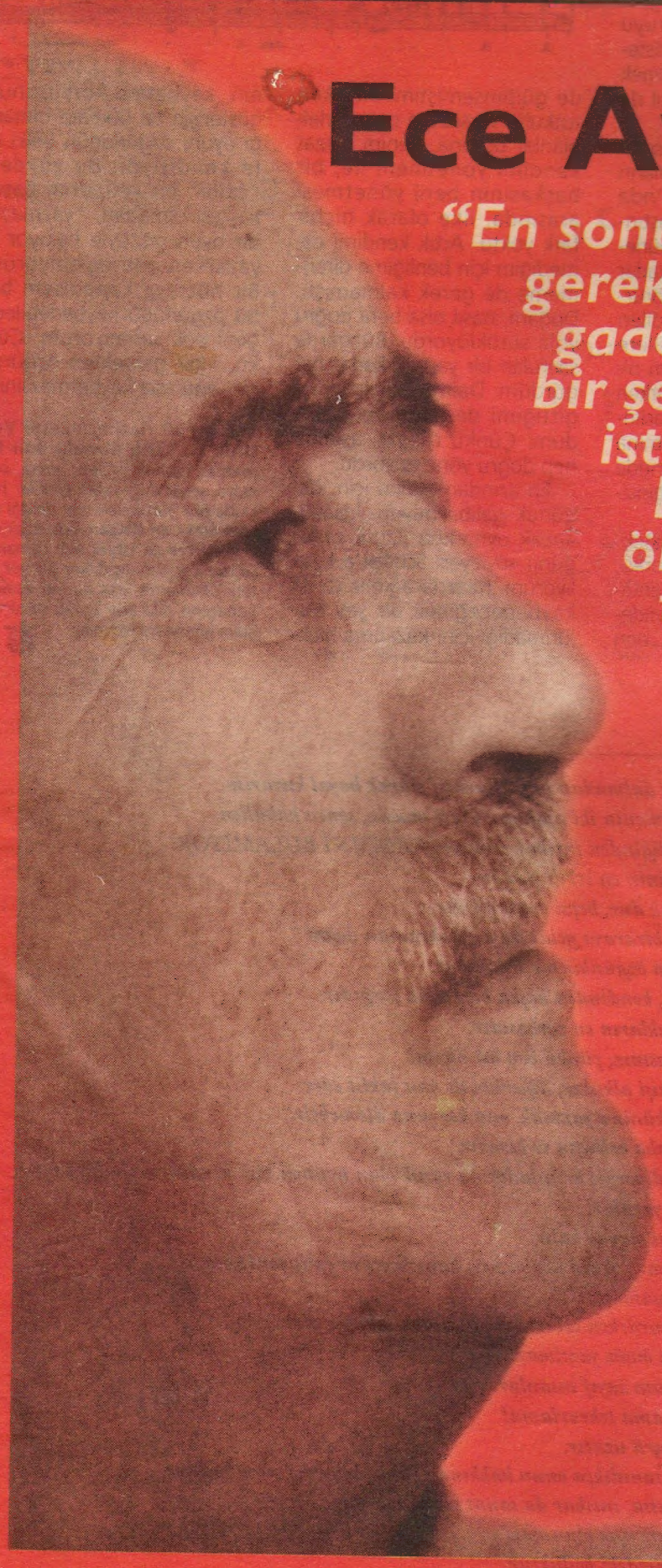

CHARLES BUKOWSKI

İzmir'in havası, parası, kızı...

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ

Sevda Demirel Casus mu?

CEZMİ ERSÖZ

PERİHAN MAĞDEN

Mustafa Topaloğlu

Çocukluğunda, akranları tarlada kuş-böcek kovalarken küçük Mustafa UFO'ların peşindeydi.

Özgürlüğüm

İHSAN OKTAY ANAR

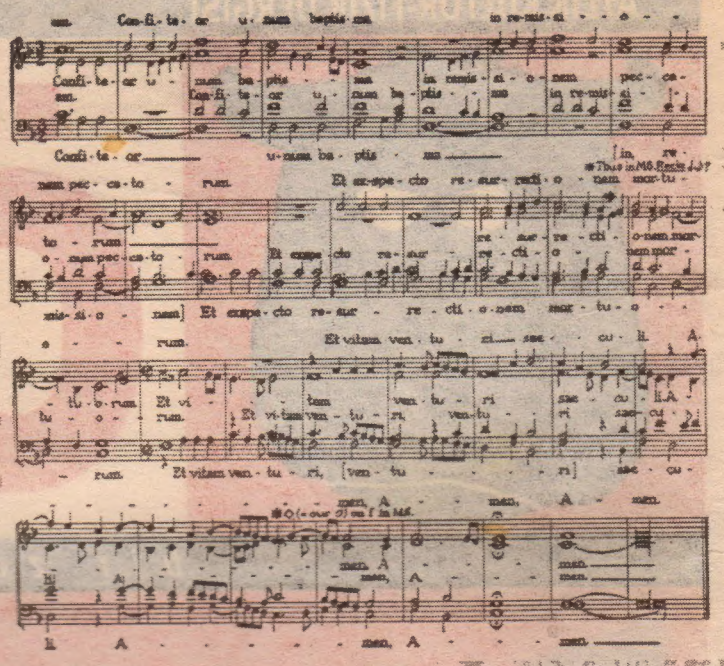

Lise yıllarımda matematikçi Deli Namık'ın, kılıç gibi kavradığı metrelik cetvelle sınıfa girmesiyle, arkadaşlarımın bir anda suspus olduklarını hatırlarım. Sıra dayağında bu cetvelin avuçlarında bıraktığı sızıyı çoğunun unutmadığını sanıyorum. Ama aynı cetvelle tahtaya çizilen dik üçgeni ve pitphagoras Teoremini herhalde hiçbiri hatırlamaz. Acı çeken bir bedenimiz oldukça galiba otoriter insanları görmezlikten gelemiyoruz. Ruhumuz bir yana, cennete bedenimiz gideceğine göre, dayağın cennetten çıkması son derece isabetli görünüyor (iyi ki çıktı, orada kalsaydı cennet hiç de cazip bir yer olmazdı).

Öğrencileri cetvel ve gönye ile "düzeltip" hizaya getirmeyi kendilerine görev bilen öğretmenler yanında bir başka otorite daha vardı ki, bu da, öğrencilerin oluşturduğu çoğunluktu. "Sürüye uymayan", arkadaşlarına katılmayıp "çıkıntılık yapanlar" derhal afaroz edilirlerdi. (Ona ait olunmadığı ölçüde çoğunluğun baskısının azınlığınki kadar, belki daha da acımasızca olduğunu bugün de düşünürüm.) Gariptir ama bu nedenlerle, hiç de cazip olmayan okuldan kaçıp kitapçılara, Milli Kütüphane'ye, Atatürk Halk Kütüphanesi'ne gider, yaptığım işe karışacak kimselerin bulunmadığı bu ortamların keyfini çıkarırdım. Fakat buralarda, başka otoriteleri tanıdım: Dostoyevski, Nietsche, Freud, o yıllarda zevkle okuduğum yazarlardı. Bir süre sonra babama okuldan bir yazı geldi: İlişiğimi kesmişlerdi. Hayatım sonunda bana kalmıştı. Onu artık ben belirleyebilirdim.

O yıllarda yazar olmak istiyordum. (Daha sonraları "yazar olmak" ile "yazmak" arasında dağlar kadar fark olduğunu anlayacaktım.) Garip bir şekilde, "yazar" demek olan **author**'un, "belirleyici" anlamına da geldiğini öğrendiğimde, onun otorite (**authority**) ile bağlantısını da keşfetmiştim. Kitaplarını okuduğum otoritelerin beni belirlemelerine direnmem gerektiğini, böylece daha iyi gördüm. Bu yazarların çoğu, gerçekten de "otoriterdi". Elimdeki tek silah ise (elbette ona sahip olduğum ölçüde) aklım olmalıydı. O zamanlar aklın insana doğruyu gösterdiğine inanırdım (şimdi de inanıyorum). Ama daima doğruyu yapmam gerekmediğini sonra öğrendim. Akıl doğruyu gösterdiği için daima doğruyu yapmak, pusula kuzeyi gösteriyor diye hep kuzeye gitmek kadar saçmaydı. Evet, akıl da bir otoriteydi.

Entelektüellerin panteonuna bir baktığınızda, Hermann Hesse'nin **Step Kurdu**'nda bahsettiği gibi, tanrısallaştırılan sanatçıların ve düşünürlerin bütün büstlerinin ne kadar asık suratlı olduklarını görürsünüz. "Tanrılara" atfedilen bu ciddiyet, entelektüellere özgü bir antropormorfizm olsa gerektir. Oysa düşünürken gülümsemiyorsanız bu, aslında düşünmediğiniz anlamına gelebilir. İsterseniz bu konuda bir düşünün; gülümsediğinizde fikrime katılacaksınız.

Arzular, tutkular ve isteklerle kendimi ezmeyi, korku, endişe ve isyanla yine kendime direnmeyi bırakıp içimdeki savaşı bastırdığımda, ben de gülümsemiştim. Birtakım tutkular ve sözüm ona parlak planlar uğruna, benim bizzat kendimi yönetmem ile, bir başkasının beni yönetmesi arasında, ilke olarak hiçbir fark yoktu. Artık kendimi ezmediğim için benliğime direnmeme de gerek kalmamıştı. Doğam, nasıl olsa beni doğru yola sürüklüyordu. Rüzgârda savrulan bir yaprak kadar özgürdüm. Daima doğru yöne gittiğimi de işte böyle buldum: Çünkü rüzgâr, aslında hep doğru yöne esiyordu.

En azından benim için, özgürlük galiba buydu. İnsanın ancak oynarken özgür olduğunu söyleyen Schiller'a katılıyorum. Kazanacağımız ya da kaybedeceğimiz bir şey bulunmadığı için, kazanma hırsının, kaybetme korkusunun, gösterişin ve öfkenin olmadığı oyun, özgürlüğün belki de ta kendisiydi. Bu yüzden, "ciddi" bir yetişkinin başarı kaygısı olmadan, "yazmaya" bir oyun gözüyle bakıyor ve yazarken çok eğleniyorum. Bir hücreye kapatılsam bile bu özgürlüğü kaybedebileceğimi pek sanmıyorum. Çünkü, eğer gerçekten özgürseniz, onu asla kaybetmezsiniz.

Not: 29 Haziran tarihli **Yeni Ufuk**'ta, **Tarih Konulu Son Romanlar** başlıklı bir yazı, yoksa, okumaya gerek duymadan kitaplar hakkında fikir yürütmenin bir örneği mi? **Mehmet Can Doğan**, büyük bir saflıkla, **Kitab-ül Hiyel** adlı romanımı Gürsel Korat'ın yazdığını sanıyor. Kitabı okumamış olsa da, en azından kapağına dikkatle bakıp yazarının adını görmesini isterdim.

Ayışığı Son Atı

CAN YÜCEL

Alnımda bir ağustos böceği
Yapraktan bedenim
Ağaçtan bademimle
Bu zincirden boşanmış poyrazda
Uçuyoruz dolunaya doğru
Yel yeperek yelken kürek,
Uçuyoruz ağaçlar evler duvarlar
Uçuyoruz peri bacaları
Allaha emanet kula selamet,
Toprak da ayaklandı
Bahçeler tarlalar,
Çiçekleri sarı yeşilleriyle,
Ardımızdan Kızvan'daki yeldeğirmenleri
Alavara'da doludizgin yaban eşekleri
Burunlar koylar bükler
Dağlar ki
Devanaları
Balıkaşıran'da kopuyoruz anakaradan
Uçuyoruz mehtapta
Acemaşıran faslı okumaya
Dolunayda.

FARUK YILMAZ

- *Uyuyup rüyalara dalmadan önce aperatif olarak hayal kurarım.*
- *İftiraları geçiştirmenin iki aşaması: Önce onayla, sonra kabullen.*
- *Malzeme yetersizliğinden intihar etmiyor; KENDİNİ BULAMIYOR.*
- *Susmak demagojinin en etkili yoludur.*
- *Aslanlardan uzak dur, hepsi önyargılıdır.*
- *Bin tane zavallı biraraya geldi mi bir kahraman doğar.*
- *Dalkavuk överken özgünbir şey söyleyemez.*
- *Ünlü olma isteği, kendinden başka biri olma isteğidir.*
- *Taklitçi, dalkavukların en zorbasıdır.*
- *Beni harcayamazsınız; çünkü ben bir hiçim!*
- *Çoğunlukla bir kişi alkışlar, diğerleri de onu taklit eder.*
- *Birinin yaşamöyküsünü yazmak, onu kurşuna dizmektir.*
- *Geri adımlar, daha belirgin iz bırakır.*
- *Bir insanın, bir diğerini bağışladığına tanık olan üçüncü kişi, kendini suçlu hisseder.*
- *Her maske yüzü yaralar.*
- *Kimi rüyalar anı olarak kalır.*
- *Tanrım, evreni yaratırken acaba neyi kanıtlamaya çalışıyordunuz ki!*
- *Tarih, bugünü aşamaz.*
- *İnsanlar hayal kurarken sabırlı, düşünürken sabırsız olur.*
- *Kutsal kitaplara önsöz yazılmaz.*
- *Perhizdeki yamyam zayıf insanları yer.*
- *Kendini çoğalt, ama tekrarlama!*
- *Can çekişmek ömrü uzatır.*
- *Saatler zamanı tanıdıkça onun hakkında yanlış bilgi vermeye başlıyor.*
- *Cinayet bir sanatsa, intihar da sanat sanat içindir.*
- *Aynı kişiye iki kere aşık olunmaz.*
- *En ağır yük içimizdeki boşluktur.*
- *Toplumu ayakta tutan bağların en önemlisi kimsenin kimseyi ANLAMAMASIDIR.*

kötülük hayatın uydusu
yükseklik derinde olur
MET ÜST

Haftalık Kültür Fizik Dergisi - Ağustos 1997 - Sayı: 39

İ Ç İ N D E K İ L E R

2 - **İhsan Oktay Anar:** ÖZGÜRLÜĞÜM - **Can Yücel:** AYIŞIĞI SON ATI - **Faruk Yılmaz:** AFORİZMALAR
3- ÖKÜZ İÇERİK - KÜNYE - ÖKÜZ UNUTMAZ
4- **Musa Kart:** ÇİZGİ - **Haydar Ergülen:** PUL-NEFES - **Eşber Yağmurdereli:** AKREP
5- **Ertuğrul Kürkçü:** UCUZ ROMAN
6-7- **Ahmet Erkanlı:** AHMET ERKANLI ANLATIYOR - **Gönül Kıvılcım:** GASTECİ ABLA'DAN HİKÂYELER
8- **Sencer:** ÇİZGİ
9 - **Gani Müjde:** İSİM, ŞEHİR, HAYVAN, BİTKİ
10- **Cezmi Ersöz:** EVET O OTOBÜSTE KÖTÜ KÖTÜ BALIK...
11- **Nalan Türkeli:** BİZ O MASALLARI ÇOK DİNLEDİK
12- **Ragıp Duran:** SEVDA DEMİREL CASUS MU? - **Tuncer Erdem:** ÇİZGİ
13- **Küçük İskender:** KÜT DİYE DÜŞEN GECE
14-15- **Turgut Uyar:** ANMA
16 **Sait Faik Abasıyanık:** HAVUZ BAŞI
17- **Hatice Meryem:** VER ELİNİ KALPAZANKAYA
18- **Kemal Urgenç:** ÇİZGİ
19- **Can Barslan:** DOSTLAR TATİLDE
20-21 **Kemal Varol:** ALTMIŞLI YILLARIN HIRÇIN OZANI:AŞIK İHSANİ
22- **Mıgırdiç Margosyan:** KAHPE FELEK
23- **Kutlukhan Perker:** ÇİZGİ
24-25-26-27- **Öküz -** RÖPORTAJ: ECE AYHAN
28- **Sencer:** ÇİZGİ
29- **Charles Bukowski:** YAYINLANMANIN YOLU
30- **Fatih Solmaz:** GENİŞ ZAMAN SENARYOLARI - **Ferhan Şensoy:** GECEDESTE - **Alp Tamer Ulukılıç:** EVVEL ÇOCUK
31- **Öküz Derleme:** NASIL YAZIYORLAR
32- **Şebnem İşigüzel:** YAZ GÖRÜNTÜLERİ
33- **Oray Eğin:** UCUZ PLASTİKTEN ŞİŞME KAHRAMANLAR - **Şavkar Altınel:** YA ŞİİR YA HAYAT - **Abdulkadir Budak:** YAŞ HADDİNDEN EMEKLİ EDİLMELİ ŞAİRLER
34- **Ekrem Galip Yalıner:** BİR ÖNCÜ GAZETECİ: ŞEFİK CELAL EFENDİ
35-36- **Gülay Batur:** ÇİZGİ
37- **Metin Fidan:** KAZAK
38-39- **Emine Algan -** RÖPORTAJ: MUSTAFA TOPALOĞLU
40- **Cüneyt Özdemir:** KANDIRMACA
41- **Vedat Özdemiroğlu:** VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI
42-43- **Metin Celâl:** OKUDUĞUM KİTAPLAR - **Kanat Güner:** ÇİÇEĞİ BURNUNDA
44-45- **Sina Akyol:** İZMİR'İN HAVASI, KIZI, PARASI ÜSTÜNE FEVKALADE ÖZNEL NOTLAR - **Mehmet Kartal:** BİR KÖPEK VE BİR İNSAN - **Oktay Taftalı:** SİVİL AŞK YOKTUR
46-47- OKUR MEKTUPLARI - **Agâh Özgüç:** ŞU YEŞİLÇAM DEDİKLERİ
48- **Zafer Aknar:** AŞKIN SON KULLANMA TARİHİ

SAYI: 39 - AĞUSTOS 1997
SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Yayın Yönetmeni: Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN
Öküz'e Bu Ay Saman ve Su Verenler: Abdulkadir BUDAK, Agâh ÖZGÜÇ, Ahmet ERKANLI, Alp Tamer ULUKILIÇ, Ayça ŞEN, Can BARSLAN, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Charles BUKOWSKI, Cüneyt ÖZDEMİR, Derya SAYIN, Ece AYHAN, Ekrem Galip YALINER, Emine ALGAN, Ender ÖZKAHRAMAN, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Eşber YAĞMURDERELİ, Faruk YILMAZ, Fatih SOLMAZ, Ferhan ŞENSOY, Gani MÜJDE, Gönül KIVILCIM, Gülay BATUR, Hatice MERYEM, Haydar ERGÜLEN, İhsan Oktay ANAR, Kanat GÜNER, Kemal GÖKHAN, Kemal URGENÇ, Kemal VAROL, Kutlukhan PERKER, Küçük İSKENDER, Mehmet KARTAL, Metin CELÂL, Metin FİDAN, Metin ÜSTÜNDAĞ, Mıgırdiç MARGOSYAN, Mihri BELLİ, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Oray EĞİN, Orhan PAMUK, Oktay TAFTALI, Ragıp DURAN, Sait Faik ABASIYANIK, Sencer, Sina AKYOL, Sunay AKIN, Şavkar ALTINEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Tuncer ERDEM, Tunçel KURTİZ, Turgut UYAR, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Zafer AKNAR **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/
Tel: 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000/ Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yıllık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM

Öküz Unutmaz!

AYHAN ERDOĞAN

Cahit Külebi, James Stewart, Bizimkiler dizisinin Aziz Dede'si Ayton Sert, Kaptan Kusto, Robert Mitchum, Kul Ahmet ve Gianni Versace yaşarken iz bırakarak ayrıldılar bu dünyadan.. Tansu-Özer Çiller, Sedat Bucak, Mehmet Ağar, Korkut Eken, Sami Hoştan, Haluk Kırcı ve silah arkadaşları iz'leri silerek yaşıyorlar!.

Pathfinder uzay aracı Mars'a indi ve ilk verileri gönderdi: Mars'ta hayat var.. Ancak bu, bakteri düzeyinde canlılardan başka bir şey değil.. Öküz, bu durum karşısında "Hayat mı lan bu" dedi!.

Che'nin kemikleri bulundu ve, bulunur bulunmaz sızladı!.

Öküz Dergisi'nde geçen ay bir resim, pardon rejim krizi yaşandı.. Derginin bilgisayar servisinde çalışan Cebrail ve Devrim mevcut krizin iki tarafıydı.. Cebrail "şeriat gelecek, dertler bitecek" derken, Devrim "Türkiye laiktir laik kalacak" sloganları atıyor.. Binanın güvenlik görevlileri bu durum karşısında (vazifeleri gereği) toplandı ve çevre esnafa brifingler vermeye başladı..

Olağanüstü Hal uygulaması, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illeriyle Öküz Dergisi'nde 30 temmuz tarihinden itibaren 4 ay daha uzatıldı!.

Leman Dergisi'nin Öküz'ü dinlediği ortaya çıkarıldı.. Leman adına çalışan ofis elemanı (Köstebek) Hüseyin, Öküz'den aldığı tarama ucu, espiri eskizleri ile yazı ve orijinalleri gizlice Leman'dan Yasin Usta'ya ulaştırdığı, onun da bu dökümanlardan yararlanarak sayısal loto oynadığı anlaşıldı.. Dinleme olayından sonra Tuncay Akgün'ün Yasin Usta'yı memleketine gönderdiği belirtiliyor.. Kendisine bunun nedeni sorulduğunda, "Taç yapraklı bitkilerde fotosentez, kımıl zararlılarının yararları, leyleklerin göç yolları konusunda görgü ve bilgisini arttırmak için gönderdik" şeklindeki açıklaması inandırıcı bulunmadı.. Hüseyin, gözhapsine alındı!.

Kırıkkale Mühimmat Fabrikası arka arkaya meydana gelen patlamalarla yerle bir oldu.. 4 kişi öldü.. Ölenlere başsağlığı diliyor, kravatlı'lara yuh olsun diyoruz!.

İngiltere'nin sömürgesi Hong-Kong 156 yıl aradan sonra görkemli bir törenle Çin'e devredildi.. Devir teslim törenleri sırasında havai fişekler atıldı, fener alayı düzenlendi, karate, kung-fu hareketleriyle İngilizler'e gözdağı verildi.. Çin, Hong-Kong'dan sonra Öküz'ü de istiyor.. Aramızda verelim kurtulalım diyenler var!.

Refahyol hükümeti zabıtanın müdahalesiyle yoldan çıkarıldı.. Yerine Anasol-D kuruldu.. Anasol-D'nin vitamin yönünden zengin olduğu söyleniyor.. Öküz, hükümeti tren'den destekleyecek!.

Metris Cezaevi'nde isyan çıktı, 5 kişi öldü.. Jandarmanın olaya coplu-dipçikli müdahalesine kamuoyu tepki gösterdi.. Öküz de gösteriyor!.

Amerikan ekonomi dergisi Forbes'in dünyanın en zenginleri sıralamasında bilgisayarcı Bill Gates birinci sırayı aldı.. Türkiye'nin en zengini Koç ailesi 57. sırada.. Öküz listeye giremedi ama şahane arkadaşları oldu!.

Avukat Eşber Yağmurdereli (Eşber Abi) 24 yıl, karikatürist Ertan Aydın 11 ay hapis yatacaklar.. Işık Yurtçu hâlâ cezaevinde.. Hem de hasta.. Öküz soruyor: Kanarya Sevenler Derneğine mi üye olalım!.

Yeni Türkü grubu dağıldı.. Ülkenin kaderine bak.. Reklam ajansları, dernekler, siyasi partiler gibi müzik grupları da dayanamıyor fırtınaya.. Çabuk yoldan hedefi yakalama, liderlik kapışması, ince hesaplar, baltayı kendine yontma durumları herkesi toz-buz ediyor.. Öküz, "hayat bir takım oyunudur, şahsi oynayan küme düşer" şiarından hareket eder.. Anca beraber, yonca berabe.. ay ne diyoz biz ya!.

MHP'de genel başkanlığa Devlet Bahçeli getirildi.. MHP'nin başkanlık seçiminden sonra 'geleneksel çizgiye' yeniden döneceği söyleniyor.. Aman tikkat.. Geleneklerimizin ayarıyla oynamayalım.. Çizginin ortasından gidelim!.

15 Ağustos 1951: Nâzım Hikmet Bakanlar Kurulu kararıyla yurttaşlıktan çıkarıldı.. Ama Yurttaşlık Duygumuz'dan çıkarılamadı.. Böyle biline!.

1945: Hiroşima' ya atom bombası atıldı.. 78 bin kişi öldü.. Amerika, İkinci bombayı bu kez Nagazaki'ye gönderdi.. Sam Amca o günlerde olduğu gibi bugün de bomba gibi maşallah!.

"toprak vatanım / insanoğlu ulusum" diyen has şairlerimizden Tevfik Fikret'i ölümünün 82. yılında sevgiyle anıyoruz!.

Akşamsefası

...MUSA KART

HAYDAR ERGÜLEN

Pul-Nefes

Mektubunuz kapandı dahi size açılmaz
bir mahrem maceradır pul bekler kaçınılmaz
şairlerin mazrufu bir küçük felsefeyse
onlardan giden mektup samimi karşılanmaz

'Bir mektuba yazıldım, anlarsınız derdimi,
rica etsem, bu hevesi bana bağışlar mısınız?'
Böyle hamiş olur mu, zinhar yakışık almaz,
efendi ol, zarfa gir, hevesle oyun olmaz

Mektubu güvercine benzetmek yanlış olmaz
besleyeni güldürmez, bekleyeni öldürür
dile zarf mı dayanır, pulunuz hangi aşktan,
her mektubun puluna uzanan dil kavuşmaz

Kim yazdıya giderse mektup yerini bulmaz
attınız bu mektubu, şimdi almamak olmaz
gelişiniz mektupmuş, gidişiniz telgraf
pulundan eser kalmasa, aşk mektuptur, yırtılmaz!

"Akrep"

EŞBER YAĞMURDERELİ

Avukat, Barış ve İnsan Hakları savunucusu Eşber Yağmurdereli, yaptığı bir konuşma nedeniyle, önceki cezasıyla birlikte 24 yıl hapis cezasına çarptırıladursun, Eşber Abi bu, hiç boş durur mu? Onca sıkıntı, onca baskı arasında oturmuş, bir oyun yazmış. Adı: "Akrep". "Akrep" adlı oyun bu sezon Rutkay Aziz tarafından Ankara Sanat Tiyatrosu'nca sayneye konulacak. İşte oyundan küçük bir bukle:

8. Sahneden bir bölüm:

1. MAHKUM - (Dikkatle dinlemektedir, sorar) *Peki sonra no oldu?*

2. MAHKUM - *Aynı silahla 3. koğuşun mazgalında Mahmut Tekin'i vurdular. Cezaevi müdürünün tezgahıydı.*

1. MAHKUM - *Anlıyorum.*

(Uzun bir süre konuşmadan dururlar. 1.Mahkum kendi içine dönmüş derin düşüncelere dalmıştır. Diğeri başı önde, 1.Mahkum ağır ağır kımıldanır. Volta yerine yönelir. Diğeri de O'nu izler. Bir süre sessiz voltalarını sürdürürler. 1.Mahkum düşünmekte, öbürü O'na bakmaksızın başı önde voltalamaktadır. Voltanın herhangi bir anında dönüşe geldiklerinde 1.Mahkum durur, elini 2.Mahkumun omuzuna koyar, 2.Mahkum dikkatle 1.Mahkumun yüzüne bakar. 1.Mahkum sevecen bir hal içerisindedir. Diğeri de bunu görünce yüzü aydınlanır. 1.Mahkum birşey söylemek ister, 2.Mahkum fırsat vermez konuşmaksızın birbirlerine sarılırlar ve kucaklaşırlar ve bir an bu durumda kalırlar. Ve sonra yine konuşmaksızın voltalarına neş'eyle devam ederler.)

1. MAHKUM - *Hayat akıyor. Çocuklarımız biz olmadan da büyümeye devam ediyorlar.*

2. MAHKUM - (Diğerinin sözünü keserek, neş'eyle) *Hocam iki tane de benim var.*

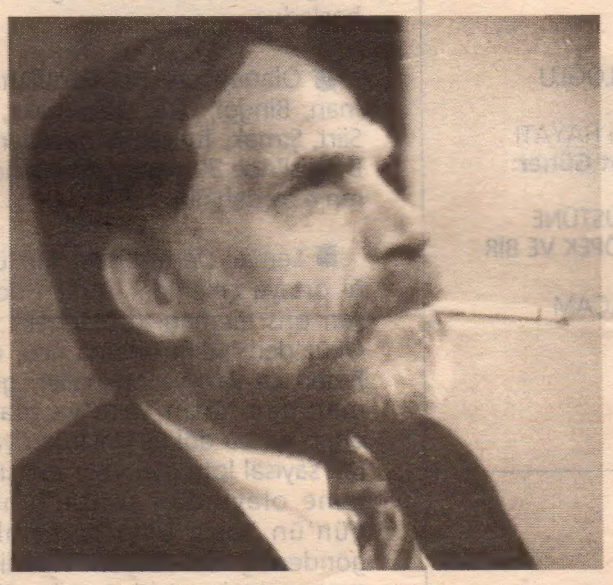

O'nlar da şimdi büyümüşlerdir. Kocaman olmuşlardır. Yıllardır ben de görmedim çocuklarımı. Bir getirenim yok ki görüşelim. İnşallah yakında ikimiz de feraha çıkarız. (Döner 1.Mahkumun ellerine sarılır.) *Hocam söz ver bana. Çıkınca benim köye gideriz değil mi? Misafirim olursun benim, birlikte birkaç gün geçiririz. Bu kötü günleri bir daha anmadan. Benim çocukluğumun geçtiği yerleri gezeriz birlikte olur mu Hocam söz ver bana.*

1. MAHKUM - *Söz veriyorum. Mutlaka geleceğim. Birlikte gezeceğiz oraları. Oğlumu da getireceğim.*

2.MAHKUM - (Sevinçle) *Sağol hocam* (Durur, düşünür.) *Kimbilir o çocukluğumun üst üste boğuştuğumuz çayırlar, yüzdüğümüz dere. Delikanlılık zamanımdaki arkadaş sohbetleri... Ne oldu o arkadaşlarım. Şimdi çoğu askere gidip, gelmiştir, evlenmiştir. Çoluk çocuğa karışmıştır. Sonra benim düğünüm. Aslında hep askere gidip, geldikten sonra evlenmek istemiştim, ama eve bir gelin lazımdı. Kızı istemeye gidişimiz, vermeyişleri, benim karımı kaçırışım...*

1. MAHKUM - (Sözünü keserek) *iyi hatırlıyorum. Baharın yaza dönüştüğü bir akşamdı. Gecenin ağır ağır Şipek'in yeşilini örttüğü bir akşam. Ben üşürdüm. Ellerimi kısa pantolonomun ceplerine sokardım. Babam upuzun dururdu uzayan gölgeler içinde... Onlar hep orada dururlardı. Gölgeleri Ahbusor deresinde kızıldan karanlığa dönerdi. Serinlik beni sarardı, ben ceplerimdeki çakıl taşlarıyla oynardım. Sonraları tanıdığım uçsuz bucaksız denizlerin çakıl taşları gibi boyamazdım onları... Gümüş balıklar oynardı gecede... Kenarları gümüşten mor bulutlar yükseldi Goloz Kaya'dan. Bir buluta binerek geçti Ermeni atlılar dolu dizgin petkar önünden Aburnes yönüne. Akıp giden yıldızlardık gecede. Ayın aydınlığı hepimizi sarıp sarmaladığında billur avizeler gibiydik gecenin kenarında.. Birden gecenin bir başka kıyısından çıktı Çerkez atlılar.. Ayın çimen yeşilinde şavkıyan aydınlığına gömüldüler. At üstünde ben babamın sıcak ceketine sarılırdım. Atlılar aydınlığı aştılar, bir başka kıyıdan geceye karıştılar. Terkilerinde bir taze gelinle... Al yeşil bir aydınlığa bürünüp geçti taze gelin. Ceketi aralayıp baktım. Gördüm ay değildi geceyi aydınlatan. Dünyayı aydınlatan. Koloz Kaya üzerinden... Annemin güzel yüzü...*

Akşamsefası

Ucuz Roman!

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ

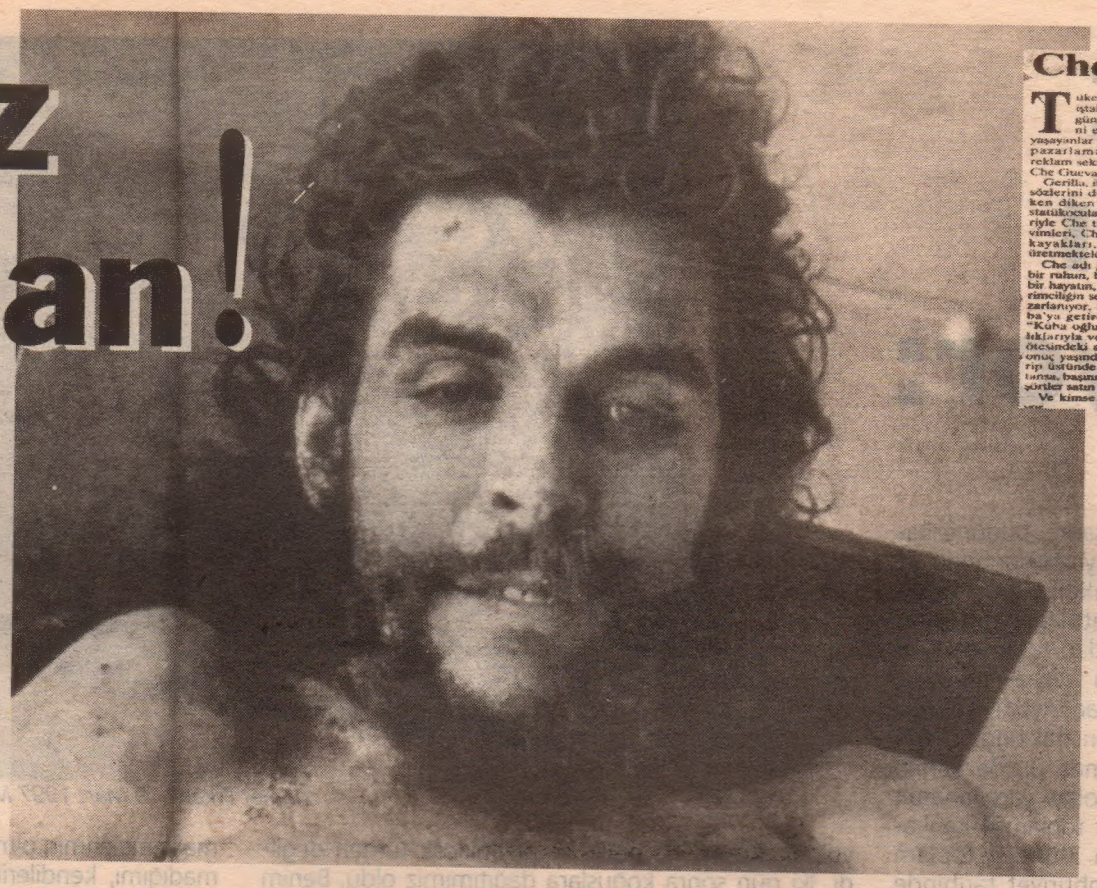

Che

Tüketim toplumunun doymak bilmez iştahını paraya tahvil etmek için her gün yeni starlar, yeni superstarlar yeni efsaneler üretmek... yaşayanlar yetmeyince ölüleri pazarlamak zorunda olan reklam sektörünün son yıldızı Che Guevara...

Gerilla, ihtilal, dağa çıkmak sözlerini duyunca tüyleri diken diken olan ifah olmaz statükocular, şimdi var güçleriyle Che tişörtleri, Che takvimleri, Che biraları, devrim kayakları, devrim saatleri üretmekteler.

Che adı gençliğe, isyankar bir ruhun, bir ideale adanmış bir hayatın, romantik bir devrimciliğin sembolü olarak pazarlanıyor. Kemiklerinin Küba'ya getirilişi, gazetelerde "Küba oğluna kavuştu" başlıklarıyla veriliyor. Henüz kasabasının az ötesindeki alçacık tepeye bile tırmanamamış onuç yaşında Amerikalı kızlar, 15 dolar verip üstünde "Dizlerinin üzerinde yaşamaktansa, başınız dik ölmek daha iyidir" yazılı tişörtler satın alıyorlar.

Ve kimse kalkıp onlara gerçeği söylemi-

GÜLAY GÖKTÜRK

Che'nin "sa romantik devri
go'daki başarısız isyan hareket
ya'daki 5 aylık gerillacılık o
delikanlıyı bozuna kard
hiç kimse. Ko
Türkiye'den Pa
rika'dan Prag'a
cin göğüslerind
yürüdüğü o "r
ra"nın acı bilan
mıyor.

Önlerden h
elbette. Ama kal
luk nostalji adına
mekte ısrar eder
Che'nin "en
olan Küba devr
için, Batista dik
Amerikan emp
rini Castro dikt
Sovyet emperye
bir darbedir yalın
Gözlerindeki
biraz olsun çık
bilir ki, Castro ve Che'nin "k
dünyanın ekonomik olarak en
nende, gerilişe, aşağa, sefalete
ke olarak kalmış ve en ağır de
intemiştir. Castro ve arkadaşı
ta'dan kurtardıkları o ülke, bug
ta içinde neredeyse kimse kalm
dır. Öyle bir yoksulluk ve sefale

Canımız "aplamız", ah be ah..! Meğer, Swatch saatin üstüne Che çıkartması yapıştırıldı diye "delikanlılar" dağa çıkacak sanıp üzülüyormuş.

Havana'da kerhane sahibiymiştir. "Che" atının üstünde Havana'ya girip, "bundan böyle bütün kerhaneler kapatılmıştır. Orospular biçki-dikiş kursuna, kerhaneciler de hapisaneye," diye naralanınca, kerhane patronu pekala efelenmeye kalkışmış olabilir: "Burası Üçüncü Dünya mı lan, Amerika'nın 'arka bahçesi'. Serbest piyasa lan burası, ne istersek satarız. Biz karı satmasak, Küba batar oğlum. Komünist bunlar, komüniiist! Dinsiz lan bunlar, allahsızlar, karılarımızın namusu, sermayemiz, kilisemiz elden gidiyor, kalkın ey ehl-i vatan!" diye yekinince alnının ortasına yemiş olabilir kurşunu... Devrim bu, başka işe benzemez.

O yüzden anlayabiliriz, babasını 'karşı devrim'e kurban veren bacak kadar oğlanın, aradan 38 yıl geçse de "Che"ye nefretinin bir türlü dinmeyişini. Devrim olmasa, şimdi Havana'da baba mirasına konup, köylü kızlarını abazan Teksaslı ayılara satıp keyfine bakmak varken, ailece palas pandıras kaçtıkları Miami'de sabah akşam ırkçı Amerikalılar'ın kıçını yalamak zorunda kalmak katlanılacak iş mi? Üstelik onlar CIA ne zaman Küba'ya çıkartma yapacak diye gün sayarken, şu Amerikalı entel "piçkuruları", kendilerini mallarından mülklerinden eden Arjantinli hayduda ağıt düzüyor ha..? Yuh olsun!..

Onu anladık da, peki, bizimkine ne oluyor..? "Yaşayanlar yetmeyince ölüleri pazarlamak zorunda olan reklam sektörünün son yıldızı Che Guevara" diye giriyor lafa hanımefendi. "Helal sana" diyeceğiniz geliyor. Artık "liberal" olsa da, ayranı kabardı "aplam"ın, dayanamıyor bu kadar istismara, şimdi geçirecek "serbest piyasa" muhabbetine. Var mı, "Che"nin sırtından para kazanmak..?

Ama o ne! Kübalı "karşı devrimci" haltetmiş. Hanımefendi devam ediyor: Devrim olmuş da ne olmuş, "... o insanların daha da beter olup ömür boyu yerlerde sürünüdüğünü hatırlatmıyor kimse..." Sanırsınız, Havanalı teyze kızından mektup gelmiş: "Apla, bu adi komünistler, devrim olunca annemleri kerhaneden toplayıp, kurtuldunuz diye biçki-dikiş kursuna götürdüler. Ama kırk yıl oldu hâlâ acımızdan ölüyoruz, apla. Eskiden annemlerin zamanında ne güzel orospuluk yaparlarmış. Evet, biraz aşağılanırlarmış, ama sırtüstü yattılar mı rızkımızı çıkarırlarmış. Şimdi o da yok. Polis başımıza dikiliyor, yapamıyoruz. Özgürlük yok aplam. Daha beter olduk yerlerde sürünüyoruz. Küçükken ne güzel iskarpinlerim, fistolu elbisem vardı. Eşek kadar kadın oldum, hâlâ yama üstüne yama giyiyorum. Çok ağrıma gidiyor.

"Canım aplam, bu mektubumu sana elden yolluyorum. Yaz ki, bütün Türkler okusun. Dizlerinin üzerinde yaşamanın, başı dik ölmekten daha iyi olduğunu bilsinler. Biz o 'Che' gâvuruna aldandık bak ne hale düştük. Kendi gitti öldü. Bizi de ne hale koydu. Bari, Türkler bizden ibret alsınlar. Mektubuma son verirken teyzemin ellerinden öperim. Seni seven kardeşin Maria Magdalena."

"Hasetliğin" sonu yok. "Apla"mız, "hasetlik ekonomi politiği"nde duramıyor, maziden giriyor, istikbalden çıkıyor: "Che yaşasaydı, Castro gibi biri olacaktı. (O Castro var ya o Castro) sıradan, kanlı bir üçüncü dünya diktatöründen başka bir şey değil."

Castro'yu şimdilik bir kenara koyalım, ama canımız "aplamız", okumuş kadındır, bilmez mi, "Che"nin Fidel'e hani son mektubunda yazdıklarını. Mealen şöyle demez mi Che orada Fidel'e: "... Küba'daki bütün resmi görevlerimden ayrılıyorum. Merkez bankası direktörlüğünü bıraktım. Vatandaşlıktan çıktım. Param yok. Pulum yok. Çocuklar sana emanet. Onları parasız yatılı okula yazdırırsan, sağol... Senin bana ihtiyacın yok. Beni başka yerden çağırıyorlar, Küba Devrimi tamam, şimdi başka devrimler yapmaya gidiyorum."

Bu nasıl "üçüncü dünya diktatörü" apla! "Kanlı, kanlı" yaşayıp sefa sürmek, Küba merkez bankasında peseta saymak varken, Bolivya'nın dağlarında kurda kuşa yem olmaya gidiyor? Belki de "Che"yi Mobutu'yla karıştırıyor canımız aplamız. Yıllar geçiyor tabii. Beyin bu, taş olsa dayanmaz. Hücreler büzülüyor, ölüyor, insanda akıl kalmıyor. Yoksa aplamız böyle yapmazdı.

Belki de hasetlikten değil de, içi dayanmıyor aplamızın. "Che" efsanesi, bir kere daha kabaracak olursa "kimbilir kaç yiğit delikanlı daha kırılacak". Gözünün yağını yesinler aplamın, hasetten değil de "delikanlılar"a merhametinden miymiş yoksa bu "Che"ye babalanmaları. Diyor ki "aplamız": "Che Guevara'ya sahip çıkanlar neden hâlâ buralarda geziniyor? Bar taburelerinde büyüttükleri popolarını mazlum bir Latin Amerika ülkesinin dağlarında jandarma kovalamacasında eritmeye varlar mı?.. Uçak biletleri benden."

Canımız "aplamız", ah be ah..! Meğer, Swatch saatin üstüne Che çıkartması yapıştırıldı diye "delikanlılar" dağa çıkacak sanıp üzülüyormuş. Biz de günahına giriyoruz. Ama gönlü ferah olsun. Şimdilerde oralarda dağ muhabbeti pek kalmadı. Latin Amerika'da devrimciler şehirlere yöneldi, gerillacılar da belediye seçimlerine başkan adayı oluyor. O yüzden burada birisi, "Helal olsun Che"ye deyince "yaylan Latin Amerika'ya da poponu görelim" diye aklını milletin basenine takmanın manası yok. Bir şey değil, yanlış anlaşılacak, bir kuruntu yüzünden "aplamız"ın adı çıkacak. Tövbe! üstelik aplamızın parasına da yazık. "Jandarma kovalamacası"na takılmak için bir iç hat bileti de iş görür bu memlekette...

"Hisler" dedik. "... bambaşka diller konuşan, bambaşka hayatlar süren iki insanı birbirine bağlayan hisler". Haset, liberal "aplamız"ı Miami'deki bir Kübalı karşı devrimciye bağlayabilir, "hayranlık"sa, buradaki "bar taburesinde popo büyüten" bir eski tüfeği, aplamızın deyişiyle üzerinde Che'nin "dizlerinin üzerinde yaşamaktansa başınız dik ölmek yeğdir" sözlerinin basılı olduğu tişörtler giyen, "henüz kasabasının az ötesindeki alçacık tepeye bile tırmanmamış onüç yaşındaki Amerikalı kızlar"a.

Haset bir kocakarı da olsa insan hisleri, "şahsi ve muhterem" bir şey olarak yalnızca onu ilgilendirir aslında. Ama, insanlar olsa olsa edebiyatın maddesi olabilecek hisleri, politika diye gazete sayfasında millete dayatmaya kalkışırlarsa bu bir romanı, siyasi strateji diye çoluk çocuğun eline tutuşturmaya benziyor. Hasetliktense yalnızca ucuz bir roman çıkıyor, tarih ve siyaset değil. Ucuz roman efsanenin gücüne dayanabilir mi?..

Akşamsefası

Ahmet Erkanlı Anlatıyor:

Ahmet Erkanlı 19 Mart 1997 Metris Kapalı Cezaevi E-6 Koğuşunda

Cumhuriyet tarihine bakarsanız, bugüne kadar birçok yazar ve çizer yazdıklarından ve çizdiklerinden dolayı mahkemelerde yargılandılar, cezaevlerinde yattılar. Ratip Tahir Burak akla ilk gelenlerden. DP iktidarı tarafından 18 ay hapse mahkûm edilerek Toptaşı Cezaevi'nde yattı. Aklıma son gelen örnek ise Ertan Aydın. Kesintili olarak 8 ay cezaevinde yattı. Halen hakkında süren davaları ise nasıl sonuçlanır, bilinmez. Bir de benim başımdan geçti, çizdiklerimden dolayı yargılanarak cezaevine konulma. Bugüne kadar toplam 4 karikatürümden yargılandım. Bunlardan 3'ünden toplam 30 ay ceza verildi. Bu arada Cumhuriyet tarihinde birçok çizer ve mizah dergisi hakkında onlarca dava açıldı. Arşivleri karıştırırsanız birçok isim görebilirsiniz bu konuda. Bu dergilerden başlıcaları Gırgır ve Leman mizah dergileridir. Halen Leman dergisinin devam eden davaları bulunmaktadır. En son ise Sabah gazetesi çizerlerinden Salih Memecan hakkında darbe kışkırtıcılığı yaptığı gerekçesiyle dava açıldı. Yalnız, bazı yayın organlarında bu haber ilk defa bir çizer hakkında dava açıldı, şeklinde verilerek daha önce haklarında dava açılan ve zindanlarda yatan çizerlere büyük saygısızlık yapıldığı düşüncesindeyim. Bu da ayrıca bir tartışma konusu.

Davalarımdan dolayı yargılanmam aşağı yukarı 2 yıl sürdü. Belki Yaşar Kemal, belki bir Mert Ali Başarır olamayışımdan mahkeme salonunda kimse yoktu. Ne bir basın, ne de bir arkadaş. Tüm duruşmalarıma yalnızca kardeşim geldi. Birinci davamdan beraat ettiğim halde Yargıtay, karikatürümde "suç unsuru" bularak dosyayı tekrar İstanbul 2.Ağır Ceza Mahkemesi'ne geri gönderdi. Bu arada mahkeme heyeti değişmiş, yeni heyet beni yargılıyordu. Her ne hikmetse bu defa suçlu bulunmuştum. Davalarımda "bilirkişi"ye bile gerek görülmedi. Kendi kendime "Bu ülkede karikatürden anlayan yargıçlarımız da varmış!" diye düşündüm. Bu konuda Yargıtay 9.Ceza Dairesi'ne (ki, bu tip suçlara bu ceza dairesi bakıyor) itiraz ettiğim halde cezalarım onaylandı. Cezaevine kesinleşen tek davadan girmiştim. 10 aydı bu ceza. Yargıtay büyük bir özveriyle çalışıp, öbür iki cezamı da onayladı ve cezam bir anda 30 aya yükseliverdi.

Yakalanışım 2 Şubat 1997 pazar sabahı oldu. Sabah saat 09.00 sularında gelen 3 sivil polis beni apar-topar Gayrettepe Asayiş Şube Müdürlüğü'ne götürdü. Götürülmeden evvel son bir hamleyle Karikatürcüler Derneği saymanı Cem Kenan Öngü'yü telefonla arayabildim ve polis tarafından evden alındığımı söyleyebildim. Asayiş Şube'den önce adının "Mustafa" olduğunu telefondaki konuşmasından anlayabildiğim bir sivil polis "Ulan bu PKK sizin gibiler yüzünden bu hale geldi, doğuya giden milyarlarca liralık harcama olmasa –askeri harcamadan söz ediyor– şimdi maaşım iki katıydı." diyerek bana sille-tokat saldırdı. Nezarethanede bir gün kaldım. Ertesi gün çeşitli kayıtlardan sonra beni önce Bayrampaşa, daha sonra Metris Cezaevi'ne götürdüler. Burada önce askeri, sonra da sivil aramalara tutularak "Karantina" koğuşuna kondum. Bu koğuşta gardiyanların ikide bir gelerek "Çöpler taşınacak, meyve-sebze sandıkları taşınacak" vb gibi angarya işler için adam toplaması da işin bir başka yüzü. Burada iki gün tutuldum. Bu arada eski unvanları "gardiyan" olan, daha sonra imajlarını değiştirmek için unvanları "infaz koruma memuru"na çıkarılan kişilerce "çay parası, vb parası" adı altında ben ve diğerleri kibarca soyulduk. Koğuştaki pislik ise anlatılacak türden değildi. İki gün sonra koğuşlara dağıtımımız oldu. Benim kalacağım koğuşun bulunduğu blok komple şimdilerde birer, ikişer beraat eden özel timcilere (Susurluk Fatihleri'ne) ayrılmıştı. Herhalde Türkiye onlardan "gurur duyduğu" için olacak! Bu yüzden adına ESNAF KOĞUŞU adı verilen sahte çek, evrak, oto, vb gibi suçlardan yatan adli mahkûmlar arasına kondum ve burada 3.5 ay kaldım.

Cezaevi İBDA-C adlı İslâmi örgütün hükmünün sürdüğü bir yerdi. Bu örgütün elemanları koridorlarda istedikleri gibi dolaşabiliyorlar, hatta cezaevinde diğer koğuşlara çay, yumurta, vs gibi maddeleri satarak ticaret bile yapabiliyorlardı. Adli mahkûmlar girişçıkışlarda üst aramalarına tâbi tutulurken bu örgütün elemanları bu uygulamadan ayrıcalıklıydılar.

Bir gün gardiyan, avukat görüşme odasından çağırıldığımı söyledi. 5-6 sürgülü demir kapının bulunduğu koridordan geçerek görüşme salonuna geldiğimde İBDA-C elemanları benim bu cezaevinde olduğumu Leman dergisinden ve tarafıma gelen mektuplardan öğrendiklerini, örgütlerinin çıkardıkları bir dergi için kendilerine karikatür çizimi ve uygulamaları konusunda yardımcı olmamı istediler. Hatta koğuşumda çizdiğim karikatürlerim varsa bunları görmek istediklerini söylediler. Ben de, burada çizim için gerekli olan malzemelerimin olmadığını, bu nedenle çalışma yapamadığımı, kendilerine karikatür konusunda yardımcı olamayacağımı, çünkü sevkimin Şile Cezaevi'ne çıktığını ve yakında sevke gideceğimi söyledim. Yalnız, en önemli neden bu değildi. En azından kendileriyle farklı bir dünya görüşüne sahip olduğumu söyleyemedim. Çünkü onlar çoğunluktaydılar ve böyle bir yerde başıma neler gelebileceğini az-çok tahmin edebiliyordum. Bana, kendi koğuşlarına gelmemi, orada bol miktarda malzeme olduğunu, eğer istersem sevkimi durdurabileceklerini söylediler. Çünkü hükümlü olan birçok arkadaşlarının sevklerini durdurduklarını belirttiler. Ben ise burasının şartlarının ağır olduğunu, sevke gitmek istediğimi söyledim. Kısa bir süre sonra da sevke gittim.

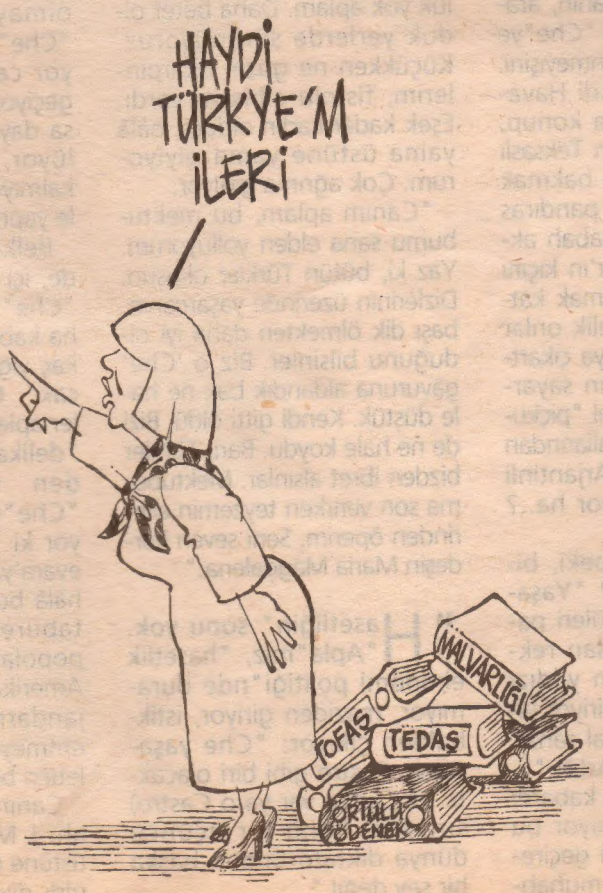

Metris'te yaşam çok zor. 10 kişilik koğuşlarda 18-20 kişi barındırılıyor. Yemek sorunu var, idarenin yemekleri yenmeyecek kadar kalitesiz ve kötü. Aramızda toplanan paralarla kantinden aldığımız malzemeyle yapabildiğimiz kadarıyla yemeklerimizi kendimiz yapıyorduk. Yatak sorunumuz mevcuttu. 12 kişiye yetecek kadar yatak (ranza tipi) vardı. Kalanlar yere yapılan yataklarda uyumaktaydılar. Yine mevcut sorunlardan birisi de yıkanma ve çamaşır yıkamamızdı. Musluklardan idare tarafından verilmesi gereken sıcak su haftada 1-2 kez 5 ya da 10'ar dakikayla en alt koğuşlara gelir, bizlere (üst koğuşta bulunanlar) ise bundan istifade edemezdik. Bizler de elektrik kablolarıyla yaptığımız ve bidon içerisindeki suya konarak suyu ısıtan bir düzenek yapmıştık. Bu suyu geç ısıttığı için haliyle yıkanmamız da sorun oluyordu. Cezaevi insanının en büyük özelliği yaratıcılığıdır. Çünkü çeşitli mahrumiyetlere maruz kalan cezaevi insanı bu sorunu çözmek zorunda kalıyor ve devreye ister istemez yaratıcılık giriyordu. Bu mahrumiyetlerden birisi de koğuşlarda metalden bir araç-gereç olmamasıydı. Kaşıklarımız, çatallarımız plastikti. Haliyle kesmek-doğramak için bıçağa ihtiyacımız bulunmaktaydı. Elimize geçen teneke parçalarına tahtadan sap yapar, kenarlarını da taşa sürterek bıçak yapardık. Tabi bu bıçaklar her ayın sonunda asker tarafından koğuşlarda yapılan aramalarda ele geçirilmezse! Eğer ele geçirilirse yenisini yapardık. Bir başka yaratıcılığımız ranza kenarında bulunan çıkıntılar ise konserve açacağımızdı. Cezaevinde beni duygulandıran en güzel anılarımdan biri, tanıdığım, tanımadığım insanlardan mektup ve tebrik kartları almam oldu. Cumhuriyet gazetesi Dinozor ekinde, Leman dergisinde adresimi öğrenen birçok kişi bana mektup göndermişler. Hatta bazıları adresimi yayınlayan bu iki yayın kuruluşuna aracılığım ile teşekkür ediyorlardı. Bunu da bu arada belirteyim. Metris'te malzemem olmadığı için çizemedim, ama birkaç şiir denemem oldu. Yazımın sonunda bunun iki örneğini sizlere sunacağım.

Metris'te 3.5 aydır yeşil rengi görmedim. Hergün belirli saatlerde avluya çıkardık. Dört tarafımız beton

Akşamsefası

ve demir parmaklıklarla çevriliydi. Koğuşumuzun kapısı sabah saat 08.00-08.30 arası sabah sayımıyla açılır, akşam 20.00-20.30 arası akşam sayımıyla kapanırdı. 21 Mayıs 1997 günü Metris Cezaevi'nden alınıp Şile Cezaevi'ne götürüldüm. Burası küçük bir cezaeviydi. Üç adet koğuşu bulunmaktaydı. Metris Cezaevi'nin şartlarına göre daha uygun bir yerdi. Cezaevi duvarının boyunu aşan kavak ağaçları yeşile olan özlemimi biraz olsun gideriyordu. Koğuşlarımız onar kişilikti. Ben dahil bir başka sevkle birlikte 12 kişi olmuştuk ve haliyle burada da yatak sorunumuz bulunuyordu. Koğuşumuzun küçücük bir avlusu vardı. Bu avlunun bir köşesini mutfak yapmıştık. Avlu sabah saat 08.00'de açılıp akşam 20.30-21 arası kapatılırdı. Koğuşumuz çok ufaktı. Yalnızca akşamları bu koğuşta kalmak zorunda oluşumuz bizi pek fazla etkilemiyordu. Şile Cezaevi haşarat açısından bereketli bir yerdi. Bol miktarda hamamböceği, kırkayak, karınca, vb bulunmaktaydı. Bu yüzden yiyeceklerimizi korumamız zor oluyordu. Koğuşta bir televizyon, bir de buzdolabı vardı.Televizyonu da orada yatan bir mahkûm getirtmişti. Akşamları koğuş kapatılınca televizyon seyrediyor, bol bol sohbet ediyorduk. Ziyaret günümüz cumartesilerdi. Tel örgüler arkasından soyadı tutanlar veya birinci derecede akrabası olanlara ziyaret fırsatı veriliyordu. Ayda bir gün ise açık eş ziyareti verilmekteydi. Burada 15 gün kaldım. Daha sonra savcının emriyle ve benim de dilekçemle önce Şile Devlet Hastahanesi'ne sonra da Bayrampaşa Cezaevi Hastahanesi'ne sevk edildim ve yatırıldım. Burada moralim iyice bozuldu. Ayakta sağlam dolaşabilen birkaç kişiden biriydim. Geri kalan hastalar kol-bacak kırılması ya da felç nedeniyle yatağa bağımlı kişilerdi. Burada onlara elimden geldiği kadar yardımcı olmaya çalıştım. Onların eli-ayağı olmuştum kısa sürede. Yemek sorunu burada da vardı. Yemekler hem kalitesiz, hem de miktar açısından çok yetersizdi. Bu nedenle malzeme yokluğuna rağmen yemekleri kendimiz yapıyorduk.

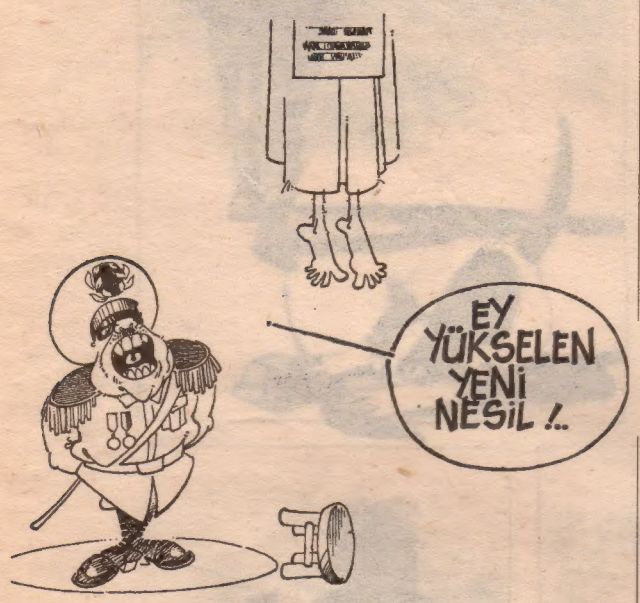

AHMET ERKANLI

Rahatsızlığım gerekçe gösterilerek Karikatürcüler Derneği'nin girişimiyle ve kardeşimin yoğun çalışmaları sonucu Cumhurbaşkanı tarafından kalan cezam kaldırıldı. Burada da 10 gün kaldım. Bu arada yazmayı unuttuğum bir konuda bileklerimizin zincirle bağlanması. Adli Tıp'a, sevke, vb yerlere giderken bileklerimize takılan zincirler aşırı derecede sıkılıyor, bu nedenle günlerce bileklerimizde ağrılar oluşuyordu. Böylece Metris'te başlayan, Bayrampaşa'da biten 4.5 aylık maceram da son buldu.

Cezaevi yönetimi beni mazur görsün, Metris Cezaevi'nin duvarında yazılı olan "Ne duyduysan, ne gördüysen, ne biliyorsan, burada kalsın"a uymadığım için

Aslında anlatılacak daha o kadar çok şey var ki yaşanılan. Bu yazdıklarım ancak üstünkörü olanıdır.

Yazımın içersinde cezaevinde yazdığım birkaç şiirden örnek vereceğimi belirtmiştim. İşte şiirlerim...

Gasteci Abla'dan Hikâyeler

"Neden İSTİFA Ettim?.."

GÖNÜL KIVILCIM

Topluca intihara meylettiğimiz günlerdi. Ve ben gasteci ablaydım. Halkın nabzını tutacak, teklemeleri ve çarpıntıları, depresyonları, beş zeytinle karın doyuranları kaleme alarak kamuoyunun vicdanının sırt üstü yatmasına izin vermeyecektim. "Siz evinizde rahat çayınızı içer, bankamatiklere kartınızı sokup çıkarırken dışarda nice yoksulluk, tehlike ve acı kol geziyor, bilseniz!" Bindiğim taksinin şoförü sol şeridi kapamış giden kamyonu işaret ediyor ve "Yaz abla, yaz şu trafik ihlallerini. Kelle koltukta gidiyoruz valla." diyor.

Yazlıktaki komşu, "Rüşvet kol geziyor, kime gitsen kendi cebini düşünüyor, elini cebine sokmadan ne dosya ne kapı açtıramıyorsun; yaz abla yaz." diyor.

Ve işe geldiğimde şef çağırıyor: "Bayan köprüden atlamış ölmemiş. Koş yaz, ama dokunaklı olsun. Gencecik kadını köprüden atlatan trajediyi ince ince anlat bakalım. Bu işi yapsan yapsan sen yaparsın."

Teybimi çantaya attığım gibi intihar müteşebbisinin yattığı hastaneye yollanırken şef arkamdan bağırıyor: "Canavar gibi haber, hakkını ver ha!" İçimden, "Hepinizi canavarlar yesin!" diyorum. Ama şefe dudaklarımı gere gere sırıtıp çıkıyorum. N'aapalım. Herkesin umudu gasteci ablayım. Oysa benim de umutlarım vardı. Mesleğimi Batılı ablalarımızın yaptığı gibi layığıyla yerine getirmek için neler okumamış, kaç üniversite bitirmemiştim ki. Sosyolojik, felsefi, kültürel yaklaşımlarla sorunun özüne parmak basacak, intihar edenle değil, onun başını gaz ocağına sokturan, boynuna ilmiği geçirten sıcacık bir yaz sabahı yaşamın zevklerine elveda dedirten sebeplerle uğraşacaktım. Hem sonra ahlaki sorumluluklarım vardı. En azından Batılı üniversitelerin kitapları öyle diyordu. Televizyon ekranları şehrin tersanelerinden birindeki patlamadayanan itfaiyecileri yavaş çekim evire çevire gösterirken onların eşlerinin burguya dönen yüreklerini düşünüyordum. Ben bile ekrandaki görüntüye dayanamaz gözlerimi kaparken, onca yıl sarıldıkları bedenlerin defalarca cayır cayır yanışına nasıl dayanmış, bu travmayla nasıl başa çıkmışlardır acaba? Hastaneye geldiğimde haberci kardeşlerimin bizim özel haberlerin bekaretini çoktan bozduğunu öğreniyorum. İntiharzedenin ağzından laflar mikrofonla teker teker alınmış. Atlarken pişmanmış, ama şimdi iyiymiş, söyledikleri önemli değilmiş, ama ne yazarmış, atlayıp da ölmeyen mucizeyi görmüşüz ya... mış... muş...müş...

Allahtan, atlayıp da bir türlü ölmeyen bayanla ilk muhabbeti bir haberci kardeşim daha kaçırmış. Genç kadının hasbelkader yakınlarına dil dökmek kırmızı mikrofonlu abimize düşüyor. Abimiz genç kadının ablasına evlenme teklifi edercesine yalvarıyor: "Şimdi beni reddederseniz hayatım kayar. Hem benim gibi bıçkın gazeteciyi hayatlarının yazılmasını isteyen kaç dertli bayan daha bekliyor. Bu fırsatı kaçırmayın, balığı siz avlayın." Köprüden uçarken yeşil ışık gördüğünü iddia eden genç kadının ablası kardeşini iknaya içeri girdiğinde, gasteci arkadaşımla kaderbirliği ettiğimiz durumun ne kadar boktan olduğunu birbirimizin hüzünlü gözlerinden çakıyoruz. Acımızı açık etmemeye çabalarken yüzünde Anadolu kadar içten gülümsemesiyle bir dede, durumun üzerine tuz biber ekiyor.

– N'olmuş, niye intihar etmiş?

Kapının önünde, canavar haberler kovalamaktan gözlerinin altı morarmış gasteci arkadaşım, ben, bir de dede; bekliyoruz. Arkadaş:

– Sana ne ya! diyor.

Dede utanıyor.

– Hiiç de merak ettim sadece.

– Elalemin zinasını, cinayetini, intiharını ne diye merak edersiniz kardeşim! Sizin yüzünüzden biz de buralarda ne hallere düşüyoruz. Karının bi kıçını yalamadığım kaldı konuşsun diye. Enflasyonu merak edin, demokrasiye ne olduğunu, bi gün bi yerlerde kıçınıza girecek copları...

Yaşlı dedenin gasteci abiyi anlamadığı kesindi. Onun halinden bir ben anlardım, bir de benim gibi teybi, mikrofonu elinde rezalet takip edenler. Ahh sarhoş kocalar bi dayak atsa da haber çıksa.. Abi günlerdir lezzetli bir cinayet işlenmedi. Ne kesat piyasa bu böyle..

Tırnakları sivrilmiş zebaniler ordusuyduk. "İntiharlarınıza bile ortağız" diye bas bas bağırıyorduk. İsterseniz atlayın, öbür dünyada da mikrofonumuz yakanızda! Ertesi gün işe geldim. Patronun ne intiharlar, ne bankerzedeler ne de demokrasizedeler umurundaydı. Ruh gibi gelip gidiyordu. Konuşsam bile ne değişirdi ki! Onun da kuyruğu bir yerlerde sıkışmıştı. Aslında biz herkesten farklıydık, yani öyle olmaya çalışıyorduk, yani olamıyorduk. Çıplak bacaklar, transparanlar altından gözüken memeler, içli haberler yoksa okuyucu yoktu; okuyucu yoksa reklam yoktu; reklam yoksa maaş zordu. Oturdum ve düşündüm: Bir intihar haberi bir intihar haberi daha eder iki intihar haberi. Peki ama sonra? Sonra üçüncü intihar gelir. Kararımı verdim. Ve intihar, pardon istifa ettim.

Bundan böyle şehrin emeklilerinin, tinercilerinin, askerden dönüp kafayı yiyenlerin, devamlı matineleri zengin edenlerin kapılarını haber olsun diye değil, onların gerçek hikâyelerini yazmak için çalacaktım.

Akşamsefası

Orda duruyordu!..

Sencer

son...

Akşamsefası

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki

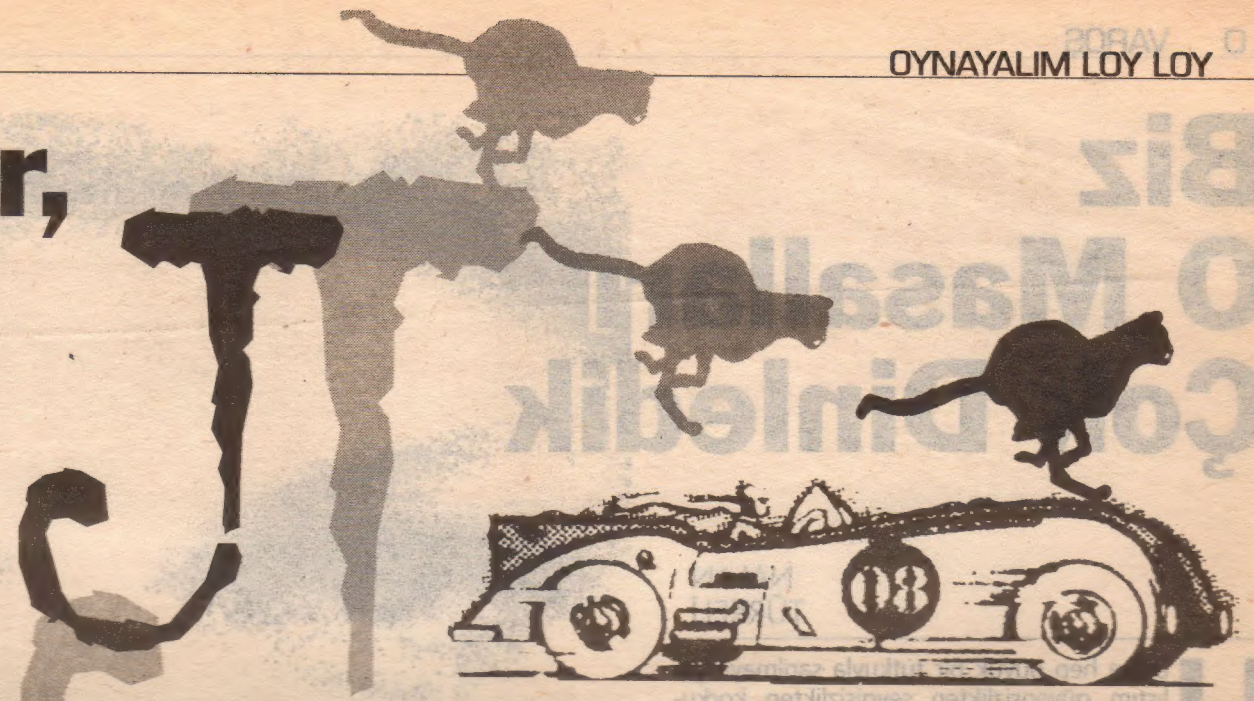

GANİ MÜJDE

İsim:
Jules Verne

İlk okuduğum kitaplardan biri 80 Günde Devrialem.
Gezici kütüphaneden alınmış, demirbaş olarak üstümüze kaydedilmiş, kırmızı bez ciltli kütüphane kitabı olarak 1 dakikada eve götürülmüş.
80 Günde Devrialem 7 günde kıraat edilecek ve geri verilecek.
Verilmezse cezası var.
Lakin bir günde kıraat edildi koca dünya.
Sonra "Aya Seyahat" geldi ardından.
George Mellies filmini yaptı, ben hayal gücüne alkış tuttum kefere Jules'ün.
Sonra babam kapıyı çaldı.
"Bu çocuk adam olmaz hanım" dedi, "ha bire hayal kuruyor."

Şehir:
Johannesburg

Hiç görmedim.
Ama J harfinden de bin tane şehir yok ki birader!..
Görmüş gibi yazıcaz işte.
Hükümet konağından başlayıp (ki, mutlaka vardır), belediye lojmanlarına gelicez (ki, mutlaka vardır). Mandela anıtının orada bir sıkı bira için (ki, mutlaka vardır), güzel bir zenci kızın arkasından iştahla bakıcak (ki, mutlaka vardır).
Bico'yu hatırlayacağız bir köşe başında (ki, mutlaka hatırlarız).
Sonra hatırlamayanlara Bico'yu anlatıcaz (ki, mutlaka vardır).
Johannesburg kazan, biz yamyam, sokaklarında sürtüp durucaz işte. (Ki, mutlaka sürteriz.)

Hayvan :
Jaguar

Damat davulcu Asım'ın binek otomobili olmasaydı biz jaguar'la, iguana'yı daha çoook karıştırırdık.
Allah razı olsun Özal'lardan.
Hiç olmazsa bir hayvanın ismini doğru öğrenmemize vesile oldular.
Sonra davulu delen jaguar partisi kuruldu bu ülkede.
Ama davulu delen jaguar partisi değil, deveyi hamudu ile götürenlerin partisi iktidar oldu hep bu ülkede.
Sonra kırata binmiş sarı kanaryam çıktı meydane.
Bacımın arkasında çetesi, CIA'sı...
Ver elini Kuşadası...

Bitki:
Jüt

Hiç görmedim jüt'ü.
Hint keneviri ile birlikte anılır adı.
Lifinden çuval yapılır.
Hint fakirleri kıçını örtsün diye de Hindistan'da yetişir nedense.
Yenilecek bişey olsa meret Hintliler bu kadar zayıf olmazlardı herhalde.
Baskül satışları ve Nutraşweet satışları da artardı doğal olarak.
Amaaan bana ne be!..
Jütümden aşşa Kasımpaşa...

Eşya:
Jilet

Eski adıyla Londra Asfaltı, yeni adıyla 01 yolu üzerindeki koskoca bir "Job jiletleri" ilanı aracılığı ile tanıştım jiletle.
Berber dükkânında çıraklık yaparken harbi usturadan, jiletli usturaya geçişe gözlerimle şahit oldum.
Jiletler kırdım, ustama hazırladım.
Ali Desidero'da samimi oldum Derbi ekstrayla.
İlk yüzüme 16 yaşında sürdüm, Fatih'lerin mutfağında.
Sonra Müslüm abimin konserinde "Dünya tersine dönerken" jileti ile kendini doğrayanları gördüm.
Elektrikli bir traş makinesi aldım kendime.
Sefasını sürdüm...

Artist :
Jean Paul Belmondo

Geçen gün gördüm gazetede.
Anüsünün kılı ağırmış Belmondo abim, helikopterden ip merdivenle bir otomobile atlıyordu.
Helal olsun dedim içimden -dışıma karşı-
Onun yaşındakiler burada iskele verilmeden vapurdan bile atlayamıyorlar artık.
Diğer atlama fiillerinden de hiç bahsetmeyelim isterseniz.
Bu Fransızlar bir tuhaf zaten.
Bütün starları çirkin. (Ama sevimli.)
Al Depardieu'yu vur Belmondo'ya...
Allahtan Alain Delon var... Bir de Alain Mikli gözlükleri var.
Mikli soyadı konumuzun dışında.

Not :

Sözlüklerin öksüz ve yetim harfidir J.
Şöyle bir iki madde, sonra "K" gelir eşek kadar sayfası ile.
"L"yi ve "M"yi hiç sormayın!
Benim bilgisayar klavyemde de kavalın aşşağı deliği.
En alt köşede "Bana da bas Gani abi, bana da bas Gani abi!" diye hüzünlü hüzünlü bakıyor.
Hadi ulan "J" hatırın kalmasın:
JJJJJJJJJJ
JJJJJJJJJJ
JJJJJJJJJJ
JJJJ

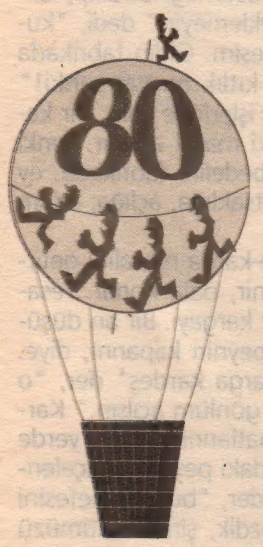

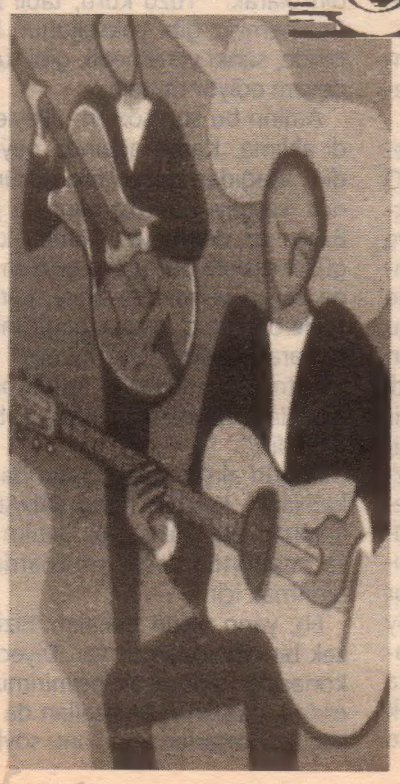

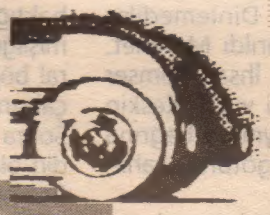

Akşamsefası

Biz O Masalları Çok Dinledik

NALAN TÜRKELİ

Hayata hep büyük bir tutkuyla sarılmaya çalıştım, güvensizlikten, sevgisizlikten, korkudan uzak yaşama isteğimle. Umduklarımla bulduklarımın arasında ise, her zaman uçurumlar oluştu. Nereye gitsem, üstüme üstüme geldi yoksulluk; yoksulluğun yarattığıkorku ve güvensizlik!

Hergünkü gibi, bugün yine yeni baştan yoksulluğumun beni utandırmayacağı mücadeleyi vermeye çalışacaktım üç teker tahta arabamda, balık ekmek satarak. Aslına bakılırsa, araba da benim değil. Yaklaşık iki ay önce, kapı komşum Celal'den emanet almıştım.

Ufak bir kamyonet kiralayıp, seyyar arabamı Kadıköy sahiline indirdiğim ilk gün, "işte özgürlük" dedim. Bu, benim de ülkemdi. Muhakkak vardı memleketimin bir köşesinde ağır bedelin ödenmediği bir yaşam. Oysa, yenilgi ve tutsaklıktan gelen hâlâ da korkunun, güvensizliğin içinde çırpınan seyyar satıcılarla doluydu Kadıköy sahili. Benim gibi, İstanbul'un arka mahallelerinin insanlarıydı yaşamak uğruna savaşırken kovalanıp ezilenler, utandırılmaya çalışılanlar.

Bu sabah, yine de hepsinin üzerine bir kalem çekip, günü kurtarmak pahasına sıvamıştık kolları. Balıkçı dükkân sahiplerine rehin bıraktığımız kimliklerimizle aldığımız birkaç parça balık, ızgaralarımızı inceden inceye tüttürmeye yetmişti. Doğranmış domates ve soğan, mavi muşambalarımızın üzerine özenle dizdiğimiz sıcak ekmekler, kimin iştahını kabartmazdı! En güzel kahvaltımız ekmek arası balık olacaktı bu sabah. Sahil kıyısındaki boğaz turu düzenleyen motorlar, en neşeli çalgılara başlamışlardı bile. Gençler birazdan doluşup, bu seslerle aynı uyum içerisinde oynayacak, yaşlılar ise, elleriyle gençlere tempo tutacaklardı. Özgürlüğü tadacaktı bugün bu sahil. Kuş pazarındaki alıcılar da memnun olacaktı bugünden, satıcılar da. Muhabbet kuşlarıysa, yeni bir serüvenin heyecanıyla ötüşeceklerdi. Bereketin, bağımsızlığın kalbi atacaktı bugün, tik tak. Bir yaşam sevinci olacaktı paylaşılan. Hiçbir darbeyle yıkılamayacaklıkla sağlamlaşacaktı hepimizin de yaşam inancı, hem de doyasıya.

Birden, korkunç sesler yükseldi, ölüm çığlıkları atılırcasına. Yerlerden ekmek kırıntılarını gagalayan güvercinler, serçeler, martılar uçuştu gökyüzüne, bağıra bağıra, şaşırganlaşmış kanatlarıyla. Ürktü dalgalar, uzaklaştı kıyılardan. Saf yağmur sularıyla yıkanmış güneş karardı. Sahipsiz, evsiz, pejmürde sokak çocukları, şarapçılar, yattıkları banklardan ivedilikle kalkıp kayboldular sahilin görünmez ucunda. Yoksullukla özgürlük günah; ne büyük suçtu da bütün zabıtaların homurtulu sesler çıkaran telsizlerine teslim edildi koca sahil. "Geçit yok" dediler hep bir ağızdan, "düz yollara geçit yok". Pay pay Mehmet, bütün gücüyle direndi. "Vermem arabamı size. Üstüme gelmeyin. Oynamayın ekmeğimle." Benzi sarardı. Titredi yeniden bütün bedeni. Devam etti bağırtılarına. "İsterseniz, yenibaştan anlatayım hayat hikâyemi" dedi. O günlerde bir matem içerisindeydim. Ateşli nöbetlerim devam ediyordu. Verem diyorlardı doktorlar hastalığıma, açlık ve kölelikten verem olmuşsun. Şimdi bu sahil son çarem. Dokunmayın arabama. Yarın bu vatana asker olacağım ben. Savurmayın balıklarımıı, ben asker olacağım." Dinlemediler hayat hikâyesini. Ekmek bıçağına sarıldı Mehmet. "Ya sizi, ya kendimi vururum" dedi. İhsan komser emretti, "Vur ulan!" dedi, "kendini vur." Keskin ekmek bıçağını boğazına salladı. Boynuna bağrına fışkırdı kanlar. Mehmet'i hastaneye götürdü sahildeki birkaç genç.

Bugün kurban günüydü. Belediye'nin kırmızı kamyonetlerinden inen zabıtalar, akbaba gibiydiler. Saçtılar soğanlarımızı, ızgaralarımızı söndürdüler.

Kadıköy Vatan Hastanesi karşısındaki Belediye deposuna kadarkoştuk arkalarından nefes nefese. O depoya tıktılar vura kıra arabalarımızı. Kaç saat bekledik depo önünde, bilmiyorum. Sonra Belediyeye yürüdük, çekimser korkak. Girişte, bina içindeki danışmanlık, soldan ilk odayı gösterdi. Aynı ürkeklikle çaldık kapıyı. Zabıta komseri Ali Yıldırım, oturduğu koltukta heybetli görünüyordu, içi kof, yüksek beton binalar gibi, doğallığı olmayan. Yargılayıcı ve çirkindi bakışları, sözleri. Bizi tanımıyor muydu da, sert bir ifadeyle, ilk sözü "kimsiniz, söyleyin bakalım, ne istiyorsunuz" oldu. "Arabalarımızı" dedik, hep bir ağızdan. Halimizden haz alırcasına, başını masanın üzerindeki kağıtlara dikip, eliyle kapıyı işaret ederek, bütün saygısızlığıyla, "Hadin, hadin... çıkın bakalım dışarıya, araba felan yok. Kaç kez söylendi size seyyar satıcılık yasak diye. Panayıra çevirdiniz be Kadıköy sahilini. Hadiyin, çıkın bakayım dışarıya." Konuşamadık. Yapıştı kaldı dudaklarımıza, damaklarımıza söyleyeceklerimiz. Ürkektik ürkekliğine de, dikildik kaldık öylece. Tekrar bağırıp kovacıktı ki, yüzümüze baktığında vazgeçti. Bu kez küstahlığı bırakıp, bilmişliğe bürünerek "boşuna beklemeyin" dedi, "kural böyle. Başka iş bulun, kardeşim. Gidin fabrikada çalışın, inşaatta. Memlekette kıtlık mı var sanki!" Sonra bana dönüp, "sen de ev işlerinde çalış, bir kadın olarak." Tuzu kuru, tabii ki masal anlatır. Sanki ödememişiz gibi yoksulluğun bedelini fabrikada, ev işinde; sanki yenilmedik gibi tutsaklığa, açlığa; adam devam ediyor masala.

Amirin bu son sözleri, tilkiyle-karga masalını getirdi aklıma. Karga ağzında peynir, dala konar. Tesadüf, aşağıdan geçen tilki görür kargayı. Bir an düşünür, kargayı nasıl kandırır da peyniri kaparım, diye. Başlar dil dökmeye: "Aman karga kardeş" der, "o güzel sesinle bir öt de, gözüm gönlüm açılsın." Karga cevap vermeden önce, kanatlarını olduğu yerde şöyle bir çırpıp, usulca gagasındaki peyniri pençelerinin arasına alır. "Tilki kardeş" der, "boşuna nefesini tüketme, o Fransız'ın aptalı bizdik, şimdi rolümüzü insanlara devrettik; kısacası, biz o masalları çoook dinledik."

Bugün akşam oldu, yarın da çalacağız Belediyenin kapılarını. Kimbilir hangi zabıta komseri hangi masalı anlatmaya kalkışacak. Benim bildiğim masallar masa başlarında değil, yataklarda anlatılırdı, çocukları uyutmak için.

Eh, yarın olsun bakalım. Bizim de onlara söyleyecek bir çift sözümüz var. Diyeceğiz ki, dalımızda yok konacak, kaptıracak peynirimiz de. Hadiyin, hadiyin ordan, bırakın bu masalları da sabahki kahvaltınızda kaç kilo kaşarlandınız, onu söyleyin!..

Akşamsefası

"Evet, o otobüste, kötü kötü balık kokan 'Varoşta Kadın Olmak' kitabının yazarı Nalan Türkeli'dir..."

CEZMİ ERSÖZ

Sahi, ne var bunda...

Otobüste, evine dönerken bir okuru onu tanımış. Yanına kibarca yaklaşıp, yazdıklarınızı çok beğeniyorum, ne olur kaleminizi hiç bırakmayın elinizden, demiş... Sonra da eklemiş: Otobüste biri ne kötü balık kokuyor, değil mi, diye... O da utancını gizleyerek, kimbilir belki de balık ekmek satan garibanın biridir, diye yanıtlamış okurunu...

Evet, o otobüste, kötü kötü balık kokan **Varoşta Kadın Olmak** kitabının yazarı **Nalan Türkeli**'dir... Kitabının dört baskı yapması, dahası, basın ve edebiyat dünyasında yankı uyandırmasının bu durumda artık pek önemi yoktur... Yazarın okuruna kendisi için "balık-ekmek satan garibanın biri" benzetmesi yapması belki biraz ilginç olabilir... Ama söyler misiniz, ne var bunda!.. Bütün bunlar neyi değiştirir ki... Sahi, hiçbir şey değişmeyecekse bunları yazmanın anlamı nedir?..

Varoşta Kadın Olmak ve hemen ardından yazdığı **Düşlerimde Sen de Varsın** adlı kitapların ve üstelik dergimizin yazarı **Nalan Türkeli**'nin evinin geçimini sağlamak ve iki çocuğuna bakabilmek için **Kadıköy İskelesi**'nde her gün balık-ekmek satmasının bizler için önemi ne?..

Biz bu sert, sıkı, mesafeli şaşkınlıklara ve güncel, politik yorumlara açık, kapalı gerçeği öğrenince ne değişecek... Dergimizin yazarı **Nalan Türkeli**'nin balık-ekmek tezgahına şu an **Kadıköy Belediyesi**'nin Hasanpaşa'daki deposunda el konulmuş durumda. Günler, haftalar boyu süren mücadeleyi şimdilik kaybetti o. Önce ondan rüşvet istedi belediyeciler. O da vermeyip, direnince gece balık aldığı balıkhanenin arka tarafına özenli zincirlediği üç tekerlekli, ızgaralı tezgahını alıp götürdüler. O da günlerce **Kadıköy Belediyesi**'nin kapısını aşındırıp tezgahını geri istedi. Ona yetkililer her defasında, git başımızdan, kadınsın, kadınlığını bil, dediler... O da her defasında bu, **kadınlığını bil** sözünden hiçbir şey anlamadı, ama yine de deliye döndürdü bu söz onu... Ne demekti kadınsın, kadınlığını bil... Açlığın cinsiyeti var mıydı...

Var mıydı gerçekten!..

Bir gün tezgahını götürmek için gelen belediyecilere bıçak çekti...

Oysa aynı insan yaklaşık bir ay önce kitaplarını imzalamak için **Kocaeli'ne, Rotary Kulübüne** davet edilmişti. O konuşma yapıp, okurlarına kitaplarını imzalarken kameralar görüntülerini kanallara geçiyordu. Foto muhabirleri gazetelere...

Rotary Kulüp... Ve belediyecilere çekilen bıçaktaki çıplak, çaresiz, ama yalın isyanın yansıması...

Cumhuriyet Halk Partisi'nin bir bürosunda konuşma, Sabah kitaplığında imza günü yapması ve bir akşam kırılmış tezgahının başında: **Bu ülkede namuslu yoldan para kazanamayacak mıyız?** diye avazı çıktığı kadar bağırınca kendi sesine şaşırması...

Star kanalında, **çıkış yapan kadın yazar Nalan Türkeli'yle yapılan röportaj** ve balık-ekmek satarken; **kapat şu tezgahı, neyse günlük kazancını vereyim, birlikte olalım,** diyen sokak adamları... Bir gün bu tuhaf, ama çok anlamlı çelişkilerden birine ben şahit oldum: Bir pazar sabahı evimde **Hürriyet Gazetesi**'nde **"Varoşlardan gelen ve kitapları peynir-ekmek gibi satan" Nalan Türkeli**'yle yapılan tam sayfa bir röportajı okurken telefon çaldı. Hattın öbür ucunda o vardı ve ağlıyordu: **Ev sahibi evden attı. Çoluk çocuk dışarda kaldık. Nereye gideceğimizi bilmiyoruz!..**

Sahi, bu anlattıklarımın ne önemi var? Var mı sizce... Bunları bilince **Nalan Türkeli**'nin hayatı değişebilecek mi?..

Bu onun cümlesi: **Yoksulluğun beni utandırmadığı bir yaşam istiyorum.**

Nalan Türkeli kendini bildi bileli çalışıyor bu insafsız sistemde. Sürekli bir şeyler üretmenin telaşında. Kitaplar yazdı. Dergilere durmadan yazılar gönderdi. Balık-ekmek tezgahı açtı. Yüzlerce iş formu doldurdu. O hatırı sayılır, o çekici güzelliğini kederle, umutsuzluk gölgeleriyle soldurmak pahasına hep bir şeyler yapmanın telaşıyla sokaklara çıktı her sabah. Ama yoksulluğu hiç dinlemedi onu. Bir kere olsun kulak vermedi ona... Bu kadar gürültü kopartan kitaplarından bugüne kadar kazandığı para yirmibeş milyonu bile bulmuyor... Benimle buluşmak için geldiğinde yanında sadece eve dönüş parası vardı...

Kitapları peynir-ekmek gibi satan yeni kadın yazar **Nalan Türkeli**... Varoşlardan gelip edebiyat dünyasında büyük çıkış yapan yazar...

Yoksulluğun utandırmadığı bir yaşam istiyorum. Yoksulluğa bazen **ezginlik**, diyor. İlk ondan duydum...

Mahallenin Muhtarları'nda oynayan bir kadın oyuncu **Varoşta Kadın Olmak**'ı televizyona dizi yapmayı önermiş ve karşılığında telif olarak ona ayda kırk milyon vereceklerini söylemiş.

Cebinde kimi zaman eve dönüş parası bile olmayan birisi için çok da az görünmeyebilir bu para, ama aynı günlerde bu dizide oynayan maymunun sahibine haftada kırk milyon verildiğini öğrenince işler değişir. Yoksulların da içi burkulur biraz... Biraz ama, çok değil...

Çünkü hemen bütün yoksullar gibi onun da çok şaşırmaktan ve çok umut etmekten aslında çoktan vazgeçtiğini farketmemek çok zor değil.

Dudağının kenarındaki o küçücük tebessüm bile incecik, ama ısırgan bir barut kokuyor... O günlük hayatındaki

ona göre çok sıradan şeyleri anlatırken bile ben asfalta yüzü koyun yere çarpmış gibi hissediyorum kendimi...

O günlük hayatının sıradanlıklarını anlatırken benim ağzıma pek alışık olmadığım, ama hiç de yabancısı olmadığım bir kan tadı geliyor... Çok eski ve çok katı bir kan tadı bu... Öyle bir kan tadı ki, bir an onun beni de yanına, o dipsiz yoksulluğuna sürüklemesinden korkuyorum... Öyle bir kan tadı ki bu, insanı hep kaçtığı kendisiyle buluşturan kaçınılmaz bir acımasızlığı var. Hayatı boyunca hep ağa düşenler, asfaltın yüzünde kendi kanının yakınlığıyla yabancı, tuhaf tuzuyla hiç karşılaşmayanlar bunu asla bilemez...

Nalan Türkeli ağzında kendi kanının yabancı ve tuhaf tuzunu her an tadarak yeni bir kitap yazıyor: **Varoşta Yazar Olmak**... Çok şey beklediğini söylüyor bu kitaptan.

Belki de beni hep ağa düşenlerden biri olduğumu sanarak böyle söylüyor... Kendisini benimle aldatıyor... Kurtardığını, "yırttığını" sandığı biriyle.

Oysa ona ağzımdaki kanın tadını söylesem bana inanır mı dersiniz...

Ona anlatmama gerek yok. O benden daha iyi hissediyor bu ülkede her geçen gün sınıfların biraz daha kesinleşip, derinlik kazandığını...

Kapitalizmde tesadüflerin olmadığını ağzındaki o eski, o keskin kan tadından biliyor.

Belki farkında, belki değil, ama içten içe benim onun dipsiz yoksulluğundan korktuğum gibi, o da benim yoksulluk korkuma yenileceğimden korkuyor...

Öyle ki, yeni kitabımdan çok umutluyum, derken, aslında beni kamçılıyor...

Görüşümü değiştirip, kapitalist sistemde tesadüfler her zaman vardır dememi, kendi için değil, benim için istiyor... Ve sanki artık yanında ağzında kan tadı olan birine daha tahammülü olmadığını hissettiriyor bana...

Hiç şüphesiz ona küçük erdemlerin, küçük iyiliklerin bizi devrim düşlerinden ve barikatlardan her geçen gün biraz daha uzaklaştırdığını söylesem, belki de gülüp geçecektir. Çünkü onun devrimi ve barikatları düşleyebilmesi için başını yoksulluğun zehirli balçığından yukarı çıkarması gerekir... Nefes alması... Nefes alması ve hiç olmazsa bizler gibi kendisine acıma lüksüne kavuşması lazım...

O başını bu balçıktan çıkaramayacaksa ne anlamı var ki bütün bu yazdıklarımın...

Sahi, ne var bunda!..

Nalan Türkeli: "Varoşta kadın, sokakta seyyar"

Sevda Demirel Casus mu...?

RAGIP DURAN

Öküz'den telefon ettiler, "Temmuz ayının genel bir dökümünü yazabilir misiniz?" dediler. Geçtim bilgisayarın başına, İnternet arşivini karıştırdım, ekranda gazete manşetlerini taradım. Artık sıcaklardan mı, yoksa kader mi bilemem, ama bu ay çok garip şeyler olmuş.

Ünlü gazeteci Ertuğrul Bey, Çırağan Sarayı'nda dillere destan bir düğünle Türkeş'le evlenmiş. Düğünde extra'dan bir konser veren hem Fenerli hem faşizan şarkıcı Ercan, "Bunca yıldır şarkı söylerim. Ertuğrul Bey'i öveceğim hiç aklıma gelmezdi" demiş. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım Ergenekon'a.

Meşhur iktisatçı Tansu hanım, 7 milyon dolar karşılığında verirken Amerikalı bir casusa devletin çok gizli belgelerini, suçüstü

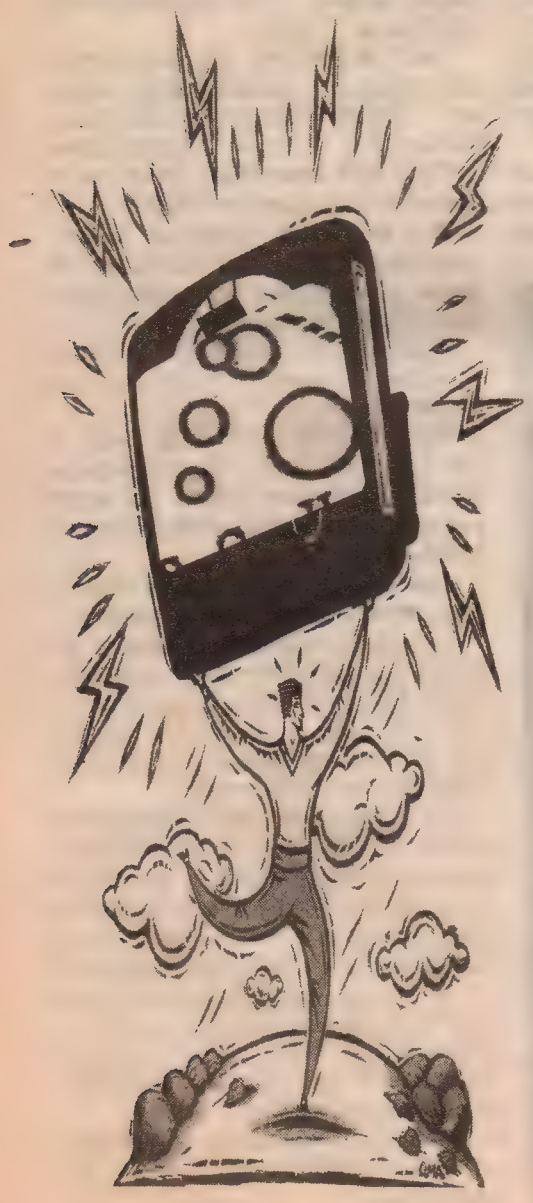

yakalanmış. MİT mensuplarının bu başarılı operasyonuna rağmen, Tansu hanım "Casus dediğiniz Amerikalı, benim üniversiteden arkadaşım Elisabeth hanımdır. Sözkonusu belgenin tahlilini birlikte yapıyorduk. Bu işin ücretinin 7 milyon dolar olduğu yolundaki bilgi de yanlıştır. 7 milyon dolar, 1963 tarihi itibariyle yaklaşık 35 milyon Türk lirası eder ki, benim bu ücrete çalışmayacağımı herkes bilir" demiş. Tansu hanımın evine yapılan baskın sırasında Ramazan davulcusu kılığındaki bir MİT yetkilisi olaydan sonra yaptığı açıklamada "Tansu kızımızın suçsuz olduğuna inanıyorum" deyince televizyonların en Hacıvat-Karagöz sunucu-yönetmeni Savaş, canlı yayına çıkardığı zurnacının da aynı şekilde ifade verdiğini belirtmiş.

Aynı gün Ankara'da Mustafa Kemal kışlasında yapılan bir toplantıda Türk Silahlı Kuvvetleri güvenoyu alarak 55. dönem çalışmalarına başlamış. Ancak özellikle DYP'deki istifa kaosu nedeniyle, Başkan yardımcısı Mehmet efendi, "Romanya'dan Popescu'yu da kadromuza katarak bu sezon şampiyonluğa oynayacağız" demiş.

Medya, geçtiğimiz ay içinde kendisiyle ilgili haberlere de geniş yer vermiş. Mesela Aydın/Dinç grubunun, pazenci Cavit Holding'le anlaşarak altın ticaretiyle uğraşan Erol şirketine karşı savaş açtığını duyuruyor. Erol Şirketinin muhtarı, "Bu üçlü, Taliban gibi, Boğaz kesiyorlar" derken, üçlü kartelin sözcüleri "Eğer yasaları çiğnemişlerse tabi ki hapis yatacaklardır. Gazeteci olunca insan yasaların üstünde olamaz ki" demişler.

Bu arada Zaire devrik devlet başkanı Mobutu, İngiltere'nin müstafi Başbakanı Major ve Fransa'da son seçimleri kaybeden Başbakanı Juppe'den oluşan uluslararası bir heyet, Saray Cezaevi'nde 16 yıllık hapis cezasını çekmekte olan meslekdaşları Tansu hanımı ziyarete gelmişler. Ziyareti izleyen gazeteci Işık Yurtçı, haberinde "Yabancı heyetin bu ziyareti ilginç. Ancak onlar mahkuûmun çete kurmak suçundan yargılanıp mahkûm olduğunu bilmiyorlar. Mahkûma düşünce suçlusu muamelesi yapılması heyetin yeterli bilgi sahibi olmadığını gösteriyor. Üstelik, düşünce suçlusu olabilmek için düşünce sahibi olmak gerekiyor" cümlelerini yazmış.

Ankara'da, Yenimahalle semtinde "Ahmet Cem Ersever" caddesinin adı değiştirilip caddeye "Bülent Orakoğlu" adı verilmiş. Plaket çakılma töreninde bir konuşma yapan resmi yetkili Hanefi bey, "Aman avcı, vurma beni" türküsünü söylemiş.

Temmuz ayı dökümünü iki dış haberle kapatalım: Cindy Crawford'un hamileliği konusunda bir açıklama yapan Sultan Süleyman, "Ona goyanın alnını garışlarım. Hem ben galdırsam gomaz mıydım?" demiş ve her zaman olduğu gibi ne konuda ne söylediği anlaşılmamış. Sultan Süleyman'ın gözdelerinden Yavuz Hırsız, bu açıklamayı deşifre ederken, "Haşmetlü icra vergisinden sözetmektedir. Bu vergi ya kaldırılacak ya konacaktır" diyerek konuya açıklık getirmiş.

Türkiye'nin engebeli topraklarına indirilen Pathfinder çalışmalarını sürdürüyormuş. NASA merkezinden yapılan açıklamaya göre, uzay aracının temel görevi Türkiye'de demokrasinin varolup olmadığını araştırmak...

Hamiş: *Yazıyı yazdıktan sonra okudum. Çok acayip geldi. Olayın özünü ancak ertesi gün anlayabildim. İnternet çökmüş. Virüs mü, elektronik hata mı, ne, bilmiyorum. Haberler birbirinin içine girmiş yani. Ama zaman yok, yeni bir yazı yazamam.*

TUNCER ERDEM

şehir var çevremizde; ev, sokak, duvar

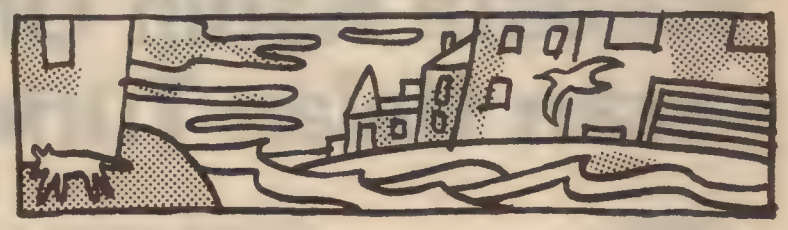

düşler tüketilir orada

şehir bir bir yutar.

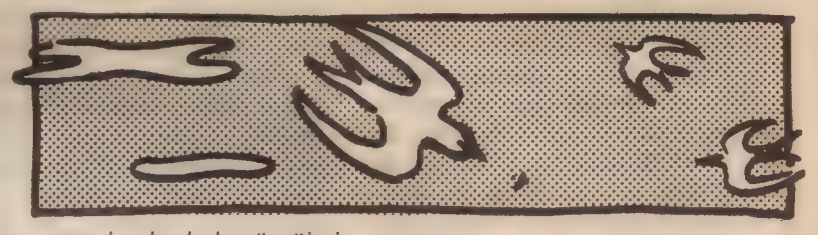

ama bozkırdadır yüreğimiz

geniş, uçsuz bucaksız...

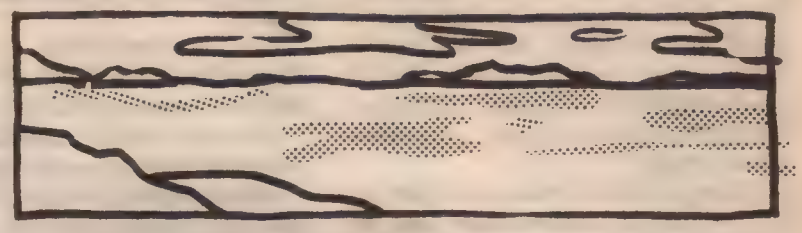

yeni düşler serpilir o kuru toprakta,

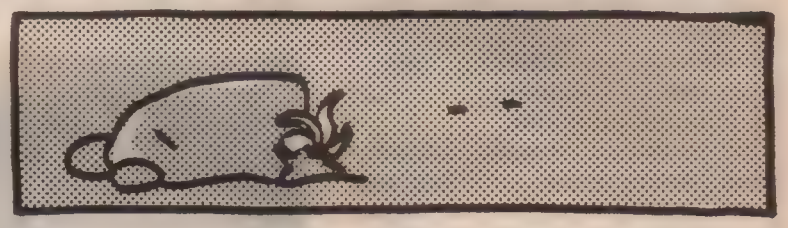

beslenir büyür dikenler arasında.

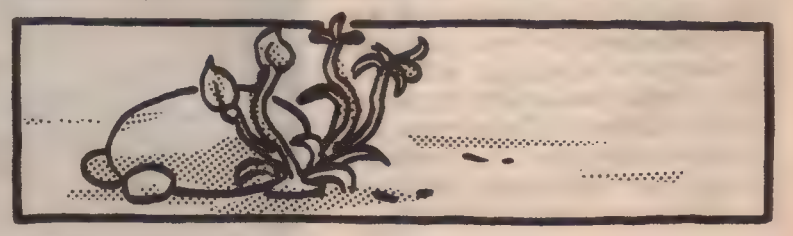

bozkırdır ıssız yüreğimiz

bozkır kadar yalnız...

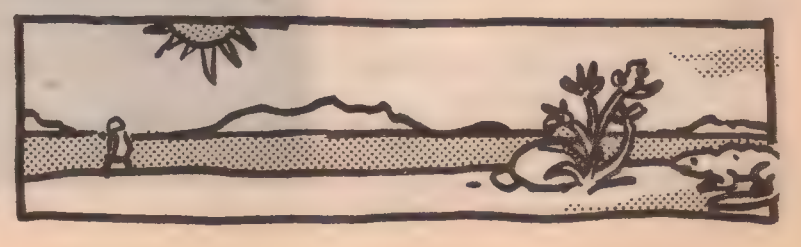

Küt Diye Düşen Gece

küçük İSKENDER

Cumartesi Anneleri'ne...

Beni yüzüncü şubeden polisler almaya gelecek birazdan. Telaşlıyım, sanki tatile bir yerlere gidiyorum anne! Anne?! Neden öyle dayanmış kapının pervazına, bana bakıyorsun..

– Ne çirkin bir oğlum var diye mi, yoksa

– Ne aptal bir oğlum var diye mi, yoksa

– Ne kara bahtım var diye mi düşünüyorsun.. Saçından on tel daha beyazlandı seni süzerken.. Çillerini görüyorum hâlâ, ne güzelsin.. Ne iyi ki benim annem sen olmuşsun, ya bir başkası.. Mesela.. Yo, yo! Kimse değil, sen.. benim annem.. Ben senin.. deli çarpıntılı oğlun.. Hayret ki, ağlayasıca bir sıkıntım olmalı.. Çıldırdığımı hissetmeliyim ayna karşısında, bir korkuyla yüzümü avuçlamam gerek belki de.. Bilemiyorum ki babam yaşasaydi, ne yapardı.. Hangi odada, ne durumda.. Tuvalete kapanıp gizli gizli sigara içerdi, kimbilir.. Anne? Neden öyle dayanmış kapının pervazına, bana bakıyorsun.. Omzum eskiyecek.. Birazdan kullanacağım onu, yaslayıp başımı -herneyse-, neler anlatacağım sana.. İçeri geç istersen.. Bira varsa bir tane aç, beni bekle..

Sekiz tane dünyam olmalı benim.. Sekizi severim de, onun için sekiz.. Her birine ayrı insanlar yerleştirmeliyim.. Yanlış sayabilirsin, bölücüsün diyebilirsin.. Hatta kızıp suratıma suratıma bile vurabilirsin.. Ben bakışlarımı yerden, alır mıyım sanıyorsun..

Oturuyorduk arkadaşlarla geçenlerde.. Geçen yaratıkları inceliyorduk. İncelmişti hava, sabahtı, hafif soğuktu.. Kar yağacaktı.. Öylecene bir tütün sarması dudağımda, beynimin stop lambaları yanık, birkaç dakika, bomboş, simsiyah, ak mı ak, kopkoyu, sarımtrak mavi.. Ben, sevdiğim kişiler, çiçeklerim, Japon balıklı akvaryumum, kitaplarım.. Yalnızlığım.. Küskünlüklerim.. Dersler..

Tümünün nedeni var, kuşkusuz.. Oysa neden öyle dayanmış kapının pervazına, bana bakıyorsun.. Bir karamsarlığım mı var, dert sanki.. (Dert olduğunu ben de biliyorum..) Kıvranıyorsun gibi bir mimik yerleşmiş suratının ayrıntısına.. Şüphelisin, katilimi düşünüyorsun, elbette annesin, yapmalısın.. Dizlerinin üstüne yığılacaksın acıdan.. Şiir gibi akıyor sesler. Beni yüzüncü şubeden polisler almaya gelecek birazdan..

Bavuluma kitaplarımdan bazılarını koyayım dedim.. İçeri sokmazlar herhalde.. Kimsesiz, temelsiz bir kubbe gibi sazlık yerde! Ayaklarımın başparmakları ağrıyor.. Bacak sinirlerimin gerginliği üzerinde.. Diz kapağım düştü düşecek.. Kalbimi sorma, fırlamanın allahı.. Argoya gitti aklım, şimdi sanki neredeydim, akıntıda suya atılmış kaba kağıttan yelkenli gibi kapılıp sürüklendim.. Sırtım kaşınıyor, kazak giyeceği.. Ellerin mi titriyor senin, yoksa benim gözlerim mi titremeye başladı.. Tek aralıkta tutamıyorum görüntüyü.. Devamlı kayıyor.. Off, ne can sıkıcı -kapatamadım şunu, biraz yüklensen anne, hem sen, nereye kayboldun?! Tek söz söylemeyecek misin götürürlerken beni.. Bir küfür et bari, ona da razıyım, böyle susarsan, yığılmışsın koltuğa, mır mır bir şeylere kımıldıyor mavi tonlu ak dudakların, dua mı ediyorsun..

Et anne, ne halt edersen et!

Şimdi oğlunu, yani nasıl desem, asmaya götürüyorlar belki de, sen konuşmamak için direniyorsun.. Seni tutuklasınlar, yemeği ben yapayım, ben çocuk doğurayım, çökeyim, yaşlanayım, bunu mu istiyorsun! Suçlu olabilirim, yadsımıyorum, öğreneceğim hatalarımı -ne sakıncalı bir şey yazdım, ne bir şey dedim, ne çaldım, ne de kimseyi vurdum! İnan bana, her şeyim yerli yerinde çıkacağım yargıçın önüne.

– Adın ne?

– İskender.

– Soyadın..

– Buna rağmen gençken daha da güzelmişsin anne.. Babam haklıymış uyuyamadığı yataklarda..

– Soyadını sormuştum..

– Utanmasam, bir çocuk gibi bana darıldın diyeceğim.. Sırtını dönüp:

– Bana ne! Bana ne! Oynamıyorum! diyerek kaçacaksın buralardan.. Seni ben buldum onca kadın içinden.. Lütfen, sarıl bana.. Adım İskender olmasa da!

– İskender'im de!

Adım ne olursa olsun, ben birinci tekil şahıs -Sen ikinci tekil şahıs.. Görmüyor musun ya! Birbirimize muhtacız!

Kıvranayım mı, yılan olup boynuna mı dolanayım! Bilezik olup bileğine mi atılayım.. Güleyim mi, öpeyim mi, ne bok yiyeyim, bir şey söyle! Susma, susmaman gerek -gidiyor zaman.. Susadım, su ver bana, anlamıyor musun, manyak mısın, kaçırdın mı, n'olur, beni yüzüncü şubeden polisler almaya gelecek birazdan..

–odasına geçer
ışığı açar
saat kaç
gece dokuz otuz yedi
dolabında kumbara
çocukluğundan kalma
şıkır şıkır eski yirmi beşlikler
elli kuruşlar
ha, bir de kağıt on lira
tedavülden kalktı mı bu-
-yatağına oturur
yüzünü hiçbir taraftan görülmeyecek biçimde
bir kuytuluğa gizler..
üzerinde rengi atmış bir gömlek
altında acayip marka bir kot
unutulmuş bir resim değil babası
onu yalnızca camii önünden geçerken anar
tatlı ihtiyardı peder bey, kırlaşmış kabarık bıyıkları
amatörce resim..
bir şişe de rakısı vardı her gece
bir kapta da tuzsuz sarı leblebi
kimi zaman kabak çekirdeği
candan dostları
belalı bir gençlik geçirmiş azizim
ne der bir önceki kuşak
- .....
her neyse anımsayamadım birden..-

Son yazdığım öyküler şu mavi defterde anne! Ahmet arayabilir, ona ver, saklar, Karun ararsa, yerimi söyle.. Telefon ederse Erkan, ölümüne gitti dersin.. Döneceğimi sanıyordun.. Yanıldın an9ne, yaşamında ilk defa.. Salsalar da beni... geri gelmeyeceğim artık! Onurluyum -takıntı kabul etmiyorum.

Kabahatimi tek ayak üzerinde duran Oliver gibi ödeyeceğim! kirlenmiş yüzümü deniz suyuyla yıkayıp, bir yetimhanede kalırım bundan öte.. Ahçıbaşı yakın arkadaşım.. Torpilli kuru fasulye koyar tabağıma, dağıtıp uzayıp bitlenmiş saçlarımı -abonman bileti satarım otobüs duraklarında..

– "Vay Oliver.." derler.. O zaman ben de konuşmam.. anlıyor musun, odamın cam kenarındaki yerine çekilir-bir kağıt alırım önübaşıma.. Sonra.. Vallahi de mektup yazarım, hem billahi de.. Ya da bir şempanze satarlar bana çiçek pazarında.. Şöyle mini minnacık bir şey.. Omzuma çıkar, dolaşırız sahilde, bana italyan asıllı ailesini anlatır.. Dedesinin ünlü bir ressamla geçen günlerinden sözeder; yaramazlıklarını, falanı.. Onun kahve falına da bakılmaz değil mi, maymunlar kahve içmez anne.. Ben de el falına bakarım. Bir sirke gireceğini söylerim, sevinir.. Kucaklaşırız..

Hey! Korkuyorum.. Çekilesi kolik mi bu? Böbreğime vurdu ürpertim, geleneksel kriterde "çişim geldi"!. Yüzümün her bir kası ayrı trampet çalıyor.. Duyuyor musun ağrımı anne! Anne?!

Hey hem, bu pencereyi kim açtı.. Serin esiyor körolasıca başdönmesi.. Caddeye desen atmış da kan lekesi, gökyüzüne sıçramamış allahtan! Küt diye düşmüş de kendi, başörtüsü pencere macununa takılmış..

– Ben zaten bu öyküyü, bir yerlerde okumuştum!..–

(1984 yılında yazıldı bu yazı. Genç, kaleminin terbiyesi oturmamış bir yazar tarafından. Henüz yeni yeni Küçük İskender imzasını kullanan bir hayat acemisi tarafından.. Bilemezdim, yıllar sonra bu trajik-teatral metnin böylesi bir acıyla paralellik kurabileceğini. Cumartesi Anneleri'ne de bir şeyler yazıp ithaf etme geleneği oluştu ülkemizde. Bunun doğruluğu, içtenliği ne kadar gerçek, tartışılabilir.. Ama o insanların haftalardır süren direnişi, devrimci mücadelesi karşısında bir sanatçının sessiz kalması, imkansız! Hem toy dönemimi hem de sözün özünü paylaşmak istedim sizlerle!)

Ölümünün onikinci yılında...

"Turgut Uyar"

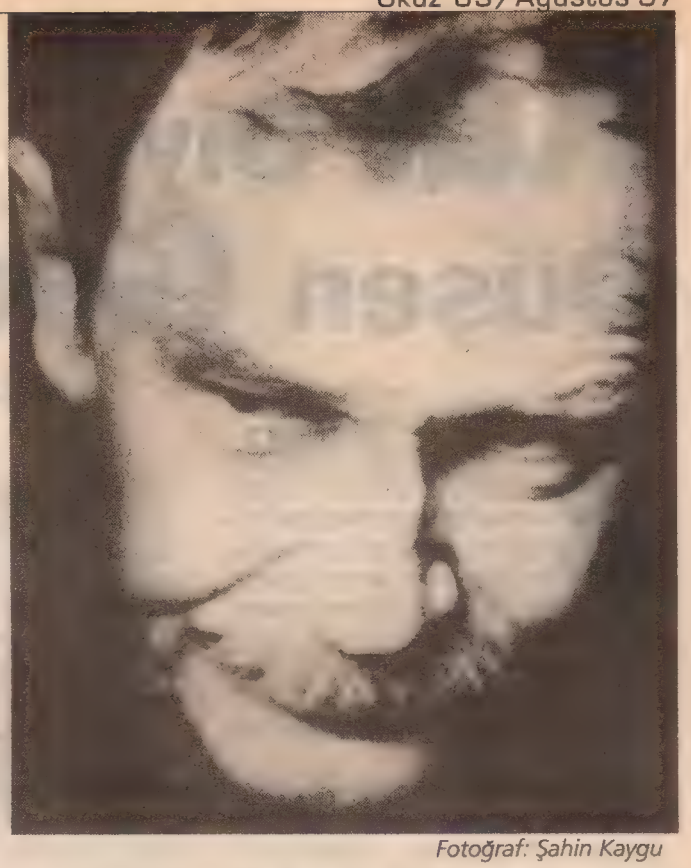

Fotoğraf: Şahin Kaygu

En Sıkı Şair : TURGUT UYAR

Turgut Uyar'ın İstanbul Karagümrük'de otururken 19. İlkokul (şimdi Hırkai Şerif) döneminde çektirdiği bütün fotoğraflar sanki az önce ağlamış gibidir. Turgut Uyar kapkara Ankara'da doğmuştur, ama ilkokulu İstanbul'da okumuştur. Arkadaşlarıyla çektirdiği fotoğraflar da öyledir. Yakışıklılığına aldırmaz, dibine dek mutsuzdur bu dünyada. Temel bakış açısı; karamsar...

Son şiirlerinden biri olan Kırlardan Geliyorlar'daki Sümbülteber (yaban sümbülü) sözcüğünü son kıtada sümbül ile teber birbirinden ayrılır: "*Ey sümbül, ey teber*" der.

Not: Teber Bektaşilerin kullandığı iki yanı keskin baltadır.

ECE AYHAN

KIRLARDAN GELİYORLAR

kırlardan geliyorlar ellerinde sümbülteber
elbette kırlardan kırlardan gelecekler
başka türlü nasıl güzelleşir bu akşamüstleri
söyleyin nasıl dayanılır dükkânlarda depolara
bu katran kokusu başka türlü nasıl geçer

sonsuza varmadan bir önceyiz sanki
-o sayının da bir adı vardı unuttum-
her şey öyle saydam öyle madensel
kapıların kilitleri açık ve herkes uykusuz
hepsinin elinde bir saat bir sümbülteber

eskiden şaşardık bazı şeylerin yokluğuna
artık bu yokları varetmeyi usladık
ağaçları budadık ormandan balık tuttuk denizden
hani bazı açılmaz sanılan kapıları omuzladık
çünkü herkesin elinde bir saat bir sümbülteber

hey koca dünya nasıl avucumuzdasın
nasıl da parlıyorsun ey gözleri maden
çözdüğüm bütün bulmacalardan zorludur yüreğin
elbette kırlardan gelecekler kırlardan
kırlardan gelecekler ellerinde sümbülteber

ey güzelim sümbül ve teber ey canım
gördüğüm sanki o değildi
sanki kuşlar albümünden bir maden

"Kayayı Delen İncir" kitabından

Şiir Günlüğünden

EKİM-1964

"... şiirin gerçeği aksiyondadır. Geçmişten bize kalanlar, bizim seçtiklerimiz değildir... Budala bir bilinç yönetiyor sanki İNSANLIĞI, evreni.

Asıl olan mutsuzluktur.

İnsanın mutsuzluğunu söylemeyen bütün şairleri, bütün yazarları silmeli. Unutturmalı.

Ama bu yenilgi adam edecek gene bizi.

Yenilginin verdiği haysiyet.

Bütün gecikmemiz direnmekten.

OCAK-1968

Şiir, matematik gibi kolaydan başlanıp öğrenilmez... şiirin en son vardığı yerden başlanmalıdır.

ARALIK-1978

Aranan hangi özgürlüktür? Daha doğrusu özgürlük müdür, yeni bir bağlantı mı? En az iki kişi olmadan özgürlük söz konusu olamaz.

Bana kalırsa önemli olan devamlılık. Özentiler mutsuz ediyor insanı. Sadece bunları yaşayan bir insanı değil. Başkalarını da.

TARİHSİZ

Şiir, bir bakıma bir saçmalığın mantığıdır.

Hayır, yanlış! "Bir mantığın saçmalığıdır."

ŞUBAT-1969

Bütün değerleri, bütün birimleriyle, gecikmiş bir şiir yapıyoruz.

Toplumun yapısı ve gelişmesi karşısında... Yasalar değil zorlayan beğeniler.

ŞUBAT-1969

Saçmasapanlık, boşluk duygusunu çok yaşadım galiba. Hatta, yaşamımın bir bölümü dışında başka duygu yaşamadım gibi geliyor bana.

AĞUSTOS-1976

Anlık mutluluklar (mutsuzluklar birikir) birikmiyor.

EYLÜL-1976

İnsan nasıl kurtulur kendini anlatmaktan. Nasıl bırakır böyle bir tadı? Bir tiryakiliği?

MAYIS-1980

Kendimle karşılaşmaktan korkuyorum...

Bence mutluluk, bir ortaçağ duygulanmasıdır.

Edip Cansever ile

hiçbir şeye benzemiyor
tutturduğum türkü

nedendir bilmem
Edip'le söylediğimiz zaman
oluyordu halbuki

Sulardan Ürkü şiirinden

Çeşitli Konulardaki Düşünceleri

"Şiirde şairâne'ye hep karşı oldum. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, 'bir dönemin şairânesi'ne. Değişen dünyayla bütünleşen şiir, hayattan yola çıkan, her dönemde kendi şairânesi'ni yaratır. Kaçınılmaz bir olgudur bu: Şairânelik, sadece sözcüklerde, imgelerde değildir, takınılan tavırdadır biraz da."

"Öbür ülkeleri pek bilmem ama, yine de söyleyebilirim: Şiir geleneği bu kadar zengin bir ülkede, bu kadar kötü şarkı sözü yazılamaz, yazılmamalıdır. Bilinçle yazılmış bir şarkı sözünün eylemle her yerde buluşabileceği konusunda inancım kesindir."

"Türkiye'de edebiyatçılık tavrı sürekli değil. 1950'lerden sonra on yıllık modalar başlıyor: Varoluşçuluk, sosyal gerçekçilik, yapısalcılık, vb. edebiyatçı kendi tavrını koymuyor, birtakım modaların peşinde görünüyor. Bunu gözönünde tuttuğumuzda, şiire bulunduğu istasyondan atlama çabası da olağan karşılanabilir belki."

"Hiç kimse matematik trenine yakaladığı istasyondan binemez. Edebiyatta, böyle bir tavır edebiyatçıyı da okuru da yoz bir kalıplaşmaya götürebilir. Cenap Şahabettin'in "Sarışınlık getirir gözlerin akşamlarına" dizelerinin İkinci Yeni'ye ne gibi ipuçları verdiğini incelemek gerekiyor."

"Toplumsal rahatı bozacak kişileri dışta tutmaya çalışıyorlar. 1941'den sonra artık "ortak barış" türküleri yoktu. Sanatçı, topluma kendine göre bir görevi, bir katkısı olması gerektiğini düşünüyordu. Daha saygın olma çabasındaydı. Ayrıca, şiir sözgelimi, İstanbullu şairin bir ayrıcalık alanı olmaktan çıkmıştı. Köy Enstitülerinde okuyanlar da şiir yazıyorlardı. Mizah aradan çekilmeyi yeğledi. Ama 1941'den sonra yazar, mizah dergilerince de sakıncalı ya da yararsız görülmeye başlandı. Yani halk edebiyatçıdan uzaklaşmadı, mizah dergileri edebiyatçıdan koptu. Beylik değerleri sarstığından."

"Kendimle ilgili hiçbir şey biriktirmiyorum. Arşivim yok örneğin. Öldüğümde el yazısıyla tek şiirim kalmayacak arkamda. Kitaplardaki şiirlerimden başka bırakmak istemiyorum. Kendini gizleyen yazarları seviyorum. Kâğıt bırakıp insanların aklını bozmaya hakkımız var mı?"

TURGUT UYAR

Ak odada oturur
kapısı penceresinden çok

Gözlerinde yıldızlar
Serin yerde durur

Bir elinde kadeh
Öbürünü yarasına bastırır

İnşaattan ses gelir
Bir şeyi okşar gibidir

Dönülmez dizeler içinde
Onunkiler gülaçılır.

CEMAL SÜREYA

(Askerlik Yıllarında)

Yaşamımda İlkler'den...

İlk rakıyı öfkeyle ve intihar etmek(!) için içtim ve saatlerce kustum. İlk votkayı korkarak denedim, ardından olacak. Şimdi en iyi dostum. İlk, ilk, ilk...

İlk'ler yaşlandıkça heyecan verici olmaktan çıkıyor mu acaba? Daha doğrusu, zorla başıma gelmedikçe bu yaşta artık hiçbir 'ilk' istemiyorum. Nerdeyse kaçıyorum ilk olabileceğini sezdiğim şeylerden.

Galiba ilk'ler değil önemli olan. Koşullar. Bir yaşta herkes dünyayı kendine göre görür, kendine göre yorumlar. Bu gördüğü, kurduğu, yorumladığı genellikle doğrudur, yaratılışı doğrultusundadır. Ne var ki, bu kurgulamayı belirleyen, kişinin içinde bulunduğu koşullardır.

"Her şeyden biraz kalır" diyor bir İtalyan atasözü. En inandığım doğrulardan biri. Söylemeden edemeyeceğim bir doğru da şu: aşk söz konusu olduğunda, ikinci de üçüncü de sonuncu da ilk'tir. İlk'lerde her zaman şakalı bir hüzün Son'larda hep acı var galiba.

Şimdi bilmiyorum, bakalım, ilk ne zaman ölürüm...

oh dünya dünya dünya
biliyor musun
ağustos çok yakışıyor sana

(Parlak ve Kara şiirinden)

Ölmeden önceki son fotoğrafı

VARSA ÖLÜMÜN ARİFESİ

Turgut Uyar'a

Bakmayın siciline "emekli yüzbaşı"
kaydı işlendiğine,
Kendisi mirlivaydı...
Nasıl da sürerdi yavrum, gebelerden aşağı
Şiir-aşkın komutu üzre
Livalarını
O umarsız ve umulmaz güzellikteki
benliğimize doğru!..
Gördünüz hepiniz arazide onu
Bütün piyade ve süvari tatbikatlarında...
Derken indirirdi bir paraşüt bölüğünü
Benlen karımı barıştırmak için,
Oturup patlıcan salatası yapardı
Unutmaz kırmızı biberi, sarımsağını...
O, aynı zamanda, Napoléon'un ordusunda
Mısraların, kıtaların ta önünde
Yürüyen bir tırampete çocuktu
Waterloo veya 12 Mart'ta...
Belki de İspanyol İç Harbi'nde
Pisi pisine ölen bir Lorca...

Ben Turgut'la okuşup kokuştuğumda
Yaşamanın umman soluğunu soluduğumda
denize açılır olurdum hep
Fethe çıkarcasına
"Dünyanın En Güzel Arabistanı"nı
Şiirimizin o en kızıl saçlı levendiyle...

CAN YÜCEL

Havuz Başı

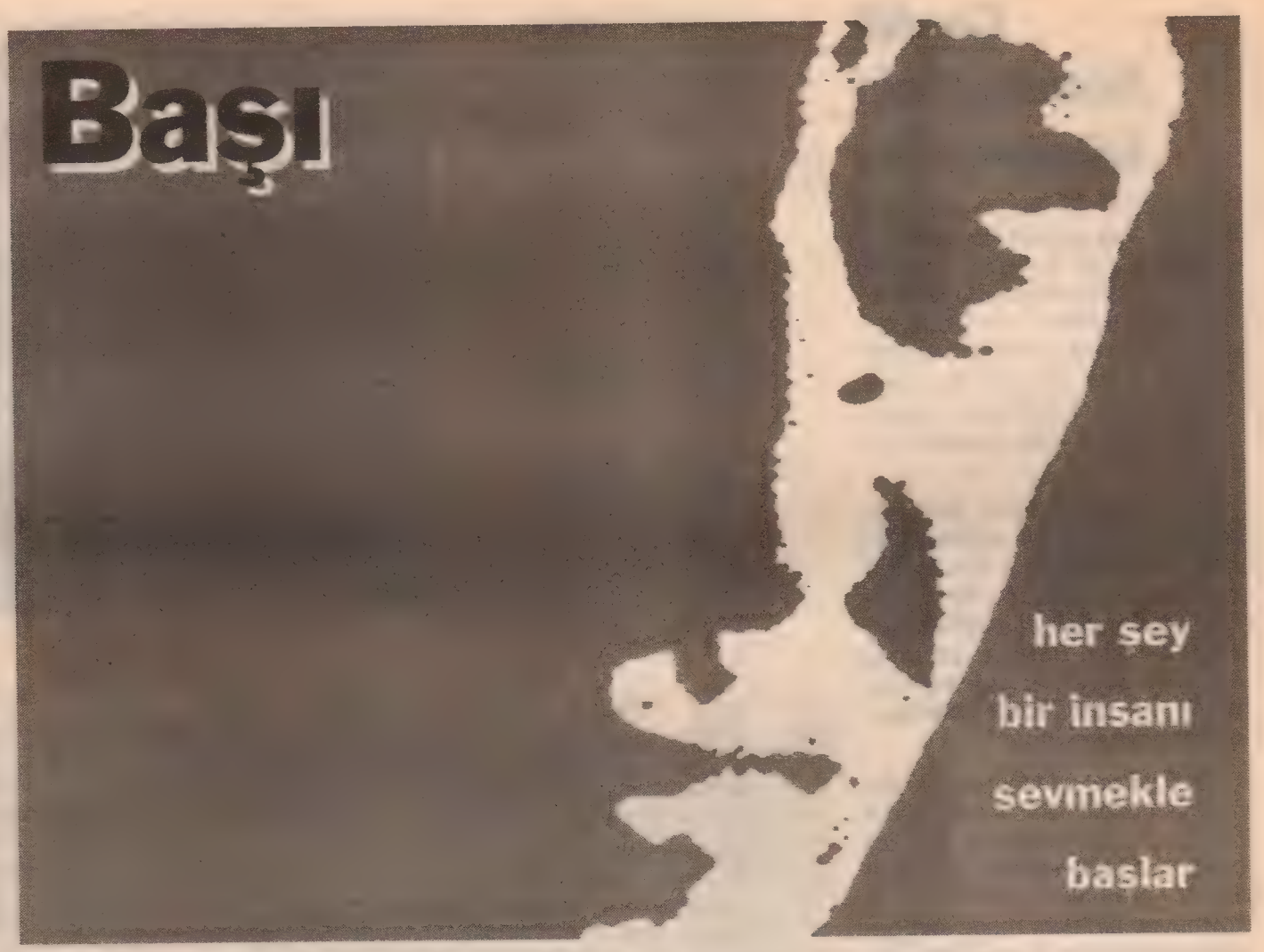

SAİT FAİK
ABASIYANIK

Beyazıt Havuzu'nun kenarındaki kanepelerden birine oturmuş, sizi bekliyorum. Yaşını almış bir adamın yirmi yaşındaki çocuk kederlerini, sevinçlerini yaşaması ne demektir, diye düşünüyorum: Belki bir, geç olma hadisesi. Belki de bir çeşit hazları, kederleri, çocuklukları uzatma temayülü. Ama bu uzayan yaz, kışın gelmeyeceğine alamet değil. Kış müthiş olacak, kar yolları kapayacak, bembeyaz ovada ölülük uzayıp gidecek...

Sizi bekliyorum. Sizi göreceğim; içimde bir şey koşacak. Siz görmeden geçeceksiniz. Ben kederle sevinci duyup dalacağım istediğim âleme. Dünyayı yeniden kederlerle kuracağım. Sonra çarşılardan çarşılara, insan sesleri arasında, her şeyi sizinle kurulmuş bir şehirde dolaşacağım.

Herkes geçti, siz geçmediniz. Yüzünüzü göremedim. Bayramım, çocukluk bayramım salıncaksız geçmiş gibi gözüme yaş doldu.

Soğuktan mı titriyordum, yoksa heyecandan, üzüntüden mi, bilmem. Havuzun suyu bulanık. Kapının saatleri 12'yi geçmiş. Kanepelerde kimseler yok. Tramvay ne fena gıcırdadı! Tramvaydaki adam bir tanıdık mıydı, acaba? Ne diye öyle dönüp dönüp baktı?.. Yoksa kimseciklerin oturmadığı kanepelerde bu saatte yalnız pek başıboşlar mı oturur? Kimseler âşık değil mi bu şehirde? Kimseler, bir meydanın kanepesinde kimseyi beklemeyecek mi, yüzünü bir dakika görmek için kimsenin?

Önce yanımdaki kanepeye oturdular. Biri kadın, öteki erkekti. Erkek bana gülümsedi. Halim yok gülmeye; yoksa tatlı tatlı gülümsemesine karşılık verilmeyecek adam değildi. Bu selam yerine geçen gülümsemeye neden cevap vermedim? Sizi bekliyordum. Hâlâ sizi bekliyordum. Belki de bugün, bu saatte buradan çıkmayacaktınız... Yoksa hasta mıydınız?

Bir ara bir başkasında saçlarınızı, yürüyüşünüzü seyreder gibi olmuş, siz olmadığınızı görünce yeniden merak etmiş, üzülmüş; sonra, belki de benim burada oturduğumu tahmin etmiştir de öteki kapıdan çıkmıştır, şüphesine düşmüştüm. Bu şüpheden çabucak caydım. O kadar ehemmiyet verilmeye değer miydim?

Ya hasta iseniz!..

Sanki hasta idiniz. Koşup yatağınızın başucuna gelmiştim. Gözlerinizi açtınız. Alnınız terli idi. İki açık sarı tel terli alnınızın üstüne yapışmıştı. "Ateşim düşmüyor" demiştiniz. Şehre koşmuştum. Karaborsalardan ilaçlar getirmiştim. İyileşmiştiniz. Rıhtım boyunca yürümüştük. Taze, kırmızı idiniz. Alnınız terli idi. Gülüyordunuz. Alay ediyordunuz. Koşuyordunuz, yakalayamıyordum. Allah esirgesin! Hasta olmayın!

Dört beş saniye içinde bunları düşündüğümden adamın selamına karşılık vermemiştim. Dört beş saniye bir gecikmeden sonra ben de güldüm. Bunun üzerine adam yerinden kalktı, yanıma geldi.

– Bu caminin ismi ne?

Bir türlü bulamadım caminin ismini, dersem inanır mısınız? Hâlâ sizinle beraberdim. Hayır, hasta filan değildiniz, çok şükür! Beni görmemek için arka yollardan gidişinizi görür gibi oldum. İçimi mütevekkil bir sıkıntı sardı. Kızamıyorum size... Dünyaya kızıyorum. En iyi arkadaşıma kızıyorum. –Yok a...– Bu mayıstan başka her şeye benzeyen soğuk bin dokuz yüz kırk altı mayısına kızıyorum. Budalaca gülen kızlara kızıyorum. Size kızamıyorum. Arka sokaklardan beni görmemek için kaçtı ise, beni düşünürken gitmiştir, diyorum. Hatırladım caminin ismini:

– Beyazıt Camisi, canım!

Kadın da yerinden kalktı. Adamın mühim bir sual sorduğunu, cevabımın bütün karışık meseleleri halledeceğini bağıran pek mütecessis bir yüzle yanımıza geldi. Yanına oturdu adamın. Bu sefer o sordu.

– Ali Sofya, hangisi?

– Şu tarafta...

Bir işaretle sol tarafı gösterdim. Anlayamadılar ne taraftadır Ali Sofya... Elimin gösterdiği istikameti bir türlü kestiremediler. Gösterdiğim yerde kocaman binalar, birbirini kesen, biçen yollar, dükkânlar vardı. Orada Ayasofya'yı nasıl bulacaklar? Ama ne yapsınlar, çaresiz kabullendiler. Zahir oralardadır, diye akıllarından geçmiş gibi yüzüme baktılar. Son bir defa daha:

– Herhalde ıraktır -dediler.

– Yok, pek ırak değil -dedim.

Adam ellisini aşmıştı. Toprak rengi yüzünde alışılmamış çizgiler vardı.

– Bunu getirdim köyden -dedi.

Çarşaflı kadını gösterdi: Sütlaç gibi buruşuk, ufacık gözleri ile yanaklarının elmacık kemiklere rastlayan yerleri pırıl pırıl, dişleri bembeyaz, yüzüne bakınca bir süt kokusu duyar gibi oldum. Bu yüz pembe mi pembe; içinde ne güzel bir kan akıyordu kim bilir...

– Hiç İstanbul görmedi bu. Bakıyor, hoşlanıyor da gülügülüveriyor. Hoşlanıyor pek. Biz Lüleburgazlıyız. Ben geldim birkaç defa İstanbul'a. Bu gelmemişti. Camileri gezdiriyorum.

– Taksim'e de bir gidin.

– Gideceğiz. Beyoğlu'nu da görürüz ha? O da, Taksim'e ulaşmadan değil mi?

– Evet.

– Tramvayla mı gidelim?

– Tramvayla gidin, ya!

– Ama biz, Tonel'den geçmek istiyoruz.

– Tonel işlemiyor, kapalı.

Yaa, Tonel kapalı demek... Tonel'in kapalı olmasına beraberce üzülüyoruz. Kadın, elinde gazete kağıdına sarılmış bir şeyi bana gösteriyor:

– Bakır ucuzlamış, ucuza aldık.

– Kaça aldınız?

– Kilosuna... ne verdikti?.. 450 kuruştan verdiler. Te, bak şuna, 310 kuruş verdik. Pahalı değil, değil mi?

– 325 kuruş verdik. 700 gram geldi.

– Sen beş lira verdin. Ne geri verdi sana bakırcı?

Hesap ettiler. Önce anlaşamadılar. Sonra anlaştılar. 310 kuruşa almışlardı tencereyi.

Ben senin gelmen ihtimali olan yola gözlerimi dikmişim. Onlar, hesaplarını yapmış, havuzu seyrediyorlar. Ben geçmenizden ümidi kesmiştim. Sizi nerede bulabileceğimi: "Bana bakın! Beni dinleyin, nolur? Bakın da bir gün samimi olayım. Söyleyeceklerimi söyletmiyorsunuz. Dinleyeceklerimi dinletmiyorsunuz. Bırakın anlatayım..."

– Bu, dibinden mi kaynar?

– Yok canım? Babacığım, bu pınar mı? Boruyla içine terkos gelir.

Adam yanındakine dönüyor:

– Borularla doldururlarmış. Dibine boru döşemişler, senin anlayacağın.

Bana:

– Pekii, hani bu, suları fışkırtırmış?..

– Bayramlarda, sıcak havalarda... Hava soğuk da ondan fışkırtmıyorlar.

Adam, kadına:

– Hava soğuk da ondan fışkırtmıyorlar, anladın mı? Sıcak havada fışkırtırlar da insanları serinletir...

Bana da dönüyor,

– Peki... -diyor-. Hani üstüne top korlar da suları lastik topu havaya fırlatır, oynatır durur; öyle de yaparlar mı?

Elli yaşında adam, ellisine yakın kadın... fıskiyeler, toplar... Onlar, benden de çocuk. Seni görememenin sıkıntısı dağılıyor, seviniyorum. Kadın eğilip beni dinliyor.Taksim'den, öteki camilerden, meydanlardan, Boğaziçi'nden, Kızkulesi'nden söz açıyoruz. Sonunda lakırdılarımız bitiyor. Konuşmuyoruz bir zaman. Ben, size bir mısra bulup söylemek istiyorum. Yağmurlu havalardan, dağ yollarından, katırlardan, çıngıraklardan bahseden mısralar yok mu yeryüzünde?

Bu sırada adam, kadınına Kızkulesi'ni, Haydarpaşa'yı, Selimiye Kışlası'nı anlatıyor...

Bir ara üçümüz de susuyoruz. Mühim şeyler düşünüyor gibiyiz. Hele ben, neler düşünmüyorum: Kapıdan çıkıyorsunuz. Koşa koşa yanıma geliyorsunuz. Kolunuza bile giriyorum.

Tam bu sırada, adam:

– Kışın donar mı bu su?

Ne diyeyim ben şimdi? Üzüntüm yine dağılıyor:

– Donar -diyorum-, donar da çocuklar üstünde kayarlar.

Kadına dönüyor adam:

– Donarmış; çocuklar üstünde kayarlarmış -diyor.

Ne dersin sevgilim. Beyazıt Havuzu kışın donar mı? Murtaza Çavuşla karısı Hacer Anaya ben, donar, dedim.

Sait Faik Bütün Eserleri 6 / Bilgi Yayınevi

"Ver Elini Kalpazankaya"

HATİCE MERYEM

İstanbul'un kalabalığından uzaklaşmak isteyenlerin sık sık uğradıkları yerlerdendir adalar. Sahil kahvehaneleri, balıkçıları, tabii ki faytonları ile günübirlik de olsa kafa dinlemek isteyenlerin uğrak yerleri.

Bahar aylarında taze sevgililerin, okulun son günlerinde karneler cepte, grup grup arkadaşların olmazsa olmaz kaçamak yerleri.

Teypler, son moda kasetler kolaltlarında, karpuz taşımanın verdiği yorgunluk ile doğru çam ağaçlarının dibine. İstanbul'da yaşayıp ada anısı olmayan azdır herhalde.

Gerçi adalarda son yıllarda meydana gelen değişiklikler ada düşkünleri'ne hüzün verse de... deniz otobüsü şehirle bağlantıyı hızlandırıp kendisine benzetse de... tepelere doğru gecekondulaşma can sıksa da... her şeye rağmen; adına şarkılar yazılmış ada vapuruna Sirkeci'den bir bilet kestirip, şöyle püfür püfür esen rüzgârda, vapurun arkasında bıraktığı köpük köpük izi seyrederek varırsanız adalara ve Kınalı'da inmeyip Burgaz'a kadar dayanabilirseniz, eh! bir de Burgaz'ın faytonlarından birisine kendinizi attınız mı tüm yorgunlukları geride bir yerlerde bıraktığınızı hissedebilirsiniz. Artık sizi ağırbaşlı, sessiz, sakin bekleyen o yer'e gelirsiniz.

Erdoğan Bey

O yer; Kalpazankaya. Yıllar yıllar önce Burgazada'nın bu kuytu köşesinde sahte para basıp, gemiyle büyük şehirlere aktaran kalpazanlardan geliyor adı.

Kayalıklı, Kalpazankaya koyuna bakan, mavi pötikare kumaşla örtülü, tertemiz bir masada konuşuyoruz Erdoğan Bey'le. Erdoğan Bey buranın sahibi. Burası; içinden anı, tarih, her mevsim sıcak bir iklim geçen, taze balık, rakı, meze dostluklarının barındığı bir yer. Restaurant demeye dilim varmıyor, olsa olsa, burası..."*Burası İstanbul'un bir sayfiye yeri. İncilerinden bir tanesi. Kalpazankaya. Ben buranın betonlaşmasına izin vermeden yaşatmaya çalışıyorum. Burada doğdum, burada büyüdüm. Dünyanın en medeni ülkelerinde uzun yıllar kaldım, buraya geri geldim*" diye anlatıyor Erdoğan Bey.

Burgazada sözlüklerde yeralsa, karşısında belki de Sait Faik yazardı. Bu yüzden Kalpazankaya'daki bu yere gelenler arasında adeta gizli bir yakınlık sözkonusu. Sait Faik yakınlığı. Hişt hişt hemşehriliği.

"Çarşıya inemem. İnemem ama, dağlarda da gezinemez değilim a! Geçiririm şapkamı kafama, ver elini Kalpazankaya."

Kalpazankaya'yı açık açık tasvir etmese de;

"Yazın daha parça parça, lime lime, bohça bohça eşyalarıyla gitmek için fazla telaş etmediği Ada'nın bu yakasında, hiçbir ev yoktur. Yalnız bir tek kır kahvesi vardır. Bu küçük koyun hemen beş-on metre yukarısında bir apartman terası kadar ufak bu kır kahvesinin tahta masaları üzerinde hâlâ karıncalar gezer."

Belki de Sait Faik'in bahsettiği kahvedir burası.

"*Sait Faik 1954'de öldü. Annem bilir onu. Sait Faik bıraktı gitti. Ondan sonra onu anlayacak insanlar önemli. Babam Vasil'den aldı burayı. Vasil, eski Rumlar'dan*" diyerek devam ediyor Erdoğan bey.

Kolunu yasladığı, üzerinde bir şarap şişesi bulunan yuvarlak masa ve ayak dibinde uslu uslu duran köpeği Karabaş ile artık bir heykel olarak da olsa, hâlâ Yassı ve Sivri adayı, denizi, güneşi seyrediyor Sait Faik, Kalpazankaya'da.

"*Sait Faik heykelini ben yaptırdım. Çünkü onu hissettim. Onu her çiçekte, her ağaçta, her köşede hissettim. Yazılarını okudum. Başka lisanlarda da okudum. Sait Faik bana her şeyi anlattı*" diyor, çocukluğunu buralarda geçiren, halen Kalpazankaya'yı korumayı kendisine vazife edinen Erdoğan Bey.

Heykeli, Recep Tezcan yapmış. Kendisiyle tanışma fırsatını buluyor, ama heykel hakkında fazla konuşamıyoruz. Zaten heykel kendisini bir güzel anlatıyor.

Buranın müdavimleri eski bir mahallenin sıkı çete arkadaşları gibi. Ortak paydaları Sait Faik Abasıyanık.

Erdoğan Bey: "*Ben burayı ölene kadar bu şekilde idame ettireceğim.. Buraya doğayı seven herkes gelir. Susayan çeşmeyi bulur. Aklı başında bütün yazarlar, aydınlar, entellektüeller geliyor buraya. Yaz-kış müşterisiz kalmaz*" diyor son olarak.

Aslında Kalpazankaya'yı 'çok sevdiğiniz birisini kıskanmak, başkalarıyla paylaşamamak' gibi çok insani duygularla, kimseye haber vermeden, kendinize ait bir yer olarak gizli-saklı yaşamak istese-niz de, hem çakal eriklerini görmek isteyenlere, hem de **"bir insanı sevmekle başlar her şey"** diyen o güzel insanı, yaşadığı bu İstanbul'un son güzel yerinde doyasıya hissetmek için,(adres: Burgazada, Fayton Durağı, ver elini Kalpazankaya), neden olmasın?..

"Heykeltıraş Recep Tezcan'ın yaptığı Sait Faik Heykeli"

Anlatılan Senin Çizgili Hikayendir

KEMAL
URGENÇ

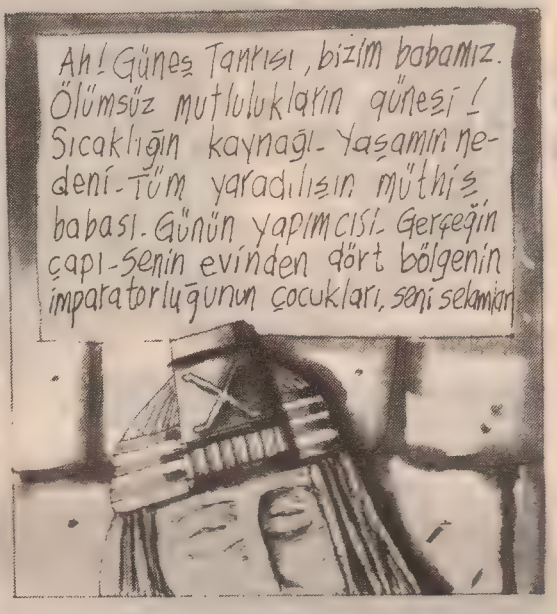

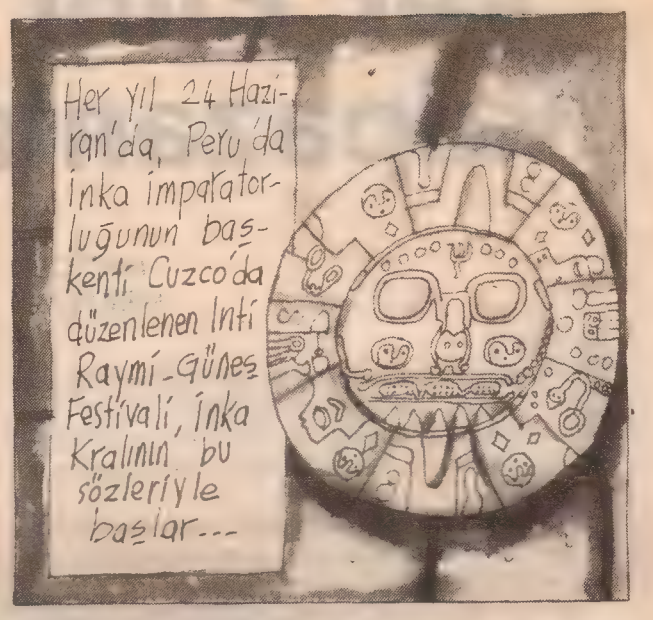

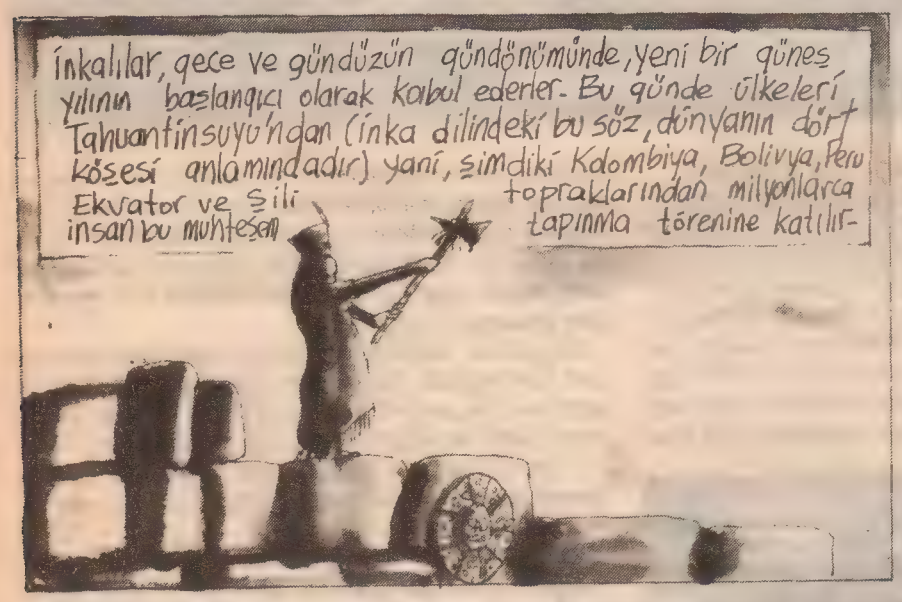

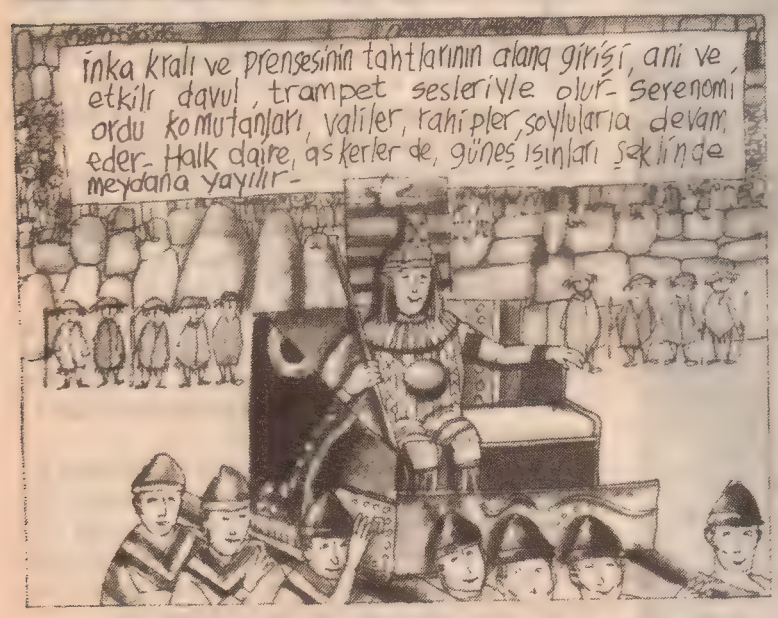

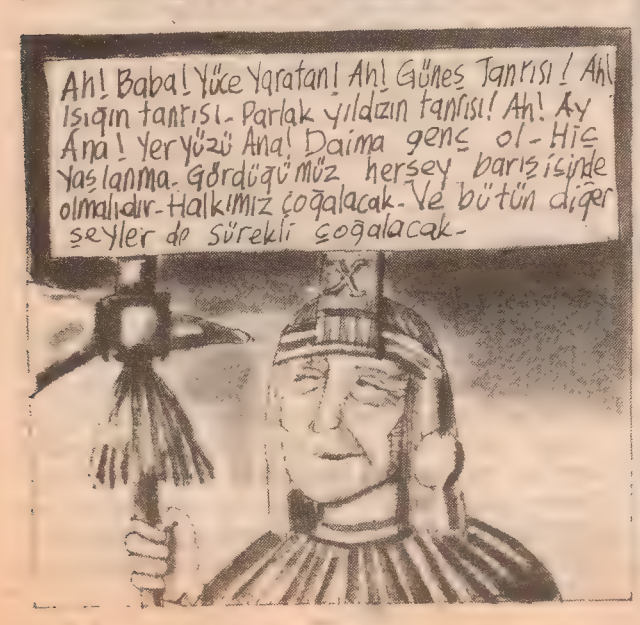

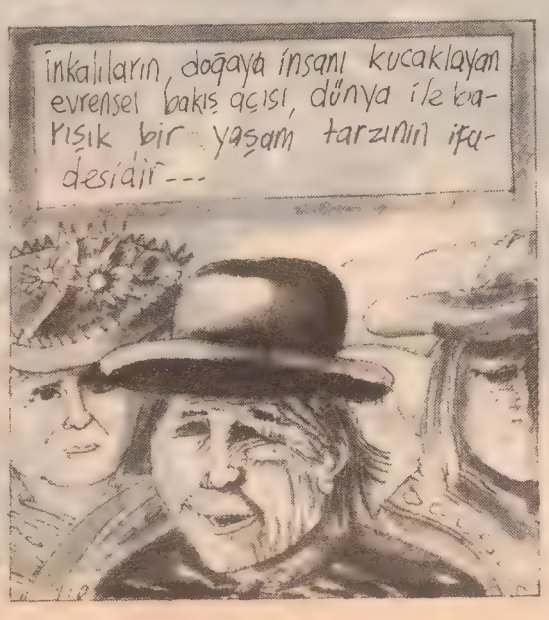

DON

Dostlar Tatilde

CAN BARSLAN

Çarşamba, Saat 14.07.....

Espri yaptı ve **"Oraya Tevfik'le beraber gitmektense para kaybetmeyi tercih ederim"** dedi Berkay... **"Para kaybetmek ne ki"** diye yanıtladı Tarcan.. Ve muzip bir ifadeyle yanındaki Orkun'un kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı... Onlar çok gülerlerken Nahide hıçkırdı.. Tarhan Nahide'nin dudak okumayı bildiğini bilseydi, tabii ki **"g.tü kaybetmeyi tercih ederim"** demezdi.. Söyledikleri deşifre olunca çok utandı ve sessizce özür diledi... Aslında kızmaktan çok, hepimiz üzülmüştük. Şu ülkede birbirini bulmuş nadir insan gruplarından birisi olduğumuzu düşünüyorduk... Bizi bağlayan ve birbirimize sarmalayan çok güçlü ve ayrıcalıklı ortak özelliklerimiz vardı... Entellektüel birikim, estetik kaygılar, düşünsel donanım ve toplumsal duyarlılık... Böylesi içeriğe sahip birinin **"g.tü kaybetmekten"** bahsetmesi, dedim ya kızdırmaktan çok üzmüş ve irkiltmişti hepimizi...

Herneyse, planımız hep birlikte tatile çıkmaktı... Tacettin'in, bir turizm şirketinde rezervasyon müdürü olarak çalışan bir arkadaşı bize iyi bir indirim ve oldukça uygun ödeme koşulları sağlamıştı.. Peşin fiyatına altı taksit, kredi kartı ile ödeme olanağı ve ayrıca birer çanta ile şapk... E, neyse işte... Gideceğimiz yer güney sahilinde Sunside Resort Hotel diye bir yerdi... Bekir, Hürriyet gazetesindeki ilanlarda otelimizi buldu ve özelliklerini okumaya başladı.. Okudukça keyiflenmeye ve oley çekmeye başladık... **"dört yıldız arkadaşlar", "oleey!", "Geniş kumsal ve plaj..", "oleeey!..", "olimpik yüzme havuzu!.", "oleey!", "çocuk havuzuu!", "Oleeeeyy!", "sauna, masaaj, fitness, diskoo!", "oleeeeyyy!", "dalgıç okulu, gündüz ve gece animasyoon!", "Oleeeeyyyy!", "söörf, su kayağıı, muuuz, jet skiiii!..", "olleeeeyyyy!", "sabah ve akşam, zengin açık büfeee!", "Oooollleeeeeeeyyy!", "odalarda klimaa, minibaar, uydu tiviii, tefloon, pardon telefoon ve saç kurutma makinasıııı!..", "oooollleeeeeeeyyyyy!.." "Beyler, yavaş olun müşteriler rahatsız oluyor...", "Oleeeee...", "Şşşşt!.."** Boş bulunup sadece ben oley çekmeye başlamıştım ki susturuldum.. Bu son şeyleri söyleyen Bekir değil, bulunduğumuz cafe'nin garsonuydu... Gerçekten de tüm müşteriler bize bakıyorlardı... Çok utandık ve sustuk... Ancak heyecanımızı da uzun süredir ilk kez birlikte tatile çıkacak olmamıza bağladık.. Hesabı bölüştük ve çıktık. Konuşmamızın geri kalan kısmını parkta yaptık.. Tatil planımızın en tehlikeli ve en önemli kısmı bunu Tevfik'ten gizlemekti... Aslında hepimiz onun da gelmesini istiyorduk tabii ama Tevfik şu aralar sigarayı bırakmaya çalışıyordu ve çok asabiydi... İster istemez kırıcı olabiliyordu.. Daha dün, burnunu çekti diye Taygun'un koluna arkaya bükmüş ve kafasını eğerek suratını yeni sulanmış saksının çamurlarına gömmüştü... Üstelik artık yanında sigara da içemiyorduk... Onun sigarayı bıraktığını henüz bilmeyen ve bir tane yakan Şermin'e hepimizin içinde **"Söndür lan onu dallamanın evladı!.. Şimdi onu alır, yanan ucunu yusufuna kaktırırım senin kaltaak!.."** diye bağırmıştı... Gerçi sonradan özür diledi ama bu ağır küfür Şermin'in kişiliğinde de kimi bozukluklar bıraktı tabii.. Yıllar sonra onun akıl hastanesine yattığını, ancak erkeklerin kalçalarında sigara söndürme eğiliminin orada da devam ettiğini duymuştuk...

Cumartesi, saat 10.42.....

Tevfik'i kuşkulandırmadan geçirmeyi başardığımız iki günün ardından tur otobüsüyle yola çıktık... Stresli bir başlangıçtan sonra ancak Bilecik'te falan kendimizi rahat hissetmeye başladık... Bizi sollayan her arabanın önümüzü keseceğini ve içinden Tevfik'in çıkarak hepimizi zopalayarak otobüsten indireceğini sanıyorduk... Neyse ki böyle bir şey olmadı... Üstelik kilometreleri arkamızda bıraktıkça Tevfik korkusu yerini güven duygusuna ve giderek de cesarete bıraktı... Taygun, Tevfik'i kastederek **"dürttüğümün dallamasına dedim ki.."** dedi gülerek ve kızlara duyurmadan, **"yedi günlüğüne bir yaz kampına gidiyorum... köylü kardeşlerimize hasatta yardım edeceğiz ve tabii ki onları bilinçlendirme çalışmaları yapacağız... Hah haa ha!.. Aman tanrım, neler söylüyorum ben!.."** Hep beraber güldük... Gülünemeyecek kadar duyarlı bir konu olduğunu biliyorduk ama şiddetli bir gerginlikten sonra oluşan sinir boşalması sendromu yaşadığımız açıktı... Sibel bile şunları söyledi: **"Hasta dayımı ziyarete gidiyorum dedim, inandı salak... Düşünebiliyor musunuz, benim dayım bile yok..."**, **"Ama senin bir dayın vardı..."** dedi Nahide..**"İlk Türk erkek feministi, Selahattin..."** Sibel, **"Arkadaşlar, size söylemedim mi... Selahattin dayım ameliyat oldu.. Ve artık o Selda teyzem..."** Onu hararetle kutladık ama en azından erkeklerin kutlamasında hararet olduğu kadar içtenlik var mıydı bilemiyordum.. Bir erkeğin feminist düşünceleri paylaşması tabii ki hoştu ama işi bu kadar ileriye götürebilmesi... Ne bileyim işte... Herkes arka arkaya Tevfik ayısına attığı yalanları söyledi, gülüştük...

Cumartesi, saat 22.27.....

"Bidaha... Bi dahaa!.. Bi dahaaa!.. Tövbeee!.. Tövbee!.." Hep bir ağızdan şarkılar söylerken, muavin gelip yolcuların rahatsız olduğunu ve uyumaya çalıştıklarını söyledi.. Utandık, sustuk.. Tarcan'ı otobüs tuttu ve son anda Nahide'nin çantasını eline geçirerek içine kustu.. Nahide uyuduğu için olayı göremedi...

Pazartesi, saat 17.19.....

Sunside Resort Hotel'de ikinci günümüz... Orkun, havuz başında animatör kızlarla koko cambo dansı yaparken Tacettin arkasından yaklaşıyor ve onu havuza itiyor... Gülüyoruz... Fakat Orkun bir süre havuzdan çıkmayınca merak ediyoruz... O sırada havuzda sırtüstü yatmakta olan Hollandalı bir turistin üzerine düştüğünü ve kafa kafaya tokuşarak dibe inmekte olduklarını görüyoruz, kurtarıyoruz...

Nahide ise iki gündür odasında, doktor gözetiminde ağlıyor ve arada sırada çığlık atıyor... Otele geldiğimiz gece, çantasını açtığında kusmuklarla karşılaşınca uğradığı şoku halen atlatabilmiş değil.

Pazartesi, saat 21.50.....

Bekir, yemekte suyun parayla olduğunu söyleyen iri yarı garsonla takışıyor... Üstelik kafası da iyi... Olay büyüyor ve Bekir'in avaz avaz bağırdığını duyuyoruz... **"Uleeaaaan!.. Tevfik burada olacaktı, seni aha şu açık büfenin te ortasına yatırır os...rta os..rta ....kerdi lan!.."** Lokantanın ve otelin çeşitli yerlerinden küçük çığlıklar ve ayıplama nidaları yükseliyor. O sırada ben, Tarcan ve Orkun, Boğaziçili iki öğretim görevlisiyle Uniform değerlerin varoluşsal sorgulaması üzerine tartışıyoruz... Hocalar irkiliyorlar ve **"O sizin arkadaşınız değil mi?.."** diye soruyorlar.. **"Aslaa, asla!.."** diye karşılık veriyoruz... **"Bizim yanımızda dolanan biri ama o g.... onu tanımıyoruz.."** Az kalsın ağzımdan **"g.toğlanını"** kelimesi çıkacaktı.. Gizlice kulağımı çekiyorum ve tahtaya vuruyorum.

Gece boyunca arada bir Nahide'nin çığlıkları duyuluyor... Kimi müşteriler burasının perili bir otel olduğu konusunda kuşkuya kapılıp yarın sabah terkedeceklerini söylüyorlarmış.. Otel işletmesi bu durumdan oldukça rahatsız.. Sık sık yanımıza gelip arkadaşımızı alıp götürmemizi ve aksi halde şaka yollu da olsa onu temizleyeceklerini ima ediyorlar...

Salı, saat 15.07.....

Havuzun yanında uzanmış, animasyon niyetine Makarena yapanları izlerken, odaların olduğu kısımdan artık kanıksadığımız tanıdık bir çığlık geldi kulağıma... Üzüldüm ve **"Zavallı Nahide!.."** diye mırıldandım...

Salı, saat 14.48.....

Berkay havuzdan çıkıp yanıma geldi... Titriyordu.. **"Titremek için pek uygun bir hava değil"** dedim Amerikan Türkçesiyle... **"Ondan değil..."** dedi Berkay... **"dostum, korkunç bir olaya şahit oldum... Bu... Bu... soğuk, keskin çeliğin eti yırttıktan sonra damarı parçalayıp kana ulaşması gibi bir şeydi.. Ya da kapkara bir iblisin, gırtlağını parçaladığı bir sırtlanın soluk borusunu kemirmesine benzer bir şey... Ve..."** Ürpererek sözünü kestim... **"Nedir bu Berkay?.."** diye sordum endişeyle. Yaklaştı ve **"Az önce dipten yüzüyordum ve Şermin'in... havuza işediğini gördüm..." "Yanılıyor olmayasın.."** dedim. **"Şermin az önce deniz tarafındaydı ve şezlonga uzanmış kitap okuyordu... Hem de kimbilir kaçıncı defa James Joyce'ın Ulysses'ini..." "Hayır, anlamıyor musun... Önce mayosundan tanıdım... Yüzeye çıkınca da kendisini gördüm... Mayosunun önünden çıkıyor ve havuzun suyunda ince kabarcıklar oluşturarak, samanyoluna benzer parlak bir şerit halinde ilerledikten sonra suya dağılarak yayılıyordu. Çişler!.. Hem de burnumun o dağılma esnasındaki birikintiye girdiğini hissettim..."** Hıçkırdı, **"Anlıyor musun... İşiyordu o... işiyorduu!.."** Bu kadar etkilenmesinin nedenini anlayabiliyordum... Dostlar arasında Berkay'ın Şermin'e olan fakat bir türlü dillendiremediği duygusal zaafı biliniyordu... Gizliden gizliye sevdiği kızı yüzme havuzuna işerken gören bir erkeğin... Her neyse... Berkay dayanamadı ve hıçkırıklara boğuldu birden. **"Yüzme havuzuna işiyor o... İşiyor!.. İşiyoor!.."** Çevrede oturanlar bize bakmaya başlamışlardı... Ona sarıldım ve yüksek sesle... **"Pişiyor mu... Ee, pişer tabii.. Güneşte o kadar çok kalmasaydın sen de... Hadi gidelim de sırtına yoğurt sürelim..."** Onu kaldırdım ve merakli bakışlar arasında yürüdük...

Cuma, saat 14.32.....

Bu satırların yazarı beklendiği gibi gene bir öküzlük yapıyor ve kendisine ayrılan alanı ekonomik kullanamadığı için **"Dostlar Tatilde"** serüvenini bitiremiyor... Gelecek sayıda dostların Resort Hotel günlerinin muzlar ve jet skiler arasında nasıl acıklı bir sonla noktalandığını okuyacaksınız...

Not: Dostlar serisinin beklenen diğer maceraları: "Dostlar lunaparkta", "Dostlar hipermarkette", "Dostlar yamyamlar arasında", "Dostlar düz koşu yapıyor" ve "Dostlar Mars'ta"

Altmışlı Yılların Hırçın Ozanı: AŞIK İHSANİ

"Hangi şehirde tutuklandıysam inadına orada konser verdim"

KEMAL VAROL

Bir yıl önce Diyarbakır'a yerleşen Aşık İhsani ile görüşmek için evine gidiyorum. Söyleşiye başlar başlamaz bana Aktüel dergisini gösteriyor. Nisan ayı içerisinde Atv ile birlikte kendisi ile röportaj yapmışlar. Kendi deyimi ile konuşmalarını çarpıtıp söyledikleri için yazının altına 'ama doğru ama yanlış yazmışlar. Madem ki söylediklerime inanmıyorlardı ne diye yazıyı yazdılar, diye sitem ediyor. Öküz dergisini tanımıyor ama Leman'ı biliyor. Söyleşiye başlarken **'Onlar bizden'** diyor.

1933 yılında Diyarbakır'da doğuyor Aşık İhsani.Tam adı İhsan Sırlıoğlu. Babası 19 yaşında ölünce 18 yaşındaki annesi ve 3 kardeşi ile ortada kalıyor. Gerisini şöyle anlatıyor: **Biz ortada kalınca, annem 'git karnını nerede doyurursan doyur' dedi. Bir parça ekmeğimiz vardı, annem onu da şeyhine götürüyordu. O kıtlık, o ekmeğin karneyle dağıtıldığı dönemlerde bu şeyhler annem gibi insanların yüzünden hiç aç kalmazlardı. O korkunç yoksullukta birileri hep fazlasıyla toktu Diyarbakır'ın şimdiki haliyle 50 yıl öncesi arasında hiçbir fark yok. Yine insanların büyük çoğunluğu açlık ve sefalet içinde ve yine birileri yataklarında karınları tıka basa dolu yatıyorlar.**

6 yaşında Diyarbakır'dan yola çıkıp dolaşmaya başlıyor İhsani. Doğu Anadolu'nun pek çok şehrini dolaşıyor. Sonrasında İzmir ve İstanbul'a geliyor. Askerlik dönüşünde bir maden ocağında çalışmaya başlıyor. Orada çalışan arkadaşları o günlerde kendisine Kerem ile Aslı'nın hikâyelerini okuyorlar. Aşık İhsani bu manzum hikâyeden etkileniyor ve o da küçük küçük maniler söylemeye başlıyor. Söylemeye başlıyor, çünkü okuma-yazma bilmiyor. Ardından bağlama ile tanışıyor ve bağlamayı yavaş yavaş söktükten sonra Anadolu'yu dolaşmaya başlıyor. O artık bir Aşık'tır.

Bir gün yeni açılan Türkiye İşçi Partisi (TİP)'ne gidiyor. **Herkes onlara kominist diyordu, diyor. Okuma yazmamız da yok ya, kominizmi sekiz ayaklı bir yaratık gibi bir şey sanıyordum. TİP'e gittim, baktım hepsi kelli felli adamlar. İşçinin, köylünün kurtuluşundan bahsediyorlar. Kafama yattı. Gidip gelmeye başladım. Orada asıl tanınışım söylediğim bir türkü ile başladı. Türkü şöyle idi:**

Korkuyorlar, korkacaklar, korksunlar
Geliyoruz, geleceğiz, yakındır
Kim nerede ne işliyor, hepsini
Biliyoruz, bileceğiz, yakındır.

O türküden sonrasında söylediklerimle iyice tanınmaya başladım. Bir süre sonra bir hanım arkadaşımla birlikte Çetin Altan'ın evine gittik. Sohbet ederken Çetin Altan ayağa kalkıp, **"Kimsin ulan sen? Sovyet müfettişi misin. Bizi denetlemeye mi geldin?"** dedi bana. O günler kimse bana inanmıyordu. Okuması yazması bile olmayan bu adam bu türküleri nasıl söyler, diyorlardı. Kendimi sürekli geliştiriyordum. Sovyetleri de o gece ilk kez Çetin Altan'dan duydum.

Aşık İhsani'nin çıkış dönemi 68 öğrenci hareketlerinden öncesine rastlıyor. İhsani'nin ünlendiği dönemler öğrenci hareketlerinin yavaş yavaş ülke gündemine oturduğu döneme denk geliyor. 1964 yılında Diyarbakır'da söylediği bir türkü yüzünden tutuklanır. Ardından Türkiye'nin neresinde türkü söylerse tutuklamalara ve kovuşturmalara maruz kalır. O günlerde kendisine bir söz verir; hangi şehirde tutuklanırsa o şehirde bir konser vermeye yemin eder. 1967'de Diyarbakır'da 5 bin kişiye, 68'de Taksim'de yaklaşık 60 bin kişiye konser verir. Ardından Aşık İhsani TİP'ten İstanbul birinci sıra milletvekili adayı olur. Yaşar Kemal ise yedinci sıradadır. Aşık İhsani TİP'ten 46 bin oyla milletvekili olur, hatta mazbatasını da alır. Ama TİP'lilerle tartışmaları yüzünden milletvekilliğinden istifa eder.

Yurtdışından sık sık davetler almaktadır, ama kendisine pasaport verilmez. Ailece görüştükleri Ecevit'ten yardım istemesine rağmen polislerin dayatmaları sonucu pasaport verilmez.

Aşık İhsani söyleşimiz sırasında sık sık Deniz Gezmiş'leri anlatıyor bana. **O zamanlar Deniz öyle fazla tanınmıyordu. Ben üniversiteye gittiğimde çevreme yüzlerce genci topluyordum. Bir bakıma o dönemler Denizler'den daha popülerdim.** Ayağa kalkıp Ant dergisinin bir cildini getiriyor ve 1967'yi bulup bir haberi okuyor. Haberde Dolmabahçe'de Amerikan bayrağını yakan ve yakalanan üç kişinin adı geçiyor: Deniz Gezmiş, Uğur Büke ve Aşık İhsani. **Birinci şubede Deniz'i görünce "İşte lider!" dedim. O anda popüleritemin bittiğini anladım. Boynuz kulağı geçmişti. Bir söz vardır 'Ben babamdan ileri, çocuğumdan geriyim" diye. İşte bu söz gibi Deniz beni fersah fersah geçmişti.**

1977'de Ecevit'in tekrar başbakan olmasıyla Aşık İhsani tekrar pasaport için başvurur. Ama polisler sorun çıkarmaya devam eder. Sonunda zamanın İçişleri bakanının araya girmesi ve kefil olmasıyla pasaport almayı başarır ve Almanya'dan başlayarak dünyanın pek çok yerinde konserler verir. Ardından tekrar Türkiye'ye döner ve o sırada 80 darbesi gelir. O dönem ne yaptığını sorunca: **Benim için değişen bir şey olmamıştı, diyor. Çünkü bir yerde bir türkü söyleyince ya da bir şiir okuyunca hemen ardından tutuklanıyordum. Darbe hayatımda değişikliklere yol açmadı, çünkü zaten sürekli aranıyordum.**

Darbe sonrası Türkiyesi'nde artık Aşık İhsani kıyıda kalmıştır ama o eski bir TİP'li ve hâlâ 60'ların hırçın ve sadece marş okuyan devrimcisidir. 1990'da, öncesinde sürekli mektuplaştığı Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand'ın çağrısı üzerine Fransa'ya gitmek ister ama yine pasaport verilmez. Melih Aşık ve Musa Ağacık'ın yardımlarıyla pasaport alıp Fransa'ya gider. 1995 yılında İstanbul'a döner. Gerisini şöyle anlatıyor: **İstanbul'da dayanamadım. Hani bir laf vardır 'Bülbülü altın kafese koymuşlar, vatanım demiş'. Baktım, doğduğum topraklar kan içinde, korkunç bir savaş sürüyor orada. Açlık inanılmaz boyutlara ulaşmış. Topladım tası tarağı, ver elini 56 yıl sonra Diyarbakır. Bu açıdan herkesin kaçtığı bir dönemde ben yerleşmeyi tercih ettim.**

Aşık İhsani'ye karşılaştığı ilginç olay ve baskıları soruyorum: **O zamanlar korkunç gelse de şimdi düşündükçe gülüyorum, diyor. 1967 yılında Ankara 3.Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyorum. Hakimi gide gele artık tanıyorum. Bana baktı, İhsani, niye geldin? dedi. Türkü çağırmaktan geldim, dedim. Niye türkü çağırıyorsun, dedi. E, gâvuru mu çağıraydım, dedim. Gâvuru çağıranlar hep yüksekte ağırlanıyordu, türkü çağırmanın bedeli ise hapisti. Şimdi de öyle.**

12 Eylül'den sonra sazımı alıp Anadolu'ya çıktım. Aldım sazı elime, söylemeye başladım:

Bizim Öküz

Bizim öküz adam olmuş
Ho, ho, ho allahın öküzü
Karnı haram ile dolmuş
Ho, ho, ho allahın öküzü
Utanmak bilmez yüzü
Halkın cebinde gözü
Tutmaz verdiği sözü
Ho, ho, ho allahın öküzü
aday olur nutuk atar
Ho, ho, ho allahın öküzü
Seçilse vatanı satar
Ho, ho, ho allahın öküzü
Utanmak bilmez yüzü
Tutmaz verdiği sözü
Halkın cebinde gözü
Ho, ho, ho allahın öküzü
Pahalılık yok diyorlar
Ho, ho, ho allahın öküzü
İşte böyle bok yiyorlar
Ho, ho, ho allahın öküzü
Utanmak bilmez yüzü
Tutmaz verdiği sözü
Halkın cebinde gözü
Ho, ho, ho allahın öküzü

Ahmed'in başında Mahmud'un fesi
Kimse çıkıp demez, bu neyin nesi
Çağımızın yağlıkara lekesi
onbeş altın, hele beşşibiyerde.
Beşşibiyerde, oy döne döne
Beşşibiyerdenin ocağı söne.

Sen misin söyleyen! Yürü karakola. Neden? Dönem 12 Eylül. Milli Güvenlik Konseyi beş generalden oluşmuyor mu? Ne demek beşşibiyerde? Komiser sordu bana; Lan, ne demek beşşibiyerde? Cevapladım: Erenler, bilmez misiniz. Beşşibiyerde kadınlarımızın süs olarak boyunlarına taktıkları beş altın lira değerinde bir altındır. Köyde herkes bilir... Yok beni kandıramazsın, dedi komiser. Ben kırk yıllık komiserim, beşşibiyerdenin ne olduğunu senden iyi bilirim, bilirim ama ben söyleyemem, sen söyle...

Asıl ilginç olay ise Özal döneminde oldu. Bir yerde benim ünlü bir türküm var 'Ho öküzüm, ho' diye, onu söylemiştim. Özal'ın avukatı duyunca, 'Efendim, bu türküde sizi kastetti" diye Özal'a söylemiş. Ve Özal da bana dava açtı. Sonra o davadan beraat ettim.

Daha Aşık İhsani'yi tanımadıysanız onun bilinen bir türküsünün adını verelim. Yıllardır bütün devrimcilerin dillerinden düşürmedikleri "Oy dere, Kızıldere" türküsünün yazarı ve bestecisi. **Ben o türküyü hiç okumadım,** diyor. **O zamanki eşim Aşık Senem Bacı'ya verdim okusun diye. Çünkü o türkü bir ağıttı. Bizim dönemimizde erkekler sadece marş okurdu. Ben de bütün hayatım boyunca marş okudum.**

Aşık ihsani şimdi Diyarbakır'da. 17. eşi Berivan ile birlikte yaşıyor. Neden bu kadar çok evlendiğini sorunca şöyle yanıtlıyor sorumu: Her cezaevine düştüğümde en az 2-3 yıl kalıyordum. Haliyle benden dolayı eşlerde bir polis korkusu oluşuyordu. Her cezaevi çıkışımda ilk işim eşimi boşamak oluyordu.

Aşık İhsani yüze yakın kaset ve long play, 22 kitap, yüzlerce köşe yazısı, Meydan Larouss'ta 'İ' harfinde bir yeri ve o uzun saç sakalını geriye bırakarak yirmi yaşındaki eşi Berivan'la Diyarbakır'ı seyrediyor. Dilinde eski bir türküsü: **Damga vurulmuş bilime / başlar eğilmiş zalime / İhsani'yem, vay halime / herkes gibi ölür isem.**

Ertesi gün tekrar buluşmak için sözleşiyoruz. **Sabah uğrama, sabah gidip ilkokul diplomamı alacağım,** diyor.

Ömrümde Gördüğüm En Güzel Kedi

PERİHAN MAĞDEN

Kızım bir doğumgününe davet edilmiş. Ben annelik müessesesine, gerçekten çok zor ve sancılı intikal ettim. Yani hiçbir müesseseye intikal etmemek için çabala dur... Çekirge bir sıçrar, iki sıçrar misali. Kısmette bu, tüm müesseselerin kimilerine göre en "asil", bana göre ise en çetrefiline intikal etmek varmış, neyleyim.

Daha kızım pek küçük ve ben eve kapanmış her türlü pireyi deve yapmakla geceli gündüzlü meşgulüm. Bu ilk doğumgünü daveti de, derhal elimi ayağıma dolandırdı: Ne hediye götüreceğim? İki yaşına basan, huyunu suyunu bilmediğim bir bebek kıza?

O yaşlarda tüylü pofuduk oyuncaktı, bebekti umurlarında olmuyor çocukların. Konsantrasyon aralıkları pek kısa; çok ama çok az şeyden hoşlanıyorlar. Açıkçası, yalnızca sizinle oynayıp sıçramak peşindeler; bir de deliler gibi ordan oraya koşmak.

Ben düşün düşün (bula bula bunu mu buldun kadın diyeceksiniz; yalnız, doğum sonrasındaki ilk iki-ikibuçuk yıl zarfında kadınların IQ'sunun yirmi-otuz puan kadar çektiğini de hesap ediniz!) hani şöyle plastik bir levha oluyor, plastik kalemiyle çizip çizip içinde hareket eden çubukla siliveriyorsunuz: Floransalı bir zımbırtı, çocuğu olan herkes bir adet almıştır, ondan işte, aldım.

İlkokuldan kalma bir, sözlüye bugün ben kalkacam dehşeti içinde, gittim kızımla doğumgününe. Sakallı ve pek "janti" baba kızıyla birlikte açtı paketimizi. "Bak Minâ, ne kadar, ne kadar güzel bir hediye getirmiş Melek sana", diyerek. O kadar içten ve güzel söylenmiş sözler. Gerçekten rahatladım. Bu sınavı da (hem de yıldızlı pekiyiyle) atlatmıştım.

Sonra diğer paketler ve baba aynı kibarlık, aynı doyumsuz samimiyet ve aynı ama apaynı kadirşinas sıcaklıkla, her paket için noktası virgülü, sesinin inmesi ve çıkmasıyla karbon kağıtlanmış aynı kelimeleri söyledi. Ne hoş, ne beyefendi bir müstesna zatmış filan demeniz için anlatmıyorum. Ben: Yuh be, yapmacıklığın bu kadar profesyoneline de ilk defa rastlıyorum diye. Hayranlıkla tütsülenmiş bir hayret balonu içinde izledim tüm teşekkür törenlerini. Her bir hediye için kızını koluyla kavrayıp gözünü ona dikmeleri dahi, aynıydı.

Sonra öğrendim ki, bu bey memleketimizin değerli psikiyatrlarından biriymiş. Yılların ne biçim antremanıyla elde ediliyor tabii bu mükemmel performans.

Çilekeş dahiliyeci bir arkadaşım, çok değerli bir üniversite hastanemizdeki tüm psikiyatri ekibinin hastalara aynı süfli klişeyi yineleyip durduklarını anlattı geçenlerde. Ve istisnasız tüm hastalar bayılıyorlarmış iç dünyalarını böylesine şıp diye röntgenleyen bu "derin" gözlemlere.

Seçenek A: Siz bir kütüphanesiniz. Ama düşünün ki, kütüphane karmakarışık. Şimdi bu kitapları ya konusuna göre, ya yazarına göre, ya yayınevine göre tasnif etmemiz; yani içinize, duygularınıza bir düzen vermemiz gerekiyor.

Seçenek Z: Siz bir manavsınız. Ama tablalarınızdaki mallar karmakarışık. Şimdi bu meyveleri sebzeleri ayırmamız; elmaları bir tablaya, ıspanakları bir tablaya yerleştirmemiz yani duygularınızı...

Bu basitin basiti klişe yaklaşımına hayranmış tüm hastalar. Yahu, bir görüşte okudu içimi dışımı zannederekten.

Ah, ne klişelerle yaşıyoruz. İçi boş bezeler gibi ne çok söz fıldır fıldır dönüyor başımızda. Keçiboynuzu kadar değerli upuzun cümlelerle ifade edilen ne ulvi, ne harikulade fikirler! Yarım kilo yeseniz bir gram tat ya alır, ya alamazsınız.

Bir de kod laflar var. Hiçbir şeyi açık seçik ifade etmeyen ve etmesine de imkan ve ihtimal olmayan. Tabii boya sarışını büyük politikacımız her lafına: "Şunu açık seçik ifade edeyim ki..." diye başlıyor.

Kahpe Felek

MIGIRDİÇ MARGOSYAN

Havaalanı tıklım tıklım dolu. Her yaştan, her cinsten, her renkten insanların harmanlandığı bu diyarda bir koşuşturma almış başını gidiyor. Dünyanın dört bucağından uçağa atlayıp İstanbul'a gelen insan selinin içinde New York'tan bilmem kaç sayılı seferle gelecek olan dayımı bekliyorum.

Dayım, şu benim Haço, nam-ı diğeriyle İsmail dayım, beş yıl sonra Amerika'dan gelirken Havaalanı'na acaba kimin kılığında inecekti? Bir zamanlar beraberce gittiğimiz Diyarbakır'daki Şehir Sineması'nda at koşturan belleri tabancalı kovboylar Tex Ritter, Bill Eliot, Roy Rogers, John Wayne yoksa Gary Cooper gibi mi? Her biri tam teçhizatlı bir orduya bedel, hakkın ve haklının yanında, kötülerin peşinde at koşturan, adaletin timsali bu kahraman Sherif'lere özenip, o da belindeki tabancasıyla, boynuna doladığı kırmızı mendiliyle, ekose gömleğini giymiş, başındaki kocaman şapkası ve ayağındaki mahmuzlu çizmesiyle, göğsünde parıldayan yaldızıyla bir taraftan da ıslık çalarak mı inecekti uçaktan? Hayır! Yanılmıştım! Beş yıl önce yine böyle sıcak bir yaz günü kısa kollu bir gömlek, ütüsüz bir pantolon, siyah bir kundura ile ayrıldığı bu diyarlara yine aynı kıyafetle geldi; sadece pantolonundaki belli belirsiz bir ütü iziyle beraber.

Tıka basa doldurduğu iki koca bavulundan birini arabanın bagajına zar zor sığdırırken, "gâvur ölüsü" gibi ağır olan diğerini de yine güçbela arka koltuğa ite kaka yerleştirerek yola çıktık.

"Amerika sana yaramış dayı, daha bir gençleşmişsin" diyerek söze başladı. Güldü. Gülerken ağzında kalan tek tük dişleri sayılıyordu. Yılların ardından, onun çürük dişlerinin araarından bulabildiğim yolardan uzanıp gitim dayımın gençlik, benim de çocukluk yıllarıma. O, Diyarbakır'daki demirci dükkânında örsünün başında yine böyle sıcak bir yaz gününde çekiciyle kızgın demirleri döverek, kan ter içinde onlara istediği şekilleri vererek alat mıhı, kapı tokmağı, çengel, keyd, çekiç, orak, karasaban, kurt veya tilki kapanı yaparken ben de boyum büyüklüğündeki demirci körüğünü bir taraftan çekiyor, diğer taraftan da "zalim avcıı vurduuun beniii, kırdın kanadımı kolumuuu, kolumuuu!" türküsünü tutturuyordum.

Ansızın kararan havanın ardından tepemizden boşalan sağnak, beklenmedik bu yaz yağmuru gibi mi geçmişti yıllar? Bu yılların izini dayımın yüzündeki, alnındaki kırışıklıklar arasından sürüyor, dalıp dalıp gidiyor, onu kâh doğduğu köyü Heredan'da ceviz ağaçlarının tepelerinde ceviz toplarken, kâh Diyarbakır'da köyden gelen Kürtler'e orak satarken, kâh İkinci Harb-ı Umumi yıllarında önce Adana Ceyhan'da, sonra Akhisar'da dört yıl boyunca taş kırıp yol döşeyen nafia eri, ardından İstanbul ve nihayet çocuklarının ardından New Jersey'e göç yollarında buluyordum. Eh! Bunca yılın ardından hazır onu tekrar bulmuşken ansızın yağan yağmurun ardından trafik de arapsaçına dönmüşken, hapsolduğumuz arabada bari biraz sohbet edelim.

– Anlat! İsmail Usta, anlat Demirci Haço, ne yaparsın, ne edersin Amerika'da?

– Çocuğlar işe gidiler, ben sebehten akşama kadar bağçada özi özüme eğleniyem; ot biçiyem, bağçayi suliyam, yazın domates, hiyar, maydanoz ekiyem...

– Ya kışın, kışları ne yapansın dayı?

– Sıhıntidan patliyam! Yol bilmiyem, konuşmasini bilmiyem, evde üç tene televizyon var, ama ben bi şe anlamiyam ki! Hepsi İngilizce fan-fon ediler. Bazen, heyvan filmleri olduğu zaman onlari seyrediyem, ben bahan diyiyem ki 'ula! İsmail, ula! Haço işte gör, işte bah, onlar heyvan sen heyvan... Onların da senin kimi ağzi var dili yoğ!

Dayımın "Onlar hayvan, sen hayvan" sözüne acı acı gülüyoruz. Okuması, yazması olmayan ama kendi yöresinde Ermenice, Türkçe, Kürtçe ve Zazaca konuşan bu Anadolu insanı, bu benim dayım yadellerde, yaban diyarlarda yetmiş küsur yıl sonra dilini örfünü bilmediği bu yörelere elinde olmayan nedenlerle geldikten sonra, televizyonun karşısında kendini "heyvan" diye nitelerken yoksa kahpe feleğin suratına nasırlı demirci elleriyle bir tokat mi indiriyordu?.. Konuyu değiştirmeye çalışıyorum. Beceremiyorum, o devam ediyor:

– Amerika'da ne desen var, ama tadi yoğ! Bızım Heredan'da yüzüne bahmadığımız o teze incirlerin daha ufağını bile kağıda sarilar, tek tek satiler, üstelik çok pahali.

Yazları, okullar tatil olduğunda, ona çıraklık yaptığım Diyarbakır'daki demirci dükkânında Kürt müşterilerle konuşa konuşa çat pat öğrendiğim Kürtçe ile soruyorum:

– Hebavi çıka ẽ?

Benim Kürtçe "tanesi kaça" sorusuna aldığım İngilizce yanıt mı?

– Hebavi one dollar!

Gülüyoruz.

– Eh! Dayı, İngilizce'yi çözmüşe benziyorsun. 'One dollar'dan başka neler öğrendin?

– Bu yaştan sonra ne öğrenebilirem ki! Ama gene de bazı kelimeleri öğrenmişem: Mesela biz Heredan'da heyvanların ahırlarına Ermenice diyidığ 'kom'; Amerikalılar da diyiler 'kom' yani 'gel'!.. Biz Ermenice diyiyığ 'gat' yani 'süt'; onlar diyiler 'gat' yani 'Allah'!.. Biz Heredan'da, köyümüzde üzerinde yufka pişirdığımız saca Zazaca diyidığ 'dog'; onlar diyiler 'dog', yani ya 'köpek'!..

"Kahpe felek" yetmiş yıl sonra da olsa dayımın imdadına yine de yetişmiş! Onu yadellerde doğup büyüdüğü Anadolu topraklarından, köyünden, Diyarbakır'dan çok uzaklarda yalnız başına bırakmamış. Ana dili Ermenice'nin yanısıra bildiği Kürtçe, Türkçe, Zazaca'dan benzer telaffuzlu kelimelerden İngilizce'ye yaptığı transferlerle "özi özüne" icat ettiğibir dil yaratmasına yardımcı olmuş... Herkesin otomatik çim kesme makineleriyle bahçesini biçtiği bir diyarda; o, Diyarbakır'da kendi örsünün üzerinde, kendi alınteriyle, kendi çekiciyle yaptığı ve beraberinde taa New Jersey'e taşıdığı orağıyla bahçesinde çim biçerken yoldan geçen Amerikalılar onu hayretle izlerken, ya usta Haço ne mi düşünüyor?

– Bağçada otları biçtığım zaman evin öğünden gelip geçen kızlar, karilar bahan güliler sonra da 'hay!' diyiler, el sallilar. Ula, bu Amerikalılar vallahi çoğ akılli insanlar, benim 'Hay', yani ya 'Ermeni' olduğumi ne çabuk öğrenmişler! Ama sonra çocuğlardan öğrendim ki İngilizce 'hay' demağ meğer 'selam!' demağmiş...

Kimisi Kanada'ya, kimisi evlenip Amerika'ya yerleşen yedi çocuğunun peşi sıra yaşlı karısıyla Amerika'ya göç ettikten sonra, bir aylığına neden mi geldi İstanbul'a? Önce, buradaki "akrubalarını" görecek; ardından da, ağzında kalan tek tük çürük dişlerinin tümünü çektirecek ve yerine "takım diş" yaptıracak: Çocukları "git İstanbul'a, dişlerini çektir, yerine takım diş yaptır" demişler, çünkü Amerika'da diş yaptırmak o kadar pahalıymış ki, Airbus veya Boeing jetlerle taa oralardan kalkıp gidiş-geliş yol parası da dahil, burada yaptırılan dişlerin maliyeti daha ucuza geliyormuş.

İki bavuluyla gelirken akrabalarına "okey malı" ufak tefek hediyeler getiren dayım, dişlerini yaptırdıktan sonra boşalan bavullarına öncelikle ne mi doldurup Amerika'ya taşıyacak? Biraz maydanoz, biraz salatalık, turp, şalgam ve en çok da Heredan'ın dağlık yamaçlarında yetişen Ermenice adıyla "gangar", Kürtçesi "kereng", Türkçe deyimiyle de yabani "kenger" tohumu...

Ağzındaki dişlerinin son köklerini yine bu topraklarda bıraktıktan sonra Amerika'ya taşıyacağı domates, hıyar, kenger tohumlarını bahçesinin bir köşesinde yetiştirmeye çalışırken, yaban ellerde, yaban diyarlarda yeşeren bu sebzeleri yeni dişleriyle yerken bunların tadına varabilecek miydi, bilemiyorum. Ama bana öyle gelir ki, bunu, bilse bilse bir tek bilecek kahpe feleğin ta kendisiydi.

TOLKŞOW

Anlatan: NADIN BOYACIYAN (gazeteci)
Çizen: KUTLUKHAN PERKER

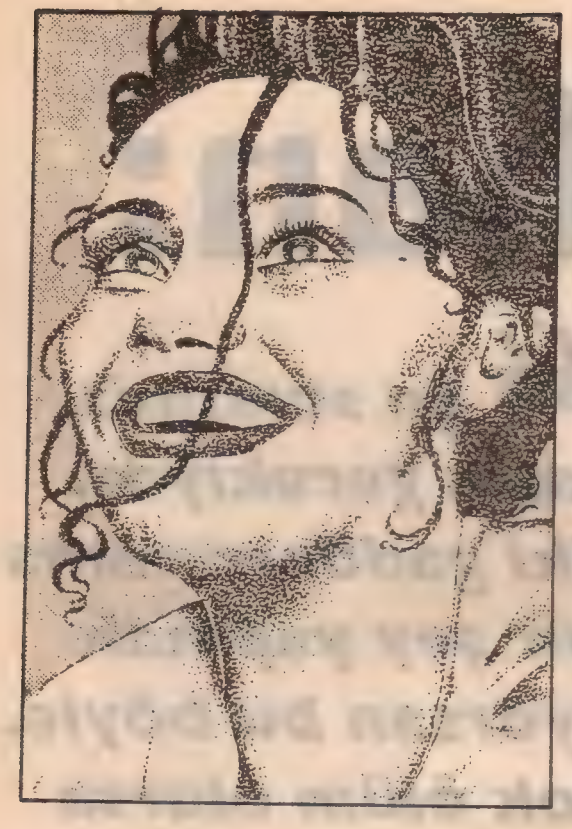

Ben öğlen uykularını uyumayan çocuklardanım. Belki de bu yüzden zayıfça, çelimsiz görünürdüm küçükken. Şimdi de oldukça ince sayılırım. Annem öğlenleri uykumu alamadığım için et can tutmadığımı söylerdi. Bütün akrabalar da bende **kurt** olduğuna karar vermesin mi?.. hadiii hep beraber Mısır Çarşısı'na gidilir, kabak çekirdekleri, hint yağları alınır... kurtları dökeyim de kilo alayım diye.

Hiçbirine değil de öğlenleri uyumak zorunda kalmama bozulurdum. Uyur gibi yapar, gözlerimi kapar düşünürdüm. Ben, bu yüzden öğlen uykusu uyumayan çocukların hayal dünyalarının daha geniş olduğuna inanırım.. diğerleri besili oldular, sağlıklı... ama bizim hayal gücümüz daha sağlamdır.

En çok hafta sonlarını ve tatilleri büyükbabamların Kuzguncuk'taki evinde geçirmeyi severdim. Çünkü büyükbabam ve babaannemin evinde öğle uykusu yoktu. İlkokula yeni başlamışım, fena halde veledim yani. Çoğu kız çocuğu babasına aşıktır, bilinen vak'adır. Babam bir tanedir. Ama ben onun babasına aşıktım. Beyaz saçlı, pembe yanaklı, kahvaltıda bile kravat takan bir adamdı büyükbabam.. kahvaltı sırasında radyodan "ajansı" dinlerdik. Hemen ardından radyo tiyatrosu başlardı. O yıllarda Şampiyon isimli boks filmi ünlüydü. Radyoda Şampiyon'un piyesi oynuyordu. Babaannem ağlamaya başlardı dinlerken.

Radyo tiyatrosu bitince ikisi bir koltuğa oturur elime günlük gazeteleri tutuştururlardı. Ben de karşılarına geçer, spiker olur haberleri okurdum. Her haberden sonra babaannem alkışlar, büyükbabam da onu uyarırdı. "yahu bu ajans bizden size değil" diye.. tom ve jerry, fatoş gibi çizgi bantları da yüksek sesle okurdum.. haber gibi yani.. o zaman dayanamaz gülmeye başlar ikisi birden alkışlardı. o zaman ben onları uyarırdım: "büyükbaba bu acaaans!"

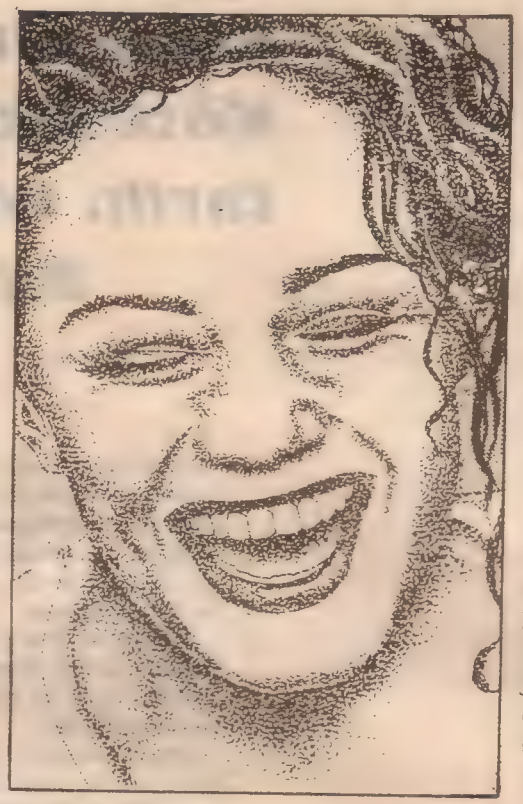

Bu oyunu o kadar çok seviyorum ki akşamları da haberleri okumak istiyorum. Ama okuyacak yeni gazete yok. Büyükbabam bana "hadi sen gazeteci ol, kendin gazete çıkar" dedi bir gün. Ben de ona "kimse almaz ki" demiştim, öyle iyi hatırlıyorum ki. Ne saçma.. yani gazeteyi kesin çıkarırım, orası sorun diil de, **tiraj önemli olan, kaç kişinin alacağı..** büyükbabam "ben alırım" dedi. "Babaannen alır, Vahey amcan alır, dayın alır, Adin teyzen alır, bi sürü insan var." "Tamam" dedim. Başladım çalışmaya kareli kağıtlar üzerinde.. dışardan da yazı alıyorum, büyükbabam yazıyor, Arto ağabeyim var, kuzenim, şimdi Kanada'da, o müzik yazıları yazıyor. Ama t.v.deki Ahmet Gülhan'ın oynadığı 'Şemsettin' dizisinin jenerik şarkısının sözleri falan yazdıkları. Manşetlerde "Boyacıyan ailesinde yeni bebek heyecanı" gibi şeyler. Her şey kepazelik yani.

Hâlâ durur o gazeteler. Sonra büyüdüm. Bi yandan okula devam ediyorum. Bi yandan da gazetelere çeviriler yapıyorum. 19 yaşında falanım. Tam ufaktan gazeteciliğe adım atıyorum derken gazeteler İkitelli'ye taşınmaya başladı. Ben de o sıralarda İngiltere'ye gittim iki yıllığına, aupair'lik için. Döndüm. Tabii hepsi medya center'larda artık. Bende birinde çalışmaya başladım.. ilk günüm. Kolejden bir arkadaşım da çalışıyo orada.. "gel Nadin" dedi, "sana kahve ısmarlıyayım". Gittik sigara kahve içilen odaya. "Ne içersin? a1? a2? a3? a4? b1? b2?.." diye sordu. Şaşırdım "sade, şekerli" dedim "a3" dedi.. eyvah diye geçirdim içimden, yandık.. **her şey numaralanmış.** Ama gerçekten öyle, her şey numaralıydı.. içecekler: a4, b2, c3, gazeteler: kültür sanat gazetesi, düşünce veya ekonomi, magazin gazetesi değil 30 binlik, 80 binlik, 30 binlik ya da 700 binlik, insanlar: 212'liler ve diğerleri. Yaşamlar o geceki planlar ise 6:30, 6:45, 7:30 servislerine sadakatle bağlı...

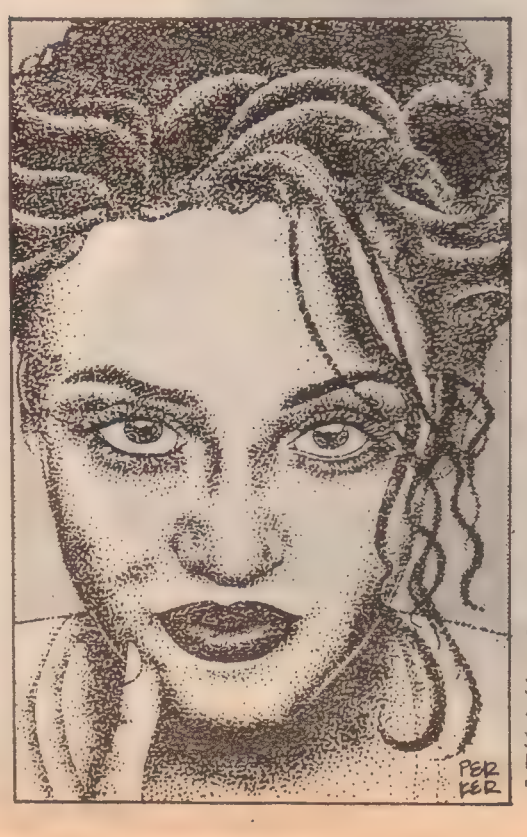

Üç ay sonra yılbaşı. Zam ayı, herkes tedirgin, ben bi anlam veremiyorum. "Zam yapılacak, niye suskunsunuz?" diye sordum. "İşten çıkarmalar olacak" dediler. Oldu. Öğleden sonra bölüm şefleri işten atılanları söyledi. Hepsi eşyalarını topluyor. Ben ördek gibi etrafa bakıyorum. Öyle şaşkınım. Herkes suskun.. **ama herkes,** işten çıkarılanlar bile tepki göstermiyor. Herkes öyle kabullenmiş her şeyi, **köküne kadar ait olmuşlar.** Öyle ki biraz daha oyalanıp 4:30 servisleriyle gittiler. Bir ay kadar sonra birisinin yemeğinden böcek çıktı yemekhanede. Herkes kenetlendi bu olay karşısında. Evet, arkadaşlarımız işten çıkarılırken sesimiz çıkmamıştı ama yemek konusunda... yoo bu kadarı fazlaydı. Her şeye tamam, buna dayanamazdık.. nasıl bir görseniz, tek vücut olduk.. **eylem yaptık.** Yemekhaneye gitmedik, kahramanlar gibi pozlar atarak yemekhanenin, aşçıların, garsonların önünden geçip yemekhaneyi işleten şirkete ait pastaneden para ödeyip poğaça alıp yedik. **Eylem yaptık.** Medya center'daki arkadaşlarıma bakıyorum, hepsininkilosu yerinde. Ama yüzlerinde bir **cansızlık, kansızlık** var gibi.. ne dersiniz, sizce **"kurt"** olabilir mi?..

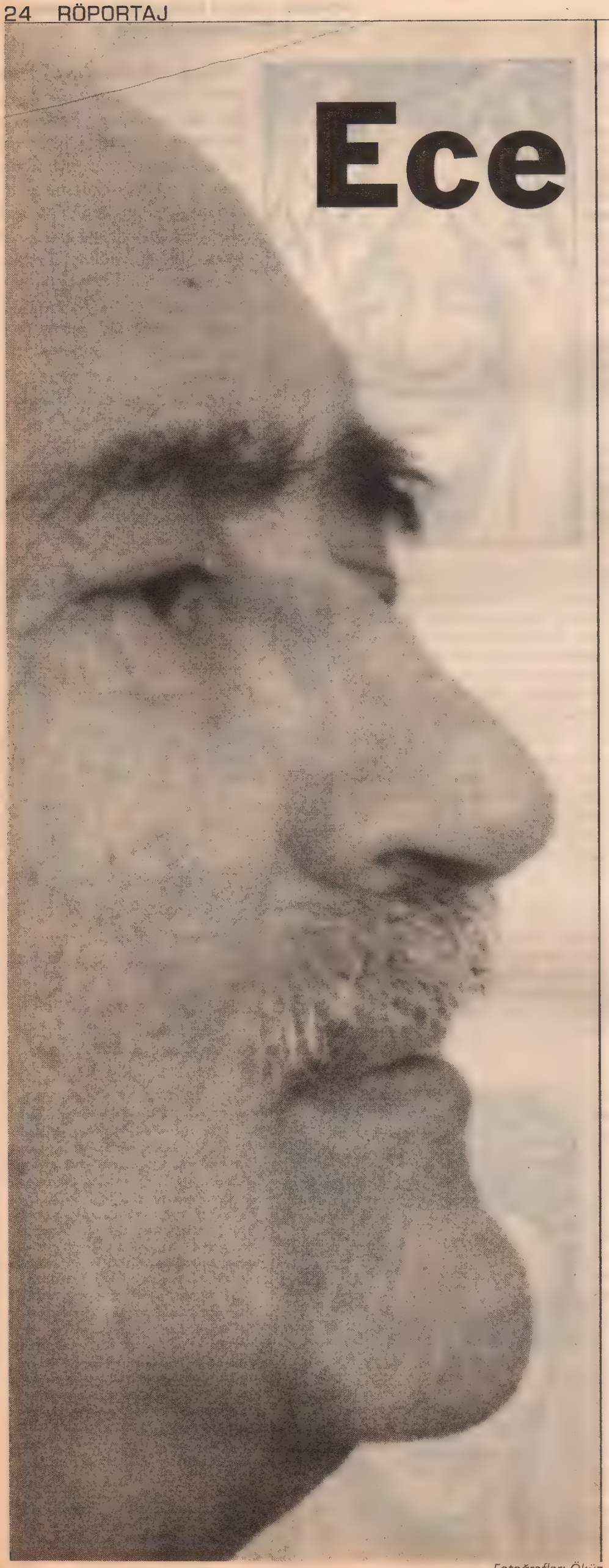

Fotoğraflar: Öküz

Ece Ayhan:

"En sonunda balta gerekiyor. Belki gaddarca ama bir şey yapmak istiyorsan bu böyle. Çok ölüm olursa tarih biraz ilerler. Kötülükle ilerliyor tarih. İyi, fazladan bir şey."

Öküz Kültür-Sanat Servisi olarak, dört saatlik hızlı, yorucu ve vıcık vıcık sıcak bir yolculuktan sonra Çanakkale'ye, on beş dakika sonra da Ece Bey'in evine ulaştık.

Ev henüz çok yeniydi. Bir arkadaşı vermiş. Ece Bey, evin daha çok bir odasını -hem çalışma hem de yatak odası olarak- kullanıyor.

Ece Bey hayatını ve tüm mülkiyetini tıpkı yazdıkları gibi sadeleştirmiş, damıtmış, azaltmış. Maddi manevi tüm varlığını, küçük bir mukavva sana yağı kutusuna sığdıracak hale getirmiş.

Ece Bey'le pasta, kurabiye, sigara ve soğuk kola eşliğinde tam üç buçuk saat konuştuk.. Daha doğrusu Ece Bey anlattı biz dinledik, biz dinledik Ece Bey anlattı. İşte o güzel günden aklımızda kalanlar.

Günler...

"Gece çok sıcak olunca dışarıda yatıyorum, verandada. Belediye başkanı bu sokağa benim adımı verdi. Şair Ece Ayhan Sokağı, diye. CMUK'a çağırıyorlar. Katılınca seviniyorlar. Vali ve belediye başkanı hastaneye iki-üç kere geldi.Televizyondan yalnız haberleri izliyorum. Bir de çok önemli bir film olursa; Bunuel'in falan gibi.Yazmayı tercih ediyorum. Bir takım kafamı kurcalayan şeyler var. Bir de benim yazım çok kötü. Sonra arkadaşlar geldiğinde onlara okuyorum. Benden başka kimse okuyamaz. Ben bile okuyamıyorum bazen."

Şiir...

"Bizim kuşakta, yaşlı kuşakta bir tek adam tuttu beni. 1962 senesinde Ahmet Muhip Dıranas. O da 62 senesinde demeç veriyor. Ankara'da bir konuşma yapıyor. Bir çocuk teybe alıp, daktiloya çekiyor. Sonra bir dergiye gönderiyor. Yayınlamıyorlar. Yıllar sonra haberim oldu.Beni çok kırdılar başlangıçta. Aslında bu bir alıştırma. Muzaffer Erdost, Pazar Postası'nda her hafta başardı. Özel bir şey var zannettiler. Öyle bir şey yok aslında."

Çocukluk...

"Benim iyi-kötü o Ece ovasında çocukluğum çok güzel geçmiştir. Büyükannemle teyzem var. Bunlar arı gibi kurulmuşlar. Çalışıyorlar. Ekmeklerini kendileri yapıyorlar.Yukarı mahallede bir badem ağacı varmış. Bademi bizimmiş, ağacı başkasının. Yeldeğirmeni var, değirmen bayırında. Çalışınca evden görünüyor. Dayımın oğlu var. Ece, abi anlamına geliyor. Kraliçe falan değil. Un eliyorlar, adamdan para almıyor. Hiç kimsede para-pul yok. 1919 buhranı, geç geliyor, ama geliyor.Çocukluğum iyi geçti. Ayakkabıları atardık. Benim arkadaşlarım vardı Urgut'la Turgut diye. Turgut birinin gerçek adı. Urgut'u ötekine biz uydurmuştuk."

Ece Ayhan, Nasıl Birden...

"Bir arkadaşla beraber oturduk. İstanbul'da, Cihangir'de. Boyuna Montecarlo dinlerdik. Birde teknik radyo.. ilhan Berk akıllı adam. Sen nerden biliyorsun, dedi bana Cummings'i. Tomarlarla şiir gönderirdik, bıkmadan, usanmadan. Kırmızı Tenteli Tramvay kitabında öğrendim. Ece'den kalın kalın zarflar gelirdi, diyor. Okuyucuyu ürkütmemek için bastırmazdık, diyor. Yani büyük sorunlar çektik biz. Hem Aslan da hem ben de amatörlük hiç görünmedi. Bir de şiirden beslenmiyoruz. Bizi çok etkiledi Dylan Thomas.

" İki şey birarada olacak. Eğer tek davul olursa sünnet düğünü var sanırlar. Ama sancak da varsa isyan, ayaklanmadır o.„

Aslan'ın çevirilerinden sonra. Aslan Ebiri. Çok iyi yetişmiş biriydi. Sonra Enis Batur'un bir yazısını okudum. Aslan Ebiri ile ilgili. Ölmüş. Ona Aslan'ın resimlerini gönderdim. Enis varken gönderdim. Çünkü Enis, şiir adamı."

Mustafa Irgat...

"Çok severdim Mustafa Irgat'ı, bayılırdım. Tam sahici adamlardan biriydi. Hiç komplo ihtimali yoktu. Mina Urgan çok iyi yetiştirmiş. Aleyhimde konuşuyor mesela; onu bile geliyor kendisi anlatıyor bana"

Kadın Hakları...

"Kadın hakları konusunda erkekler hep başkalarının karıları için konuşurlar."

Turgut Uyar...

"A.Turgut takma adıyla bütün yazılarını Forum'da yazardı. Bana kalırsa en sıkı şair. Çok farklı. Hiç geçilmez. Bir gün bir arkadaşımın evinde 'Kırlardan Geliyorlar' şiirini okudu. Çok güzel bir şiir. Sümbülteber, neymiş bakalım, dedik. Sümbül çiçek, teber de Bektaşi'lerin baltası. En sonunda balta gerekiyor. Belki gaddarca ama bir şey yapmak istiyorsan bu böyle. Çok ölüm olursa tarih biraz ilerler. Kötülükle ilerliyor tarih. İyi, fazladan bir şey."

Nâzım Hikmet...

"Ressamlar, müzisyenler başka ülkeye gidebilirler. Ama şairler dil içinde yüzdüğü için olmaz. Nâzım Hikmet 1951 senesinde buradan gitmek zorunda kaldı. Nitekim hapishaneden yazdığı şiirler çok güzeldi. Fakat gittikten sonra kartpostal şiirleri yazmaya başladı. Yine kimileri küplere binecek ama Türkiye'deyken benzersiz bir şair olan Nâzım Hikmet'in, 1951'de koparıldıktan sonra yazdığı hemen hemen bütün şiirleri kartpostal şiirleridir. Kimse bunun aksini iddia edemez.. Doğruyu söylemek Nâzım'ın yararına mıdır, zararına mı?.."

" Nâzım Hikmet'in, 1951'de koparıldıktan sonra yazdığı hemen hemen bütün şiirleri kartpostal şiirleridir. Doğruyu söylemek „

Tarih...

"Ancak tarihtir ki yeniden yeniden yeniden yazılabilir. Şimdi oysa, 1839'ları da iliklerimize dek yaşıyoruz. Kimilerine göre, devlet-toplum ikiliğinin başlangıcı 1908'miş, yakın çevreme bakınca, Anadolu Ortaçağı'ndayız gibime geliyor. Sayıya gelmez çok boyutu var tarihin; verevine, yatay ve dikey ve bir dolu değişik değişik düzlemler, bileşkeler ve ortalamalar. Tarih-şiir ilişkisine gelince; daha şiir-tarih ilişkisi aşamasındayız. Düşünüyorum: İlkin ve hemen aklıma Yahya Kemal geliyor. Daha önce, Osmanlılar'da tarihe böylesine düşkün bir şair yoktur. Doğallıkla, bir çeşit 'kızgınlık' adına herhangi 'bir tarih kitabı' derleyen şairlere bir şey demeyeceğim, demiyorum. Meyhanede onlara 'sen tarihten ne anlarsın!' denmiştir gibi, eve gidince 'bir tarih kitabı' yazmışlardır. Geçmişte, Anadolu Ortaçağı'nda bir tek Yunus Emre var, o da 'derviş' olduğu için, ister istemez tarihe geçmiştir. Sonra, 1951'e dek, Nâzım Hikmet var... Aradan yıllar geçmiştir, 1970-1975, Oktay Rifat girmiş tarihe ve 'nedense' çıkmış tarihten..."

Can Yücel...

"Can, dürüst bir adamdır. Küfürü çok sever. Şiirini yoğurmaz, o başka. O da onun bileceği iş... Yoksa iyidir.. Severim."

Şiir ve İktidar...

"Tarihte, her peygamber 'iktidar'a geçinceye dek, şairleri över, övmüştür; ama doruğa çıkınca, çıkılınca şairlere

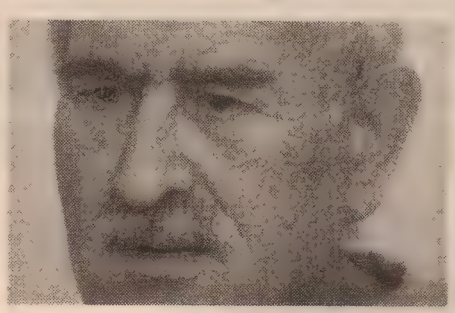

" Pezevenklere bak! İsmail Bilen beyefendileri bunu beğenmemiş. Halbuki Üvercinka'yı insanlar sevdi. Mizahı da seksi de severdi „

Louis Bunuel...

"Bunuel 34 film çekti. Geçen gün saydım, 19'unu görmüşüm. Lorca gibi bir şair o. Yani kendi derdimle uğraşırken Zürih'te, Paris'te hep bunları izlemişim. Bizi çok etkiledi bu adam. Türkiye'de gösterilen Gündüz Güzeli var. İspanyol ama Meksika'da, Amerika'da, Fransa'da yaşamış. Lorca'nın da arkadaşı aynı zamanda."

Kitaplar...

"Ben kitap biriktiremiyorum. Çünkü 80-90 evde bulundum ben. Her yerde taşınırken bırakıyorsun. Çok düşmanım var. Bu da şundan kaynaklanıyor; her şeyi olduğu gibi söylüyorum."

Yılmaz Güney...

"Bu çocuğu 1958'de tanıdım ben. Hikâye yazıyordu o zamanlar. Daha Yılmaz Pütün. Bir tane hikâyesini okumak istedi bana. Ben de pek istemedim. Şimdi pişmanım aslında. Sonra yükseldi çocuk. Yalnız kültür bakımından eksikliği vardı, doğal olarak. Harcandı. Bir hikâye yazıyor. Bir zengin çocuk, fakir kızı seviyor. Bir de fakir çocuk, zengin kızı seviyor. Sonra tabii zengin çocuk alıyor kızı, fakir çocuk diyor ki; bir gün size göstereceğiz! Çok sahiciydi. Duvar filminde çok güzel parçalar var. Yol, Sürü... hepsini gördüm. Hepsi güzel. Bir olayı anlattılar bana. Fransa'da Duvar'ı çekerken... Bir baba gelir, oğlunu ziyaret eder sübyan koğuşunda. Görüşme bittikten sonra çocuk gülümseyerek bakar. "Ne gülüyorsun lan!" der Yılmaz, çocuğa. "Babası askerden gelmiş olan çocuk gülerek bakmaz!" Tipolojiyi iyi biliyor. Tipolojiyi iyi bilirsen, kazanırsın."

" Toplumdaki değişimi ilk haber verenler mizah dergileri oluyor, bir de şiir. Leman'ı alıyorum, Dinazor'a bakıyorum. „

Sigara...

"Eskiden bir paketi aşıyordu. Birinci içiyordum. Ağızlık kullanıyordum. Mustafa Irgat'ta kalırken, Cihangir'de göğsüm ağrımaya başladı, ben de hemen sobaya attım. Bir on gün kadar zor oldu."

Nilgün Marmara

"Özel yaşantısı ve duyguları üstüne konuşmaktan kaçınıyor. Daha çok olaylar ve insanlar üstüne, söyledikleri. Kendisi ise tanık yerinde olmaktan hoşlanıyor. Sürekli defans halinde. Ahh, işte gene Reha; 'İntiharından önce size herhangi bir işaret verdi mi?' Nilgün Marmara'dan ve intiharından söz edildiğini anlıyorum. Kulağım onlarda, makinemi yerleştiriyorum. 'Evet, Hıyar Metin (Metin Özek) Nilgün'e saldırmak istemiş. Tedavinin içinde bu da var, demiş. O, dünyanın arka bahçesini görmüştü. Onu görünce bütün renkler gider.' Acı bir sessizlik."

Şair Olmak...

"Ben şair değilim. Olsa olsa, bir parça, iş işten geçti ama 'etikçi' olmak isterdim. Ahlak diye çevirmek yanlış. Hiç alakası yok. Etik, Türkiye'de özellikle yarı belden aşağı olarak anlaşılıyor. Şimdiye kadar başımın derde girmeyişi şundan ileri geldi: Ben parçalı söylerim. Şöyle bir hikâye duydum. Kenan Evren'e postadan büyük bir yağlıboya resim geliyor. Bir orospu! Allah Allah kim göndermiş olabilir? diyor. Bir hafta sonra aynı biçimde kocaman bir tablo daha geliyor. Bir çocuk resmi. Bir hafta, on gün sonra aynı adamın yaptığı bir tablo daha. Bir yangın resmi. Yanındaki adamlara soruyor: Bunun anlamı nedir? Söyleyemeyiz efendim falan, diyorlar. Yahu söyleyin, diye sıkıştırınca, 'o..... çocuğu, yaktın bizi,' diyorlar."

20 KASIM 95
Çanakkale

Sevgili 'Emine' Sevgi Özdamar

Evden pek bir yere kıpırdayamıyorum. Merdivenleri inemediğim için bundan böyle mektuplarını, v.s.'yi, Ece Deniz adına gönderirsin Yalı Han Çanakkale.

Şimdilik, tarihte tarihlerde ve tarihle bir yolculuk yapıyorum; günümüz adına. Velhasıl Yaşasın Kötülük (Ve de Ötesi), -kötülük kavramı yerine ya da üstüne,- adını koyduğum bir anlatı taslağı ya da tasarısı için ufaktan ufaktan notlar..

Zürih gölüne bakan Burgholzli kliniğindeyim. Viyana'da nevrozlarla ilgilenen Dr. Freud'la yarışıyorum. Belki yeni profesör olmuş. Jung'la karşı orta kattayım komşum.

Erasmus'un Unumqueque Move Lapidem, Omnia, Experire nihil intentatum Relinque lafını ilke bilerek. (Her taşı yerinden oynat, herşeyi dene, hiçbir amaçtan vazgeçme!)

İnsan ruhunun, bir de Kötülük'le (Daemon) sınanması ve gerçek insan yaratığı gerçeğine yepyeni bir boyut ya da yeni bir atılım getirilemez mi? diye düşünüyorum işbu anlatıda kendimce.

Gerçi Heidegger'in dediği gibi "insanoğlu, bu dünyayı, düşünce yoluyla, ve tümlüğü içinde kuşatabilecek ve derinlemesine bir görüşe salıp dolabilecek tarzda yaratılmamış" olabilir ama ben insanı ya da birim insanı, bir de bu açıdan kurcalamak istiyorum.

Melanet ya da Ağırbaşlı Bir ... Anlattıklarıdır anlatısı notlarını da ayrı bir defterde tutuyorum.

Selamlar sevgiler. Senin bana saygın bir çarpan olsun burada Güzelim! Ya da ortak paydа. Hangisini istersen.

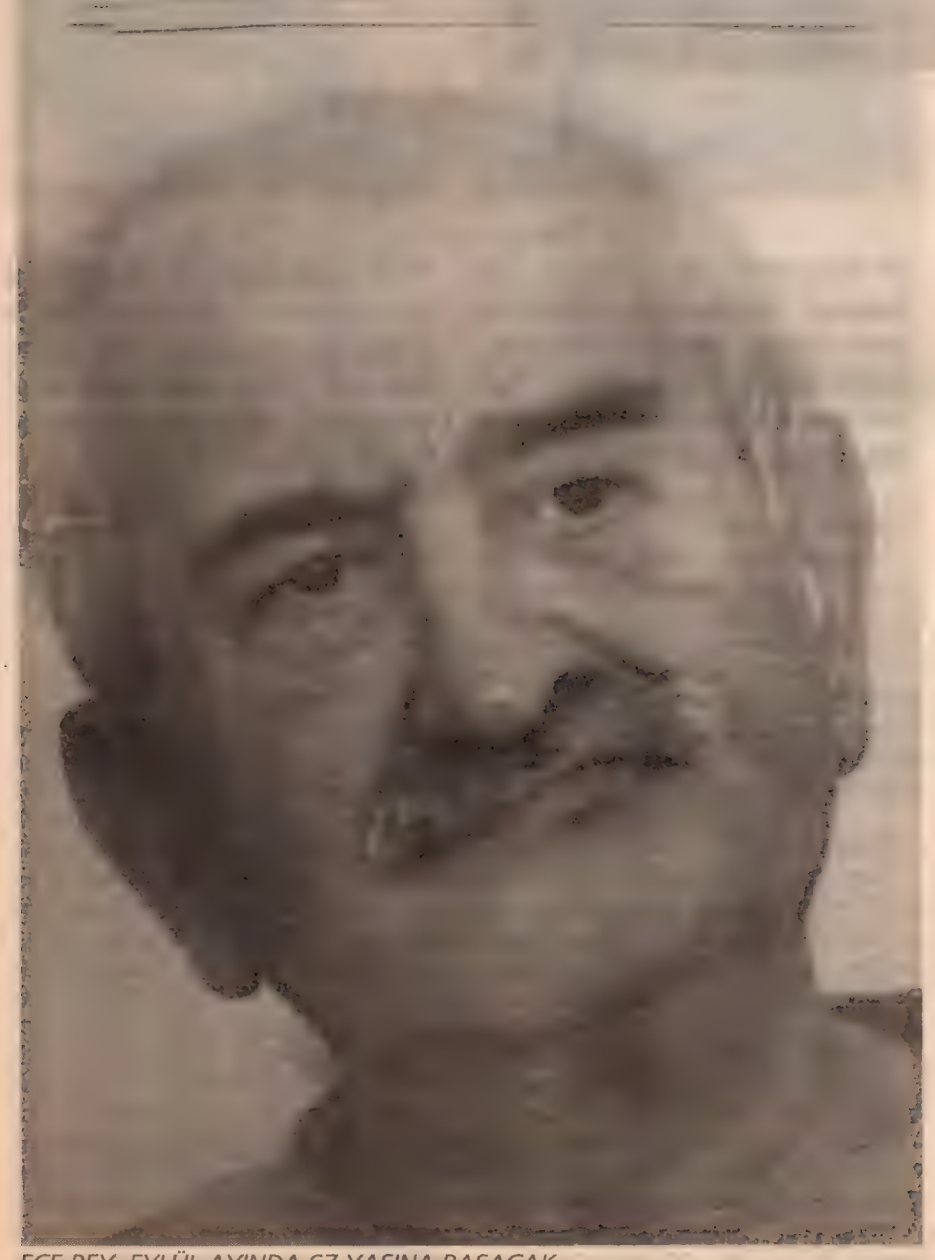

ECE BEY, EYLÜL AYINDA 67 YAŞINA BASACAK

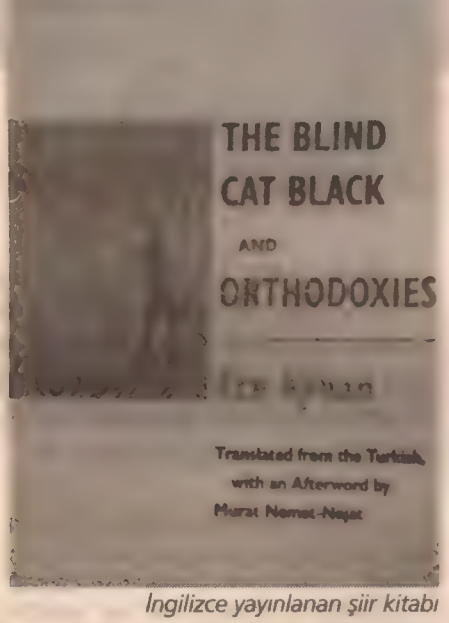

İngilizce yayınlanan şiir kitabı

Annesi

YENİ DİNAR BANDOSU

(Bu belki de Tenha Bir Bando olabilir.)

Bir politikacı demişti ki, "Biz 24 Ocak 1980 Türkiye'nin kaderini değiştiren yeni iktisadi kararlarımızı New York Flarmoni Orkestrası çalsın için almıştır. Bunlar Dinar Bandosu'na çaldırıyorlar."

Ege bölgesinde derme çatma ve derleme bandolara Dinar Bandosu derler enkastan.

Bizim Yeni Dinar Bandomuz ise belki orkestraya dönüşür, belki de dönüşmez, bilemem.

Not: Devlet işin içinde yoksa Flarmoni (sivil) olur, devlet kahyalık ederse senfonu (karakamu)..

TEK KİŞİLİK BANDO - *Fazıl Hüsnü Dağlarca*
KLARNET - *Orhan Veli*
KANUN - *Yekta Güngör Özden*
PAN FLÜT - *Mahir Günşiray*
ZURNA - *Metin Kaçan*
LAFTA - *Perihan Mağden*
TAMBUR - *Yücelay Sal*
ZİL ya da ÇALPARA - *Memo*
AKORDEON - *Salim İleri*
LATERNA - *Metin Üstündağ*
TİMPANİ - *Tak Tak Levent*
BANDENEON - *Orhan Alkaya*

"Tek başına yapılmaz ki yeni bir şey!"

Ece Ayhan Onyedi Yaşındayken

Cemal Süreya...

"Cemal'in çocukluğu yok. Ben tabii bilmiyorum Cemal'in özel şeylerini. Cemal'in dişleri dökülüyormuş. Bir meyhane vardı, Refik. Orada yuvarlak masa vardı. Yuvarlak masanın bir özelliği var. Biraz genişledin mi herkesi alabilirsin. Köşeli masa olursa olmaz. Doğan Hızlan'lar, Edip Cansever'ler, Demir Özlü... kim varsa oradaydık. Matrak bir olay vardır. Kim önce kalkıyorsa masadan, onun aleyhine konuşulurdu. Sonra bir çare buldular. Hep beraber kalkılıyordu. Ben Cemal'e dedim ki, 'Cemal, senin okuldayken dişlerin ne kadar güzeldi, bembeyazdı.' Bunun üzerine Cemal; 'siz üçünüz brezinbez yağısınız' dedi. Ben bozuldum tabii. 'Cemal', dedim, 'burda tabaklar uçar.' Cemal de 'herkes oyuncak gemi,' dedi. Yani çok ezilmiş olduğu için. Şimdi aynı şey bana olsa başka türlü davranırım ben. Ben de senin kafana geçiririm, derim. Dostoyevski tipolojiyi çok iyi biliyor. Büyük yazar olması oradan geliyor. Raskolnikof, tam evi terkedecek, tık-tık kapı çalıyor. Yoksul kızkardeş geliyor. Nacağı üzerine kaldırıyor. Kafasına indirecek... İndiriyor zaten. 'Ama o kadar ezilmişti ki, refleks olarak bile kolunu kaldıramadı,' diyor. Cemal Süreya'da da bu ezilmişlikten vardı işte. Cemal çok yalnız bırakılmıştı. Cemal yaşarken yazı yazmadılar. Pezevenklere bak! İsmail Bilen beyefendileri bunu beğenmemiş. Halbuki Üvercinka'yı insanlar sevdi. Cemal mizahı da, seksi de severdi."

İkinci Yeni...

"Bir yenilik hep beraber yapılır. Hep beraber yürüyoruz. Hatta olumsuz şeylere bile. Tek başına yenilik yapılmaz ki! Bizde de her birimiz tek başına ayrı yöne yürüyoruz ama yine bir toplam olarak. Turgut Uyar da, ben de, Cemal de, Edip de. Ayrı ayrı yerlerden geliyoruz. Fakat yine de hep beraber. Tek başına yapılmaz ki yeni bir şey!"

Öküz...

"Evet, Doğu'da insan hakları ve hukuk yoktur. Bin şu kadar yıllık nobranlık vardır. Ara kurumlar, sivil aralıklar yoktur. Bireysel işlerimizde bile kara kamunun çiçeği açar. Tamam. Ama Doğu'da insan meramını hep mesel'lerle, bulduğu 'nesnel karşılıklar'la anlatmaya çalışacaktır. Her zaman akıllı deve olacak değil ya, bu kez akıllı bir öküz işte size. Ahmet Yesevi boş vakitlerinde kaşık ve kepçe yonar, öyle geçinir. Öküz'ünün üzerine heybe atar, kaşıkları ve kepçeleri oraya koyar. Öküz, Yesi'de her gün gezer, akşama da Ahmet Yesevi'ye gelir. Sözgelimi birisi aldığı şeylerin parasını heybeye koymazsa öküz onun ardından hiç ayrılmaz, parayı bırakıncaya kadar başka bir yere gitmez. Doğu'da 'müzik' deve'yle anlatılıyorsa 'hikmet' de işte böyle 'öküz'le anlaşılır vesselam!"

Mizah-Şiir...

"Şu, bana kalırsa yanlış: Daha çok öğrenci mekânlarına bakmaları. Orada kullanılan espiriler yani. Halkın da kendi espirileri var. Ama şimdi öğrenci mekânları daha kalabalık tabii. Toplumdaki değişimi ilk haber verenler mizah dergileri oluyor, bir de şiir. İstanbul'daki kadar dikkatli izleyemiyorum ama Leman'ı alıyorum, Dinozor'a bakıyorum. Öküz'e bayılıyorum. Genç kuşaklar Batı dünyasını izliyorlar. Alttan alta gelişme de var. Türkiye'de toplumsal yönden değişimden başka bir şey yok. Değişim var, ama gelişim yok. Şiir de durdu gibi geliyor bana. Çok şeyi yaptığı için bu ikinci yeni, fazla ileri gitti."

Şairler...

"Enis Batur, İsmet Özel, Murathan Mungan, Akif Kurtuluş, Orhan Alkaya, Metin Üstündağ, Sami Baydar, Yücelay Sal, Sina Akyol, Küçük İskender, Enver Ercan, Cezmi Ersöz, Metin Celal... Bunlar aklıma gelenler. Unuttuklarım da olabilir. Mesela bakın Sait Faik'in bütün hikâyeleri 'sıkı şiir'dir."

İstanbul...

"Ben gerçeküstücü olmadım hiç. Ama size gerçeküstücülerin bir keten astarlı haritasından söz açacağım. O haritada iki kent gösterilmiştir yalnızca; biri Paris, öteki İstanbul... Bunun bir nedeni olmalıdır. 1940 ekiminde İstanbul'a gelmişiz Çanakkale'den ilk. Karartma geceleri! İstanbul, Sirkeci benim şiirlerimin başkenti olacaktır doğallıkla. Soluk alıp verdiğimi gerçekten duyduğum tek kent. (Nice kentler kasabalar gördümse de). Sözgelimi Sirkeci'de bütün şimdiki Anadolu, bütün Anadolu zamanları yaşıyor, hâlâ yaşıyor. Hiç değilse pazar günleri şiir oradan geçmek zorundadır ya da orada oturmak... İnsan ilişkilerini, dil değişimlerini, argoyu... Duyabilirsin duyarsan. İstanbul'un, yeni ve eski İstanbul'un kimseyi dinlemezliğini seviyorum, başkaldırışını seviyorum, direnmesini seviyorum... İstanbul'dan tek isteğim var artık çocuklar.. Bana kitap gönderin."

Futbol...

"Mahallede Hava Çeliği takımımız vardı. Bir gün Tomtom Mahallesi bizi yendi. Tophane takımı. Onlar maç ederken de küfür ederler, tükürürler, en uzağa işerler. Bir gün onları Taksim'de yendik biz. İlhan Berk soruyor bize, "Kaç kaç?" "Ulan" dedim, "maç 1946'da olmuştu, ben nereden bileyim şimdi kaç kaçtı!" Zamanında Beyoğlu'nda, Galatasaray'da oturan biri olarak Galatasaraylıyım."

"Şato"

Sencer

-Bitti

Yayınlanmanın Yolu

CHARLES BUKOWSKI

Desen: Robert Crumb

Ömrümün büyük bir bölümünü yeraltı yazarı olarak geçirdiğim için çok tuhaf editörlerle karşılaştım, ama en tuhafları H.R Murdoch ve karısı Honeysuckle olmuşlardı. Eski bir dolandırıcı ve elmas hırsızıydı Murdoch, Demise dergisinin editörlüğünü yapıyordu. Ona şiirlerimi yollamıştım, yazışmaya başladık. Şiirlerimden sonra başkalarının şiirlerini okuma isteği duymadığını yazdı. Şiirlerimden sonra ben de başkalarının şiirlerini okuma isteği duymuyorum, diye yanıtladım. H.R. şiirlerimi kitap haline getirip basmaktan söz etmeye başladı, olur, dedim, bas. Yanıt geldi, telif ödeyemeyiz, kilise faresi kadar yoksuluz. Peki, diye yazdım, tamam, olsun, telifi unut, kilise faresinin üşümüş memesi kadar yoksulum. Bir dakika, diye yanıtladı, yazarlar insan olarak iğrençtirler ve g.ttürler. Evet, diye yazdım, insan olarak iğrençim ve g.tün tekiyim. Peki, diye yanıtladı, Honeysuckle ve ben, Los Angeles'a geliyoruz, görelim bakalım.

Bir buçuk hafta sonra telefon çaldı. Gelmişlerdi, yeni varmışlardı New Orleans'dan, 3. Cadde'de orospular, şarapçılar, yankesiciler, soyguncular, katil ve tecavüzcülerle dolu bir otele yerleşmişlerdi. Murdoch sefil yaşantıya bayılırdı, yoksulluğa da bayılıyordu bence. Yoksulluğun insanı erdemli kıldığına inanıyordu. Mektupları böyle bir izlenim bırakmıştı bende. Zenginlerin inanmamızı istedikleri şey bu tabii ki, ama bu başka bir konu.

Marie ile arabaya atladık ve yola koyulduk. Yolda durup üç paket altılık bira ile bir şişe ucuz viski almayı ihmal etmemiştik. Ufak tefek, 1.60 boylarında, kır saçlı bir adam duruyordu otelin önünde. İş adamlarının giydiği türden bir mavi takım giymiş, ama boynuna beyaz ipek bir mendil bağlamıştı. Başında çok yüksek bir sombrero. Marie ile yanına gittik. Sigarasından bir nefes alıp gülümsedi. "Chinaski mi?" "Evet," dedim, "bu da kadınım, Marie." "Bir erkek bir kadına sahip olamaz," diye karşılık verdi, "onlara sahip olamayız, bir süre için ödünç alırız ancak." "Evet," dedim, "uygun bence."

H.R.'ın peşine takılıp merdivenleri indik. Mavi-kırmızı boyanmış ölüm kokan bir holdeydik.

"Köpekleri, papağanı ve ikimizi almayı kabul eden tek otel bu oldu."

"Güzel otel," dedim.

Odanın kapısını açtı ve içeri girdik. İki köpek ortalıkta koşuşturuyor, Honeysuckle omuzunda bir papağanla odanın ortasında duruyordu.

"Thomas Wolf," dedi papağan, "dünyanın yaşayan en büyük şairidir."

"Wolf öldü," dedim "papağanın yanlış bililyor."

"Yaşlı bir papağandır," dedi H.R. "Uzun zamandır bizle."

"Honeysuckle kaç yıldır senle?"

"Otuz yıl."

"Bir süre için ödünç aldın."

"Öyle görünüyor."

Köpekler koşturuyor, Honeysuckle omuzunda papağanla odanın ortasında duruyordu. Karanlık bir görünümü vardı, İtalyan veya Yunanlı gibi, göz altları torbalanmıştı; trajik, şefkatli ve tehlikeli bir görünüm, daha çok trajik. Viskiyle biraları masaya koydum, herkes yanaştı. H.R. biraları açmaya başladı, ben de viski şişesini. Bir kaç küllükle tozlu bardaklar belirdi. Sol taraftaki duvarın arkasından bir erkek sesi gürledi birden, "pis orospu, bokumu yemeni istiyorum!"

Oturduk, viskileri koydum. H.R. bir puro ikram etti bana. Soydum, ucunu ısırıp yaktım.

"Çağdaş edebiyat hakkında ne düşünüyorsun?"

"Pek sevmiyorum."

H.R. gözlerini kısıp gülümsedi bana. "Hımm, tahmin etmiştim."

"Baksana," dedim, "neden şu sombreroyu çıkarmıyorsun, kiminle muhatap olduğumu bileyim. Bir at hırsızı da olabilirsin."

"Değilim," dedi sombrerosunu dramatik bir el hareketi ile çıkararak. Ohio eyaletinin en iyi elmas hırsızıydım ama,"

"Öyle mi?"

"Öyle."

Kızlar içiyorlardı. "Köpeklerimi çok seviyorum," dedi Honeysuckle. "Köpekleri sever misin?" diye sordu bana.

"Onları sevip sevmediğimi bilmiyorum."

"O kendini sever," dedi Marie.

"Marie'nin zekâsı çok derindir," dedim.

"Yazış tarzını seviyorum," dedi H.R. "sade, ama çok şey söylüyor."

"Deha, derin bir gerçeği basit söyleme yeteneği olabilir."

"Neydi o," diye sordu H.R.

Önermemi tekrarlayıp viskileri tazeledim.

"Yazmalıyım bunu," dedi H.R. cebinden bir kalem çıkarıp masanın üstünde duran kahverengi kesekağıtlarından birinin kenarına not aldı.

Papağan, Honeysuckle'ın omuzundan inip masanın üstünde yürüdü ve sol omuzuma tırmandı. "James Thurber," dedi papağan, "dünyanın yaşayan en büyük yazarıdır." "Aptal piç," dedim papağana. Sol kulağımda keskin bir acı hissettim. Kulağımı koparacaktı nerdeyse. Ne hassas yaratıklarız hepimiz. H.R. bir kaç bira daha açtı. İçtik.

Öğle sonrası, akşamüstüne, akşamüstü geceye dönüştü. Karanlıkta uyandım. Odanın ortasındaki halının üstünde uyumuştum. H.R. ve Honeysuckle yatakta yatıyorlardı. Maria kanepede. Üçü de horluyordu, özellikle Marie. Kalkıp masaya oturdum. Biraz viski kalmıştı, dipledim, sıcak bir bira içtim. Oturup bir kaç sıcak bira daha içtim. Papağan karşımdaki iskemlenin arkalığına tünemişti. Birden aşağı inip masanın üstünde duran küllüklerin ve boş şişelerin arasından yürüyerek omuzuma tırmandı. "Söyleme bir daha," dedim ona, "çok rahatsız oluyorum o cümleyi söylediğinde." "S.kilmiş orospu," dedi papağan. Kuşu ayaklarından kaldırıp iskemleye yerleştirdim tekrar. Sonra halıya uzanıp uyudum.

Sabah, H.R. Murdoch bir açıklama yaptı. "Şiirlerini bir kitap olarak basmaya karar verdim. Eve dönüp işe koyulsak iyi olur."

"Korkunç biri olmadığımın farkına vardığını mı söylemek istiyorsun?"

"Hayır," dedi H.R. "öyle bir şeyin farkına varmadım, ama üstün yargımı gözardı edip seni yine de basmaya karar verdim."

"Ohio eyaletinin en iyi elmas hırsızı mıydın gerçekten?"

"Evet."

"İçeri girdiğini biliyorum. Nasıl yakalandın?"

"O kadar aptalcaydı ki, sözünü bile etmek istemiyorum."

Aşağı indim, iki paket altılık bira alıp döndüm. Marie ve ben H.R. ile Honeysuckle'ın toparlanmalarına yardımcı olduk. Köpekler ve papağan için özel taşıma kafesleri vardı. Her şeyi aşağı indirip arabama yükledik, sonra oturup biraları bitirdik. Profesyoneldik hepimiz. Kimse kahvaltı önerme aptallığında bulunmadı.

"Gelip bizi gör," dedi H.R. "Kitabı hazırlamaya başlayacağız. Orospu çocuğunun tekisin ama insan senle konuşabiliyor. Öbür şairler, tüylerini kabartıp, aptal g.tler gibi davranıyorlar."

"Sen iyisin," dedi Honeysuckle, "Köpekler seni sevdi."

Kızlar arabada kaldılar, ben H.R. ile oda anahtarını teslim etmeye gittim. Yeşil kimonolu yaşlı bir kadın açtı kapıyı, saçları parlak bir kırmızıya boyanmıştı.

"Bu mama Stafford," dedi H.R. bana. "Mama Stafford, bu dünyanın yaşayan en büyük şairi."

"Gerçekten mi?" diye sordu Mama Stafford.

"Dünyanın yaşayan en büyük şairi," dedim.

"Neden içeri girip bir içki içmiyorsunuz? İhtiyacınız varmış gibi görünüyorsunuz."

İçeri girip birer bardak sıcak beyaz şarap zorladık, veda ettik ve arabaya döndük.

Tren istasyonunda H.R. biletleri alırken ben papağanı ve köpekleri bagaja teslim ettim. H.R. geri dönüp bizimle oturdu. "Uçmaktan nefret ederim," dedi, "ödüm bokuma karışır." Gidip bir cep viskisi aldım, paylaşıp beklemeye başladık. Sonra treni yüklemeye başladılar. Peronda durmuş beklerken Honeysuckle birden boynuma sarılıp uzun uzun öptü beni. Sonuna doğru dilini hızla ağzıma sokup çıkardı. Doğrulup bir puro yakarken Marie de H.R.'ı öptü. H.R. ile Honeysuckle trene bindiler.

"Çok hoş adam," dedi Marie.

"Tatlım," dedim, "sanıyorum adamın s.kini kaldırdın."

"Kıskandın mı?"

"Ben hep kıskanırım."

"Pencere kenarındalar, bak, gülümsüyorlar bize."

"Utanıyorum. Kalksın bu tren artık."

Tren yürümeye başladı nihayet. El salladık tabii ki ve onlar da bize el salladılar. H.R.'ın yüzünde memnun ve mutlu bir gülümseme vardı. Honeysuckle ağlıyor gibiydi. Oldukça trajik görünüyordu. Sonra gözden kayboldular. Bitmişti. Yayınlanmak üzereydim. Seçilmiş şiirler. Dönüp tren istasyonundan çıktık.

*(Çeviri; **Avi Pardo, Sıcak Su Müziği** adlı kitaptan)*

Geçmiş Zaman Senaryoları

FATİH SOLMAZ

Sonu dramla, hüzünle, ölümle bitmesi istenen tüm Türk filmlerinde, "Kanser" başroldedir. Oysa insanlar, böbrek yetmezliğinden de, yüksek tansiyondan da, Zatüreeden de bol miktarda ölmektedirler. Öyleyse bu ülkedeki "Kanser" hastalarının moralini bozup, o hastaların tedavilerinde çok büyük etkisi olabilecek yaşama isteğini yoketmek "BİR TÜRK SİNEMASI AYIBI" değil midir?.. Aşağıdaki mini senaryo işte bu ayıp sahiplerinin bir yerlerine girs..

"KADINA BASUR YAKIŞMAZ..."

SAHNE 1...

Murat Birevler'de, Aytül Varoşevler'de büyümüştür... Ama kader onları müsait bir yerde buluşturmuş ve sevgili yapmıştır.

AYTÜL - Öhhöeeee öhğğgee! Ğğaaaak tuuue!

Murat, sigarasından derin bir nefes çeker...

MURAT - Sevgilim iyi misin? Bir şeyin yok ya...

AYTÜL - Yok, yok. Ben iyiyim...

MURAT - Ama bu kanlı balgam?.. Dur b'akam bu cebinden düşen kağıt ne? Cerrahpaşa hastanesi otoparkı makbuzu... Sen! Sen hastasın Aytül!..

AYTÜL - Murat... Artık daha fazla saklayamayacağım. Ben... Ben amansız bir hastalığın pençesindeyim...

Murat, avucundaki enfiye kutusundan derin bir nefes çeker...

MURAT - Aman Tanrım! Keşke de Amanlı bir hastalığa... ayyy... kusura bakma, saçmalıyorum Aytül... Söyle nedir bu hastalığın adı?..

AYTÜL - Behçet hastalığı Murat...

Murat, piposundan derin bir nefes çeker.

MURAT - Anuna kodumun Behçet'i!.. İnsanlık adına bula bula hastalık mı bulmuş?

AYTÜL - Ööhhhhhee! Ğğğaaakkkk! Tuuuuu!..

ERKEK - Sen iyi değilsin. Hemen bir doktor, iki hemşire, birkaç tane de hastabakıcı, hatta bulursam bir de başhekim çağırayım sevgilim...

SAHNE 2...

Yaşlı, babacan, boynunda steteskop asılı olan Doktor, Murat'ın yanına yaklaşır.

DOKTOR - İznimizle Aytül hanımın makatına boru sokup, Tiiizini kontrol etmek istiyorum Murat bey...

Murat nargilesinden derin bir nefes çeker.

MURAT - Çok acı çekecek mi doktor?

DOKTOR - Zannetmiyorum. Maaşallah, Aytül hanımın, aşure kazanı gibi kocaman g.tü.... Öhö, neyse, ben işime bakayım... Tiizi, yüzkırkbeşe yükselmiş.

MURAT - Yaşayacak mı? N'oolacak, yalvarırım söyle doktor!

DOKTOR - Hatırlıyor musun, yıllar önce mahallede fakir ama iyi top oynayan bir...

MURAT - Lütfen doktor, konuyu değiştirmeyin. Aytül'ün durumu nasıl?

DOKTOR - Aaa! Bakın kuş geçiyor!

MURAT - Hani, nerde? (es) Doktor?.. Nerdesin?... Tüüh kaçmış... Demek ki Aytül'ün durumu iyi değil...

SAHNE 4...

AYTÜL - Murat... yanıma... gel... Öhhöö... höööeeekk... Ğğğaak... Tuuuuu! Ay pardon Murat... Masanın üzerinde temiz bir mendil var. Yüzünü silebilirsin.

Murat, purosundan derin bir nefes çeker...

MURAT - İstediğin bir şey var mı sevgilim?.. Lütfen çekinme, söyle...

AYTÜL - Karyolanın altındaki lazımlıkta kakam var sevgilim. Kötü kokuyor, onu dökersen sevinirim.

Murat eğilip, lazımlığı alır ve lazımlığa burnunu yaklaştırıp derin bir nefes çeker.

AYTÜL - Biliyor musun Murat, ben çok talihsiz bir kadınım. Bir kadına yakışmayacak ne kadar hastalık varsa hepsi gelip beni buldu. Ayağımda Katır Tırnağı çıktı. Behçet hastalığına yakalandım. Apış aramda Mantar oluştu. G.tümde Basur oldu. oysa kadına basur yakışmaz, öyle değil mi Murat?.. hıığğkkk...

Aytül ölürken, filmin adını da söylemiştir. Böylece filmin adının bir yerde, özellikle de filmin sonunda söylemesi bir dönem filmciliğinin vazgeçilmez ögesi olarak vurgulanırken, genç adam, acıyla lazımlığın içindekileri mıncıklayıp, üzüntüyle yüzüne-gözüne sürmektedir.

Gecedeste

Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar

FERHAN ŞENSOY

seksenaltı ağustosunun yirmibirinci günü
çok öğlen kan ter sıcaklar
saat sevmeye beş var
kelebek girmiş çadırıma
yatağıma konuyor dikkat
tam sevmeye teşneyim
pır uçuyor heyhat
elle sevilmez kelebekler
saat ayrılığa beş var
çok yalnızım güneşteyim
budur beni sersem kılan
ellerin ellere gitti kelebek
ellerin tutulmaz sıcak
seviyorum güneşteyim
işteyim
ne var ki enişteyim
ellerin evlilik sıcak
koşuyorum yamuk zeytin ağaçlar
burda mıyım nerdeyim
nirvana'yım
hem yerdeyim gökteyim
koşuyorum peşindeyim
erdim fakat korkuyorum
saat sevmeye beş var
ben öldüm de dirildim
pankreatit aleyisselam
öylesine rastlantısal yaşamak
var say ölmeye beş var
gerçekteyim düşteyim
deniz derya geminizde küpeşteyim
mangal yürek seviyorum
bana böyle yakışır
budur yüreğimi buran
gönlüm size çeyrek var

Evvel Çocuk

ALP TAMER ULUKILIÇ

Çocuk güzel bakıyor -kendince çocuk-
Çocuk taş duvar üzerinde
İki ayağı yüreğime değmiyor -henüz kısa boyu-
Saçları parmak uçlarımda oysa
Derin kimyevi bir alaşım soluğuma karışıyor
Sus diyorum içimdeki çocuğa sus

Çocuk çocuk gibi kokuyor -bence de çocuk-
Zorlukla anımsanan: Çok renkli bir uçurtma
Basılmış üzerine, farkedilmeden yırtılmış
Duvar yıkılırken
Şaşkın çocuk

İki mevsim arası duyumsanabilir ancak
Bir de çocuk giderken
Genze doluşan toz duman
Toz duman kendiliğinden
Yapışkan ve sıcak

Çocuk vardı çock düş
Büyürken ben

14-8-1996

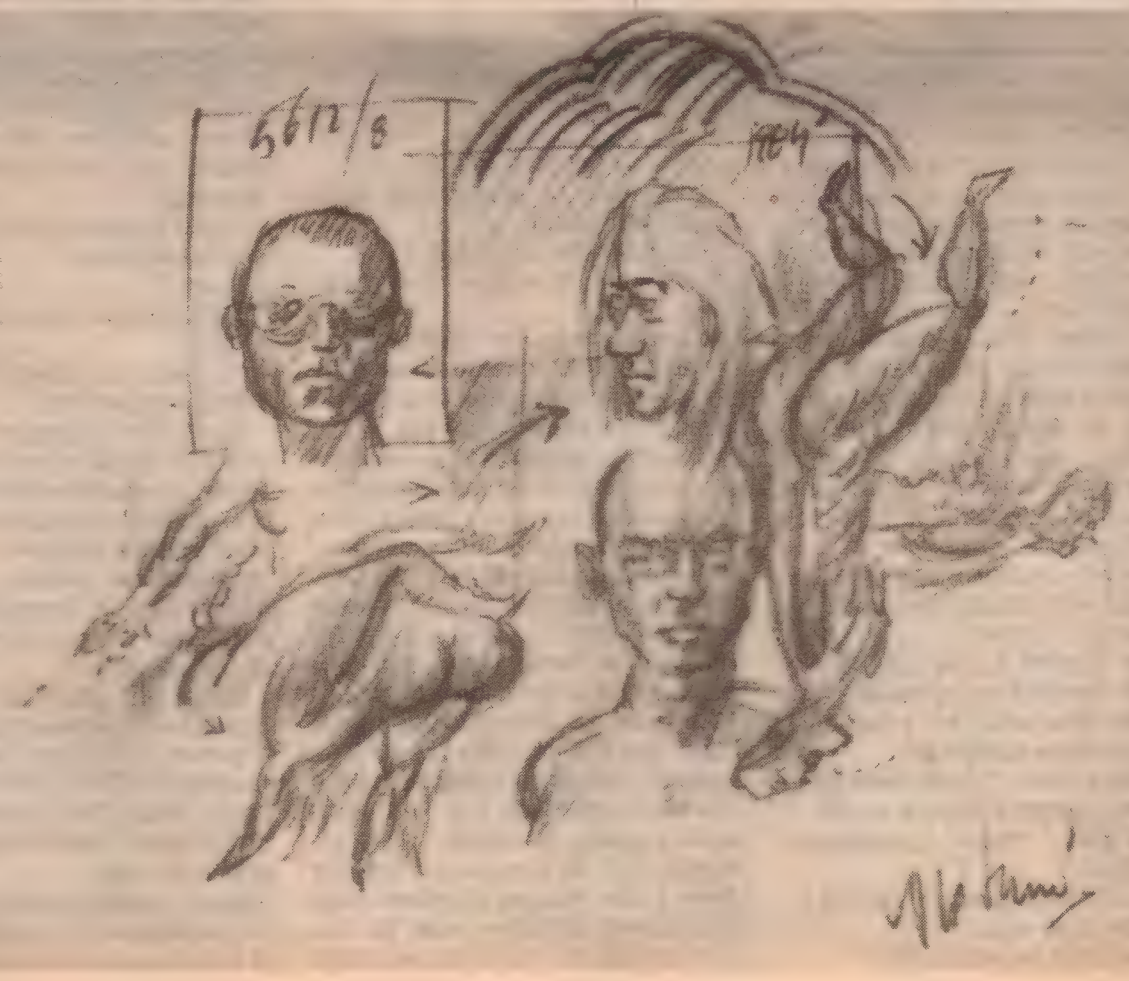

Yazarların, şairlerin bilimum kalem erbabının nasıl yazdığı hep merak konusu olmuştur. Nasıl yazmalı konusunda bize de çok mektup geliyor ve yardım isteniyor. İşte bazı ünlü yazar, ozan ve şairlerimizin çeşitli tarihlerde nasıl yazı yazdıkları üzerine anlattıkları.

Nasıl Yazıyorlar

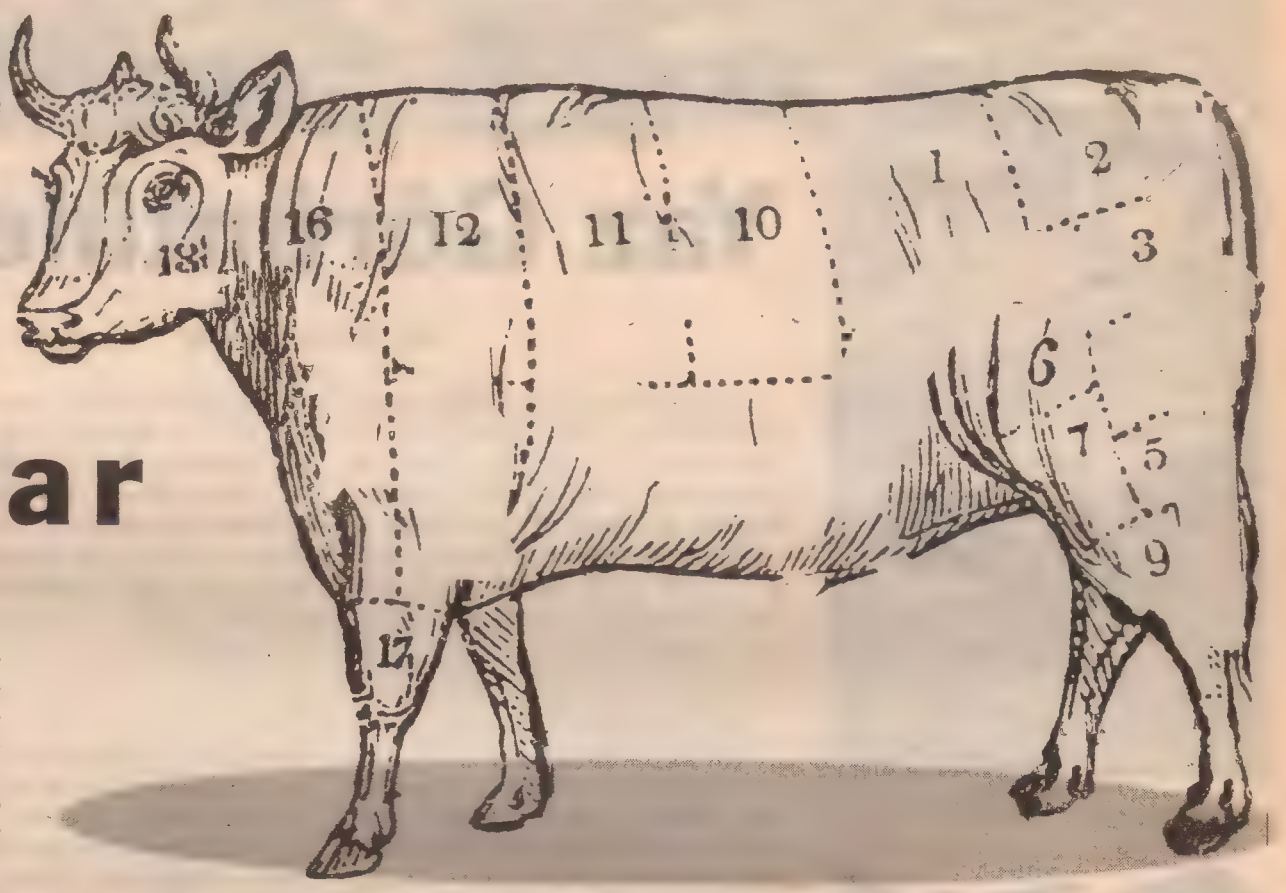

Behçet Necatigil

Değişik saatlerde, çelişik durumlarda yazarım. Esin, bir birikimdir: Bilinçte, bilinçaltında algılar birikimi. Çok öncelerdedir başlangıç; vakti gelir, uç verir. Bu uca bel bağlarım, bir umutla aydınlığa çıkarmak isterim, kımıldayan bu kutlu işarete. Yavaş ilerlerim, beklerim, kollarım. Sıkıntısını yaşarım, çekerim. Belirsiz, belirlenmeli artık dönülmez bir biçime girmeli, kalıplaşmalıdır. Yanlışıyla, doğrusuyla bir şey çıkmalıdır ortaya. Aklım ona takılmıştır.

Başlanmış bir şiir bazen aylarca bekler cebimde. Sol cebim böyle müsveddelerle doludur. Bunlar işlendikçe kılıktan kılığa girer ve sonunda "sözde" kesinleşirler. Bence her şiir, yazılmasından, basılmasından, eriyip gitmesine kadar, dört beş dönemden geçer: Muhabbet, şehvet, şefkat ve nefret dönemleri. Her taslağa muhabbetle bağlanırım, sonra şehvetle, tutkuyla duyarım o şiiri. Sonra şefkat dönemi başlar: Kusurlarını görmüşümdür, neden sonra cılızlığını görmüşümdür, ama kendimden bir parçadır, beni bana gösteren bir aynadır. Tozlu bir ayna, parlatılması artık imkansız ve sırları dökülmüş, eski bir ayna. Acırım ona, şefkat duyarım. Fakat bencildir, acımasızdır şair. Bu yüzden bu şefkat, giderek nefrete dönüşür. Yazılmasaydı keşki. Bir yüz kasarıdır, neden sonra, şimdi. Harika gibi görünmüştür, adileşmiştir. Güdüktür, biçaredir. Her şey yarım yârim! Ve nefretimde haklıyımdır da. Gözlerimdeki perde düşmüş, açıkça görmüşümdür yetersizliğini o şiirin.

Bu durumda nasıl yazıyorum? Bile bile yazarım. Sık sık tepen, şifasız bir hastalıktır yazmak. Avuntu. Bilerek yazarım: Bütün çırpınmalar boşuna, öz yoksa. Bunu bilir, gene de yazarım. Öz var sanırım, zaman geçer, öz sandığım uçup gitmiştir bardaktan. Çünkü dayanıksız bir su idi. Et çürümüş, gülünç bir iskelet kalmıştır geride.

Kurşun kalemle veya dolma kalemle yazarım. Tükenmezle yazmak, şiire hakaret gibi gelir bana. Tükenmez kalem, tükenecek bir şeyi boş yere, uzun süre yaşatmak çabası gibi gelir bana.

Bazı şiirler gözlerimi yaşartmıştır yazıldığında. Bütün başarılarda gözlerim yaşarır, bütün ayrılışlarda aynı şey. Her başarı bir ayrılıştır. Gene de kavuşmak, yani yazmak başka oluyor. Bir umuttur yokolmaya karşı az çok hazırlıklı olmak. Ama yol uzun ve tez biter bütün azıklarımız.

Gençlik yılları, gece, tenha caddelerde fener ışıklarında yazardım. Şimdi kapalı yerlerde, masalarda da yazabiliyorum. (1974)

Yaşar Kemal

Romanımı ya da hikâyemi bitirmeden masaya oturmam. Masaya yazmaya oturduğumda bütün hikâye, kişiler tamamlanmıştır. Sadece bana yazmak kalmıştır. Yalnız yazmak kalmış demek yanlış olur, insan yazarken de yaratır. Kafada gelişmiş tasarı yazarken daha da zenginleşir. Kafada gelişmiş tasarının çok zayıflamış olarak yazıldığı da olur. Bu bir hayal kırıklığıdır. Son yazdığım "Ölmez Otu" çok uzun yıllardan bu yana kafamdaydı. Ve roman yazmaya oturduğumda baştan sona bitmişti. Yazarken öylesine gelişti ki roman, ben de şaştım.

Önce roman kafamda biter demiştim. Yazmaya oturunca bölüm bölüm düşünürüm. Birinci bölümü yazdım değil mi, ikinci bölümü bütün ayrıntılarıyla düşünür öyle otururum masaya. Bir bölümü bir gece düşünüp sabahleyin başlayabilirim. Bazen bir bölüme başlamak için yirmialtı gün düşündüğüm olmuştur. "Ölmez Otu"nda bir bölüme en çok onbeş gün takıldım.

Geceleri düşünür sabahları yazmaya başlarım. Bu, sabahtan saat üçe kadar sürebilir. Bir bölümü iki-üç günde yazdığım da olur. Bir bölümü bir saatte yazdığım da. Bir saatte bitirdiğim bölümden sonra o gün hemen başka bir bölüme başlamam. İkinci gün yazarım öteki bölümü. Yorgun olaraktan hiç yazmam. Çok dinlenmiş olmalıyım yazarken. Kafamdaki ilk bitmiş romanı daha yazmaya başlamadım. Yirmi-yirmibeş yıl önce bitirmiştim. (1968)

Aşık Veysel (Şatıroğlu)

Herkesin kendine göre bir yazması, söylemesi var tabii. Kimisi irticalen, kimisi de düşünerek yazar.

Ben hemen yazayım desem, yazamam. Zaten yazı bilmem ki. Okuma da bilmem. Yazı nasıl olur, harflerin şekilleri nasıldır, bilmem. Çok küçükken babamın elinde bir kağıt gördüydüm. Nüfus kağıdı mıydı, yoksa senet miydi neydi, kırmızı bir şey. Yazı olarak bir onu hatırlıyorum.

Acılı, düşünceli ya da sevinçli zamanlarım olur. Kendi kendime düşünürken, içimde bir şey doğar. İşte bu doğuş şiir olur. Birkaç defa söylerim. Tamamlanır, son şeklini alır. Sonra yakınlarımdan birine yazdırırım bunu. Eğer besteler, saza söylersem aklımda kalır, unutmam. Bestelemediklerim pek aklımda kalmaz. Nasıl olsa yazdırdım, artık ölmez, unutulmaz derim. Bazen okurlar onları, ben de dinler hazlanırım.

Kısaca ben içimden gelen doğuşla söylerim şiirlerimi. Yani ilhamla. İlhamın da ne zaman geleceği belli olmaz. Daha çok düşünceli olduğum zamanlarda gelir. (1967)

Haldun Taner

Yabancı yazarların anket cevaplarına bakıyorum da, hepsi kaprisli, şımarık. Yazmaya oturabilmek için türlü şartlar ileri sürüyorlar. Yok beyim, sükunet istermiş, deniz kenarında bir hafta sonu evi, yok şu boyut kağıt, bu marka yazı makinesi, yok skoç viskisi, yok Bach müziği. Bizim haddimize mi düşmüş böyle lüksler...

Benim ek işim hocalık. Derslerim, öğrencilerim hayli vaktimi alır. Bunun yanı sıra çeviriler. Bir sürü fahri kültür ödevi almışız. Yazıya az zaman kalıyor. Onun için gümrükten mal kaçırır gibi kahvede, vapurda, dolmuşta, hatta yürürken durup ayakta yazdığımı bütün dostlarım bilir. Bunca yıllık yazarım, inanır mısınız, şöyle kendime ait bir yazı masasına, ancak üç yıl önce kavuştum. Üç yıl önceye kadar ya ütü masasında, ya yemek masasında, ya da bağdaş kurup kucağımda yazardım.

Yaz Görüntüleri

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Güneş altında kalmış betona su dökersiniz. Beton suyu içerken yaz böceklerinden oluşan koro en oynak, en mahrem, en matrak türküleri söylemeye başlar. Bu benim için yazın sesidir.

Her yaz güneşle kovalamaca oynadım. Sevgili gölge nerede barınıyorsa ben oraya sindim. Çocukluğumda bu yer, "arka oda" dediğimiz evin en kuytu köşesiydi. Yazın bir sesi olduğunu sanırım orada keşfetmiştim: Annem pencere önündeki taşlığa su dökerdi. Aynı anda yaz böceği korosu programına başlardı. Açılışı çok sevdiğim bir Ajda Pekkan şarkısıyla yaparlar, "Tamba tumba esmer bomba"yı söylerken de Türkan Şoray gibi dansederlerdi. Ardından Abba grubundan "Many, many, many" gelir, sonra bana kötü bir şaka yapar, kendi besteleri olan "Tembel Şebnem"i okurlardı. Ağırlıklı olarak elektro gitarlar eşliğinde söylenen şarkı;

Tembel Şebnem
Tembel Şebnem
nakaratıyla başlar;
Yaz geldi,
okumayı yazmayı unuttun Şebnem

diye sürerdi. Yaz böceği korosunun bu kalleşliğine çok içerler çocukça bir yaz bunalımı geçirirdim. Okumayı, yazmayı unuttum paranoyası kiraz çekirdekleriyle oynadığım oyunu yarım bırakmama neden olurdu. Bu paranoyadan kurtulmanın en iyi yolu kütüphaneden çektiğim bir kitabı imtihan niyetine okumaya çalışmaktı.

Yanılmıyorsam "Bu yaz annem öldü." diye başlayan Yabancı'yı bu paranoyayı yenmek için okumuştum.

Yaşamın kitabı değildi. Yabancı'yı o yaz bana okumayı unutmadığımı hatırlattığı için sevmiştim. Ya yazmayı?.. Aklıma gelen her şeyi yazarak yazmayı da unutmadığımı görüp, derin bir "oh!.." çekiyordum. Böylece çocukluk masallarım ortaya çıkmıştı. Elbette yaz günlerini okuyup-yazarak zehir eden bir çocuk olmadım. Ama kuzenlerim öyleydiler. Denize dalarken bile birbirlerine 7 kere 8'in kaç ettiğini sorarlar, kırk yılda bir alındığımız komşu havuzunda "Üç musluk bu havuzu kaç saatte doldurur?" problemleri çözerlerdi. Ben onlara o sırada yüzmekte olan beş çocuğun ayna anda işediği düşünülürse suyun kaçta kaçının sidik, kaçta kaçının su olacağını sorardım. Beni ciddiye almazlardı. Hiç alınmazdım. Çünkü yaz da ciddiyetsiz bir mevsimdi. Ben mevsimlerden bir mevsim olsam, yaz olurdum.

Benim için yaz kırmızı ve pembeydi, hâlâ öyle. Yazın geldiğini annemin o güzelim kırmızılı, pembeli elbisesiyle dolaşmasından anlardım. Annem şnorkellerimizi ve paletlerimizi çıkardığında kalbim duracak gibi olurdu. Charli'nin Melekleri baskılı tişörtümü üstümden çıkarmak istemezdim. Yeşil şortum ve Heidi'li bluzumda yaz üniformalarım arasındaydı. Yaz mevsiminin speciali kızartma ve puf böreğiydi. Her gün bir dondurma ve yarım şişe cola hakkımız vardı. Yaz gibi bitmesini hiç istemediğim bir şey varsa o da kardeşimle paylaştığım bir şişe cola'ydı. Annem üzerinde arı mayanın bulunduğu pek değerli bardaklarımıza cola'yı pay ederken kardeşimle kavgaya tutuşur; az oldu, çok oldu, köpük farkı derken annemi çileden çıkarırdık. Bereket lokumlu bisküvilerde kavga çıkmazdı. Ben cola'mı ister istemez hemen bitirir kardeşimin cola'sından bir fırt çekmek için kargaya dil döken tilki durumuna düşerdim. Kardeşim sarı bir kargaydı ve ağzındaki peyniri hemen düşürüverir, bana cola'sından bir fırt verirdi.

Şimdi pek çok büyüğün yazgısını paylaşıyor, cola içemiyorum. Hayır selülit yapar filan diye değil. Canım istemiyor.

Yazın kokusu da teyzemin Almanya'dan getirdiği Nivea güneşi kremi kokusuydu. Hayatımızdaki en değerli şeydi. Babam sadece burnumuza ve omuzlarımıza sürerdi. Yıllarca bitmedi, bozulup rengi yeşile döndüğü halde alerji yapmadı. Sanırım sihirliydi.

Yaz düğün mevsimiydi. Gelinler, damatlar, sünnet çocukları, limonata ve kremalı pastalar. Ağaçlara takılı ampüller. O ampüllerin muhteşem pırıltısı altındaki huzur. Güller, hanımelleri, saat çiçekleri... Ya kırmızı tırnak yaptığımız japon gülleri? En nefret ettiğim şey nostalji ve o yavşak DJ'lerin yaptığı şeyi yaptım: Size nostalji yaptım. Sanırım bunlar, sıcaktan ve yazdan oldu.

Dünyanın dengesi değişirse bütün mevsimler yaz olsun. Sanırım bilimkurgu filmlerinin beylik cümlesiyle mavi gezegenimizin sonunu getirdik. Bu geyiği yaz çok geç geldi diye yapmıyorum. Mars'ta robot bir bebek yürüyerek bilgi topluyor. Sanki bir felaket haberi bizden gizleniyor da dünyanın büyüğü Amerika yeni taşınacağımız evi görmeye gitti. Mars'ta kayalar mor, gökyüzü kırmızıymış. 3 milyar yıl önce orada da okyanuslar, göller varmış. Bunlar bizi ilgilendirmez. Amerikalılar Çiller hakkındaki iddiaları bir yanıtlasın. Yoksa Mars'ta rüzgârın açtığı eflatun dev kanallar varmış, sıcaklar 73 dereceymiş bizi hiç enterese etmez. Biz zaten mars olmuşuz. Ama yine de yazın keyfini çıkarıyoruz. Çiller bile yazın keyfini çıkartıyor. Sahi, Çillerler jetsky'le nereye kadar gidebilirler? Kardak'a çıkarlar mı dersiniz?

Her mesleğin zorluğu kendine sayın okuyucu. Yazın yazmak da hiç çekilmiyor. Hayır, sıcaklık direkt beyni etkiliyor. Yazı sıcaktan gevşiyor, lastik gibi uzuyor. Söz veriyorum kış gelsin size en yağmurlu yazıları yazıp yüreğinizi ayazda bırakacağım. Şimdi yazılar bitse, yaz hiç bitmese diyelim, kolay yoldan yazıyı bitirelim.

Ucuz Plastikten Şişme Kahramanlar

ORAY EĞİN

Anadolu'nun **"bağrı"** denen o bilinmez yerden kopup milli takıma seçilmişti. Avrupa Şampiyonası maçlarında, daha kimse adını bilmezken oynadığı futbolla **"göz doldurmuştu"**. Üç maç oynamış, maçların birinde kafası yarılmasına rağmen oynamaya devam edince **"gurbet ellerde"** vatanı uğruna savaştığı için takdir toplamıştı. Artık yabancı eleştirmenlerin de onayıyla Euro 96'da Türk takımının en iyisiydi.

Bugün, bir enkaza dönen Galatasaray defansının futbolcusu Vedat İnceefe'nin hikâyesi işte böyle başlar. Bu hikâye aslında Anadolu'dan İstanbul'a göçün de yol haritası gibi.

Vedat yakışıklıydı, zaten onun sadece yakışıklı olduğunu biliyorduk. Oyun stili, geçmişi, başarısı o an için bizi ilgilendirmiyordu. Şimdi yüklü transfer sözleşmelerine imza atıp, İstanbul stadyumlarındaki, bol taraftarlı maçlarda yer alma zamanıydı. Küçük takımların büyük oyuncusu olmayı bırakıp, büyük kulübün büyük oyuncusu olma zamanıydı.

İstanbul onu bekliyordu. O da birkaç muhabirin yöneltiği "Sen İstanbul'da ne yapacaksın?" sorularına, "Ben zaten İstanbul'da yetiştim, Beşiktaş'ın altyapısından geliyorum" diyerek **"Anadolu çocuğunu"** ezmeye çalışan İstanbul büyücüsüne karşı isyan ediyordu.

Daha sonra, bir büyük gazetede yeni transferleri yorumlayan bir **"futbol yazarı abimiz"** ailesiyle birlikte onun Üsküdar'da yetiştiğini, ancak yaptığı bir hata yüzünden Beşiktaş PAF takımından yollandığını yazmıştı. O sıralar kimse yapılan hatanın ne olduğunu sormadı. Zira bu hatayı kapatacak bir **"gözüyaşlı, boynu bükük, alıp başını gitme"** olayı üstünü örtmüştü. Yaptığı hatalardan ders almıştı.

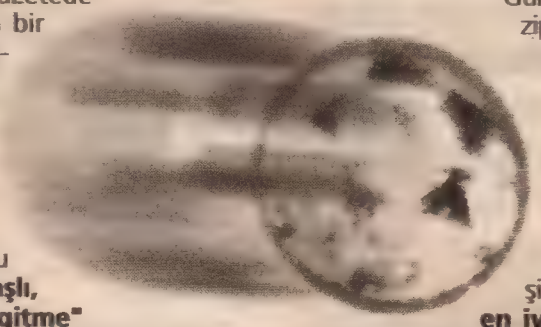

Sonra lig maçları geldi. Daha dördüncü haftada ezilip büzüldüğümüz Fenerbahçe yenilgisinde, gollerde yaptığı hatalarla hepimizi çıldırttı. Bir ara tüm Galatasaraylılar toplanıp onu linç etmeyi düşündük. Ama o duygusaldı, Beşiktaş'ta olduğu gibi ağlayarak Florya'yı terk etmesine içimiz elvermezdi, daha ilk büyük maçıydı, hataları telafi edilebilirdi. Büyük takımın büyük oyuncusu olacağına göre Vedat'ı ezmek anlamsızdı. Oysa biz kendimizi manasız heyecanların umuda dönüşmesiyle avuturken o gitgide kötüleşiyor, gereksiz penaltılar yapıyordu.

Kimi delik kulakların kulüp içinden aldığı bilgilerse artık hocasının bile ona güveninin kalmadığı yönündeydi. Takım onun **"kişisel beceriksizliği"** yüzünden goller yiyordu. Yaptığı hatalar neredeyse şampiyonluğa maloluyordu. Bu lumpen proleter çocuğun "Aristokrat" denen bir takımda işi olmadığı söyleniyordu.

O, sessizliğe bürünmüş, birileri de ardından haber yazmaya başlamıştı. Sahadaki gollerin sorumlusu hemen bulunmuştu. Vedat **"gece hayatına dalmış"**, bir dansözle **"gününü gün ediyordu"**. Bunu hem **"basındaki abiler"** hem de **"kulübün üst düzeyi"** söylüyordu. Her ne kadar babası oğlunun ablasıyla yemeğe çıktığını iddia etse de **"azınlığın sesi"** daima az çıkıyordu. Tabii bir de Beşiktaş'taki günlerini unutmamış, hâlâ kendinin Beşiktaş'lı olduğunu zannediyormuş.

Toplum birkaç ay önce kendisine yarattığı kahramanı şimdi yerle bir ediyordu. Yeni kahramanlar, yeni yaratılacak ve yıkılacak heykeller arıyordu. Vedat İnceefe onlar için bitmişti, hiç de bekledikleri gibi bir Efe'yle karşılaşamamıştı.

Futbolcu Vedat'ın hikâyesi, aslında bizim toplumsal yükseliş hikâyemizle paralel gidiyor. Birilerini, kim olduğuna, ne olduğuna, ne yaptığına bakmadan yükseltiyor, daha sonra bu rüzgârları taşıyamayınca suçu onların üzerlerine atıyoruz.

Son dönemlerde Türkiye, futbolcu Vedat gibi birbiri ardına şişirilmiş kahramanlar yarattı. Gerek futbolda, gerek siyasette, gerekse de televizyonda onlara çok sık rastlandı. Hiçbiri onlara biçilen payelere hazır olmadığı halde bir şekilde yükseldi ve günlük hayatımıza girdi.

Pompalandılar, şişirildiler, ünlendiler ve bir anda silinmeye başladılar. Taşımaya razı olup olmadıklarını bilmediğimiz/sormadığımız ünü, şanı, şöhreti, parayı, kadınları-erkekleri kaldıramadıkları söylendi.

Hepsine kendi kafamızdan payeler biçtik. Belki Vedat ve diğerleri bu çarkın bir parçası olmak istemiyordu, bilemiyoruz. Gördüğümüz ise ergeç bu çarka ayak uydurmak için çabalandığı, sonunda da ayak uyduramadan yavaş yavaş durulduğu.

Kimbilir, belki Anadolu'nun bağrından kopan ve bir İstanbul kulübünde forma giyip şan şöhrete ulaşmak isteyen Vedat'ın hikâyesi onun **"teknik beceriksizliğinden"** ve hocasının ısrarla üstünde durmasına rağmen **"defansif hatalar"** yapmasından dolayı ertelenmiştir.

Gününü gün edip, dansözlerle gezip tozan ve İstanbul gecelerinin başını döndürdüğü bu "çocuk" gelecek sezonun en büyük yedek adaylarından biri olabilir. Veya, görüntüsüne ve demagojik geçmişine dayanarak onu bize "futbolcu" olarak pazarlayan **"görünmez el"** [3G1], şimdi de **"bu çocuk yakışıklı, en iyisi bunu manken yapalım"** diyerek karşımıza çıkartır. Mankenlik de herhalde podyumda ayağının takılmasıyla biter. Sonrasını merak etmeyin, mutlaka bir başka senaryo yazılır.

Kehanetler yapıla dursun, "madalyonun öbür yüzünde" Vedat farazi dansöz sevgilisine rağmen iyi futbol oynayıp vazgeçilmez de olabilir. Hepimizle alay edercesine mutlak golleri bile engelleyebilir. Yeni bir geleceğe, gerçekten **"geçmişinden ders alarak"** başlayabilir. Karşımıza yepyeni bir Vedat olarak çıkar.

Anadolu'nun bağrından İstanbul'a gelmek eskisi kadar önemli olmaz. Veya bir Anadolu takımından milli takıma yükselen herkese hemen transfer edilmez, **"şahane çocuk"** diye yutturulmaz. Ablalara dansöz denmez, yemeklere yalnız çıkma zorunluluğu kalmaz.

Aslında, Vedat iyi futbolcu. Ama sadece iyi futbolcu. "Harika, muhteşem, inanılmaz" payelerini Türkiye pop-kültürüne damgasını vurmuş birçok insan gibi henüz hak etmiyor. Arkasına aldığı rüzgârla bir ara uçmuştu ve şimdi yere çakılmak üzere.

Belki de Vedat havada ikmal yapmaya çalışır ve liglerin yeniden başladığı şu günlerde karşımıza aynı takımdaki arkadaşlarının da desteğiyle çok yakından tanıdığımız bir **"Tarikat-Aşk-Siyaset"** üçgeniyle çıkar.

Türkiye'de, bu "son muhteşem kahramanından" faydalanır ve gelecek nesillere ibret olunacak filmler, yazılar, öyküler bırakır. Belki bunların birinde İlyas Salman oynar ve film şu cümleyle başlar:

"Gençliğinde iyi futbolcuydu ama kan kıza dalınca iş bozuldu..."

Gerçekten, iş bozulur...

Ya Şiir Ya Hayat

ŞAVKAR ALTINEL

"Şiirin içine edeyim,"
demişti Rimbaud ömrünün sonunda.
"Şiir önemli değil,"
der bir dizesi Eliot'ın.
Ve Larkin: "Neden yazamıyorsun?
Sen de benim gibi
edebiyatın ne kadar önemsiz
olduğunu mu kavradın yoksa?"

"Yazmadan yaşayamam." diyor
karıştırdığım bir dergide
gözlüklü genç bir budala:
"Ya şiir ya ölüm."

Süpermarketten getirdiğim
torbaları boşaltıyorum mutfakta.
Dışarıda her zamanki sincap
bahçeye gömüyor fındıklarını,
kışa çıkıp çıkmayacağını
merak etmeden hiç
çiçekler saksılarında duruyor.
Kuzey Denizi'ne doğru
kayıyor yavaşça bulutlar.
Her şey tam, kararlı, dingin
ve ötesinde sözcüklerimizin.

Yaş Haddinden Emekli Edilmeli Şairler

ABDÜLKADİR BUDAK

Hayat damarlarını koparmış sözcüklerle
Suyu tarif ediyorsa kurumuş kuyu başında
Hızla telek kaybeden bir kartal kanadından
İmkânsız uçuşlar bekliyorsa bir şair
Baston yerini almışsa geçmişte yazdıkları
Yaş haddinden emekli edilmelidir şair

İnci umuluyorsa parçalanmış midyeden
Toprak kayması anlamına gelir her şiir
Teknik önemli ama yetmiyor işte diyerek
Yaş haddinden emekli edilmelidir şair

Uçurum imgesiyle geçmiyorsa köprüden
Gözden sormaya kalkmışsa yaprağın adresini
Tekne nasıl yol alır, hangi dalgayı yener
Hayatın büyük rüzgârı şişirmiyorsa yelkeni

Amacın genç şairle yarışmak değil elbette
Adın ustaya çıkmış nasıl geçsin genç şair
Önyargılar her maça önde başlatır seni
Senin sığ suların bile daha derindir

Bir kamyon sürekli kum taşıyor denize
Bir telek daha düşüyor kartalın kanadından
Unutulmak korkusu unutturuyor seni
Danılma ustam benim, paylama hemen
Zorunlu durumlarda böyle çıkışlar gerekir
Hem bunu ben söylemedim, Fethi Naci söyledi
"Yaş haddinden emekli edilmelidir şair"

Bir Öncü Gazeteci: Şefik Celal Efendi

EKREM GALİP YALINER

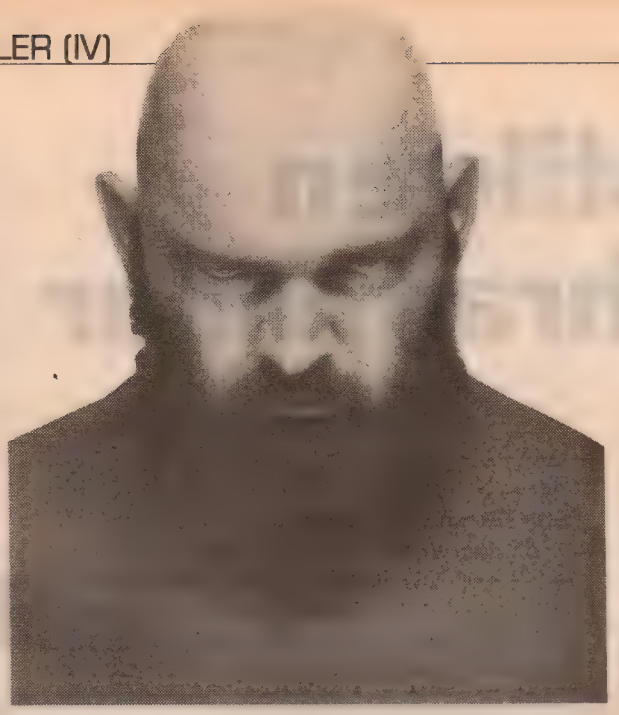

Kimi zaman aydınlarımız bir "off!" çekerler ki, yüreklerini yakan ateş tarihin sayfalarını dele dele gider de, yüzyıllar öncesine uzanır. Mesele şudur: Niçin matbaa bize Batı'dan 300 yıl sonra gelmiştir? Niçin gazete yayıncılığımız 200 yıl gecikmeyle başlamıştır?.. Hayıflanmakta pek haksız değillerdir hani. Öyle ya, bugün bizlere öğretilen odur ki, ilk Osmanlı matbaasını 1727'de İbrahim Müteferrika kurmuş; ilk Türkçe gazete Takvim-i Vekayi de 1831'de yayımlanmıştır.

Peki, hakikat böyle midir?

Tafsilata girmeden önce kısaca cevap vermek lazım gelirse, hayır, hakikat hiç de böyle değildir! Çünkü hakikat, Şefik Celal Efendi'nin hazin ve ibret dolu hikâyesidir...

17. yüzyılın sonları idi. Babadan kalma serveti satıp savıp uzun bir Avrupa gezisine çıkan genç Şefik Celal, yabancı memleketlerde gördüğü gazetelerden pek etkilenmiş idi. Sisli bir sonbahar günü, Galata rıhtımına inmeden az önce, geminin güvertesinden İstanbul'un siluetini gördüğünde kendi kendine söz verdi Şefik Celal. İcap ederse servetinin son parçaları olan konağı ve dutluğu da satacak, bir gazete çıkaracaktı.

Türk genci aylarca başka hiçbir şey düşünmedi. Hesaplar yaptı, ölçtü biçti, çeşitli Avrupa memleketlerine mektuplar yazdı ve İstanbul'a dönüşünden tam bir yıl sonra, yine sisli bir sonbahar günü, yine Galata rıhtımında buldu kendisini. Heyecanı had safhadaydı. Çünkü uzaktan görünen Queen's Bridgeport gemisinin ambarında Şefik Celal'in en büyük hayali vardı: Bir matbaa makinesi,

Çeşme meydanı taraflarında küçük bir bina kiralayan Şefik Celal matbaa makinesini kurdu, üç hafta gibi kısa bir sürede memleketin ilk matbaa ustasını yetiştirdi, memuriyetten atılma iki katibi yazıişleri elemanı olarak işe aldı, bilahare de Hadise'nin prova baskılarını hazırladı... Evet, gazeteye Hadise adı konmuştu. Ve...

Ve en kritik safhaya gelinmişti: İcazet ve fetva safhası. Sadrazam ya da Şeyhülislam "olmaz!" dedi mi, Şefik Celal'in bütün hayalleri suya düşerdi. Ancak bu genç ve kıymetli müteşebbis, hayallerine uzanan yoldaki her adımını görerek, bilerek atan bir yapıya sahipti. Başaracaktı!

Önce Şeyhülislam'ın huzuruna çıktı Şefik Celal. Şeyhülislam, karşısında bir şeyler eveleyip geveleyen genç adama öfkeyle çıkıştı: "Sen ne söylersin ki, bu gazete dediğin nedir ki, benden fetva istersin!"

Şefik Celal elindeki prova baskıyı Şeyhülislam'a uzattı; ki bilahare bu hadiseyi "asıl silahımı o an çekmiştim" şeklinde nakledecekti. Silah hedefi vurmuş, fetva alınmıştı. Gazetenin ilk sayfasında kocaman harflerle şöyle yazıyordu ki, Şeyhülislam'ın "Hay yaşa evladım!" dediği kadar vardı hani: "Büyük yazı serisi: Sadece Allah'a güvendi... Fakir bir köy çocuğu idi, Şeyhülislamlığa yükseldi..."

Şefik Celal'in Sadrazam'la görüşmesine gelince... Sadrazam'a sunulan gazete nüshasında ne yazdığı bilinmemektedir. Sadrazamların cinsel organlarının azameti ve haşmetiyle ilgili deyimlerin o günden miras kaldığı yönündeki rivayetler bir yana, bilinen odur ki, Sadrazam, huzurundan sevinçle ayrılan gencin arkasından şöyle seslenmiştir: "Aman Şefik Celal Efendi, haftada beş gün olmaz, her gün, yedi gün, hatta günde iki defa neşredin bu gazete dediğiniz şeyi..."

Lakin Şefik Celal, altı ay sonra, yazılarında sık sık övdüğü bu Sadrazam'ın kellesi vurulduğunda, Hadise'yi şu manşetle çıkaracaktır: "Şükürler olsun! Kelle uçtu, yüzler güldü..."

Evet, Şefik Celal Efendi işini biliyordu. Fakat ahali gazetenin ne olduğunu bilmiyordu. Okur yazar nisbetinin düşüklüğü de hesaba katılırsa, ilk günlerde yaşanan tiraj faciasına, Hadise'nin elli-altmış civarında satmasına hayret etmemek gerekir. Zaten Şefik Celal de hayret edenlerden değil, sebat edenlerdendi. O sebatın sonucudur ki, Hadise, birkaç ay içinde neredeyse karaborsaya düşecek, okur-yazar olmayanlardan bile büyük rağbet görecekti.

Sadrazam, huzurundan sevinçle ayrılan gencin arkasından şöyle seslenmiştir: "Aman Şefik Celal Efendi, haftada beş gün olmaz, her gün, yedi gün, hatta günde iki defa neşredin bu gazete dediğiniz şeyi..."

Şefik Celal'i başarıya götüren yoldaki ilk kıvılcım, hemen komşu dükkândaki çömlekçi İbrahim Efendi'nin iflasıyla çakmıştı. Çömlekleri neredeyse bedavaya kapatan Şefik Celal, şehrin dört bir yanına tellal çıkartarak sokakları gümbür gümbür inletmişti: "Her kim ki beş tane Hadise alır, ona bir boyalı çömlek verilir ki, Bağdat Bağdat iken böyle çömlek görmemiştir." Netice hemen alınmış, Hadise kapış kapış gider olmuştu. İştahı kabaran Şefik Celal bundan sonra hiçbir engel tanımayacak, işi pala, işlemeli yelek, hoşaf tası, hatta Kağıthane deresinde kürekçisiyle hazır bekleyen kayık vermeye kadar götürecekti.

Bir gün öğle yemeğini gazete idarehanesinde helva-ekmek yiyerek geçirmeye niyetlenen Şefik Celal, meşhur helvacı Reşat Efendi'den getirtilen helvanın bozuk çıkmasıyla, meslek hayatında yeni bir adımın eşiğine gelmiş olacak ve hadise, tarihimizin ilk ilan-reklam servisinin kurulmasına kadar gidecekti. Kimin helvası bozuk, peyniri ekşimiş, kuması seyrek dokunmuş, pirinci kurtlanmış ise, ensesinde Şefik Celal'in ilan ve reklamdan sorumlu adamı Yalakzade Nail Efendi'yi buluyordu artık: "Ya bize ilan verirsin ya da malının bozuk olduğunu yazarız." Böylece, gazetenin geliri kısa sürede birkaç katına çıkacaktı.

Saray'a, paşa konaklarına, zengin yalılarına yakın bir insan olan Yalakzade Nail aynı zamanda Hadise'nin muharrirlerinden yani köşe yazarlarındandı. Yalnızca o mu? Aynı çevrelerde gezinen İntikam Efendi, Derviş Naci Efendi, Sabrizade Turgut Efendi... Bu şahıslar gittikleri meyhaneleri, davet edildikleri iftar yemeklerini, yeni yeni hareketlenmeye başlayan Pera gecelerini, Saray sofralarını, yemek esnasında yaptıkları latifeleri her gün tüm tafsilatıyla yazıyorlardı. Gerçi pek okurları yoktu ya, onların işi Şefik Celal ile belli çevreler arasında sıcak münasebetler kurmaktı.

Lakin bu şahıslar zaman zaman fazla ileri gidebiliyorlardı. Mesela, kahkahasıyla meşhur İntikam Efendi bir defasında şunları yazabilmiş idi: "Hamamcı Şakir Efendi'den davet aldık. Girit'ten, Sakız'dan yeni oğlanlar gelmiş, Şakir Efendi de bir alem tertip etmiş. Esasen o mıntıkalardan gelen oğlanları sevmem ya, Sabrizade Turgut da ısrar edince tuttuk hamamın yolunu. Gitmeseymişim pişman olacakmışım vallahi. Neredeyse kuş sütünün eksik olduğu sofra bir yana, aman aman, onlar ne oğlanlar öyle. Süt gibi bacaklar... Tenleri yumuşacık... Pek de cilveliler... Bir halvet olduk ki, hamamın kubbesinden akseden sedalar göbek taşını çatlatacaktı neredeyse. Hekimbaşı bana tek postadan fazlasını yasaklamıştı ya, önlü arkalı derken... Neyse, gerisini yazmayayım... Evet, bundan sonra hep Şakir'in hamamındayım. Teşekkürler Şakir..."

Şefik Celal Efendi'nin bir hususiyeti de kaleminin tasvir kabiliyetiydi. O vakitler fotoğraf yoktu ama, Şefik Celal bir cinayet mahallini öyle anlatırdı ki, zaten surete, fotoğrafa ihtiyaç kalmazdı. Yerde yatan kadının uzun eteği nasıl sıyrılmış, aradan görünen bacakları, kalçasının kıvrımı nasılmış... Öldürülen adamın kesik kulağı duvarın dibinde nasıl duruyormuş... Hiç kimse bunları Şefik Celal gibi tasvir ya da hayal edemezdi. Evet, Şefik Celal cinayet, yaralama, tecavüz vakası bulamadığı zaman, bu çeşit vakaları hayal ederek kaleme alıyordu. Sadece bunları mı? Sefere çıkan askerlerin Acem güzellerini, Nemçe (Macar) dilberlerini nasıl titrettiğini de bir hayal ederdi ki... Nemçe güzeli Andrea'ya "Osmanlı'nın sefere çıkmadığı seneler Bayrampaşa'dan bostan patlıcanı gönderin bari" dedirttiği bile vakiydi.

Bu çeşit yazılar öylesine alaka görecekti ki, Şefik Celal ikinci gazetesini de çıkaracaktı. Kendince daha ciddi yazılar Hadise'de, kanlı vakalarla belden aşağı haberler ise yeni gazete Müessif Hadise'de neşrediliyordu. İki gazetenin aynı haberi veriş üslupları da farklıydı. Seferde bir kale mi zaptedildi? Hadise "Kale bizim oldu!" manşetini atarken, Müessif Hadise şu başlığı münasip buluyordu: "Kale burcunun tepesine oturttuk!"

Şefik Celal, bütün bunları iki yıl gibi kısa bir zaman zarfında başarmıştı. Artık memleketin en hatırlı, en zengin, en güçlü adamlarından biriydi. Lakin, bir gece...

Bir gece, Saray taraflarından gürültüler, haykırışlar, top sesleri gelmeye başladı. Şefik Celal hayrete düşmedi. O günlerde Padişah'a karşı bir isyan olabileceğini biliyordu. Üstelik, daha önce şahit olduğu üç isyandan da tecrübeliydi ve ertesi gün tevzi edilecek gazeteleri iki posta halinde basmıştı. Birinci postanın ilk sayfasında şöyle yazıyordu: "Hainlerin sonu... Padişah Efendimiz Dimdik Ayakta!" İkinci postanın manşeti ise şu şekildeydi: "Kurtulduk! Safa Geldiniz Hakiki Padişahımız..."

Şefik Celal hemen gazete idarehanesine koştu ve çıraklardan birini Saray civarına gönderdi. Gelecek habere göre, postalardan birini tevzi edecek diğerini de imha edecekti. Fakat, ne yazık ki, çırak gelmeden yeniçeriler geldi... "Padişah Efendimiz Dimdik Ayakta!" manşeti görüldü... Halbuki isyan başarıya ulaşmıştı... "Safa Geldiniz Hakiki padişahımız" postası Şefik Celal Efendi'yi kurtaramadı... Karşısındaki yeniçerilere "Yahu, kimler Yeniçeri Ağası oluyor da sizler sokakta geziyorsunuz, bir kampanya yaparız, hakettiğiniz yere gelirsiniz" demesi de fayda vermedi...

Rivayet edilir ki, Şefik Celal'in son sözleri şöyle olmuş: "Madem ki ölüyorum, açık konuşmak isterim. Esasen hiç nezih bir insan değilim, onun için şöyle bir üslubu yeğlerim: Rağme çocuğu koydum! Beni öldürseniz de fırlayacak. Hele birkaç yüzyıl sonra, bakın nasıl Şefik Celal'ler hortlayacak. İstikbalden eminim, lakin ben dünyaya vakitsiz geldim."

İşte tarihi hakikatlerden biri de böyledir. Bu hakikati, Şefik Celal'in hikâyesini öğrendikten sonra, şu sual üzerinde düşünmek lazım gelir: Şefik Celal, menfi ve müsbet her mânâsıyla bir öncü şahsiyet değil midir?..

YAZDI...SICAKTI...HÜKÜMET KURULMUŞTU... KAYIPLAR BULUNMUŞTU... SAVAŞ BİTMIŞ, ÇETELER YOK OLMUŞTU...

GÜLAY BATUR

AH GÜZELİM!.. BEN SENİN BABAN OLACAK YAŞTAYIM... NASIL OLUR?..

ŞAKA YAPIYORSUNUZ... HALBUKİ BEN SİZİ ÇOK GENÇ BULUYORUM... SAÇINIZDAKİ BİRKAÇ BEYAZ SİZİ ÇOK ÇEKİCİ GÖSTERİYOR!

OOF!.. NE KADAR GÜÇLÜSÜNÜZ!.. SİZİ YAKINDAN TANIMAK İSTİYORUM!

KİMİNLE KONUŞUYOSUN HAYATİ?

ÖHÖ!.. HİÇ... YÜKSEK SESLE DÜŞÜNÜYORDUM SADECE...

BOŞANMAMIZ SANA YARAMADI... BAK... DÜZENSİZ BESLENMEKTEN NE HALE GELDİN!.. VAZGEÇ ŞU ÖZGÜRLÜK SEVDASINDAN... YAŞLANIYORUZ ARTIK...

BENİ SEN YAŞLANDIRIYOSUN ASIL PİS KARI!.. NASIL DA MORALİMİ BOZDU İKİ DAKKADA... SENİN YARI YAŞINDA BİRİNİ BULAYIM DA GÖR BAKALIM...

UYANIK, Bİ AŞK ROMANI YAZDI, ETRAFI KAYNIYO İŞTE BAK... BİZ DE DAHA SENİN KİTAPLARINI BASALIM, DÜZELTELİM...

İMZA GÜNÜ

ŞUNLARDAN BİRİNİ TATMADAN ÖLÜRSEM, GÖZLERİM AÇIK GİDERİM VALLA!..

BİZİM MEKANLARA DA DÜŞMEZ Kİ ONLAR KARDEŞİM... BU YAŞTAN SONRA KEMANÇIYA NASIL GİDERİM!

TUVALET

KAYA

HII... BEKLE BEKLE, KAPARLAR SONRA... CIK CIK...

HICK!.. ULAN DAHA ÖNCE NİYE AKİLEDEMEDİM Kİ... ONLARIN MEMBAANI BİLİYORUM BEN!..

İŞTE BU KADAR... OTELİMİZE DE YERLEŞTİK... HERİFE BAK YALNIZ GÖRDÜ, TEK KİŞİLİK YATAK VERİYO... ULAN SAPLIĞIMIZ GÖRECELİ Bİ DURUM... NEYSE KAPTIK ÇİFT KİŞİLİK YATAĞI...

ŞİMDİ O BOŞLUĞU DOLDURMAYACAK KÜÇÜK BİR BEDEN BULMAYA GELDİ SIRA.!.

HADİ BAKALIM, BU AKŞAMI DİNLENMEYE AYIRALIM... "BÜYÜK GÜN" YARIN OLSUN...

AH GÜZELLERİM!.. TEKER TEKER GELİN, TEKER TEKER!.. N'OLUUR! IIYK!.

HÖYYÜNK!.. HÖYYÜNK!.. IAAH!.. ULAN BE!.. ULAN!.

AMA LÜTFEN!.. ÇOK KÖTÜ GÖRÜNÜYORSUNUZ... OTELİNİZE KADAR GÖTÜREYİM!

TAMAM!.. BU AKŞAMLIK KOLUMA GİR, OTELİME BIRAK BENİ. AMA YARIN AKŞAM O OTELDE HAYRAN KALICAKSIN BANA YAVRUM!.

TAMAM ARTIK... BU GECE, BU YATAKTA TEK BAŞIMA SON YATIŞIM OLACAK... EN GEÇ YARIN, BİRİNİZ BİRİNİZ BANA GENÇLİĞİNİ AŞILAYACAK... HI HI HA!.

ULAN YEMİN ETMEDEN ÖNCE Bİ ANLAMINA DİKKAT ET HIYAR!.. KIZLARDAN ÖNCE SİVRİSİNEKLERİN GENÇLERİNİ TAD DA AKLIN BAŞINA GELSİN... HOORH...

EEE... KIZLAR BU AKŞAM BENİ NASIL BULDUNUZ BAKALIM!.. GENÇSİNİZ, HAKKINIZ TABİ!.. KÜPELİ İSTERSİNİZ, KUYRUKLU İSTERSİNİZ... ALIN İŞTE!.

MERABA, OTURABİLİR MİYİM?.

HII?.

AH CANIM!.. SENİN ANAN OLUCAK YAŞTAYIM!

Ah!.. Çok güzeldi. gençleştim resmen... Kendimi kandırılmış genç bir delikanlı gibi hissediyorum...

Akşamcı.com

Kazak

METİN FİDAN

Önümde kırışık bir kumaş vardı. Sonra, zil çaldı. Gözümü kırışıklıklardan ayırıp, araca yetişmeye çalışanlara baktım biraz. Kafamı çevirdiğimde, yine az ötemde, tam karşımda gördüm onu. Genç bir kadının üzerinde, gri renkli, dokuma bir kazaktı. Zil son kez çalıp, vagon hareket ettiğinde, kadın elini uzatıp, yanındaki arkadaşına tutundu; kırışıklıklar kıpırdadı. Başımı çevirip cama baktım. Dışardan bir duvar geçiyordu. Tekrar kazağa döndüm.

Dik oturuyordum. Yanımdaki yer boştu, ama yine de dik ve düzgün oturuyordum. Bu oturuşuma göre de, boynumu hiç kımıldatmadan en rahat bakabileceğim yer, tam karşımdı. Kazak, kadının omuzları üzerinden küçük kırışıklıklar yaparak dökülmüş, daha büyük kırışmalar ve gölgeler oluşturup, belinin üzerinde durmuştu. Çok aşağıda, yünlü çoraplar vardı. Sonra tekrar yukarıya döndüm. Bir kazağa hiç bu kadar uzun bakmamıştım. Yapabileceğim en kolay şey de buydu; sadece önüme bakıyordum. Arasıra cama dönüp duvarı görüyor, sonra kafamı eski haline getirip, kazakla gözgöze geliyordum. Sıkıldım, aşağıya indim.

Az önce, bir saniye kadar kadının arkadaşının suratına bakabildiğimde, adamın fısıltılı sohbetten keyif aldığını görmüştüm. Bunu ayaklarından anlamak hoşuma gitti. Boyalı, parlak pabuçlar gördüm. Üzerlerine ütülü bir pantalonun paçaları dökülmüştü. Biri, diğer tekinin hemen kenarında ucundan yere basarak yukarı dikilmiş, sohbetin tonu ve vurgularına uyarak arasıra yere vuruyordu hafifçe. Biraz ileriye bakınca, kadının ve adamın ayakları arasından, az ötede iki tane ayakkabı daha gördüm. Sarı ve kirliydiler, düzgün duruyorlardı. Kafamı kaldırıp kazağa baktım; dönüp cama, sonra tekrar kazağa.

Kısa bir yolculuk bu. Biraz sonra bitecek. Cama baktım. Hâlâ duvar var. Duvara bakmak istemiyorum. Belki kazağa da bakmak istemiyordum. Ama tam önümde. Yine cama baktım. Dik dururken kendimi bu kadar rahat hissetmemiştim. Şu anda rahatım. Dik, düzgün ve rahatım. Kendimi iyi hissediyorum. Kimse benimle ilgilenmiyor, kimseye bir şey yapmıyorum, oturuyorum orda. Yapmam gereken de bu. Ama kazağa bakıyorum yine. Çekinmiyorum ondan. Nasıl olsa sahibi, arkadaşıyla ilgileniyor. Karşımda, yanlamasına duruyor gövdeleri. Kadın kapı tarafında ve benim daha çok karşımda. Kazağına baktığımı bilmiyor. Üstelik, üzerindeki o kırışık, küçük gölgelerle dolu şey de tamamen ona ait değil. Benim bakış açımda duruyor. Önce ben bakıyordum oraya. Hiçbir şey yoktu kazağın olduğu yerde, boşluktu. Sonra onlar geldiler. Bir yer aradılar, kapının önünü seçtiler ve kazak boşluğu doldurdu. Kendimi gerçekten de iyi hissettiğime inanmaya başladım. Çünkü işime geldiği gibi düşünüyorum. İnsan bunu hep yapmalı; rahatlatıyor. Sık olmasa bile, dikkatli davranarak arasıra yapmalı mutlaka. Böyle olunca sorun çıkmıyor, hallediyoruz, ben ve ben. İki elimi birleştirip birbirlerini ittiğimde hissetmiştim buna benzer bir şeyi. Tam ortada dengede durdular. Bütün gücümle ittirdiğimde ise, hafifçe titremişlerdi. Oldukça küçük, ama sert ve hızlı titremelerdi bunlar. Sonuçta, ahım şahım bir şey olmasa bile, bir denge vardı ortada, bu yeterliydi. Cama baktım. Sarkık kablolar, duvara asılı bir dolap, kirli taşlar gördüm. Adam kadına bir şey dedi. Sol dizime baktım. Üzerinde elim vardı. Diğerini uzatıp, kazağı bir büzgüsünden tuttum, işaret ve baş parmağımın arasında sıvazladım. Tüylü ve yumuşaktı.

Kadın bağırarak kendini çekti. Adam kazağı bir ucundan tutup germişti. Kadının arkadaşı korkuyla bakarak adamın bileğini tuttu, diğer eliyle onu

Kazağı kesen polis kadının yanına giderken, diğeri de sopasıyla adamı göğsünden koltuğa dayalı tutuyordu. Eliyle adamın alnına vurdu. Diğer polis geri döndü. Öbürü sopasını çekince, adam yere düştü. Yukarıdan baktılar ona.

göğsünden itti. Kadın da bir eliyle tavan ve yer arasındaki parlak tutunma demirine sarılmış, öbürüyle de kazağının ucunu çekiştiriyordu. Adam parmaklarının bütün gücüyle avuçlayıp kavramıştı tüylü kumaşı. Kadının arkadaşı ona bağırıyor, sıktığı parmaklarını aralamaya çalışıyordu. Kadın dizlerine tekme attı, arkadaşı da sertçe yüzünden itti adamı. Bırakacak gibi görünmüyordu.

– Bıraksana kardeşim, deli misin! diyerek yardıma geldiler, ellerini uzatıp adamı birkaç yerinden tuttular. Kadın ağlamaya başladı, çenesi titriyordu ama fazla ses çıkarmıyordu. İri yapılı, montlu bir çocuk kadınla adamın arasına girdi, bir eliyle adamın elini tutup, diğer eliyle böğrüne vurdu.

– Çıkar şunu, dedi kadının arkadaşı.

Adam kazakla beraber, altındaki iç çamaşırı da kavramıştı avucunun içinde. Parmaklarını, tüm gücüyle bastırıyordu kendi etine; başparmağı içerideydi. Ses çıkarmıyor, yaslandığı yerde derin soluk alıp burnunu çekiyordu. Kadın iki eliyle de demire tutundu. Montlu çocuk, elinin yanıyla vurdu adama, suratına geldi. O mesafede fazla savuramadığı için istediği kadar şiddetli olmamıştı bu, ama yine de adamın burnu kanamaya başladı.

– Vurmayın ya, vurmayın!.. Hastadır, delidir, saralı falan olabilir, dedi yaşlı bir adam.

– Bıraksana kardeşim... Allah allaah!..

Kadının arkadaşı, adamın kolunu hızlıca, ne yaptığını bilmeden, beceriksizce çekiştirince, adam dizlerinin üstünde yere düştü. Düşer düşmez de kendini hemen kapıyla koltuk arasındaki köşeye çekti. Kadın da düşer gibi olurken son anda kapının camına yaslandı, arkadaşı da adamın üzerine çöktü. Montlu çocuk da çömeldi, adamın bileğini tekrar tuttu. Hepsi nerdeyse aynı anda kapının önüne yığılivermişlerdi. Adamı orasından burasından tutmaya çalışanlar, yüzünü tokatlayanlar da vardı. Parmaklarının bütün kasları gerilmişti adamın. Tırnaklarının içine giren sert iplikler yüzünden, avucundan kan sızıyordu. Montlu çocuk bir daha vurdu. Gideceği yer yoktu, kafası arkaya çarptı, öne gelip durdu. Kadın ağlıyor, gerildiği için omuzunu acıtan iç atletini çekiştiriyordu.

Araç istasyonda durduğunda, acele işi olanlar ve görmek istemeyenler dışarı çıktılar, ama yine de içerisi kalabalıktı. Kapılar kapatılmadan önce birkaç kişi daha içeri daldı. Diğerleri camdan bakıyorlardı.

İki polis memuru geldi. Kalabalığı dışarı çıkardılar, kapılar tekrar kapatıldı. İçeride sadece adam, kadın, kadının arkadaşı, montlu çocuk, yaşlı adam, aracın şoförü, iki polis ve iki istasyon görevlisi vardı. Polis adamın kaskatı ellerine lastik sopasıyla vurdu. Sonra küçük, hızlı vuruşlar yapmaya başladı. Adamın sıkılmış yumruğu, artık ondan ayrı bir şey gibiydi. Konuşmayan adamla değil, eliyle anlaşmaya çalışıyorlardı. Kadın, adamın hemen yanında çömeli, kapıya yaslıydı. Arkadaşı, kadının açılan, çıplak göbeğini ceketiyle örtmüştü. Polis, adamın suratını çenesinden tuttu, baktı. Adamın diğer elini montlu çocuk tutuyordu.

Dışarıya çıkmış olan polis, istasyonun karşısındaki bir dükkândan aldığı makasla geri döndü. Öbür polisin yanına çömeldi. Kadının arkadaşı bir daha söylediğinde, atletini çıkarmak istemediğini yineledi kadın. Polis kazağı ve atleti kesmeye başladı. Kumaş yırtıldıkça, kadın da çekiştiriyordu. Yapmamasını istedi polis. Gittikçe kesilmesi zorlanan kazak, parçalara ayrılmıştı. Biraz daha kesip, makası bıraktı, iki eliyle çekti polis. Koparamayınca tekrar makası aldı, zorlamaya başladı. Adamın yumruğu, avucu arasında tuttuğu kumaşlarla beraber yere düştü.

Kadını arkadaşı ve yaşlı adam kaldırdı. İleride bir yere oturttular. Polisler de adamı kaldırdı, az önce oturduğu yere oturtup, yasladılar.

Kazağı kesen polis kadının yanına giderken, diğeri de sopasıyla adamı göğsünden koltuğa dayalı tutuyordu. Eliyle adamın alnına vurdu. Diğer polis geri döndü. Öbürü sopasını çekince, adam yere düştü. Yukarıdan baktılar ona.

Vagon, tünelin içindeki karanlıkta göründü, yavaşlayarak durdu. Önüme denk gelen orta kapıdan bindim, karşı taraftaki kapının kenarına oturdum. İçerisi hemen doldu. Hâlâ gelenler vardı. Bir kadın ve bir erkek içeri girdi, biraz bakınıp, kapının önünde karar kıldılar. Cama bakıyordum, sonra genç kadının gri kazağına baktım.

– Saatiniz var mı?

– Dördü yirmi geçiyor, dedim kadına.

Hemen yanındakine döndü:

– Bekliyorlardır, dedi, üzülmüş gibi.

– Beklesinler. Onlar sever zaten orayı, dedi adam.

Cama bakıyordum. Duvar vardı dışarıda. Kadın hiçbir şey dememişti. "Sağol", ya da ona benzeyen bir şey demesini isterdim. Dememişti. Böyle şeyler oluyordu arasıra. Kazağına baktım tekrar. Omuzu, dokunamayacağım kadar yükseğimdeydi. Kazağını çekiştirip, "Geri zekalı, ben senin için kolumu sıvayıp saatime bakma zahmetine katlandım. Bir teşekkür etmek çok mu yorucu!" dediğimi düşledim. Herhalde çok korkardı. Belki haklı bile çıkardım. Bir an bunu yapmayı istedim, sonra cama bakıp gülümsedim duvara. Ben bu kadar güçlü ve bu kadar aptal değildim. Yine de küçük bir oyun oynadım kendime; kazağı, bana yakın bir kırışığından tuttum, sıvazladım. Görmemişti. Canım sıkılıyordu, o gün için hiçbir planım yoktu.

Cama baktım, duvarı gördüm.

– N'aapıyorsun! dedi kadın bana. Arkadaşı da bana bakıyordu korkuyla. Herkes bana baktı. Bu hoşuma gitti ve sıktım avucumu.

"Mars'ta Neler Oluyor Mustafa"

EMİNE ALGAN

Çocukken, akranları tarlada kuşböcek kovalarken küçük Mustafa UFO'ların peşindeydi. Gökyüzünü, denizleri, dünyayı, nihayet evreni merak etti. Sonra kendindeki gücün farkına vardı; o başka bir boyuttaydı. Çevresindekiler, tarihe adını altın harflerle yazdırmış bütün büyük adamlar gibi ona da önceleri ''tırlak'' muamelesi yaptılar. Ama o yılmadı, gönül gözüyle gördüğü (herkesin göremeyeceği) gerçekleri savunmakta asla tereddüt etmedi, hâlâ savunuyor... O, dünyalıların, Mars'a bir 'Tanrı Misafiri' gönderince bu kadar sevinmelerine şaşıyor. (Gerçi çok da sevinmediler sanki. NASA'daki dünyalılar, oturdukları koltuklardan hafifçe zıplayıp, yumrukları sıkılı, sevinç çığlıkları attılar, o kadar. Ne bir serseri kurşun, ne sokaklarda ''En büyük Pattfinder, bizim Pattfinder'' tadı. Şu, başka bir gezegene benzeyen üs, Pasadena'da değil de Kandilli'de olsaydı da görselerdi nasıl sevinilir...) Onlar kendi üslerinde bir bücür robotun gönderdiği fotoğraflarla oyalanadursun, biz ''Bir Türk dünyaya bedeldir (hatta belki evrene)'' şiarından hareketle bir bilene danıştık! Ve yanılmadık; kafamıza takılan soruları tak sorduk, şak yanıt aldık, aydınlandık. Okuyucularını güldürürken bilgilendiren derginiz Öküz için, bugünlerde herkesin, kapısını çalıp ''Mars'ta neler oluyor Mustafa'' diye sorduğu Mustafa Topaloğlu'yla konuştuk. Herkes sorar, o ayrı. Ama, Unkapanı İMÇ bloklarındaki kendine ait müzik şirketinde, geniş masasının arkasında, duvarda asılı çerçeve içindeki posterinde ''Hedef İnsanlık'' diye işaret parmağıyla yol gösteren, o, başka boyuttaki insan Pasadena'yı yerinden oynatacak açıklamaları yalnız Öküz'e yaptı.

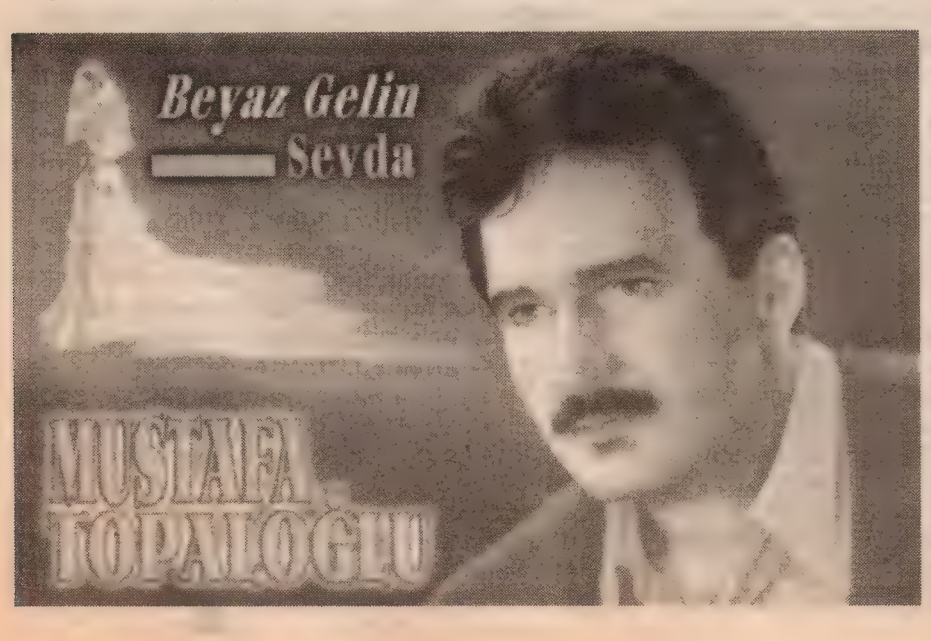

- Mustafa Bey, uzay ve uzay bilimleriyle ilgili bir insansınız. Nasıl başladı bu ilginiz? Gökyüzünü inceliyor musunuz, örneğin teleskobunuz var mı?

Teleskobum filan yok. Ben olayı film olarak değil, ilim olarak görüyorum. Evrenin oluşumu, dünyanın oluşumu, kâinatın oluşumunu merak ettim, öyle başladı. Önce dünyayı merak ettim ve gezmeye, gezdikçe tanımaya başladım. Bazı bilgilerim oluştu. Evren, kâinat, gökyüzü nedir, yıldızlar gezegenler nedir, ben kimim, nerden geldim diye düşünmeye başladım. Ben hep başka dünyalar olduğunu, insanın başka boyutta olduğunu söyledim. Mesaj vermeye çalıştım.

- Peki anlatabiliyor musunuz insanlara, anlatmak istediklerinizi? Tuhaf karşılandığınız oluyor mu?

Ben kendimi anlatıyorum, vay anlatamayanların haline. Sen anlatma, ben anlatmayım, o anlatmasın kim anlatacak o zaman? Benim yıllar önce söylediklerim sonradan çıkıyor, insanlar görüyor.

- Gelecekle ilgili söyledikleriniz çıkıyor yani?

Geleceğe örnek olmalıyız.

- İnsanlar şimdi Mars'ı keşfediyor. İlk robot gönderildi, yeni bir gezegeni tanıyoruz bu sayede. Mars'a gidildiğini duyduğunuzda heyecanlandınız mı?

Niye heyecanlanayım. Ben her gün oralardayım. Beni 5 yıl geriden takip ediyorlar, hatta pardon 6 yıl. Ellerindeki aletlerle , benim de hiç aletim yok, onlardan 6 yıl öndeyim.

- Nedir 6 yıl önce söylediğiniz?

İki taş düşecek dedim dünyaya. Biri oynayacak, inşallah dünyamıza düşmez dedim. Düştü, bir yıl önce filan Amerika'ya.

- Mars'ta yaşam olabileceği nasıl bir şey size göre? Örneğin dünyanın oluşumu sırasında, 4 milyar yıl önce Mars'ta sel baskını olduğu ortaya çıktı. Belki de yaşanılabilir gerçekten...

(Başını iki elinin arasına alıp gözlerini kapatarak kısa bir süre için oradan uzaklara gittikten sonra, aslında olup bitenlerden haberdar, ama şimdilik söylemenin doğru olmayacağını bilen bir bilge tavrıyla, anlatıyor) *Mars'ta şu anda, henüz belli değil. Ben 'mış'larla değil, olmuşlarla hareket ederim. Olmuşları söylerim ancak.*

- Neler olacak peki? Siz biliyorsunuz, bize de söyleyin...

Olduğu zaman göreceğiz. Binalar ve zinalar çoğalınca afetler oluşurmuş.

- Afetler mi olacak?

(Biz sıkıştırıyoruz, ama o ser veriyor sır vermiyor) *Ben kızılderilileri çok seviyorum. Neden derseniz, çünkü doğaya sahip çıkıyorlar. Şu anda doğanın korunması adına bir şey yapılmıyor.*

- Siz doğanın korunması adına bir şeyler yapıyor musunuz?

Güneş enerjisiyle çalışan bir soba-

nın Türkiye distribütörlüğünü aldım.

- Anlıyorum... Uzay merakınız çocukluğunuzda başlamıştı. O zamanlar da öngörüleriniz var mıydı, çevrenizdekilere, ailenize, gelecekle ilgili bir şeyler söylediğinizde nasıl karşılıyorlardı?

Ben şimdi olanları çocukken söylüyordum. Kafayı yemiş diyorlardı. Ama şimdi mesela babam benim 9 yaşımdayken söylediğim şeyleri hatırlıyor. Bak, gerçek oldu diyor. Dünya, evren çok büyük bir sistem. Ama insan çok önemli. Bizler olmasak Allah'ın varlığı nasıl belli olacaktı?

- Bugün olanları önceden biliyordunuz. Yarın olacakları da şimdi. Nasıl yapıyorsunuz bunu?

(Yine bir sessizlik anı. Belli ki bizim anlayamayacağımız şeyleri anlaşılır hale getirmeye çalışıyor.. Yanıt, uzunca bir bekleyişten sonra geliyor) Yaklaştıkça buluyorum. Bu önemli. Yaklaşım, düşündüğün noktanın önündedir. Ben sana nasıl yaklaşacağımı düşünürüm. Sen bana nasıl yaklaşacağını düşünürsün. Anlaşıldığın zaman anlatmaya çalışıyorsun. Ben düşünüyorum, beni var edenin sevdiği bir insanım (Bu sözü, muhatabına doğrulatmış bir edayla söylüyor).

- Uzay Yolu dizisini bilirsiniz. Bizim çocukluğumuzun bilim-kurgu filmlerindendi. Bugün, o dizi filmde gördüklerimize daha çok yaklaştık. Artık yeni gezegenler çok da uzak değil. Örneğin o dizide rol verilecek olsa size, Mr. Spock mı olmak istersiniz Kaptan Kirk mü?

İçimdeki rütbenin ne olduğunu biliyorum. Onu anlamak rütbeyi vermektir. Rütbeler alınamaz, verilir. İnsan bedeni öyle bir güçle dolu ki, madde dediğimiz şeyden atomlar oluşur. Çok küçücük bir madde büyük özelliklere sahip. Burdan bellidir.

- 2014 yılında Mars'a ilk insanlı yolculuğun gerçekleştirileceği bildiriliyor. Gerçi siz şimdiki bulgulardan çok önce haberdar oldunuz ama, örneğin Türkiye Mars'a araç gönderiyor olsa bunun Mustafa Topaloğlu'nun katkısıyla olmasını ister miydiniz?

Yaşamı başka yerlerde düşünmek, başka yerlerde araştırmak çok faydalı. Sürdürsünler elbette bu çalışmaları. Her madde değişime uğramak konumunda. Dünya da bir madde ve değişimden sonra başka bir dünya olmayacak diye karamsar olmaya gerek yok. Her değişimde zorluk vardır. Önemli olan o zorlukların içinde olmamak.

- Sizin bulgularınızla, Mars'ta yaşam var mı? Şimdilik bilmediğimiz, belki yıllar sonra öğreneceğimiz canlılar var mı kızıl gezegende?

Burda yaşam yoktur demek yanlış, vardır demek de bilmeden yanlış. Dünya o kadar güzel ki başka bir dünyada yaşam düşünmek zora sokmak olur.

- Peki Mars'ı geçelim. Henüz bizim bilmediğimiz, uzay araştırmaları yapanların da henüz ulaşmayı

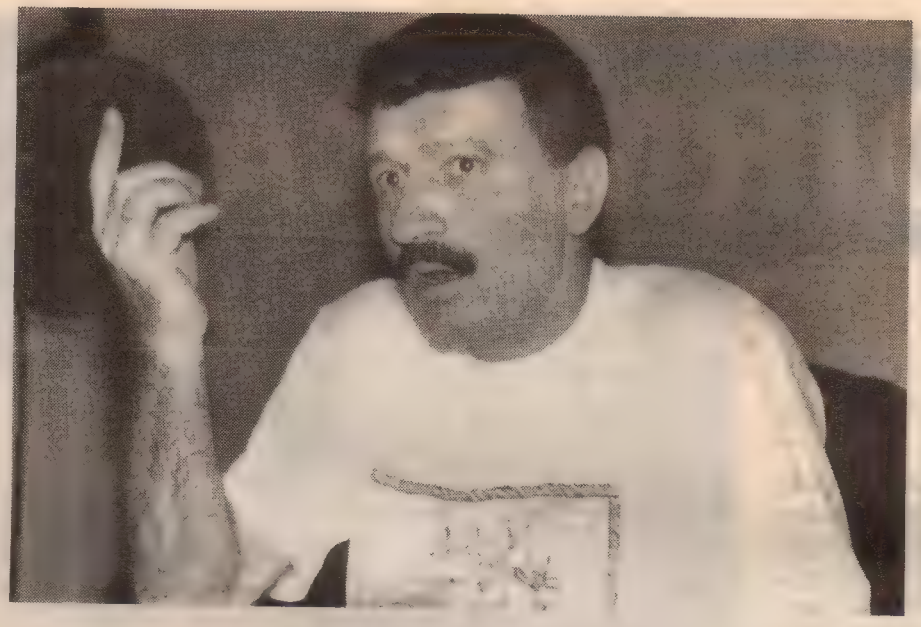

"Hayalle gerçek teyze çocuklarına benzer. Teyzemin oğulunu da çok severim. Hayalleri kendime, gerçekleri insanlara öğretirim."

düşünmedikleri başka bir gezegende yaşam var mı, sizdeki bulgulara göre?

İnsanoğlu hep almaya çalışmış. 50 gezegen de bulsalar, yerleşseler 51.'yi ararlar. İnsanoğlunun gözü doymaz çünkü. İnsanlar bir arada yaşarken acımasız. Hep hâkimiyet kurmak istemiştir. Bunun altında bencillik var.

- Dünyalıların hâkimiyet kurma merakı malum. Savaşlar da hep bu yüzden. Bugün için bir 3. Dünya Savaşı mı daha tehlikeli olurdu size göre, yıldız savaşları mı?

Ben savaşlara cehalet diyorum.

- Uzaylı diyebileceğimiz canlılar varsa neye benziyorlar sizce? Çeşitli görüşler var. Bilim adamlarından bazıları uzaylı canlıların bilim-kurgu filmlerindeki gibi, örneğin E.T. gibi değil de çok başka türlü olduğunu öne sürüyorlar. Bir bilim adamı uzaylıların kocaman bir balon şeklinde, toprağa bağlı ayağıyla beslenen bir yaratık oludğu görüşünde mesela. Sizce nasıl olabilirler?

Suyun ve havanın olduğu her yerde yaşam vardır. İstakoz bana göre ilginç bir canlı mesela. İnsanlar bulundukları yere göre şekil almışlar, onlar da öyledir.

- (Kararlıyız, ağzından laf almak için ısrar ediyoruz) Uzaylı canlılar varsa sizce neye benziyorlar?

Kafa kısımları büyük, gözü var, duyar, hisseder, gezer... (Sonunda başardık, bilinmeyen canlılar yavaş yavaş şekilleniyor)

- Bir nevi insan sanki... Mars'ta yerçekimi dünyadakinin 38'de biri kadar. Öyle bir ortamda türkü söylemek nasıl olurdu?

Yerçekimsizse sesim duyulmazdı belki, ben de beste yaparım, aşağıya inince söylerim.

- NASA'nın Mars'a gönderdiği aracın adı Pathfinder, kâşif yani. Mars yüzeyine inip araştırmalar yapan robot cipin adı da Sajourner, Tanrı Misafiri. Siz göndermiş olsanız ne koyardınız adlarını?

Mucit derdim Pathfinder'e ya da Matador. Kaçışırlardı kadifeyi görenler. Öbürüne de rock'n roll adını koyardım iyi dansettiği için. İki çocuğum var, Çağlayan ve Pınar. İkinci kez evlenirsem ve bir çocuğum daha olursa adını Mekik koyacağım, daha çok dolaşsın diye.

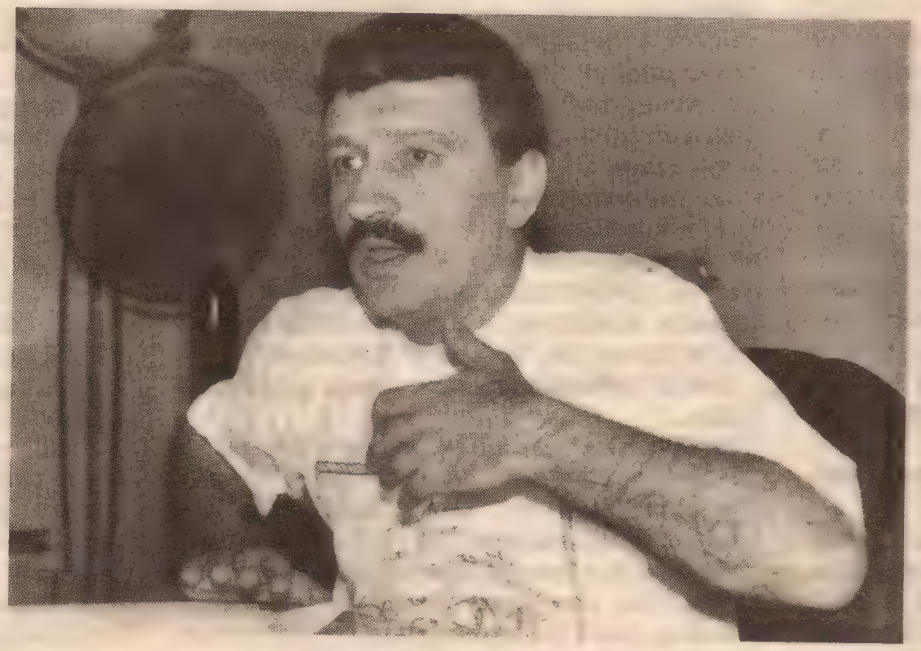

"İnsan bedeni öyle bir güçle dolu ki, madde dediğimiz şeyden atomlar oluşur. Çok küçücük bir madde büyük özelliklere sahip."

- Bir geceyarısı yolda yürürken uzaylılar sizi kaçırmak istese kimden yardım isterdiniz?

(Yanıt bir tokat gibi yüzümüzde patlıyor, ani ve keskin)

Cesaret edemezler.

(Şaşkınlığımız karşısında açıklama yapmak gereğini duyuyor, rahat bir nefes alıyoruz) Şu andaki ilim, bir ilimle gelmişlerdir çünkü oraya, hâlâ maddenin özelliğini taşıyor. Ben madde ötesindeyim. Ama bir maddeyim. Gerektiğinde olur, ötesine geçme işi yani.

- Hangi durumlarda, nasıl geçersiniz madde ötesine?

Onlar yardım ister. Ben bu bilgileri almak için Allah'tan gerekli yardımı istedim.

- Uzaya olan ilginizin yanında siz müzikle uğraşıyorsunuz. Müzik yapım şirketiniz de var. Bir uzaylı çocuk gelse size, sesi de uygun, kaset yapmak istiyor. Yardımcı olur musunuz? "Küçük Uzaylı" diye bir şarkıcı girer mi piyasaya mesela?

(Hafif bir tebessüm, ardından soranı utandıraccak bir yanıt) *Cenab-ı Hakk'ın verdiği akıl baştadır, küçüğü büyüğü yok. Çocuktan da bir şeyler öğrenebilirim.*

- (Aldığımız bilgece yanıttan sonra konuyu dağıtmaya çalışıyoruz) Uçuş korkunuz var mı, ya da yükseklik?

Olacaklara inanmış bir insanım. Siz de inanırsanız az korkarsınız.

- Sohbetin başında teleskobunuz olmadığını söylediniz. Ama bunca ilginizi çeken uzayı incelemek için, gökyüzünü daha yakından görmek için hiç dürbün ya da teleskop kullanmadınız mı?

Gözlerim öyle teleskop ki, denizin dibini, gökyüzünün görebildiğim tüm noktalarını görürüm.

- Kendinizi oralarda hayal eder misiniz?

Hayalle gerçek teyze çocuklarına benzer. Teyzemin oğulunu da çok severim. Hayalleri kendime, gerçekleri insanlara öğretirim.

- Mustafa Topaloğlu yeniden dünyaya -ya da başka bir gezegene- gelecek olsa, nerede, nasıl bir canlı olarak gelmek isterdi?

İnsanlar öldüğünü düşünüyorlarsa yanılıyorlar... Değişiyoruz... İnsansa insan, hıyarsa hıyar olarak gelir.

(Aslında daha soracak, öğrenecek çok şey var. Onun da anlatacak çok şeyi... Ancak, ülkesini seven bir insan olarak, konuşursa değil ülkenin, kâinatın yüce menfaatlerine zarar gelmesinden endişe ediyor. Biz de anlayışla karşılayıp daha fazla sıkıştırmıyoruz. "Of the record" söyledikleri ise, meslek ilkelerimiz gereği zaten bizde saklı!..)

KANDIRMACA

CÜNEYT ÖZDEMİR

Sesini yıllarca kasetlerden dinlerdim. Şarkı sözlerinde "Bu da bizden" diye içimden geçirirdim. Onun buğulu sesi göz yaşlarının önündeki setleri yıkardı. Geçtiğimiz ay önce konserine, sonra da yaşgününü kutlamak için evine gittim, gittik... kalabalıktık. Bahçeyi doldurmuştuk. Hepimizin gözleri O'nu aradı. Bahçede bir pastanın üzerindeki üç hüzünlü mum yakılmayı bekledi. O ise aramıza gelmedi. "Nerede?" diye sordum. "Uyudu" dediler. "Biliyor musun, o en rahat dostları böyle etrafındayken uyur, kendini en huzurlu böyle hisseder." Şaşırmadım. "O da bizdendi," aldırmadım, anladım...

Yalnızız ama ne kadar da kalabalığız.

Farklı yerlerde, farklı işlerde, farklı statülerde olsak da aynı bilinmez ülkenin vatandaşlarıyız. Hepimiz yüreklerimizde koca bir çukur var. Benzer yalnızlıkları taşıyoruz. Gözleri ile bizi anlayanlara, "Kimsin?" diye sormayı başaranlara ceplerimizden aynı yalnızlık hüviyetlerini çıkartıyoruz. Korkularımızı, kaçışlarımızı, bir de herhalde kendi kendimize kalışlarımızı ürkek bakışlarımızda anlatıyoruz.

Birbirimize ortak mazilerimizin ürünlerini sunuyoruz. Yalnızların ortak dili ile anlaşıyoruz. Paylaşılmaya hazır "Sessizliğin sesi" ve "Şarkıları" var. Hava şizofreniye dönüyor. Ve hayat gözbebeklerimizin ardından, felsefe kitaplarından fırlamış bir tanım gibi önümüzde akıp gidiyor. "Yabancılaşmaya yabancılaşmanın" 21. yüzyıl versiyonu sahneye konuyor. Perde yalnızca yalnızlar için kalkıyor...

Sokağa ilk çıktığınızda, şehrin kalabalığına karıştığınız anda ya da kalabalık bir sofrada, yemeğin tam ortasında içinizden "O" ses yükseliyor, "Burada ne arıyorsun, sen buraya ait değilsin ki" diyor ve susuyor.

Sonra içinizde huzursuzluk tohumları, kafanızda hep aynı sorunun cevabı... "Ben buraya ait değilim, Peki, ben nereye aitim?"

Ve bir anda kendinizi başka bir gezegenden gelmiş, dünyalıların arasında, dalgın dalgın sokaklarda yürürken, oturduğunuz sofrada yemek yiyenleri seyrederken ya da televizyonun başında boş bir kutuya bakarken buluyorsunuz. Ne yanınızdan geçenler umurunuzda, ne masada konuşulanlar, ne de televizyonda haber bültenlerinde döndürülen dolaplar... Bir yabancısınız, bir turist, bir zaman yolcusu... Yanlış uçağa binmişsiniz, yanlış durakta inmişsiniz, yanlış yüzyılda dünyaya gelmişsiniz... Zaten bunun farkına varınca sarıyor dört bir yanınızı... önce bir korku, sonra sizin bile anlayamadığınız o garip yalnızlık kokusu...

Bu dünyada ne kadar fazlayız, ne kadar birbirimizden uzağız...

Şiirler ve şairler var... kitaplar ve yazarlar... ortak kaygılar ve kavgalar... Bir de içimizde kopan fırtınalar, gece aniden uykudan uyanmalar, durduk yerde ağlamalar... Biz, şu tatlı su balıkları, bu dünyanın en kırılgan yaratıkları... Hayatın karşısında ne kadar çaresiz. Ve ne kadar güçsüz...

Koca bir maskenin ardında ne kadar da alımlı duruyoruz. Ve birbirimizi ne kadar da kolay tanıyoruz. O kendi kendimize konuşmalarımız, kendimizin aynadaki suretine bir siluetle karşılaşmış gibi bakışlarımız, kendimizden kaçışlarımız... Çekip gitmelerimiz, susmalarımız... Biz ne kadar da anlaşılmazmışız. Başkaları bilmez (bilmese de olur), biz yalnızlar yaptık "olmaz" denilenleri, yine biz yalnızlar yıktık, yaktık, kaçtık bize en çok güvenenleri. Koca bir "yalnızlık" tarihi duruyor ardımızda. Bizleri tutmak isteyenlere, tutamayanlara, kovalayanlara, yakalayanlara koca bir enkaz bıraktık. Yalan olmadı sözlerimizde, biz bir tek kendimizi kandıramadık. Belki bunu başaramadığımız için bu kadar mutsuz, umutsuz, yalnız kaldık.

Yüksek duvarların ardında çaresiz mahkûmlar gibiyiz, hapsolmuşuz "vücut" dediğimiz omurganın arasına. Parmaklıklar arkasında özgür ruhlarımız var. Kaçıveriyor her gözümüz daldığında uzaklara. Rüyalarımız, hayaller denizinde kayboluyor. Ve bizi en çok "kendimiz" korkutuyor.

Sınırsız krallıkların tebasıyız, sonsuz yalnızlıkların kulları...

Ne bu dünya nimetleri ne de öbür dünyanın vaad edilenleri içimizdeki derin çukurları dolduramıyor. aşk, eş, iş... anne, baba, akraba... İçimizdeki kapıları bile aralayamıyor. Aşk, kin ve ölüm içimizdeki yalnızlıkla kıyaslandığında ne kadar da hafif kalıyor. Ama yine de bir ses, bir isim, bir telefon numarası hatta biz uyurken evde birkaç dostun dolaşması bizlere geçici güvenler sağlıyor.

Kendimizden korktuğumuzda imdadımıza hep onlar yetişiyor. "Konuşmasınlar", yeter ki yanımızda dursunlar. "Aramayalım" ama her aradığımız zaman yerinde bulalım. "Bir ihtimal daha var..." düşünmeyelim. Ama olduğunu da bilelim.

Kriz anları için bir köşede "camı kırınız" dostlar duruyor... Sevenler, kızanlar, nefret edenler şu dünyadaki varlığımızı kanıtlıyor.

Sessiz telefonlar, uzaktan haber yollayanlar, bir mektubu masanın üzerine bırakıp kaçanlar, hatta orda bir balıkçı köyü bile var. Yıllardır bizi uzakta bekliyorlar. Adresler, isimler ya da anılar uzak olsa da varlıklarını bilmek biz yalnızlar sürüsünü rahatlatıyor. Tüm hayaller tünelin ucunda bir ışık gibi duruyor. Biz "puhu kuşları, gece baykuşları, sessiz anlaşabilen gündüz yarasaları" bir ışığa ne kadar da çok ihtiyaç duyuyor. Yolları aşacaklarına, insanlara kavuşacaklarına, huzuru bulacaklarına ne de çabuk inanıyor. Vaadlere, yalanlara ne de çabuk kanıyor...

Kanmayanlara da uyku düşüyor. En mutlu anlarında dostlarının yanında yaşgününde, kurugününde yalnızlık yakasından, yakalarımızdan düşmüyor. İnsanların varlığı hem huzur veriyor, aynı zamanda rahatsız ediyor. Bilinmeyen ülkenin yalnız kulları ancak kısa anlarla yetiniyor. Tüm bir hayatı birkaç dakikanın, saatin içinde tüketmeye çalışıyor. Geri kalan kısmı koca bir yük gibi omuzlarını aşağı bastırıyor.

Yalnızlar yalnızlığı kendi kontrolleri altında tutmak istiyorlar. En rahat uykuları dostları dışarıda kendi yaşgünlerini kutlarken dalıyorlar. "Camı kırıyorlar". Kendilerini kederlere, kaderlere değil, dipsiz yalnızlıklara vuruyorlar.

Yalnızlar herhalde yalnızca dostları yanlarındayken yalnız kalmaktan korkmuyorlar...

Vedat Bey'in Görkemli Hayatı

Sarı yapraklı matematik defterlerinin hatırasına

Eser: **Vedat ÖZDEMİROĞLU**
Ressam: **Kutlukhan PERKER**

"Olimpiyat eşitlik demektir. Tüm ekipler bayrakla koşarken, sancakla yarışmak standardı bozmak olur. Çok zor olmasına karşın böyle gelecek şampiyonluğun da kıymet-i harbiyesi olmaz!"

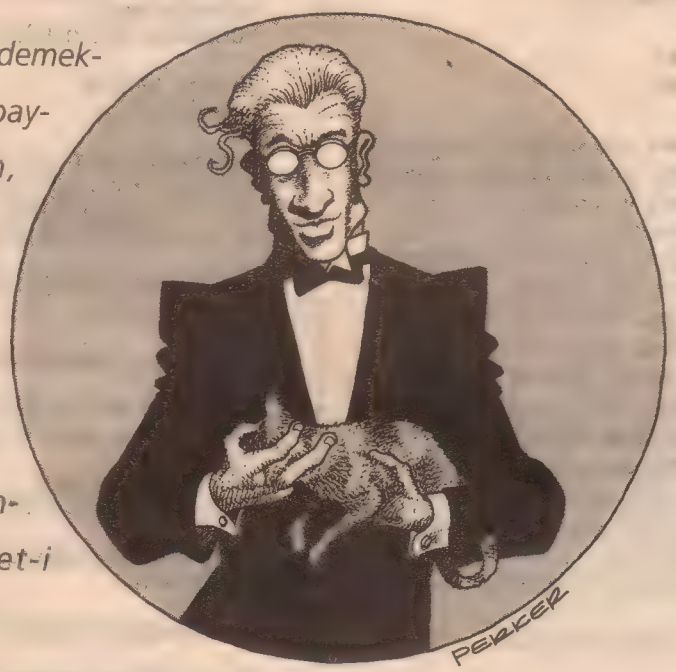

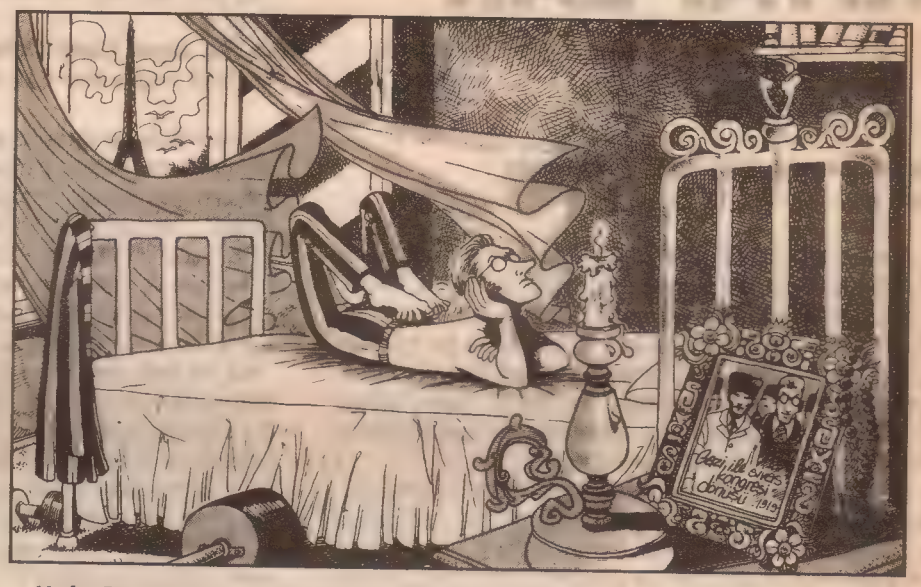

Vedat Bey uyumaz, sadece istirahat eder. En uzun uykusunun 13 dakika olduğunu iddia edenler vardır. Yine iddia ederler ki, uykunun önemini bildiği ve bu gerçeği asla unutmamak istediği için derin uykulara dalmaz. Vedat Bey'in nur simalı anannesinin söylediği ve kutsal kitaplarda yazıldığı gibi uyku, küçük ölümdür. En erkenci horozun ötmesinden 4-5 dakika önce kesinlikle uyanır, şık bir hareketle pijamasının üstünü çıkarır ve biçimli ayaklarıyla sırtına masaj yapar. O esnada başucundaki lambalı radyosunu da açmış ve hayat üzerine düşünmeye başlamıştır.

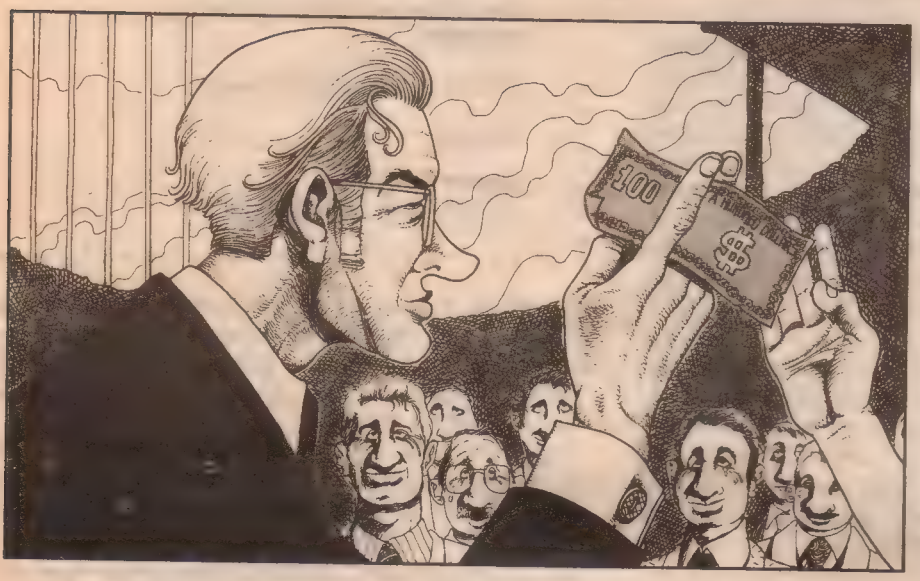

O gün de Vedat Bey için sıradan bir gündü; yani, o gün de kendisini kallavi bir maceranın beklediğini hissediyordu. **Milli Olimpiyat Komitesi**'nin toplantısına davet edilmişti. Birtakım olimpik konularda Vedat Bey'in görüşlerini almak istiyorlardı. Bunların başında İstanbul'da olimpiyatların ne zaman yapılacağı konusu vardı. Vedat Bey istese, olimpiyatların 4 yılda bir yapılması kuralını (bir kereliğine) bozdurabilir ve 1998 ya da 99'da olimpiyatları İstanbul'a taşıyabilirdi. (Her zaman olimpiyat meşalesinin yakıt giderini Vedat Bey kendi cebinden karşılar ve bunu kimse bilmezdi.) Fakat Vedat Bey, asla böyle bir ricada bulunmazdı. Ki bulunmadı.

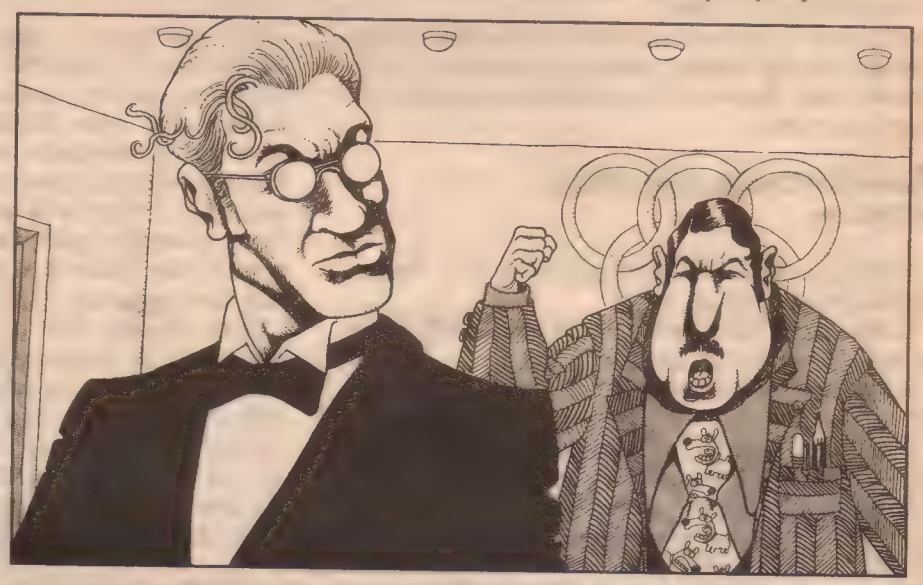

Komite üyelerinden **Tunga Bey**'in hakikaten saçma bir önerisi vardı, uluslararası 4x100 bayrak yarışlarına Türk ekibinin sıradan, ufak bir bayrakla değil, sancakla katılmasını istiyordu. Diğer üyeler bu düşünceye tebessüm ediyor fakat kimse karşı çıkarmıyordu. Statüleri ve istikballeri adına endişe duyuyorlardı. Vedat Bey kesin bir dille "Olmaz" dedi, "Olimpiyat eşitlik demektir. Tüm ekipler bayrakla koşarken, sancakla yarışmak standartı bozmak olur. Çok zor olmasına karşın, böyle gelecek şampiyonluğun da kıymet-i harbiyesi olmaz!" Tunga Bey öfkeliydi: "Siz koşarsanız olur!" Vedat Bey kalkıp gidiyordu ki, Tunga Bey omzundan tuttu: "Beni ve milli değerlerimizi zedelediniz. Sizi düelloya davet ediyorum!"

Tunga Bey, düello alanı olarak er meydanını seçmişti, vücudunun her santimetrekaresini özenle yağlıyordu. Vedat Bey ise **"Yağlanmayı reddediyorum!"** demişti. Tunga Bey yağlı ve istekli, Vedat Bey ise sakin ve eldivenli, er meydanındaki yerlerini aldılar. Tunga Bey ardarda hamleler yapıyor, Vedat Bey her seferinde sıyrılmayı beceriyordu. Tunga Bey sinir içindeydi. Güreşin kurallarını unutup Vedat Bey'in üstüne atladı. Vedat Bey daha havadayken Tunga Bey'in yumuşak karnına sol ayağını yerleştirdi, kendini yere attı ve ellerini hiç kullanmadan sefil adamı havaya kaldırdı. Şimdi Tunga Bey, Vedat Bey'in ayağının üstünde çırpınmaktaydı.

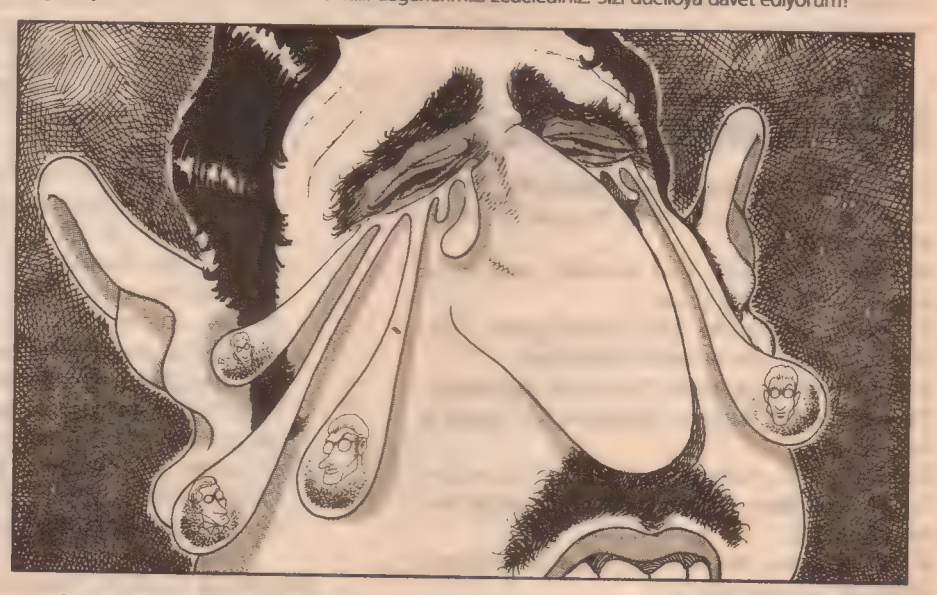

Vedat Bey sordu: "Yerde ne var?" Tunga Bey öfke ve korku içindeydi, cevap vermedi. Vedat Bey sorusunu tekrarladı.Tunga Bey'in korkusu ağır bastı: "Yer boncuk!" Sordu: "Gökte ne var?" Yanıt: "Gök boncuk!"-"Annenin adı ne?"-**"Fatmacık!"** Ve "Kaldır beni - Hoppacık!" Vedat Bey şık bir bilek hareketiyle Tunga'yı fırlattı. Çayır hakemi kararı açıkladı: Vedat Bey yenikti. Kendi isteğiyle sırtını yere değdirmiş ve mağlup olmuştu. Tüm pehlivanlar güreşi bırakmış, Vedat Bey'e hayranlıkla bakıyor, **Kırkpınar Ağası** bağırıyordu: "Örnek alın bre! Soylu yenilmeyi bilmeyen çıkmasın meydane!" Tunga Bey'in gözyaşları yağlı bedenine aktı, aktı, aktı. Tunga Bey oradan uzaklaştı.

SON

OKUDUĞUM KİTAPLAR

METİN CELÂL

Gözünüz Aydın Efendim , Aziz Nesin
Adam yay.

Gerçekten gözünüz aydın! Aziz Nesin'in yeni bir kitabı ile karşı karşıyayız. Bildiğiniz gibi Aziz Nesin, Türkiye'nin, belki de dünyanın en çok yazan, en çok kitabı olan yazarlarından biri. Ama, daha bir çok yayınlanmamış öyküsü, romanı, yazıları olduğu biliniyor. Ölümünden sonra oğlu Ali Nesin, çoğu yayına hazır olan bu dosyaların tekrar elden geçirildikten sonra kitaplaştırılacağını açıklamıştı.

Gözünüz Aydın Efendim'de Aziz Nesin'in daha önce kitaplaşmamış mizah öyküleri yer alıyor. Kitabın arka kapağı hayırlı bir işe, Nesin Vakfı çalışmalarının duyurulmasına ayrıldığı ve içinde de herhangi bir bilgi ya da giriş yazısı bulunmadığı için kitapta yer alan öykülerin kaynağı konusunda bir bilgi sahibi olmak mümkün değil. Ama, Aziz Nesin'in sıkı hayranlarından olan bir dostumuz bu kitapta yer alan öykülerin Markopaşa, Akbaba gibi mizah dergilerinden derlenmiş olduğunu söyledi.

Aziz Nesin'in hemen hepsi birer kara mizah, sosyal taşlama niteliği taşıyan öykülerini okumanızı öneriyorum. Tabii, klasik deyişle; ağlanacak halimize gülmek istiyorsanız.

Şeytanın Gör Dediği, Çetin Altan,
Yapı Kredi yay.

"Yeryüzü serüvenindeki parantezin artık kapanmasını özlüyor gibiyim sanki...
Durmadan suçlanmış olsam da salt yazı yazarak yaşamışlığın tuhaf bir tadı var içimde...
Bir daha dünyaya gelsem yine sadece yazı yazardım..."

Çetin Altan'ı düşündüğümde aklıma öncelikle köşe yazarı olduğu gelmiyor. Sanki onun esas işinin başka bir şey olduğunu düşünüyorum. Romancı mı, tiyatro yazarı mı, gazeteci mi, politikacı mı!... Belki de tek kelimeyle "edebiyatçı". Onun yazdıklarındaki farklı tadın kaynağı kuşkusuz edebiyat. Köşe yazılarının edebi bir tadı olabileceğine bizi inandıran da kendisi. Onun yazdıkları kadar yazılarının üslubu da çekicidir, önemlidir okuyucu için. Sırf üslubunun tadını çıkartmak için bile okuyabilirsiniz Çetin Altan'ın yazdıklarını. Belki de o nedenle onun köşe yazıları kesilip saklanır, dostlara okunur. Arkadaş toplantılarında çağdaşlaşma koşulu olarak gördüğü, piyano çalan köylü kızlar, tenis kortlu köyler tartışılır.

Çetin Altan, sonunda okurlarını bu kupür toplama derdinden kurtarmaya karar vermiş olmalı ki o dillere destan köşe yazılarından yüz tanesini bir kitapta topladı. Şeytanın Gör Dediği, Çetin Altan'ın son on beş yılda yazdığı yazılardan seçilmiş.

Kara Su, Joyce Carol Oates
Çev. Nihal Yeğinobalı Can Yay.

İçinde bulunduğunuz araba son sürat bir bataklığa uçarken ne düşünürsünüz? Üstelik bir aşkın daha en başındaysanız. Sevgiliniz yanınızda, direksiyondaysa... Ve bu aşkın toplumca pek de kabul edilebilir bir şey olmadığını düşünüyorsanız. Sevgiliniz bir politikacı ve babanız yaşında bir adamsa.... Aklınızda sadece onunla yaşadığınız kısacık bir tutku anı, bir öpücük, bir gülüş, bir sıcak bakış varsa...

Biz de pek tanınmayan dünya çapında bir Amerikalı yazar Joyce Carol Oates. Kara Su'da yaşanmış bir olaydan yola çıkmış. 1972'de başkanlık seçimleri öncesinde Edward Kennedy benzer bir olay yaşamış. Bir kutlamadan dönerken arabasına aldığı bir genç kızla birlikte göle uçmuş. Kennedy kazadan kurtulmuş ama genç kız ölmüş. Bu olay ve ardından patlayan skandal Kennedy'nin adaylıktan çekilmesine neden olmuş.

Kara Su, ustaca yazılmış, ilginç bir roman.

Otomatik Piyano, Kurt Vonnegut Jr.
Çev. İrma Dolanoğlu - Çimen Metis yay.

Kurt Vonnegut Jr. çok değişik, çarpıcı bir yazar. Sanıyorum 70'li yıllarda ülkemizde de kitapları yayınlanmış, çok ilgi toplamış. Sonra unutulmaya terk edilmiş. Ben onun kitaplarına sahaflarda rastlamış ve büyük bir heyecanla okumuştum. Genellikle bilim kurgu havasında, kolayca hayalinizde canlandıramayacağınız ortamlarda yaşanan olayları anlatıyor. Ama, anlattığı olaylar, tavırlar, duygular o denli elle tutulur, bize yakın ki kolayca bağlanmaktan kendinizi alamıyorsunuz.

Metis Yayınları Bilim Kurgu dizisi içinde yayınladığı ve yazarın ilk romanı olan Otomatik Piyano ile bizi Kurt Vonnegut Jr.'la tekrar buluşturdu. Tüm üretimin makinelerle yapıldığı, bu nedenle insanların gereksizleştiği bir dünyayı, zaman dilimini anlatıyor romanda. İnsanların çoğuna düşen ya savaşmaktır ya da tamir ve bakım ekiplerinde çalışmak. Bu durum sonunda savaşı ve isyanı getirecektir...

Aşka İlahiler, Anne Wiazemsky
Çev. Hülya Yılmaz, Telos yay.

"Aşka İlahi'yi dinlerken, aşk öykülerinin hep kötü bittiğini, ölümün sevgilileri ayırdığını ama gene de 'aşksız bir hiç olduğumuzu' parça parça öğreniyordum. Aşk, tehlikeli ama soyluydu. Yaşama anlam veriyor, sıradanlığa göğüs geriyor ve bu nedenle onunla yanıp tutuşmaya değer diye düşünüyordum. Yasalara aykırı ve evlilikdışı olsa bile, bundan böyle sevenleri bağışlayacaktım.
"Annemden babamdan başlayarak."

Aşka İlahi, Edith Piaf'ın bir şarkısı. Romanda, düğüm işlevi görüyor, bağlantıların kurulmasına yardımcı oluyor. Bir aşk romanından çok geçmiş sorgulaması Aşka İlahiler... Bildiğimizi sandığımız, hatta yaşadığımızı düşündüğümüz bir çok olayin aslında ne gibi anlamları olduğunu, onları yaşarken göremediğimiz boyutlarını fark etmenin romanı.

Bir romandan çok anılar toplamı olarak da nitelendirilebilecek bir kitap. Parça parça anılar bir bütünü oluşturmaya doğru gidiyor. Ailenin tüm bir geçmişinin sırları çözerek yavaş yavaş aydınlanması romanın kahramanın da yaşamını değiştiriyor, onun kendisiyle hesaplaşması haline geliyor.

Pazartesi Yazıları, Perihan Mağden
İletişim yay.

Biz Öküz okurlarının yakından tanıdığı bir yazar Perihan Mağden. Ama şimdi belki de bazılarımızın bilmediği yazılarıyla okur karşısına çıkıyor. Pazartesi dergisinde yazdığı yazılarla... Perihan Mağden "Pazartesi Yazıları ya da Hiç Bunları Kendine Dert Etmeye Değer mi?" de bir yandan Ahu Tuğba, Gönül Yazar, Ajda Pekkan gibi hayatımızın "asıl" dertleri hakkında , diğer yandan da "Benim kocam dahi. Sanatçı", "Babasız kızlar korosu", "Annelerini öldüren kızlar çocuklarını öldüren anneler" gibi ayrıntı gibi görünen, "asıl" dertlerimizin perdelediği sorunların kapısını aralamaya çalışıyor. Hangi konuyu işlerse işlesin genel kabullerin, bakış açısının tersine görüşleri, dobralığı, akıcı diliyle ilgiyi çekiyor, yazdıklarını okunur kılıyor. Perihan Mağden yazarlığını, şairliğini avantaj olarak kullanıyor, yukarıdan değil aramızdan konuşuyor. Pazartesi Yazıları büyük bir olasılıkla çoğumuzun okumadığı yazılardan oluşuyor, okuduysanız bile bir kitap bütünlüğünde okumanın da keyifli olduğunu düşüneceğiniz yazılardan....

Kandırma Dansı, Dr. Harriet Lerner
(Çev. Ezgi Deniz, Varlık yay.)

"Doğruyu söylemek, bir bakıma yaşamlarımızdaki en önemli şeyle yakından bağlantılıdır. Özgünlüğün, kendine saygının, yakın ilişkinin, özü sözü bir olmanın ve sevincin temelinde yer alır. Yakınlaşma için dürüst olmak gerektiğini, yalanın güveni yıprattığını ve en acımasız yalanların genelde suskun kalarak 'söylendiğini' biliriz."

Harriet Lerner, kadınların yaşamında kandırmanın, 'miş' gibi yapmanın, gerçekleri kendine saklamanın ya da söylememenin nedenlerini araştırmış. Bunlara kadınların hangi koşullarda başvurduklarını, hangi psikoloik durumlarda böyle davrandıklarını ve böyle davranmalarının onların psikolojilerini nasıl etkilediğini çarpıcı örneklerle incelemiş. Sonuçta, doğruyu söylemenin, açık olmanın gerekli olduğunu ne kadar iddia edersek edelim yalanın, kandırmanın, 'miş gibi' yapmanın ya da doğruyu kendine saklamanın gerektiği durumlar olduğu da bir gerçek. Ama, önemli olan bunları doğru bir biçimde kullanarak bize ve çevremizdekilere, dostlarımıza, ailelerimize bir zarar vermemesini, ilişkilerimizi bozucu etkilerde bulunmamasını sağlamak.

bir kitaptan cümleler

Düşüncelerimiz duygularımızın gölgesidir; Daima onlardan daha karanlık, daha boş, daha yalındır düşüncelerimiz.
Her alışkanlık elimizi daha becerikli, aklımızı ise daha beceriksiz hâle sokar.
Keskin olmak yetmez. Paslı olmak gerek. "Henüz çok genç!" derler senin için yoksa.
Aramaktan yorulalıberi, bulmasını öğrendim. Ters bir rüzgâr karşıma çıkalıberi, her rüzgârla yelken açtım.
Delilik, kişide seyrek görülen bir nesnedir; Gruplar, partiler, halklar, çağlar için ise bir kural halindedir.
Bütün sadakalar merhamet yüzünden verilseydi, dilenciler açlıktan ölürdü.
Derin düşünen kimse, nasıl davranırsa davransın ya da yargılasın, daima haksız olduğunu bilir.
Uçurumları sevenin kanatları olmalı.

Nietzsche (Seçilmiş Düşünceler,
Çev. Sâmih Tiryakioğlu, Assos yay.)

bir kitaptan bir şiir

Gülün Hançercesi

Hançeremde saksağan var,
kalbimde sansar...
Yürüdükçe ürkerdi kadınlar...

Bir sağa, bir sola,
haykıra haykıra...

Ama benim sesim kısık artık,
Gül tozları kaçtı boğazıma.
Diken battı topuğuma...
En ince yerimden vurulmuşum ben.

Hançeremde saksağan vardı,
kalbimde sansar...

Aya baktım, topuğumdan vuruldum.

İflah olmaz artık bu dert.
Kimse sevmez aysarları...

Gün doğuyorsa eğer.
Yani gün doğuyorsa eğer.

Şimdi hançerem saksağan,
kalbim sansar -

Gül yaprakları battı damarlarıma.

Sansar gözlerini kırpıştırdıkça
yapraklar yüzüyor kanımda.

Sansar kan pompalıyor gözleriyle,
sözleriyle...

Etözüm de bir gül gibi kuruyor.

Gül gibi

Seyhan Erözçelik
(Gül ve Telve, Yapı Kredi yay.)

MEVZU

HABERCİ VE BEYZBOL SOPASI

Dikkatinizi çekmiştir sanıyorum gazeteciler arasında yeni bir kategorileşme yaşandı. Eskiden sadece gazeteciler vardı. Sonra seksenli yıllarda bu gazetecilerin bazıları köşe yazılarını kırpıp kitap yapmayı akıl edince ortaya "gazeteci-yazar'lar çıktı. Zamanla her gazetecinin bir kitabı olup ortalık gazeteci-yazardan geçilmez olunca mühim gazeteciler için yeni bir ayrım yaratmak gerekti ve onlar araştırmacı gazeteci payesini aldılar. Piramidin üstüne doğru bir gelişme yaşanırken, aşağıya doğru da yeni bir kategorileşme yaşandı "Haberci"ler ortaya çıktı.

Tanımlama aslında doğru, haberin içinde olan, sıcağı sıcağına yaşayana haberci deniyor. Onlar haberi görüntülüyor, bilgileri topluyor yani çilesini çekiyor, gazeteye ya da televizyona getiriyor. Kaymağını yemek de haberin önemine göre araştırmacı gazeteciye ya da gazeteci-yazara düşüyor. Onlar medya plazalarında .bu haberleri yazıya döküyorlar.

Tabii bu "iş bölümü" pratik nedenlerden doğmuş. Medya plazalar hep şehir dışında. O nedenle gazeteci - yazarların habere ulaşması kolay değil, onlar ancak önceden verilmiş randevulara yetişebiliyorlar, yeni hükümetin güvenoylamasına ya da başbakanın basın toplantısına gidiyorlar. Zaten doğal olarak görevleri olan bu işi yapmaları olay oluyor. Basın toplantısına gidişleri bir gün önceden ilan ediliyor. Basın toplantısına nasıl gittikleri bile haber oluyor.

Haberci için doğal olan haber alma görevi onlar için olağanüstü oluyor. Çünkü medya plazadan çıkmak kolay değil. Kim ister sıcacık koltuğunu bırakıp gecenin bir vakti haber kovalarken gece kulübü kapısında kafasına beyzbol sopası yemeyi!

Şimdi işin diğer bir boyutuna geçmek gerekiyor. Haberci kafasına beyzbol sopası yemekle kalmıyor, sıkı bir de dayak yiyor hastanelik oluyor. Olay, diğer haberciler tarafından kare kare tespit edilmiş. Suçlu da belli, suçun işleniş biçimi de... Polise başvuruluyor ve bu beyzbolcu bodyguard yakalanıyor ve haberci yeni bir haberle karşılaşıyor. Polislerle beyzbolcu bodyguard iyi dostlar. İnsan dostunu içeri atar mı? Beyzbolcu bodyguard karakolda biraz sohbet edip bir kahve içtikten sonra yaptığı iş "doğal" olduğu için ya da o yaptığında suç olmadığı için evine dönüyor ve haberci de kafatasında bir kaç çatlak, elinde hastane raporu ortada kalıyor.

Evrensel Yayınları'nın **Metin Göktepe "Gazeteciyim"** kitabını okuduğum günlerde oldu bu olay. O kırmızı kaplı, büyük boy kitabın kapağında elinde fotoğraf makinesi, gözlerinin bebeği gülerek bakan bir genç adam var! Hayır, sorar gibi bir bakışı yok! Yaptığı işin bilincinde, sorumluluklarının farkında, o nedenle de kendine güvenen bir hali var. Gülümseyişi de bu özgüvenden kaynaklanıyor. Haberle içiçe olduğunun, nelerle karşılaşacağının bilincinde. Belki de yaşam öyküsünden daha uzun katillerinin yargı önüne çıkartılması mücadelesi. Kısacık yaşamından kalan fotoğrafların sayısı çok az. Çünkü o hep kamera arkasında olmuş, önünde değil!

Metin Göktepe, toplumsal bir olayı izlerken öldürüldü ve katilleri bulunamıyor, bulunmak istenmiyor. Sanık polisleri, hâlâ görevde olmalarına rağmen polis arkadaşları onları bulamıyor (!), "Türk polisi yakalar!" özdeyişine rağmen onlar yakalanamıyor.

Beyzbolcu Bodyguard olayını gördükten sonra Metin Göktepe'nin katillerinin yargı önüne çıkartılamamasının nedeni hiç de sır değil. Ve belki Metin Göktepe'nin katilleri tesadüfen yakalansalar beyzbolcu bodyguardan farklı şeyler yaşamayacaklar!...

Durum değişse de habercinin kaderi değişmiyor!

Çiçeği Burnunda

KANAT GÜNER

Ben ne yaptım, İ.Ö. alkolden önce insanoğlunun farkedip, nimetlerinden faydalandığı, yazıyı icat eden Sümerler tarafından başımıza sarılmış bir algı kapısının, 90'larda Türk gençliğinin nasıl tanışıp, flört edebildiğini, kapının birden bire nasıl ardına kadar açıldığını anlatmaya çalıştım.

"TEPKİLER" toplumumun dengesizliğini çok bilimsel olarak bir kez daha ortaya çıkardı.

Ben utanmadan sıkılmadan eroinman olduğumu itiraf ettim, ben ahlaksızlığımı itiraf etmişim, ben o kitabı yazdıktan sonra ölseymişim daha anlamlı olurmuş, ben 18 yaşındayken sen sarhoşsun dediğim için tokat yediğim sanatçı hassaslığına sahip, patolojik gizemliliğini kemancıdaki vitrininde poz, resim veren ünlü çizerin düşündüğü gibi sonsuza kadar eroinman olarak kalacak, o nezih mekâna yakışmayan, yakışmayacak, kıçımı zorlasam da yazar değil eroinman diye tanınacak, birtakım medyanın kullanıp durduğu bir garip bencileyim.

Safam olsun, yokolana kadar yazarak kusacak, anlayana tripler anlatacak, param olunca burnuma çiçek dövmesi bile yaptırıp çiçeği burnunda yazar dedirtecek, düşmana inat intiharımı erteleyecek, uzay boşluğunda hacim kaplayacak, deliliğimi eroine değil, genlerime borçlu olduğumu ispatlayacak, toplumsal bir çıkıntıyım.

Bu son eroin cümlelerim, sizi sıkmamak için köy hikâyelerine devam edeceğim. Köyümden, Beyoğlu'ndan haberler vereceğim.

Kazayla para kazanmayı becerebilirsem, Hollan'daya gidip yüksek lisans yapacağım, denediğim her yeni tribi size de aktaracak, haberdar edeceğim.

Hiçbir zaman otobüse binmeyecek, hep otostop yapacak, sıkılmış araç sahiplerinin kafasını karıştıracağım.

Bira göbeğime daha iyi bakacağım.

Çocuğum olursa adını Methedon koyacağım.

Vücudumla beynim arasındaki şiddetli geçimsizliği sebep gösterip boşanmaları için mahkemeye başvuracağım.

Bungy jumping yapacağım.

Ben de Sezen Aksu'yla tanışacağım.

Tansu'ya zakkum likörü, Mah'a köpek kokaini, milletvekillerine afrodizyak, kendime penguen östrojeni sağlayacağım.

Ebru Güneş'e şarkı sözü yazacağım.

Murat'ın ve ressam Müfit'in ardından ağlamayacağım, öldüklerine inanmayacağım.

Ben de at yarışı oynamaya başlayacağım.

Kafamı salladığımda beynimin kafatasıma çarpışının sesini size tarif edeceğim.

En idiot vatandaşımı bile aşağılamayacağım, ama jankilere hep daha iyi davranacağım.

Kaan'ın ve Servet'in ölmesi için işbilen bütün tanrılara yakaracağım.

Bir daha bir kaplumbağayla aynı odada yatmayacağım.

Kimsenin gri hücrelerimle tepişmesine izin vermeyeceğim.

Gelişmelerden sizi haberdar edeceğim, pembe tavşanlarla istişarelere devam edeceğim.

İzmir'in Havası, Kızı, Parası Üstüne Fevkalade Öznel Notlar

SİNA AKYOL

Peşinen belirteyim; İzmir'in havası, kızı, parası üstüne yazacağım bu yazıda öncelikle İzmir'e, devamında ise havasına ve parasına fena halde uzaktan bakacağım.

Değil mi ki ben otuz küsur yıl Ankara'da... ve sonrasında İstanbul'da yaşadım, değil mi ki ben kaderin bir garip cilvesiyle yerleştim İzmir'e; şimdilerde iyiden iyiye yurtsuz hissediyorum kendimi; hangi şehre ait olduğumu bilmiyor, "Pekala Çamlıhemşin'de ya da Ayder yaylasında yaşayabilirdim" diyorum. Ey bu satırların yazarı, cehennemin dibine kadar yolun var. İzmir'de yan, bize orayı anlat!

Peki.

Ne derler?.. "İzmir'in havasına güven olmaz" derler. Bu sözü kaşırsanız, havasının değişken olduğu iddiasıyla karşılaşırsınız. Meteorolojik yönüyle bakıldıkta, düpedüz yalandır, hem de kuyruklu yalan! Zira, son derece tutucudur İzmir'in havası: Kışları ılık ve yağışlı, yazları ise berbat nemli, berbat sıcak! Yaz boyunca gidelim: Denize dökülen derelere karışan -haydi adını da koyalım- lağımsuları, 'berbat nemli, berbat sıcak'ı, bir başka berbatla: Hacıyağı kokusuyla taclandırır. Varsın taclandırsın, her şeye olduğu gibi pis kokuya da alışılır. Şur'dan da belli ki, bu satırların yazarı, şehirdeki o ilk şaşkınlık günlerinde, körfez çevresinde yaptığı zorunlu yolculuklar sırasında, minibüste bulunan diğer kişilerin -İzmirliler'in- mendillerini burunlarına götürmemelerine pek şaşmış ve "Ben bu rezilliğe alışmayacağım, körfezin pis kokusu yerine mendilimi koklayacağım!" diyerek, açmıştır isyan bayrağını! Ama insan insandır, çiğ süt emmiştir, nisyan dahil her türlü rezillik beklenir ondan; sözgelimi, işbu satırların yazarı, şimdilerde, körfez çevresindeki zorunlu yolculukları sırasında, terini silmenin dışında kullanmıyor mendilini; buy'run, yoksa o da mı İzmirli oldu?

Madem yaz boyunca gidiyoruz, İzmir'in insan haysiyetine aykırı sıcağından kurtulmanın yollarına gelelim. İmbat bu yollardan biridir. Daha doğrusu öyle olduğu zannedilir. Bu nedenle İzmirliler pek ciddiye alırlar imbatı. Oysa, adı üstünde, imbattır; "nimbâd"dan gelir, "nim" yarım demektir; uzun sözün kısası, yarım yamalak, kandırıkçı, uyduruk bir rüzgârdır imbat; işe yaramaz! Ne var ki Niksarlı'nın bağlarıyla, Tekirdağlı'nın dağlarıyla, hemen herkesin bulup buluşturduğu avunduğu şu alık hayatımızda... eh, izmirli de n'apsın, imbatıyla avunur!

Esasında, şuraya geleceğiz: İzmir'in yazları insan haysiyetine aykırı sıcağı, kışları ise ılıman iklimi, genel olarak bakıldığında, Ankaralı ya da Merzifonlu'dan şüphesiz farklı bir insan modeli ve davranış biçimi yaratmıştır: Keyifcil, acele etmeyen, ağır... Ne var ki İzmirli genç işadamları, belleklerine ve laptop'larına kaydettikleri 'Paris-London-New York' izlenimlerinden yola çıkarak, doğanın ve iklimin yarattığı 'acele etmeyen insan' imajını yoketmek uğruna, billahi de ellerinden geleni ardlarına koymamaktadırlar; bu noktayı da namusumuzla belirtip... ol namusumuzla ekleyelim: İzmirli, İzmirli'dir; kolay değişmez; yuppie'si dahil, değişebilmesi için uzun bir evrim süresi gereklidir.

Biz böylece n'aptık?.. 'Hava'nın sözlük anlamından yola çıkıp mesafe kaydettik; insan soyuna geldik; o soyun ruhundan da hareketle şehrin ruhunu aradık. Ey şehrin ruhu, bulabildiysek seni, bu sayfaya, ağır-ağır-ağır vur! Ey şehrin ruhu, bulabildiysek seni, vakti kerahette, incelmiş zamanda yani, günün olanca tozunu... önce demleyip sonra süzüp... ve ağır ve ağır ve ağır, sokağa kur sofranı! Akşamın sefasını sula! Sohbetin ucunu açık bırak, geceden keyif al! Sabah olduğunda saate değil, güneşe bak! Dükkânını elbet açarsın, acele etme, ecele gitme!

"Hay hay! der şehrin ruhu, sakin kalır! İşte ben bu ruhu severim! Ben bu ruhun, maddesini, perişan eden sıcaktan aldığını bilirim. Dahası da var: Ben değil miydim bunca yıldır, "Çalışmak insan haysiyetine aykırıdır!" diye bas bas bağıran?.. Bağıradurayım, ben değil miydim kendime -eser miktarda olsun- taraftar bulamayan?.. İşte taraftar... işte İzmir! İşte onun cumartesi-pazarları... ve hatta hafta içlerinde bile, erken sabahta açılmayan kahvehaneleri, çay bahçeleri... İşte arkaik medeniyetinin görkemli güneşi altında, kendisine layık gördüğü siestaları...

Öyleyse, ey bu satırların yazarı, üstelik onca yıldır ekmeğini yediğin şehir hakkında, hem de sıcaktan ve nemden arındırılmış şu klimalı odanda; biiirrr: kara vicdanınla!... ikiiii: edepsiz dilinle!.. ne demeye atıp tutuyorsun, ha?

Cevaben: Peki, yüzüm yere baktı! Peki, böyle kalsın İzmir! Berbat sıcak, berbat nemli! Ağır ağır yaşasın; acele etmeden... Özünü... havasını kaybetmeden!

Yavaş yavaş eklerim: Ben bu rahvan gidişli şehri, sanki... seviyormuşum gibi!..

* * *

İzmir'in 'havası'na dair hamiş: Buraya kadar yazdıklarımı dönüp baştan okudum. Sevmedim; lâf-ı güzâf etmişim! Bari 'doğru söz'le bitireyim: 'İzmir İzmir-Kent Kültürü Dergisi'nin yayınına hazırlanıldığı günlerde dört sayfalık bir tanıtım sayısı çıkartılmış ve sorulmuş idi: "Nedir kent kültürü?" **Arkadaş Z.Özger**'in kitabını 5. baskıya erdiren **Suat Çelebi** dostumuz neler mi demişti o soruyu yanıtlarken, şunları söylemişti: *"Kent kültürü, öncelikle kırsal ya köy kültüründen farkı anlamında küçük burjuvanın, proletaryanın kültürüdür. Güne bakarsak, gecekondunun, fabrikanın, üniversitelerin, kalabalıkların kültürüdür. Onların yaşam tarzının yansımasıdır. Düne bakarsak; uygarlıklar tarihini, iktidar mücadelelerini, antik ve yakın çağ mimarisini anlatır. İzmir için ise kent kültürü homeros'tur, TARİŞ'tir, Dario Moreno'dur, Körfez'dir, Ege'dir, Rebetiko'dur, Harmandalı'dır. Antik Yunan'dan bugüne mimari ve kültürel değerlerdir."* (Abç. S.A.)

Al gözüm seyreyle, işte sana **hakiki İzmir havası!**

* * *

Hamiş bitti, 'kızlar' konusuna geçeceğiz.

Kızlar, selam!

olsun sizlere!

Peşinizden koşturacak yaşı çoktan geçtim; cümleniz evladım olur. Bu yüzden yolda yürürken... yere bakar, yerde arar... bulamazsam, göğe döner... orda kötü karga görür... eve gidip horlarım.

Tüh ki ben bu şehre kırk yıl önce gelecektim kızlar! (O zamanlar deniz siz kokardı, siz de deniz!..) Kızlar, geçen geçti; benim sizlerle alıp verecek bir şeyim yok artık; kendimi eledim, ruhumu duvara astım. Çok özenirsem, o duvarı maviye boyarım, yeter!

Kızlar, ben sizi, delikanlılarla, öpüşürken görüyorum. Sokakta, parkta... Ne güzel; yol ve ömür veriyorsunuz duyarlığınıza! Diyorsunuz ki, haydi millet, siz de öpüşün! Hay hay, nezaketle öpüşelim; biz nezaketle öpüşürken, siz dalga geçin kızlar! Deyin ki, kimbilir hangi törende, hangi kokteylde, tarif edilmiş sağ yanaktan, şaf!.. tarif edilmiş sol yanaktan, şup!.. yalnızca birer kere!

Kızlar, siz devam edin, ben şu araya sorayım.

İşte onların ipe sapa gelir meramları:

Turgay Kantürk erotik bulmuştur İzmir'i; kimbilir bu keşfini hangi "Öteki Sahne"sinde dile getirecektir?

Coşkun Yerli'de de aynı duyguları uyandırmıştır İzmir; bir yaz günü, eminim, yazacaktır; adı mı?.. "Çırıpçıplak Sonnet" olacaktır.

Cenk Koyuncu'ya gelelim. O azgına dikkat edilse gerektir! Zira, şu masum "Gazi Kadınlar" sokağını, olanca ergenliğiyle soyup "Güzel Kadınlar" sokağına çevirmiştir!

Koyuncu'yu anıp **Orhan Alkaya**'yı anmamak hiç olmaz! Şöyle rivayet ederler: Alkaya, İzmir'den İstanbul'a uçâriken... olur a, uçuş halidir, sarsılmıştır... Kahvesini döker! Nereye mi?.. Yanındaki eteğe! Kısa sözün uzunu, acemi adam, kahveyle keteni bir güzel buluşturmuş, hitamında İstanbul'dan İzmir'e on tane kırmızı gül gönderip özür dilemiştir; ben bilmem, görmedim, tanık olmadım; zannımca istemezlerin lafıdır!

Haydar Ergülen'i de anacağız elbet: İzmir'e gelip gitmişliği?.. Orda burda oturmuşluğumuz?.. Evet, vardır! Fekat, biz bağdaş kurduğumuzda... o bana... ben ona bakâriken... Ununu elemiş iki elektir; aynı duvarda, yan yana durûriken... Edep, deriz ya efendi!.. Yalnızca şiir konuşuruz!

Geçelim!

Ama parkta... ama uzun yürüyüşte!.. Kızlar, şunu demek istedim: Öpüşeceğiniz delikanlı, elinden tutabileceğinize inandığınız delikanlı olsun, e mi! Yani, sahici olsun! Madem "sahici" diye yazdım, fazla tarif gerekmez! Nah gerekmez! Gerekse de, dert etmeyin, bildiğinizi okuyun kızlar! Beter olun! Nihayetinde evlenin! Çocuk ve imambayıldı yapın! Sonra daboşanın! Özgür hayatın nimetlerini -aman ha, bana ilişmeden- doyasıya tadın! Mutlu olun! Deniz kokun! (Sakın ha, kötü kokarsanız, üstelik alışırsınız, vazgeçin!)

Kızlar, bu bahsi de baştan okudum; dedim ki, "Acemi işi olmuş!" Fakat ben yazsam yazsam bu kadar yazarım, fazlasını anlamam; kötüsü mü, susayım!

* * *

İzmir'in 'kızları'na, kızların öpüşmelerine dair hamiş: Gecenin karanlığında eski bir levanten evinin terkedilmiş merdivenlerinde öpüşürken, *"Siz burda birbirinizin dişini mi çekiyorsunuz lan!"* diye hışımla üstünüze yürüyen bir çift polise, sakın ha, *"Siz de gençsiniz, gelin konuşalım, anlayalım birbirimizi..."* demeyin! Sakın ha! Çünkü polis polistir, kızlar!

* * *

Eyvah, rezile ve rüsvaya geldi sıra; ben gençliğimde... boka bakar gibi bakardım paraya! Şimdilerde mi?.. Bakmadığım kendime bakar gibi bakıyorum; gençliğime!

Sözün burasında yine nezaketli vakitlere gideceğiz; eskinin gürültüsüz günlerine... İzmir'in milleti o günlerde vut diyen vapor ile gelir, vut diyen vapor ile gidermiş. Birbirini tanır, selam verir, selam alırmış. Yavaş olalım, o kadar da masum değil; mesela, pazartesi sabahının güvertesinde; hırt olan, hırt olana "Günaydın! demeden daha, 'hayırlı haftalar, bol kazançlar' diler, günlük güneşlik havanın tadına, daha sonra varırmış! Levantenlerin vurduğu o 'ince' damgayı ticari ruhunda hâlâ 'zarif' bir onurla taşıyan İzmir'de, bu geleneğin bugün de sürdüğüne -üstelik yuppie tüccarlar tarafından sürdürüldüğüne- billahi ve bizatihi, tanığım!

Ege'nin mümbit ovalarının zenginliğine de tanığım! Ve tütünün ve incirin ve üzümün bereketine de tanığım! Tarımın ve ticaretin ötesinde, hinterlandı itibariyle bir turizm ve pazarlama

cenneti olan İzmir'de, sanayinin ikinci sınıf duruşuna da tanığım. (Fakat bu cümlenin sonuna ünlem gerekmedi.)

Fevkalade öznel notlarıma, atlaya sıçraya devamla: Sabancı'nın düpedüz kabalık ettiği kanısındayım. Sahi, ona mı düşerdi şehrin orta yerine kültür merkezi dikmek? az biraz bekleseydi, İzmirli bir varsıl, o levanten inceliğiyle...

Geçiniz, muhterem!

Ne demiştik?.. "İzmirli İzmirli'dir, kolay değişmez." demiştik. "Değişebilmesi için uzun bir evrim süresi gereklidir." demiştik.

Demiştik muhterem, malumu da geçelim!

Yazlık bahsine gelelim! Şöyle geldik: İzmirli'nin yazlığı, mutlaka vardır! Gelir düzeyi ne olursa olsun, mutlaka vardır! Henüz olmamışsa da bir gün mutlaka olacaktır; buna samimiyetle inanır İzmirli. İnanadursun, biz halihazırdaki yazlıklara gidelim; Etli butlu erkek İzmirli, cuma akşamı vardığı 'villa'sından... az değil, üç gece sonra... ohh, pazartesi sabahı!.. üstelik, onca sıcağa rağmen... üstelik, çoluğundan çocuğundan ayrılıp... şükür, erken vakitte!... işinin (işinin demek gücünün demektir!)... başına geçmiştir, saldırır! Ha gayret erkek İzmirli, haftanın makul günü yaz bekarısın! (...) Sanki değilmiş gibi; yakınır, aklı sıra bok atar kendine: "Çalışsın kelekler, yesin melekler!" Yazlık sahibi etli butlu İzmirli'nin diline pelesenk olan bu hinoğlu hin atalarsözü fena halde İzmirli'dir ve hem 'villa'daki hatun, hem de sıcak şehirdeki huri kısmına, incelikli bir göndermedir, vesselam! (... Pekala "İzmir'in havası" bölümünde yer alabilecek bu husus, münasebetsiz burnunu acep neden "İzmir'in parası" bölümüne uzattı, diye soracak olan çıkarsa, işte cevabımdır: Bkz. aş'şağ'daki hamiş.)

* * *

İzmir'in 'parası'na dair hamiş: Ben mi? Ben 'para'dan anlamam, ben 'para'yı böyle!... yazarım! (Üstelik, ben komplekssiz bir yazarım; Perihan Mağden'in çığlığını, ah ne çok sevip... lafına laf ekleyip...dümdüz giderim:

Şunu demek istedim:

Yerse! Yemezse, pis bıyık! (1)

* * *

HAZİN TOPARLAMA, HAZİN BİTİRİŞ!

Eyvah ki bu yazı hitamına erdi.

(Ayten Alpman, havasını-suyunu... taşını-toprağını...

.. bir başka söylemişti!)

.. Ti.

Ben nelerini söyledim?

Bedbaht eden havasını söyledim, **bir!..**

Hepsi de evladım olsun; kızlarını söyledim (dedim ki, ner'de o eski deniz, ner'de evlatların billur anaları), **kiii!..**

Olsa da saydım, olmasa da saydım; parasını söyledim, **üüüüç!**

Hem övdüm, hem yerdim; zannımca sevmek böyledir; dahası, benim sevdiğim yerde gül biter, **dört!**

Dikkat isterim, Öküz'ün editörü!.. "Gül biter" dedim, laf bitmez!

Madem bitmez, ağzımı **ört!..**

(1) Anlamayan, Perihan Mağden'le kısa bir süre önce "Cumhuriyet Kitap"ta yapılan söyleşiyi okumadığına yansın.

Bir Köpek ve Bir İnsan

MEHMET KARTAL

Bazen şöyle kuytu bir mekâna çökerek çay veya bira içerim. (Çünkü benim kafam karanlıklarda daha çok çalışır. Hani, zekâ açılması derler ya, işte o hesaptan.) Yoldan geçen, sokaklara ait bir GRİNGO görünce, birden kendi mazimi düşünmeye başlarım.

Hey gidi günler, hey!.. Almanya'nın en güzel yüzme havuzlarından, spor salonlarından, içi havayla şişirilmiş çadır tenis kortlarından, içinden çıkmadığım pinpon salonlarından, orman ve dağ kamplarından, birbirinden büyük kayak merkezlerinden taa nerelere... İstanbul adlı şehrin karanlık sokaklarına.. nezaretlerine.. sulh'undan ağır cezasına.. cezaevlerinin yatağı bit kaynayan koğuşlarına kadar düşmüştüm. (Her spor dalında bir numara olmalıydım ya.. Bergen'de kayaklarımı takınmış ve kendimi aşağı bırakıvermiştim. Ama ne kaymaymış be! Kendimi ta nerelerde buluvermiştim. Kayakçı ve kızakçıların aklında buluna ve akıllı kayalar ha!)

O yılların Batı Almanya'sında Alman olanların yanında, birçok milletden daha arkadaşlarım olmuştu. Hepsinin hayalini doktor, mühendis, pilot, kimyager gibi kalite meslekler süslerdi hep. Eşek olmayı düşünenine hiç rastlamamıştım.

Yine gündüz vaktinden çok karanlığı sevdiğim zamanlardı. Barbaros Parkı'nda bir banka oturmuş kokoreç ekmek yiyorum. Hava çok sıcak. Ama insan tersolara bağlayınca hava durumu hiç farketmiyor. Birden önümde Doberman marka bir köpek beliriverdi. Elimdeki yemeğime bakarak bana kaba bir şekilde iş olmaya kalkıştı. Sol elimle yemeğimi yere bırakırmış gibi yaparken, sağ elimle beyninin tasına çakarım... Yere düştü ve ulumaya başladı. Herhalde 'Ne vuruyon yaa!' diyordu. İyi arkadaşlıklar kavgayla başlarmış ya.. Çok çabuk dost oluverdik. Kalite bir köpekti. Ona tasma alacak param yoktu. Belimdeki kalite kemerim ile dostluğumuzu perçinleyiverdik.

Ona, eski sınıf arkadaşlarımdan Ralp Coldwell'in ön adını vermiştim. Amerikan subay çocuğuydu. Böylece, köpeğimi her çağırışımda eski bir sınıf arkadaşımı anmış oluyordum. (Görseydi çok sevinirdi garip. İyi arkadaştı. Bana, balkonlarından bilmeden üç bisiklet hediye etmişti. İnsan böyle bir arkadaşını anmazsa, nankörlük olurdu.) Ralp ile dostluğumuz gibi kazancımız da iyi mevkilere doğru tırmanıyordu. Kaç iri iti mat etmişti benim dostum. O, maçı kazandığı için, bense paraları kaptığım için mutlu olurduk. Hani bir yerde, tencere düşmüş ve kapağını bulmuş hesabı gibi işte. Veya, iki başıboş ve terso vatandaşın hikâyesi diyelim. Onunla en büyük ortak noktamız, kazanma hırsımızdı. Sonraları çalışma sitilimizi değiştirdik. Bir Baytar amcadan almış olduğum aşı kağıdı sayesinde, onu yakaladığıma satıveriyordum. Sonra, sıkı takibatım başlar. Bir ıslık çalmam ile, Ralph ipini, zincirini kopardığı gibi benim yanımda. Ve mutlu bir şekilde ilerleriz. İki semt aşağıda Ralph'i satınalacak adam mı yoktu! Tabi birkaç saatliğine demek istiyorum...

Ama bir gün geldi ve bir tezgaha geldim. Ralph'i son alan lavuk, kimseye görünmez bir tip çıkıvermişti. Araba onu götürürken, ikimiz de son kez bakıştığımızı anlamıştık sanki. Umutsuzca birbirimize bakarken, araba tam gaz yoluldı. Yaşantımda ilk kez, benimle açlığı ve ziyafeti paylaşan sadık bir dostum olmuştu. Ama onu kaybetmiştim. Aslında bir gün onu kaybedeceğimi çok iyi biliyordum. Çünkü benim yolum avantadan yaşama yoluydu. Nasılsa bir gün gelecek ve demir parmaklıklar bizi ayıracaktı. Ama bildiğim bir şey vardı: Artık benim gibi bir serseri için dövüşmeyecekti. Artık ona gerçekten sahiplik yapacak insanların yanında olacaktı. (O gittiktensonra yakın ahbaplar beni Doberman olarak anmaya başladılar.) Ama biz iki Doberman, birbirimize öyle sevgiler ve şefkatler vermiştik ki... kimseler anlayamazdı.

Yıllar sonra, yer: Bolu, Mudurnu Kaza Cezaevi.

Cezamın bitmesine otuzsekiz günüm kalmış. Çok güzel geçmiş olan çocukluğum aklıma geliyor. Sonra Ralph'i düşünüyorum. Eskiden onunla aynı kafadandık. Ama artık o, kapışacak rakipler aramak yerine, sakin bir hayat sürmeye başlamış olmalıydı. Çocukluk günlerimdeki yaşantımı düşündüm. Sıcak bir yuva, bir aile. Ama artık çok yalnızdım. Ralp bir köpekti. Ama yine de onu satın alarak, ona sahip çıkan birileri çıkmıştı. Ya ben? Bir insan olduğum halde, elimden tutacak kimseler yoktu. Herkes sadece "Adam ol aslanım, adam ol!" diyordu. Ama "Karnın aç mı?" diye soran hiç olmuyordu.

Yine yıllar geçti. Milletlerarası telefon işlerine bakan numaradan, eski sınıf arkadaşlarımın numaralarını buldum ve onlarla görüştüm. Öğretmenlerim emekli olmuşlardı. Çoğu birahane (Gasthaus) kuşu olmuştu. Sonra yorumumu yaptım: Hayali doktor olan, kriz gelince kendini kesiyor olmalıydı. Mühendis ağamız kimbilir hangi dandik işe karışmıştı? Kimyager adayımız eroin imal ediyor olmalıydı. Pilot adayımız, sarıp üflediği kallavi cıgaralıklarla Atlantiği yeniden geçiyor olmalıydı. Ama yine de şanslı bir sınıftık. Çünkü, içimizde hiç Astronot olmayı hayal eden olmamıştı. Hahaha... Astronot adayımız da, yarım kutu fasulye yutup, Ay Dede diye lunaparkların dönme dolabında turalıyor olacaktı garibim. İşte ben böyle bir sınıfın öğrencisiydim: Almanya gibi bir ülkenin gençleri adam olamazken, benim çevrem banahep adam olmamı öğütlerdi. Ama açlığımla hiç ilgilenmezlerdi. Peki ben nasıl adam olacaktım. Ben açıklayayım: Beni bugünlerime getiren onların kuru nasihati değil, bana ekmiş oldukları nefret tohumuydu. Yıllar sonra onlarla yine karşılaştım. Ama baktım ki, onlar yine oldukları yerde saymışlar. Şimdi ben onlara "adam olun lan hıyarlar!" desem yeri değil midir?

Aklıma yine Ralp geldi. Birbirimize neler öğretmiştik. Akıl bu ya, acaba, Ralp ve ben bir yerlerde, bir diyarları yönetemez miydik. Çene benden.. ıssırmak Ralph efendiden. Zaten böyle yönetilmiyor muyuz: Çene ve ıssırılmak. Hahaha.. Ralp benim bu günlerimi görseydi, eminim benimle gurur duyardı. Çünkü beni sadece o anlamıştı. Daha ne diyeyim.

Sivil Aşk Yoktur

OKTAY TAFTALI

bu kentte senin yaşadığını bilmedim
ne temizlikçi kadın söz etti, ne bekar odam
böyle giderse de bilmeyeceğim
ne zeytin bahçesi gördüm burada
ne doğru bir hüzün, ne sahici bir yalan
ben bu kenti terk edeceğim

çok acı olacak hava
belki yine sis ve duman
belki de veba
ölümüne olacak bu işler
alçak gönüllü şairlerin ağzında deli bir gül gibi
patlayacak bir avuç kan
kan akacak kanallardan
ben gidince
ellerindeki yaraların izlerini silemeyeceğim
rüzgar kokusu yitecek saçlarında, kıran
camlara vereceksin kendini
ben bilemeyeceğim
sivil aşk yoktur diyeceksin
hep terör hep kavga
hep yağma ile geçti ömrüm
en son bu kentte aşk şiiri denedim
baktım hala utanıyorum

bu kentte senin yaşadığını bilmedim yıllarca
şimdi geçti mi zaman
şimdi yine "bahar yorgunluğu"
yine sis ve duman

Akşamsefası

Şu Yeşilçam Dedikleri

"CHECK-UP"la "KETÇAP"ı Karıştıran Sanatçımızdan Banu Alkan'a...

AGÂH ÖZGÜÇ

Türk sinemasında öyle matrak olaylar, gaflar ve dil sürçmeleri vardır ki, okurken, yazarken ya da anlatılanları dinlerken şaşkınlığa düşebilirsiniz.

Ama biz -artık- şaşırmıyoruz.

Biz sadece gülüp geçiyoruz, çoğu zaman da kafa buluyoruz.

Eğer, bir sanatçımız "Check-up"la "Ketçap"ı birbirine karıştırırsa, ne yaparsınız?

Evet, bir şarkıcı bayan, film anlaşması için gittiği yazıhanede yönetmen Remzi A. Jöntürk'e:

– Özür dilerim, randevuma geç kaldım galiba. Ketçap yaptırmak için doktora gitmiştim de...

İşte sanatçı kültürü(!) buna denir.

Ketçap nerede, check-up nerede?..

Birincisi, ana maddesi domates olan tadımlık bir salça türü, diğeri ise, tepeden tırnağa uygulanan sıhhi bir operasyon.

Hadi diyelim, bu hanım sinemanın dışında bir sanatçı. Yani asıl mesleği şarkıcılık. Ya sinemanın içinde yaşayan ve ikide bir ahkâm keserek "Türkiye'ye benim gibi güzel bir kadın gelmedi" gibi nutuklar atan Banu Alkan'a ne demeli?..

Banu Alkan'ın Türk Sineması'ndaki yeri ne olursa olsun, öne çıkan özelliği medyatik kişiliğidir. Öncelikle Yeşilçam'ın "Afrodit"idir. Ve bu adı kendi kendine yakıştıran da yine kendisidir.

Sürekli aynalarla konuşan ve altın renkli saçlarını iki yana savurmayı bir alışkanlık haline getiren Alkan, yaman bir "Afrodit"tir, ama nedense hep "çam devirir".

Önce tatlı tatlı dinletir, sonra da inletir.

Yıllar önceki bir telefon konuşmasını anımsıyorum da. Ne demişti? "Haluk Koper benim için nefis bir senaryo yazmış..."

Allah allah, bu Haluk Koper de kim?

Sarışın dilberin dili sürçmüş olmalı ki, ardından hemen düzeltmişti: "Pardon pardon, bu Haluk da nereden çıktı? Yanlış söylemişim. Haluk değil, Macit, Macit..."

Ödüllü ve ünlü senaryocumuz Macit Koper'i sen bir anda Haluk Koper yap. Olacak iş mi?!

Diyelim ki, güzel yıldızımız istemeyerek bir dil sürçmesinin "kurban"ı oldu. O da "insan" değil mi? Bugün en deneyimli kurt siyasilerimiz bile ne potlar kırıyorlar, Banu Alkan ne yapsın ki?

Peki Erden Kıral'dan söz edilince: "O da kim? Hangi filmde oynadı?" diye sorarsa!..

Uluslararası ünesahip bir Türk yönetmenini "aktör" zanneden bir sinema oyuncusunun kültürünü düşünün.

Bir film setindeki çalışmaları misafir olarak izleyen bir hanım soruyor Alkan'a: Siz de bu filmde oynuyor musunuz?

Kadın bin pişman. Keşke sormaz olaydı...

"Beni nasıl tanımazsınız... Beni bütün Türkiye tanıyor, sen kim oluyorsun kib eni tanımıyorsun. Sen ne kadar cahilsin" diye bağıra çağıra ortalığı ayağa kaldıran yıldızımız karşısında bir de yerin dibine giren "gurbetçe hanım"ın halini varın düşünün!..

Ve hadi bakalım şimdi söyleyin: Cahil Kım?..

Bizim yıldız mı?

Yoksa o masum hanım mı?..

Yorum sizin...

Akşamsefası

Sevgili ÖKÜZ mektupları
KÜLTÜR FİZİK DERGİSİ
imam adnan sok no:20
80800 Beyoğlu -İST.

Can Yücel'i Dinlemek

"Hayatta en çok babasını seven" bu adamı yalnızca televizyonda görebilmiştim. Fotoğrafları saymıyorum. Onlar benim gözümle görülebilenler değildi, fotoğrafçının kendi gözüne göre biçim verdiği şekillerdi ve kıpırtısı yoktu. Kanlı ve canlı olduğunu, şiirden soyutlanabilir olduğunu anlamak onu ekranın da fotoğrafın da ötesinde görmeme bağlıydı; hatta dokunmama. Sonunda mucize gerçekleşti. Bir arkadaşım: "Can Yücel bugün burada. Saat beşbuçukta, Falez Otel'in Mehtap Salonu'nda söyleşisi varmış" dedi.

O saatte oraya gidebilmem için akşam "koca"nın yemeğinin hazır olması gerekir; çünkü "karılık" vazifemi yapmazsam, somurtkan ve "Al çocuğunu da götür!" diyen bir adamı çekmek zorunda kalırdım.

Koştum buzdolabına. Karnabahar. Haşladım. Pis kokusu bütün eve yayıldı. Olsun, akşam Can Yücel'i görüp dinleyebilecektim ya... Haşlanan karnabaharı kızarttım. Sarımsaklı yoğurdu hazırladım. Üç tane de köfte kalmış dünden. Tamam.

Saat beş. Gelmesi gerek, gelmiyor. Gözüm merdivenin otomatında. Kapının üst bölümü buzlu cam, oradan izleyebiliyorum. Yandı... söndü.

Saat beşi çeyrek geçiyor. Gelmedi.

– Çınar, hadi kızım bitir şu "Atatürk Benim Başöğretmenim" şiirini.

Savsaklıyor.

Otomat yandı. Kabanımı giydim, mutlaka odur. Söndü... "Gece Vardiyası" kitabını imzalatayım. Bir tek o var elimde. Orada da satılıyordur; ama şu sıralar kitaptan kısmam gerek. Üç gün önce eve hırsız girdi çünkü. Tasarruf ederek hırsızın açtığı deliği kapamalı...

Saat beşbuçuğu beş geçiyor. Otomat yandı. O...

– Ben çıkıyorum. Can Yücel gelmiş. Karnabahar var, salata, üç köfte, sarımsaklı yoğurt...

– Nereye gidersen git!

Ohh! hemen durak, hemen dolmuş. Dolmuştan yanlış durakta inip biraz yürüyorum. Falez'in ışıklı bahçesi, döner kapısı...

– Afedersiniz, Mehtap Salonu?..

En üst kattaymış. Asansör. 13 numara. Uğursuz Mehtap en güzel buradan izlenir diye mi Mehtap Salonu adını vermişler?

Salon tıklım. Yalnızca barın tünekleri boş. Tünedim. Can Yücel'in biraz sağ profilini biraz arkasını görüyorum. Şiir okuyor. Ezberimde olmasa anlamayacağım ne dediğini. Bir homurtu... Arada bir anlaşılır bir dize. Yine de bu saçlı sakallı devin tükürükler saçarak okuduğu şiirlerden tad alıyorum. Tükürüğü bile kutsal sayılan şeyhlerin müritleri gibi huşu içindeyiz.

Acaba ne zaman "g.t" diyecek diye sabırsızlanıyorum. Belki de o, tek sözcük için geldim.

Oturduğu masaya onunla ilgili bir anısını anlatmak için biri geliyor. Cezaevine birinci sigarası ve ağızlık götürmek istediklerini; ama ağızlığın içeri alınmadığını söylüyor. Can Yücel burada kesip beklediğim sözcüğü sıkıştırıyor araya: "Sanki g.tüme sokacaaam!"

Herkes benim gibi bu sözcüğü bekliyormuş. Bekleyiş gülüşlerle sonuçlanıyor. Söyleşi kısmı şiirini dinlemekten daha zor. Ezberimizde değil. Anladıklarımı da yanlış anlamış olabilirim. Yanlış aktarıyorsam Yücel beni bağışlasın.

Ataerkil düzenin kadınları düzen bir düzen olduğunu söylüyor. Gülüyoruz. Düzülmek hoş elbette, içimizi gıdıklıyor. Gelenlerin çoğu kadın, yani Mehtap Salonu'nda düzülenler çoğunlukta. Sonuçta ana-babaerkil bir düzenin en iyi düzen olduğunu söylüyor.

Dinleyicilerden biri babasından sözetmesini istiyor. Aynen şöyle:

– Baban seni döver miydi?

Babasından söz ediyor, dövme kısmına girmeden. Bu bölümde söylediklerini hiç anlamıyorum aslında, belki de dövme konusuna da açıklık getirmiştir. Karşısında oturacak yer bulsaydım, belki dudaklarını okuyabilirdim; ama saç, sakal, bıyık dudak diye bir şey bırakmadığı gibi dudaklarını da farklı kullanıyor.

"Hayatta ben en çok babamı sevdim" diye istekte bulunuyorlar. Okumuyor. Güncel bir şiirini seçiyor. Hani şu "Mum Söndü" hikâyesi...

Komşu komşu huu
Işığı açtın mı - açtım!
Kapadın mı - kapadım!

Çok alkış alıyor. Reyting var bu şiirde. Güler Yücel geliyor yanına. Öpüşüyorlar. "Erbakan'a inat!" diyerek Can Yücel bir daha öpüyor Güler'i.

Güler Yücel, "Ben de bir şiirimi okuyayım mı?" diyor. "Herkes beni evde süpürge yapıyor sanıyor; ama ben şiir yazıyorum" diyor.

Can Yücel burjuva devriminin olması gerektiğini savunuyor. Askerin kuvayı milliye ruhu taşıması gerektiğini söylüyor. (Bunlar anladığım ya da yanlış anladığım bölümler.)

Güler yücel uyarılıyor:

– Hani şiirinizi okuyacaktınız?

"Okudum ya" diyor, "Herkes beni evde süpürge yapıyor sanıyor; ama ben şiir yazıyorum... şiirim buydu."

Yine gülünüyor. Şiir güzel; çünkü kimse anlamadı.

Derken sıra imza bölümünde. Kitabımı, "Gece Vardiyası"nı çantamdan çıkartıp sıraya giriyorum. Sıra bende. Adımı söylüyorum. Anlamıyor. Bir daha söylüyorum. Yanlış anlıyor ve anlamını soruyor. Doğru anlamı, yanlış sözcük için söylüyorum. İmzalıyor: "Miyaset, işin iş! Sevgi. Can Yücel"

Yanlış anlaması hoşuma gidiyor, sesimi çıkarmıyorum. Siyaset miyaset tekerlemesi bana da çağa da onun şiirine de denk düşüyor çünkü.

Ataerkil düzenin beni yolladığı eve, düzülmek üzere dönüyorum. Can Yücel'i dinlemek -dinleyememek- anlamını sezgiyle kavrayabileceğim bir gökgürültüsü gibi, bir havai fişek gösterisi gibi iz bırakıyor.

Komşu komşu - Huu

Can Yücel'i dinledin mi? - Dinleyemedim

Anladın mı? - Anladım

Nasıl anladın? - Sezgimle anladım sevgimle anladım.

Miyase Sertbarut-Antalya

Şair ve Ölüm

(Cahit Külebi'ye

Gölgen gitsin
Sen,
kal
(bu akşam)
Bir

Şairi
Gömeceğiz
Lazımsın bana.
Bir şairi...
Sokaktan geçen
Kavun yüklü kamyonları
Düşünen
bir
şairi...

Not: Ormandan bir yeşil ağaç daha eksildi. Koskoca bir çınar daha devrildi. Bize şiirlerini bıraktı. Diğerleri gibi. Her şair yeşillikler içinde bekler bir diğerini. Rıfat Ilgaz'ın, Ahmed Arif'e dediği gibi... Bazen düşünüyorum da keşke diyorum kendi kendime, bütün şairlerle tanışabilsem. Ölmeden önce Can Yücel'le, Arif Damar ile, Atilla İlhan'la, Ahmet Telli'yle ve diğerleriyle... Yaşayan tüm şairlere sevgilerimi yolluyor, şunun şurasında bir ömrü halkının ve insanlığın mutluluğu için bile bile kahrolarak veren tüm insanların da unutulmayacağını son olarak belirtmek istiyorum.

Kadir Aydemir

İyi bir yazı değil;

Önce İstanbul, ardından da diğer kentler, mesela Ankara, mesela İzmir, büyük deniz olalı beri, yaşamak iyice zorlaştı bu ülkede. Kent kültürü ya da kent yaşamı dediğimiz şey "şirin ve küçük ilimiz"leri bitire dursun, günlük yaşam bize yabancı desek değil, bildik desek o da değil...

İlk kez 1. Özal döneminde 1984 yılında GSMH'daki endüstri payı tarımın önüne geçti ya, geleceğinin yönünü gösteren oklar da kent yaşamını gösterir oldu artık. Aslında 60'lardan alışık olduğumuz göstergelerdi bunlar ama şimdi kent'ten öte "Metropoller" görünüyordu. Özal burada bir isim, kim olsa olacaktı.

90'larda artık kentli toplum olduk ya, Batı'nın birkaç yüzyılda aldığı yolu beş-on senede biz nasıl alıp, nasıl birden birekırsaldan kentliye geçiş yapacaktık? Bunu düşünen nüfusun genele oranı ne kadardı allah bilir? birçok komşu şehrimizin arasındaki mesafe iki saat. Her sabah işe giderken, akşam eve dönerken kent insanının katettiği masefe de yine aynı zaman ölçekli. Günün büyük bir bölümü artık büyük kent insanı için yollarda geçiyor. Her sabah, her akşam şehirlerarası yolculuk. Gelir gidere yetişemiyor,nüfus çok, ticaret çok, gelir çok ancak çalışan insanların çok büyük bölümü gelir-gider dengesinde gideri karşılamaya güç yetiremiyor. Her akşam ekonomi, politika sayıklamaları, işte Açık Öğretim Fakültesi. Herkes ekonomi tahsil ediyor. İş bulabilmek için büyük torpil, pardon referans, yanında şaşırtıcı, etkileyici bir şeyler de bulmak lazım artık. Yoksa zor. Maaş artı pirim vaadlerinin ötesinde asgari ücretten öteye yol yok ya yine de bay için yağcılık ofiste, bayan için hafif kırıtma gerekiyor çoğu zaman. Alan memnun; parası çok gizli abazan, aldatmaya müsait koca, ev babası, işyerinde avcı. Ama zorlayan da yok kimseyi. Sistemi saymazsanız... Satan razı olduktan sonra kime ne?..

Bir iş yetmezse ikinci iş alternatifi daima var: Simit, çakmaklara gaz, ucuza tişört artı zabıta artı mafya. Simitin bile mafyası var. Diplomaların çoktan rafa kalktığı coğrafyalarda il sayımızdan çok üniversite olmalı elbette çünkü kent biraz öğrenciyle güzel. Yoksa kim kuracak gelecekteki başarılı, kariyer sahibi, prezentabıl, plazalı işlerin düşünü?.. Ve hepsinin hayal olduğunu görüp kim diyecek "Kral çıplak" öğrenciler olmasa? Sayısal Loto'ya her hafta para yatıran sanayi işçisi mi, bu ay yeten maaşın gelecek ay yetmeyeceğini bildiğinden olsa gerek zam düşü kurmaktan, her yeni gelen hükümetten sus payı bekleyen bürokratik kesim mi?.. Yoksa tek avantajı otobüste bir koltuk olan kent yaşlıları mı?

Beslenmeler ekmek arası dinlenmeler bir festfuud yiyesi. Bereket ki artık damağımız da yok da çok rahat yiyebiliyoruz. Tat sorunumuz çoktan tarih. Bugün olan birbirine yabancı, uzak, nefretimsi, sevgisiz bakan gözler. Tam bugün, tam şimdi, tam büyükşehirlik, büyükşehir insanı gibi.

Büyükşehirden öte yol olmayınca büyükşehre gidip, büyük işler yapma hayali de kalmadı. Yine de, belki, kimbilir?.. Büyükşehir insanı biraz da hayalle yaşar. Öyleyse niye hâlâ icat olmalı "Türk rüyası"?.. Hani fırsatlar ülkesi Türkiye'de en sıradan insanların birden bire köşe döndüğü ülke rüyası. Bunun adı Amerikan rüyası mıydı yoksa? Olsun, metropollerim sağolsun, birgün köprüden, birgün bilmem hangi sahte şeyhin yatağından, medyaya bir yol açılır da röportaj başı para, köşeler böyle de dönülür. Babam öyle diyoo..

Bütün kitaplar ikiye ayrılır: Bir şey anlatmaya çalışanlar ve hiçbir şey anlatmayanlar. Bu yazı bir şeyler anlatmaya çalıştı. Bilinenleri anımsatıp can sıktı. Bu yüzden bu yazı, iyi bir yazı değil.

Uğur Becerikli - Ankara

ÇIĞLIK

Dayan umudum geceye,
Dayan yüreğim acıya.
Varmam gerek karşı kıyıya.
Umudum yüz, boğuş dalgalarla.
Umudum dayan, dayan!
Bebeğim için
Geceydi
Kırk kişiydik.
Üç-beş saate varmaz karşı kıyıdaydık.
Deniz durgun
Siyah
Dalgın, dalgasız
Yıldız vardı gecede
Biz ölürken kaydılar
Görmedik.
Siz gördünüz mü?
Gördüyseniz bir dilek tuttunuz mu?
– Açtık
Sefildik
Tutsakdık
Geri dönersek ölürdük.–
Gözlerimizdeki acıyı da gördünüz mü?
Karşı kıyıya çok uzağız
ölüme çok yakın
Beşikler kuracaktım bebeğime
Ninniler söyleyecektim
Acı bilmeyecekti bebeğim
Zulüm görmeyecekti bebeğim
İki arada kaldık
Ege'de kaldık
Ege'de kaldık!
Hiçbir şey bilmeyecek
Görmeyecek bebeğim.
Gücüm kalmadı
Tükeniyor nefesim
Yıldızlar kayıyor üstüme
üstümüze
Deniz deli
Siyah, dalgalı
Güneşi görmem gerek
Dayan umudum geceye
Alışıktır yüreğim zaten acıya.
Varmam gerek karşı kıyıya
Umudum yüz!
boğuş dalgalarla
Umudum dayan! Sarıl yıldızlara
Bebeğim için.
Bebeğim için...

Zerrin Kaplan

• • •

Hep uzaktaki sevgililer özlenir, hep ulaşamadığımız kişileri ortak ederiz hayallerimize. Onlara ulaşmak için öylesine hırsla uzanırız ki, unuturuz kimi zaman gerimizdekileri. Ve en güçlü ideallerimizi onlar üzerine kurar, hiç olmadık benzerlikler buluruz geçmişimize dair. Sallarlar, kimi zaman sarsarlar. Ayakta kalmayı başarabildiğimiz zamanlarda yakın hissederiz kendimizi ulaşılamayanlara.

Bir insandır sonuçta geleceğini, hayallerini, varoluş nedenini ve en önemlisi mutluluklarını onlar üzerine kuran. Kim bu yolun önüne taş koymaya kalkar. Hangi hissizdir böyle bir sorumluluğun altına giren?

Siz Metin Bey, siz nasıl ayrı gayrı bırakırsınız bizi Orhan'ımızdan? O ki hikâyeleri ile farklı yerlere götüren bizi, o ki sigarayı bıraktıran. O öyle biri ki ortak eden Rüya'nın kederine, ufo'yla gezdiren hepimizi. O ki ayrılığı dayanılmaz olan yokluğunda yastık yorgan yoldurtan. O ki Amerika fatihi, vazgeçilmez olan, o ki her şeyden çok olmak istediğim!

Not: Geçen ay (Haziran) Orhan Pamuk'la buluşmamızı engelleyen neden yazarımızın kendisinden kaynaklanıyorsa sizden özür diler ve ona da eminim geçerli (geçersiz olsa da saygıyla kabul edeceğimiz) bir açıklamanız vardır diye iletmeyi bir görev bilirim.

Melike Özsoy - İzmir

Zugaşi Berepe ile bir Avrupa gecesi

Zor denizlere açılın çocuklar
Bütün mavilikler oradadır.

– Müzik yapıyorum, müzik yapıyoruz. Kendimizi böyle ifade ediyoruz, diyor Kazım ve başlıyoruz sohbete. Öyle veya böyle bir şeylerin peşine düşmüş, bu yaşama kendi notalarıyla anlam verme uğraşı içinde buldum kendilerini. Avrupa'da daha değişik bir sesle seslendiler kulağıma. Üzerimde bıraktıkları nostaljik hava bir yana, parmaklarına ve seslerine daha bir güçlü asıldıklarını gördüm.

Merak ediyordum doğrusu. Avrupalı insanlarımızın kendilerini nasıl karşılayacaklarını. Çok fazla gözlemleme şansı bulamadım. Çok kısa bir süre için sahnede kalabildiler ve berbat bir ses düzeniyle söylemek zorunda kaldılar.

– Ciddi söylüyorum. Türkiye'de, gerek müzikleri, gerek duruşları ve gerek sözleriyle yanımızda veya önümüzde olan birileri olsa mutlu oluruz.

Bu, diğer bir deyişle yalnızız anlamına geliyor. Yalnızlıktan hoşlanmamak sol düşüncelerinden geliyor olsa gerek. Böyle anlıyorum ve seviniyorum.

– Avrupa seyircisini daha önce de görmüştük ama yine de bakalım nasıl tepki verecekler. Doğrusu, biz de merak ediyoruz.

Sahnede seyirciyi ne kadar gözlemleyebildiler bilmiyorum. Ben seyirci olarak, seyircilerin içinde olduğumdan, verilen her tepkiyi algılayabildim.

Lazca'yı kullanmaları, her şeyden önce, kendilerine bir dinlenebilirlilik (saygınlık) kazandırıyor. Bu daha çok etnik bir kültüre gösterilen saygıdan kaynaklanıyor. Benim merağım bu değil. Müzik türüne verilecek tepkiyi ölçmek istiyordum. Tepki alamadım. Gariptir, ortada anlamsız bir 'ilgi' dolanıyordu. Sanıyorum bu, yukarıda söylediğim etnik kelimesiyle açıklanabilecek bir durum. Moralinizi bozmak istemem çocuklar, fakat işiniz bir hayli zor.

Basitin hep cezbedici bir tarafı olduğunu düşünüyorum. Ama bütün güzellikler zordan çıkmıştır.

Her sanatçının, halkın gönlünde farklı bir yeri vardır. Bunu kabul ediyorum. Ama sanatın kendini halkla değerlendirmesini yanlış buluyorum. Dolayısıyla halkın her dinlediğinin sanat anlamına gelmeyeceğini düşünüyorum.

Programın diğer sanatçılarını dinledikçe daha bir emin oldum ki: Toplum olarak, kulağımız hâlâ ağlamaklı, eyvahlı söz ve notaların peşinde. Ve bunu çok iyi anlayanlar var! Ferhat Tunç'un, M. Göktepe için yaktığı ağıt bütün iyi niyetlere rağmen sol-arabesk olmaktan ileri gidememiş. Parçanın başında 'giriş' olarak kullanılan Fadime Ana'nın ağıdı tam anlamıyla bir 'kullanım'a girmiş. Bu giriş için Fadime Ana'dan izin alınmış olunabilir. Fakat unutulmamalıdır ki buna sanat izin vermez. Basitten kaçabildiğimiz oranda kalıcılaşırız. Günlük gelişmelerin değerlendirilmesi bu yüzden bilim yapmaktan uzaktır. Bir önceki cümlede, bilim yerine sanat kelimesini de kullanabiliriz.

– Toplam sekiz kişiyiz (sekiz bireyiz). Her sekizimiz kendi düşünceleri doğrultusunda bir şeyler üretiyor. Sahnede söylediğimiz her şey isteyerek söylenmiştir. O anlamda, yani nabza göre şerbet, pek bir şeyi taktığımızı söyleyemem.

Hoş olan da burada yatıyor. Bireyin topluluk içerisinde bireyliğini koruyabilmesi ve sahnede, üzerinde yaptığı işin ahlakından başka, herhangi bir sorumluluk taşımaması. Bunu üretkenliğin ve özgünlüğün önkoşulu sayıyorum. Aynı zamanda 'Deli-Verimliliği'nin anahtarı olarak görüyorum. Gerek sanatta, gerek bilimde, içinde delilik damarı barındırmayanların, toplum ve otorite normlarının dışına çık(a)mayacaklarını iddia ediyorum. Buradaki otorite illa devlet otoritesi olmak zorunda değil. İnsanlar buna daha çok üzülür, bunu daha çok alkışlar diyerekten söylenen, yazılan ve çizilen her şey gönüllü bir otoritenin –ki en tehlikelisi budur– altına girmektir.

– Yaptığımız müzik türünün Türkiye'de pek öyle bir geleneği yok. Ama varolan kalıpların dışına çıkmak gibi de bir derdimiz var.Tercih yapmak durumundayız. Ve kalıpları aşmaktan yana tavır koyuyoruz.

Bu, aynı zamanda toplumu da varolan kalıpların dışına sürükleme uğraşıdır. Güzellik ve zorluk burada yatıyor. Ve güzel hep zorla birlikte bulunuyor.

Bu değerlendirmeleri Avrupa'dan, Avrupa'daki insanlarımızın üzerinden yapıyorum. Ve toplum zevklerimizin zorlanması gerektiğini buradan çok daha yakıcı bir şekilde hissediyorum. Elbette Zugaşi Berepe sınırları aşmış, sanat dünyasını kasıp kavuran bir grup değil –ayrıca, bu dert edilecek bir şey de değil–. İnsanlarımızın sanat ve kültür alanındaki yetersizliklerini ve tutuculuklarını gördükçe, bu çocuklara bir kez daha 'aman umudunuzu yitirmeyin!' demek geliyor içimden. Varolan ve naftalin kokan kalıplara tutulan çılgınca alkışlar, bu alkışlardan cesaret alıp: İşte toplumun nabzı ellerimde, diyen sahnecilerin bir şekilde sahne dışı edilmesi gerekiyor. Buna, önce kendi içimizden başlamalıyız. Başka türlü, kapitalist dünyanın sağlığına nasıl alternatif olabiliriz.

Zor denizlere açılın çocuklar
Bütün sığlıklar kirlidir.

Hasan Sever - İsviçre

Akşamsefası

Aşkın Son Kullanma Tarihi

ZAFER AKNAR

üzerine notlar...

Akrep ve yelkovan yönünde düzensiz giriş çıkışlar. Kutsal tapınağın müdavimleri çükler...
Göze gelen çırpınışlar...Romantik malzemeleri kurtlar kemirirler...
Dayatılmış aşklar...
Biçimlenmemiş disket, 540 gr hafıza...Aşkın hafızası yoktur geçmişi hatırlar, geleceğe ıhh der...
Çivit mavisi geçe, Beylerbeyi'nde balıkçı Piç Azmi'ye çarptı, düşü yarım kaldı.
Spermlerin intiharı son an da önlendi.
Boşalın milyonlarca sperm yanılmış olamaz...
Tövbe ahlâkım yolda kaldı...
Özgür seks,özgür birey, ben aşığım ama bireyim. Tecimsel kaygılarla süslenmiş gökyüzü...
Yol yordam, bilmeceleri... Henry bir .pnedir, erkeklere çizik attı...
Dünya isimli hipermaket...Rengarenk ambalajlarda çük çeşitleri...Son kullanma tarihine dikkat!
31 derecede, aşkın kimyası tükenene kadar kullanılır...
Delik ambalajları satın almayınız hamile kalırsınız...
Sonbahar hüznü temsil eder, ıhhh de...Sarı yapraklarla sevişirim...
Sonra...
ağır ağır kalkacaksın kadının üzerinden
ya kadın üstteyse...
bulut masalı tutmadı...
Dayat, dayatmacada,
formülle aşkı, matematikleştir...
Keskin çiş kokan tapınakta dua etmem
Tapınağa sığan özgürlük,
ayak bileklerine çarpan okyanus dalgaları kadar yücedir...
Keşif, keşfetmek....
Birtanem...
tele sekreterden yayılan metal ses,
yitip giden anlam... İlk ben geldim, erken boşalırım...
Kıskançım, kıskanç mısın...kıskanç, kıskançlar...
Evet kıskanıyorum ne var bunda... Kızgın yüzler, asık suratlar, sinirlendin hadi aldat bakalım.
Karışık düşler sadeleşirse aşklaşır...Biraz daha düşün...
Odanın önünde veda, nereye kıskandırmaya...Birtanem...
tane tane aşk, saçmalama...Bakışlarını yakalayan benim...Beş saniyeye sığdı... Hadi sarsakla çatlat beni...
Zaman zaman aşkımızı ılık suya sokalım gazı alınsın...Nasıldı...
Aşıkın ihaneti bağışlaması, kandaki adrenalin oranına bağlıdır...
Tekno seks, punklaştır beni...
Sen erkekler çetesinin orta malısın...
İlham vermiyor bana artık aşkın...Nassı yani...
Teleskopumla gökyüzünü inceliyorum... ay ve yıldızlar kesmiyor da
Âşık olun can sıkıntınızdan başka kaybedecek neyiniz var...(anonim)
Erkekleri çıldırtmanın 13 yolu...Elle doyum yapma teknikleri...
Sıcak sulu balon...
Pencerenin altına çişimi yapan bendim...Tanımadın mı ten kokumdan...
Günahkârların suyuyla yıkanan cinler...Güneşi cezalandıran deniz...
Yeni bir tanrı, yeryüzüne indi...
Sıkıntı, can sıkıntısı patlama noktası,
dur sevgilim geliyorum....
Bir de sigortalanmış aşklar...
Gidiyor musun... Sen terk edersen tazminat alamazsın...
Aşk tek kişilik deliliktir...İki kişi nasıl delirir...
.....

Tamam sevgilim tamam
özgürsün geç kalabilirsin,
n'olcak alt tarafı sen/siz
geçen zaman...
.....

Biliyordu ki, gidecekti...Evin herbir duvarına asılmış saatleri, bavuluna doldurmasından belliydi. Gidecekti, zamanı çalması bu yüzdendi. Bıraktığı gibi kalsın istiyordu herşey. Terketmek yetmiyordu. Bir kurt kalsın istiyordu beynimde. Sıkılmıştı. Aşkın boyutu umurunda değildi. Mutlu olacağından korkuyordu. Köşeye sıkıştırılmış fare gibiydim, ölü taklidi yapıyordum, anlıyordu, bu kaçıncı gidişiydi kimbilir...
Kulaklarımı yüksek desibelli seslerle dolduruyordum.
Kapının kapanışını duymamalıydım. Yataktan çıkmazsam, gidişini fark etmeyebilirdim...
Ve sonsuza kadar uyuyabilirdim. Onun yan odada kitap okuduğunu hayal ederek...
Düşlerimde kızdırıyordu beni. Masallar hep tükenişle sonlanıyordu. Özgür aşklara sığınıyordu... Ama sınırlarını da çiziyordu...Tükeniş, adım adım geliyordu...
Tersine dönmüştü kum saati, hızla boşalıyordu...
Beyaz bir gecenin kollarına bıraktı sevgiyi. Gölgeler düzüşüyordu sokak ortasında.
İnlemeler, haykırışlar... Aşk bana top at, hadi yapış gölgelerin bacakarasına...
Analizler sentezler, nerede hata yapmıştık. Hata yapmadık ki... Dayatılan aşklara inandın...Başlarken biteceğine de...
Aşkın son kullanma tarihi...
Geçirme kokutursun...
.....

Hüznün ilhamına sığındı bütün aptallar...Aşkın bir yalnızlık olduğunu bilmeden yaşadılar...
Yalnızlığı, kısırlaştırdılar...Yeni yalnızlıklar yaratamadı hiç kimse...Dardı kafaları, bıraksam boğacaklardı, beni...
İnce ve narindi dişleri... Isırdıklarında sadece canımı acıttılar...Kumdan kaleydi bütün benlikleri...Utandılar aşklarından...
.....

Hiç söylenmemiş sözcüklerin peşinde koştular. Sözcükler anlamını yitirdi, bu koşuşturma içinde... Teknolojik hızla ilerlediler... Geriye bakacak zamanları bile yoktu. Hep unuttular...Yarını düşünseler, bugünü yaşayacaklardı...
Tüm cinayetler aşk adına işlenir....
.....

Aşkı tanımlayan tüm zamanlar, ihanet içindedir...
.....

Bak şimdi sevgilim, bizim aşkımız x artı y eşittir j şeklinde olacak. Yani sevdiğini rahat bırakacaksın...
Sonra sen bir bireysin... Âşık olalım özgürleşelim, sosyolojik saptamasıyla yola çıkarsak; bireylerin aptallaşma hakkı olduğunu, kabul edebiliriz. Niye aşktan önce, özgürleşmeyi denemedin sorusunun yanıtını, aşktan önce özgürlük yoktu biçiminde verebilirim...
Önce aşkı küllendirelim...
Külden cehennemde çıplak ayakla dolaşabiliriz...

Akşamsefası